

Анил Шарма

ЖИВОТЪТ
отвъд
смъртта

© Sage Sri Ramana Maharshi Centre of Learning, Sydney, Australia
www.sageramana.org

Даниела Пандулчева
danielapandulcheva@gmail.com

ISBN: 978-93-88333-90-0

Invincible Publishers
Registered Address: 201A, SAS Tower, Sector 38, Gurgaon-122003
Printed at Thomson Press (India) LTD

Всички права запазени. Някоя част от тази публикация не може да бъде възпроизвеждана, съхранявана в система за извличане или предавана под каквато и да е форма или по какъвто и да е начин – електронно, механично, фотокопиране, запис или по друг начин, без предварително разрешение от притежателя на авторските права.

Първо издание 2002 г.
Второ издание 2008 г.
Трето издание 2012 г.
Четвърто издание 2015 г.
Пето издание 2016 г.
Шесто издание 2019 г.

НА БЪЛГАРСКИ

Преводач *Даниела Пандулчева*
Редактор *Спаска Миховска*
2020 г.

Забележка:

Шри Анил Шарма постига себереализация на 21 септември 2016 г. и оттогава ръководи своите братя и сестри индивидуално за преодоляване на лични ежедневни проблеми, за приключване на лична карма, осъзнаване на истинската си природа и постигане на себереализация. Ако искате да се свържете с него пишете на електронен адрес anilji.sharma@gmail.com.

КЪМ БЪЛГАРСКОТО ИЗДАНИЕ

Анил Шарма посети България през септември 2019 г., за да се поклони на местата, където е живял Учителя Петър Дънов (Беинса Дуно). С него авторът на тази книга общува в медитация и променени състояния на съзнанието от 1993 г. и го нарича Риши (на санскрит – „светло, разумно същество“) до 2017 г., когато разбира, че е имал земно прераждане в България. Тази книга е писана под ръководството на Учителя Петър Дънов, преди Анил Шарма да се запознае с учението на Мъдреца Рамана Махариши. Преводът е по изданието на духовния център на Мъдреца Рамана Махариши в Сидни, Австралия, когато към книгата са добавени в резюме неговото учение, биографията му, както и мисли за живота отвъд смъртта. Тя ни беше изпратена от Анил Шарма на 23 май 2019 г. заедно с други три книги като подготовка за нашата среща с него и беше придружена със следния текст:

Учителя Беинса Дуно казва, че тези книги се изпращат за взаимно споделяне на духовни знания и за насърчаване на израстването на Бялото братство в сегашната фаза на човешката еволюция.

Учителя Беинса Дуно ми се яви през юни 1993 г. От тогава до 2000 г. книгите „Животът отвъд смъртта“ и „Пътуване обратно към нашия Създател“ бяха написани под неговото ръководство. Последната е издадена през 2002 г. и под името „Божествено пътешествие“. Книгата „Животът отвъд смъртта“ е публикувана за първи път през 1998 г. Моля, обърнете внимание на това, че Учителя Беинса Дуно ми беше известен само като ми се явяваше и ме ръководеше ежедневно от юни 1993 г. до юли 2017 г. На 16 януари 1994 г. нарисовах образа му, както го виждах. Едва през юли 2017 г. Учителя ми се разкри, че е идвал във физическа форма на земята като Учителя Беинса Дуно. Когато гледах снимките му в интернет, веднага го разпознах като Риши, който общува с мен и ме ръководи от 1993 г.

Останалите ми две книги – „Практиката Кой съм аз“ и „Практиката на самоизследване“, са написани в периода 2009–2014 г. под ръководството на Мъдреца Рамана Махариши, който ми се явява и ме ръководи от 2000 г. насам.

В двете книги – „Животът отвъд смъртта“ и „Божествено пътешествие“, Учителя Беинса Дуно е посочен като Риши.

Понастоящем книгата „Божествено пътешествие“ се преработва и пренаписва като „Aham Self“, в която аз за първи път пиша биографията на Учителя Беинса Дуно, а във въведението разказвам и за моята действителна комуникация с него – как ме е ръководил и как е контролирал покачването на космическите течения в тялото ми от юни 1993 г. до 2000 г., когато накрая теченията се успокоиха. В момента продължавам да работя по задачи, дадени ми от Риши Учителя Беинса Дуно и Рамана Махариши.“

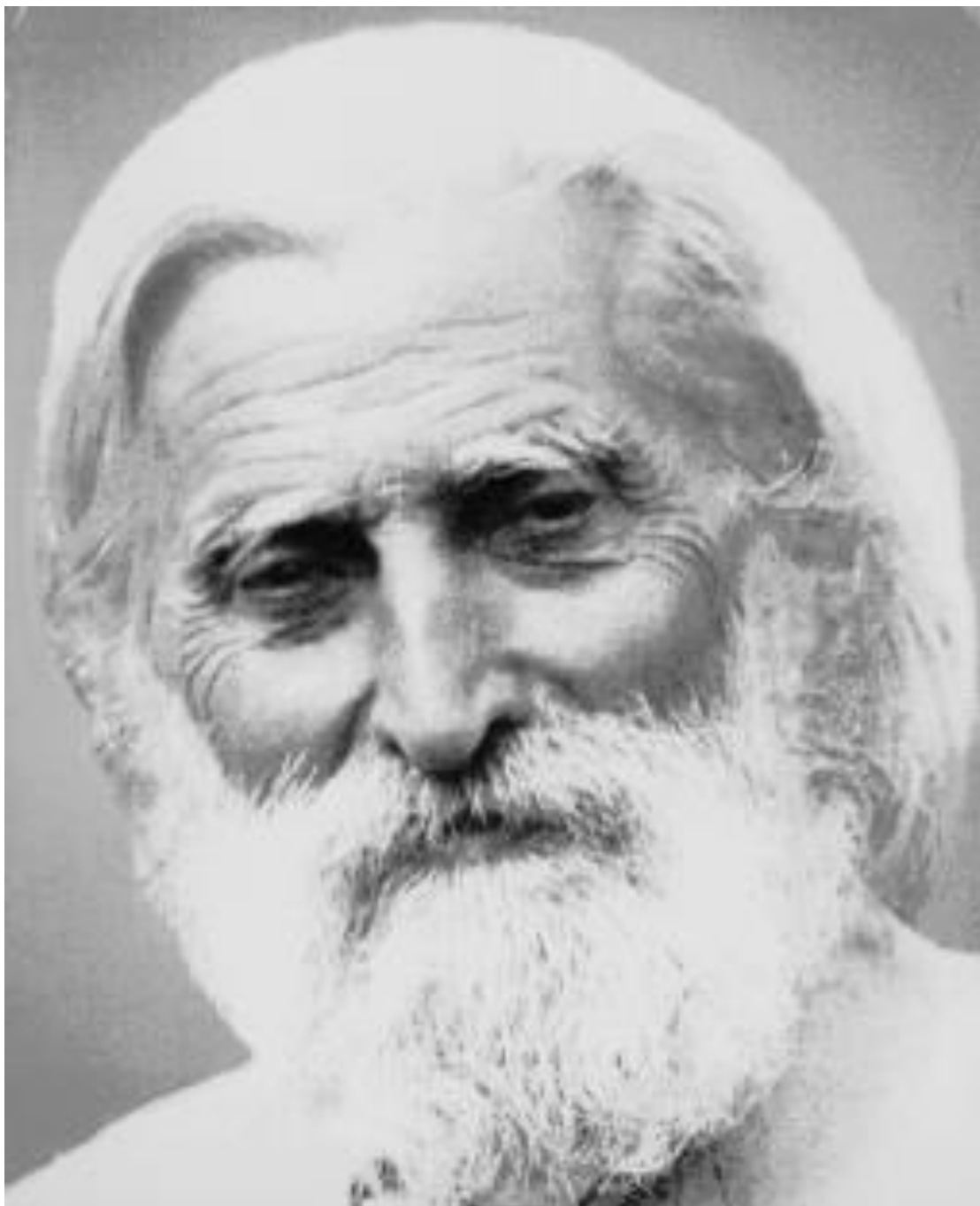
През ноември 2019 г. книгата „Животът отвъд смъртта“ спечели наградата на министър-председателя на Индия за най-добра духовна книга на годината. Книгата Aham Self беше публикувана през 2020 г.

Анил Шарма споделя интервюта за книгите и други духовни знания в ютюб канала Absolute happiness - <https://www.youtube.com/c/AbsoluteHappiness/videos>

Учителя Петър Дънов говори за необходимостта от тези знания: „При умирането никой не може да ти помогне. Ти трябва да бъдеш господар на себе си и да поемеш всичката отговорност на нещата върху себе си, в своите мисли, в своите чувства и в своите постъпки. Защото от твоите мисли, от твоите чувства и от твоите постъпки зависи твоето минало, твоето настояще и твоето бъдеще. От тебе зависи какво ще бъдеш в бъдещия живот.. Има физически живот, живот на гъстата материя. Има и духовен живот – живот на сърцето, на чувствата. Има и умствен живот, в който сега * ние живеем. Има един живот, който е извън времето и пространството – причинният свят, в който се разрешават всички противоречия, в които сега хората живеят. Има един свят, в който, ако бихте отишли, бихте намерили лек за всички ваши недъзи, болести и страдания, и нещастия... Не е въпросът човек да мисли, че като умре, всичко ще научи. Не, той трябва да научи всичко това на земята.“ (Учителя Петър Дънов, беседа „Иди повикай мъжа си!“, 01.12.1935 г.)

* докато слушат тази беседа (бел.прев.)

От преводача

С почит към моя водач и Сапт Риши -

Не търсете щастие отвън.

Пробудените търсят щастие в себе си.

Риши Учителя Беинса Дуно

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	7
Уводни думи	7
Благодарности	8
Специална бележка от автора	8
За автора	9
1. ПЪТУВАНЕ В ЦАРСТВОТО НА СМЪРТТА	10
Смъртта – преход към други светове	10
Закон за съответствията	11
Причина и следствие	13
Царства на живота отвъд смъртта	17
Цикълът будно – сънуващо – спящо състояние и смъртта	22
Етерното тяло	29
Преживяване на смъртта	34
Моментите след смъртта	37
Накратко	40
2. АСТРАЛНИЯТ СВЯТ	41
Принципи на астралното поле	41
Астрални подполета	52
Групови Души	54
Същества на астралното поле	58
1. Обикновени човешки същества след смъртта	59
2. Сянката	59
3. Астрални черупки	59
4. Елементална субстанция	59
5. Астрални тела на животни	60
6. Природни духове	60
7. Деви	61
Астрална смърт и прераждане на умственото поле	61
Пътуване към полетата под полето на душата	63
Накратко	64
3. УМСТВЕНИЯТ СВЯТ	66
Принципи на умственото поле	66
Подполета на умственото поле	76
1. Седмо подполе или най-долното небе	76
2. Шесто подполе или второто небе	77
3. Пето подполе или третото небе	78
4. Четвърто подполе или четвъртото небе	79
Обитатели на умственото поле	80
1. Високо духовно напреднали човешки същества, все още във физическо тяло	80
2. Обикновени човешки същества след смъртта	81
3. Второ елементално царство	81
4. Изкуствени елементали	82
5. Животински Групови души	82
6. Индивидуализирани животни	82
7. Космически същества от други полета	82
8. Рупадеви или богове на формата	82
Смърт на умственото тяло	83
Накратко	84

4. ПРИЧИННОТО ПОЛЕ	85
Принципи на причинното поле	85
Подполета на причинното поле	94
1.Трето подполе или петото небе	94
2.Второ подполе или шестото небе	95
3.Първо подполе или седмото небе	95
Накратко	96
5. ПРЕРАЖДАНЕ	97
Прераждане – причини и механизъм	97
Накратко	102
6. ОТВЪД ПРЕРАЖДАНЕТО	103
Преглед на висшите полета	103
Накратко	106
7. ВРЪЗКИ МЕЖДУ ЖИВИТЕ И ТЕЗИ В ОТВЪДНОТО	107
8. ИСТИНАТА – КАКТО Я ПРЕПОДАВА УЧИТЕЛЯ РАМАНА	112
Кратка биографична справка и учение на Шри Рамана Махариши	112
Прераждане и реалност	113
Размисли за живота, смъртта и прераждането	117
Кой съм Аз?	122
Въведение	122
Кой съм аз? – Нан Яр?	123
Последните дни	128
Речник	130
Библиография	132

ПРЕДГОВОР

Животът не свършва със съня, а продължава, когато човек се събуди. Така също животът не свършва със смъртта, а продължава в полетата отвъд смъртта. Нищо всъщност не умира, а всичко се променя по форма и дейност. Тази книга дава преглед на свръхфизичните полета, в които се навлиза при смъртта, и помага да се изгради един вид картиране на маршрута, който човек следва след напускане на физическия свят при смърт.

Както великият мъдрец Бхагаван Шри Рамана Махариши казва: „Прамада (забравянето на Аза)... е причината за раждането и смъртта... Нечистият ум, който функционира като мислене и забравяне, сам по себе си е самсара (състояние на светска активност или светско съществуване), което е цикълът на раждане и смърт ... Егото се описва като имащо три тела – грубо, фино и причинно, но това е само за целите на аналитичното изложение ... Феноменалното съществуване на егото се трансцендира, когато се потопите в източника, откъдето се издига Аз-мисълта“.

Анил Шарма

Център за учене „Мъдрец Шри Рамана Махариши“
Сидни, Австралия
25 март 2008 г.

УВОДНИ ДУМИ

Мъдрецът Шри Рамана Махариши учи, че съществен аспект на познаването и преживяването на нашата реалност на самосъзнанието е необходимостта на егото да утихне. Тогава ние осъзнаваме нашата реалност, която винаги свети. Важен аспект на отслабването на това лично усещане за „Аз“ в нас е разбирането защо чувството за „Аз“ съществува в нас и каква е неговата функция. След като човек познае и разбере напълно определено явление, като индивидуалното усещане за „Аз“ в нас, това е усилие в правилната посока; то повече няма да ни безпокои.

Шри Анил Шарма е всеотдаен последовател на мъдреца Шри Рамана Махариши, който предприема задълбочено изследване и също така лично преживява чрез медитация живота на „егото“ във физическите и другите полета на феноменалното съществуване, както те са споменати от Шри Рамана Махариши в отговорите му на множеството въпроси за реинкарнацията и прераждането, поставени от неговите последователи в търсене на реалността. Той се запознава с учението на мъдреца Шри Рамана Махариши през 2000 г. и оттогава придобива знания и опит за нашата реалност като Самосъзнание.

Щастлив съм да препоръчам тази книга за четене и за придобиване на общи знания във връзка с живота на егото във физическото поле и извън него, написана от Анил Шарма непосредствено преди запознаването с учението на Шри Рамана Махариши и приемането му като свой Сат-Гуру.

Васуки Сешадри
Rajajinagar
Bangalore, India
25 март 2008 г.

БЛАГОДАРНОСТИ

- ☞ на мъдреца Шри Рамана Махариши за дадените съвети, напътствия и насърчение;
- ☞ на Шри В. С. Раманан, управителен борд на Шри Раманашрамам, за получените съвети и разрешение за препечатване на откъси от ученията и словата на Мъдрец Шри Рамана Махариши от книгите, изброени в библиографията, които са авторско право на Шри Раманашрамам;
- ☞ на Риши Учителя Беинса Дуно за неговите напътствия, комуникации и трансмисии при реализирането на тази книга;
- ☞ на общество „Бяло Братство“ – група Велико Търново за съдействието за превода и популяризирането на тази книга;
- ☞ на Шри Такор Пател, д-р Шриниваса Мърти, Шри Лайпатрай Сардана и Шри Улпиано Малангит за съветите и помощта, оказани при подготовката на книгата;
- ☞ на всички последователи на мъдреца Шри Рамана Махариши, които искат да останат неназовани, за съдействието им за издаването на тази книга;
- ☞ на Шри Джон Патер, чиито резюмета на всяка глава от книгата са добавени в края на всяка глава от този том под названието Накратко.

Специална бележка от автора:

Джон Патер е рядко срещано човешко същество сред нас, което притежава сложни познания за живота извън физическото поле. Според Джон за нас е важно не само да осъзнаем истинската същност на „Аз“ или „Осъзнатост“, както го преподава мъдрецът Шри Рамана Махариши, също така е важно да балансираме външно и вътрешно, за да можем да помогнем на другите не само на духовно ниво, но и да споделим с тях трудностите и скръбта по време на престоя ни на земното поле. Джон положи много усилия да редактира и да отправя препоръки към настоящата публикация на тази книга. Ако имате някакви въпроси, свързани с живота отвъд физическата смърт, по-специално по отношение на връзките между процесите на еволюция и себереализация, можете да се свържете с Джон, като му изпратите имейл. Неговият имейл адрес е john_pater@hotmail.com; или му пишете на следния адрес: Mr. John Pater/10 Edward Bennett Drive, /Cherrybrook/ NSW 2126/ Sydney, Australia.

ЗА АВТОРА

В крайна сметка отново ли се прераждаме във физическо тяло след смъртта? Душата преминава ли в друго тяло, след като напусне физическото? Има ли някаква връзка между себеосъзнаването и прераждането? Има много въпроси във връзка с превъплъщението, които трябва да бъдат разбрани логично и рационално, преди учението за прераждането да се овладее и да стане част от живота на хората.

Способността за общуване с Аза съществува при всички хора, но степента ѝ на проявление не е еднаква при всички. Тази разлика е разумно разбрана и обяснена, ако човек приеме теорията за прераждането. Особеното естество и атрибутите, които характеризират прераждането, пречат на човека да го докаже напълно, ако използва обичайното мислене и сетивното възприятие. Приемането му обаче ни помага да разберем нашата еволюция, история, капацитет, неравенства в характеристиките, нашите навици и също така да намерим разумен отговор на въпроса защо сме тук, на земята. Шри Рамана Махариши веднъж заяви: „Това тяло има раждане и смърт и когато това тяло падне, възниква друго тяло, което се нарича прераждане. Но ти ли си тялото? Ако откриете, че не сте това тяло, а духът, ще бъдете свободни от грубите или фини тела и тогава няма да има ограничения“.

Датирайки от 11 ноември 1938 г. господин Ранганата Аяр, последовател от четиринадесет години, на посещение при Рамана Ашраман попита Махариши: „Колко е дълъг интервалът между смъртта и превъплъщението?“. Махариши отговори: „Може да е дълъг или кратък, но Инани (този, който е осъзнал Аз-а) няма такива промени; той се слива във вселенското Същество, така казва *Брихадараняка Упанишад*. Някои казват, че онези, които след смъртта преминават в пътя на светлината, не се прераждат, докато тези, които след смъртта поемат по пътя на тъмнината, се прераждат, след като са се насладили на плодовете на кармата във фините си тела. Ако достойнствата и недостатъците са равни, то те се прераждат директно тук. Ако достойнствата надвишават недостатъците, фините тела отиват в небесата и след това се прераждат тук; ако недостатъците превишават достойнствата, те отиват в ада и след това се прераждат тук. За йогабрашта (който се е изплъзнал от йога) се казва, че се движи по същия начин. Всичко това е описано в састрас (писанията). Но всъщност няма нито раждане, нито смърт. Човек остава само такъв, какъвто е всъщност. Това е единствената Истина“.

Авторът на тази книга Шри Анил Шарма е роден в Амбала, малко градче в Северна Индия, през март 1958 г. Завършва електротехника през 1980 г. в Делхийския университет, след което пътува за период от три години надълж и нашир по индийския субконтинент, в търсене на мъдрост, в търсене на истината, отраженията на която могат да се видят в тази книга.

През декември 1993 г. той преживява драматичния възход на космическите течения (известни още като феномените на Кундалини в древните индуистки писания) в тялото си, в резултат на което собственото му духовно търсене на реалност се засилва и през следващите седем години той изпитва различните състояния на висшето съзнание. Тази книга е резултат от неговите духовни преживявания и напътствията, получени от мъдреци и духовни учители по време на променени състояния на съзнанието и дълбоки състояния на медитация. През тези седем години той прочита повече от деветстотин книги, написани и споменати от велики духовни учители, постига различни сиддхис (свърхестествени постижения), обикаля много страни по света, изнася лекции, пише книги и помага материално и духовно на мнозина, стремящи се към духовността. Въпреки това, въпреки преживяването на възхода на космическите течения в тялото му, постигнатото повишено осъзнаване на реалността и постигането на много задачи в духовността, като писане на книги и истинско подпомагане на много духовно търсещи, собствения му стремеж към познание и натрупването на личен опит от самореализацията остава неудовлетворен. През 2000 г. космическите течения постепенно се успокояват, също през същата година той се среща с учението на Шри Рамана Махариши, в когото намира всички отговори на духовните си търсения и го приема за свой Сат гуру.

В момента авторът живее в Австралия и работи по своята професия, но ще продължи да служи на човечеството под формата на такива книги и съчинения. Той ръководи малък център в Сидни, наречен *Център за Учене Мъдрец Шри Рамана Махариши в Сидни*. Ако искате да се свържете с автора или да знаете повече за учението на Шри Рамана Махариши, посетете уебсайта: www.sageramana.org

Джон Патер
Сидни, Австралия
3 март 2008

ГЛАВА 1

ПЪТУВАНЕ В ЦАРСТВОТО НА СМЪРТТА

Човек може да си е създал много кармически причини в предишните си прераждания. Само няколко от тях ще бъдат избрани за това прераждане и той ще трябва да се радва на плодовете им сега. Това е нещо като презентация, където презентаторът избира няколко слайда, които да бъдат представени, а останалите слайдове са запазени за друга презентация. Цялата тази карма може да бъде унищожена чрез придобиване на знания за Аза. Различните карми са слайдовете, като кармите са резултат от минали преживявания, а умът е прожекционният апарат. Прожекционният апарат трябва да бъде унищожен, за да няма по-нататъшни размисли и следващи раждания и смърт.

Мъдрец Шри Рамана Махариши

СМЪРТТА – ПРЕХОД КЪМ ДРУГИ СВЕТОВЕ

Смъртта е навлизане в полетата на живота отвъд физическото поле. Животът, който човек води на земята, представлява само върха на айсберга. Човешкият ум може да произвежда факти и неща, които никога не е познавал в будно състояние, в допълнение към натрупаните впечатления от миналото. Освен това е способен да създава впечатления от бъдещия живот, който продължава след смъртта. Смъртта е промяна на живота от едно състояние в друго. В духовната философия терминът „смърт“ се използва за обозначаване на преминаването на живота от една фаза в друга, докато в ежедневието езикът смърт означава край на съществуването на тялото. Нищо всъщност не умира, вярно е, че физическото тяло се отделя и това отделяне става, защото самата жизнена сила си заминава и преминава към друго състояние на съществуване. Въпросът определено възниква в ума на човека – има ли наистина друг свят, друго състояние на съществуване след това преминаване или преход на така наречената смърт, или това са просто празни думи? Това е въпросът, на който трябва да се отговори с практически опит от първа ръка, чрез възможността да се свържете с тези така наречени тайнствени полета на живота след смъртта в усвоено състояние на медитация. Насън човек може да реконструира цял град в съзнанието си за минути и малко по-късно, когато е буден, да осъзнае, че не е истински град по отношение на физическата действителност. По подобен начин в усвоено състояние на медитация е възможно да се провери съществуването на областите или полетата на живота след смъртта преди раждането.

Човек може да не осъзнава механично произведените радиопредавателни вълни, които могат да съществуват в помещението, в което той се намира. Когато включите радио, то ще хваща и превръща тези вълни в звуци на мелодична музика. Вълните са там дори когато стаята е тиха, но те не могат да бъдат чути без радиото. Фактът, че нечий очи, уши и пръсти не могат да ги регистрират, не намалява реалността им. По същия начин остава непроменен фактът, че смъртта не е край, а промяна на състоянието в полетата отвъд смъртта. Очевидно е, че животът на човека трябва да се раздели на живот след смъртта и живот преди смъртта. Животът преди прераждането е не по-малко реален или по-малко осъзнат от сегашния проявен живот. Човек може да започне да формулира правилно разбиране за факта, че смъртта е промяна на състоянието, но неговите емоции, чувства и мисли във връзка с нея може да са толкова силни, че истината бързо потъва на заден план, пренебрегвана и забравена.

В крайна сметка смъртта не е ли процес на критична промяна, при която животът преминава от една форма в друга? Не се ли преражда всеки отново по някакъв начин, на някое място и под някаква форма? Ако Природата разрушава, то е само за да може да създаде отново. Това важи за всяка част от нейните владения, независимо дали за живота и съдбата на хората, или по земите и водите на земното кълбо. Разрушението и смъртта са само част от играта ѝ, в крайна сметка те са само илюзии, въпреки че доста често са болезнени илюзии за тези, които ги изстраждат и не достигат до това да търсят истината.

Ако животът е тъжно подпечатан с преходност, това важи и за смъртта. Ако нещо се променя и отминава, това е само защото се превръща в нещо друго. Не е необходимо да се страхувате от този преход от своята по-нисша личност към своята по-висша индивидуалност. Това не е стъпка към унищожение, а напредък към истинското удовлетворение. Индивидуалното съзнание не се губи. То се разширява и увеличава. Самата мисъл за смъртта подтиква човек да търси безсмъртието, т.е. продължението на живота отвъд смъртта. Човек умира, за да се прероди. Човек умира за детството, за да стане младеж, и за младостта, за да стане зрял възрастен, и накрая човек умира за зрялостта, за да стане стар. И въпреки това през всичките тези циклични промени съществува непрекъснатата приемственост на живота. На всички е ясно, че това е един и същи човек, чийто живот преди толкова години беше животът на детето. Самоличността се запазва въпреки всички промени, които се случват. По подобен начин самоидентичността продължава през промените отвъд смъртта на тялото. Човек трябва винаги да има предвид, че никой свят не става реален за него, докато не се замисли върху него, докато не го преживее и не го направи част от съзнанието си, като по този начин го усвои напълно в себе си. Духовното знание ни казва, че смъртта е промяна на одеждите, нещо, което сме преживели много пъти преди в миналото и вероятно ще преживеем още много пъти в бъдещето.

Когато някой е починал, той само е полегнал да поспи за известно време, за да се събуди по-късно в следващия свят след смъртта. Да нарушиш тази почивка с шум на плач показва, че знаеш много малко за живота, който продължава и след смъртта. Изглежда като че ли смъртта има непреодолимо действие и човек изразява външно по всеки възможен начин, че е загубил завинаги любимия. Но за тези, които са получили знанието и разбирането за илюзията за смъртта, тези страшни емоции са избледнели, те естествено изпитват скръб от временната раздяла. Те виждат любимия човек просто като преминал в друга фаза на живота и нищо не е загубено – нищо не е загинало.

Смъртта е име, дадено да се обясни определено явление. Животът има много фази и едната преходна фаза се нарича смърт. Нищо всъщност не умира, макар че всичко преминава през промяна на формата и дейността. Винаги е съществувала определена информация за метафизическите полета, в които се навлиза при смъртта. Подобна информация се трупа от векове от много източници. Изследвания на сравнителни древни и съвременни науки и религии са дали богати запаси от знания, потвърдени чрез пряко наблюдение с използването на сили, които са латентни при всички хора и са събудени в някои – сили като извънсензорно възприятие и дори фини видове пряко познание. Това натрупано знание, заедно с неговите философски измерения, представлява така наречената древна мъдрост на човечеството. От този източник може да се извлече вид картографиране на маршрута, който човек следва след напускане на физическия свят при смъртта.

Смъртта се състои в повтарящ се процес на разсъбличане или премахване на обвивките. При смърт човек се отърсва от физическото тяло и облича емоционалното тяло, напуска физическия свят и навлиза в следващия свят, известен като астрален свят. Човек, който е разбрал по логика и личен опит, че смъртта не води до унищожение, а води до значително разширена свобода на живот, не трябва да се страхува от отхвърлянето на физическото тяло при смъртта.

Истината е, че няма смърт, а има само вечен живот. Слушайте тази мъдрост в мълчание, защото само там нейните вибрации могат да достигнат до ушите ви. Утвърдете – няма смърт, а само живот – Вечен Живот. Твърдението е вярно във всяко отношение и във всеки аспект от неговото значение.

ЗАКОН ЗА СЪОТВЕТСТВИЯТА

Преди да се впуснете в пътешествие да разберете царствата на живота и смъртта преди раждането, от съществено значение е да придобиете основно разбиране за някои космически принципи, върху които тези полета са моделирани. Два такива космически принципа са Законът за съответствията или аналогията и Законът за причината и следствието. Законът за съответствията ни казва, че всичко, което се съдържа в царствата на живота след смъртта, има съответен еквивалент в човешкото тяло. Следователно е

важно човек да наблюдава и изучава своя физически, емоционален, умствен и духовен състав. В допълнение изследването на природата и заобикалящата среда и съотношението с полетата на живота отвъд смъртта помага на човек да придобие добро разбиране за мистичните полета на живота и съществуването отвъд смъртта.

Човешкият организъм е микрокосмос, точно копие на Вселената или макрокосмоса. Следователно между човека и Вселената има точки и зони, които си съответстват. Не само цялата езотерична наука, но и изучаването на царствата на живота отвъд смъртта се основава на този закон на съответствията. Човекът е безкрайно малък, докато Космосът е безкрайно обширен, но между тях има съответствие. Благодарение на този закон човек може да установи контакт със сили, центрове и светове в полетата на живота отвъд смъртта, които съответстват на определени елементи в човешкото същество. Въз основа на този закон физическото тяло на човека съответства на физическото поле. Чувствата, емоциите и желанията на човека съответстват на полето на желанията или астралния свят, мислите и интелектът на човека съответстват на умственото поле и така нататък.

Въз основа на Закона за съответствията триединството на тялото, душата и духа е просто още един начин да се обясни феноменалната активност на творческата сила на нашия Създател. Тази дейност се извършва покрито, скрито и невидимо в този акт на сътворението. Навсякъде, на всяко ниво на Вселената, материята съдържа енергия и материалното физическо тяло на човека притежава собствена специфична енергия. Именно тази енергия човек нарича душа, тялото е формата или контейнерът, а душата е енергията, която оживява. Използвайки Закона за съответствията, може да се разбере, че цялото творение е изградено според една и съща структура или модел само с няколко незначителни модификации. Използвайки този ключ от аналогии или съответствия, където и да се погледнете, можете да намерите същите три разделения – форма, съдържание и смисъл или тяло, душа и дух. Яйцето например е образ на Вселената. Какво вижда човек в яйцето? Жълтъкът, който съдържа живия зародиш, белтъкът, който е албумин, и черупката. Жълтъкът е духът, белтъкът е душата, а черупката е тялото. Зародишът следователно е в центъра, белтъкът е между тях, а черупката е от външната страна. Когато човек счупи черупката на яйцето, белият албумин и жълтъкът изтичат и животът се губи. Така точно както яйчната черупка защитава зародиша на живота в яйцето, човешкото тяло служи като защита за живота вътре в него, т.е. на душата и духа. Когато тялото е разрушено, животът се отклонява, душата и духът избягват. Но какво е душата? Точно както белтъкът на яйцето съдържа хранителните вещества, необходими за подхранване на ембриона пиле, така и душата съдържа всички хранителни вещества, необходими за поддържане на човешкия живот. Самият живот принадлежи на духа и именно този живот душата поддържа, подхранва и кара да циркулира.

Има едно нещо, което е много важно да се разбере: въпреки факта, че човек винаги говори за духа, за душата и тялото като за различни реалности, те всъщност са една и съща същност. Разликата между тях се състои в тяхната текстура, в тяхната степен на материализация и проявление. Тялото е кондензирана форма на духа, духът е фина, поразредена форма на тялото и душата лежи на половината път между тях. По подобен начин въз основа на Закона за съответствията физическото поле е кондензирана форма на астралното поле или полето на желанията, а умственото поле или полето на мисълта е фина и разредена форма на астралното поле и така нататък. Когато разгледаме случая с водата, тя обикновено се намира в течно състояние, но съществува и в твърдо състояние като лед, и в газообразно състояние под формата на пара. Пак е вода, същото вещество, но в различни форми, които се различават по степента си на доловимост. В нормалното си състояние водата е течност, когато е изложена на ниски температури, тя се втвърдява в лед, а когато се нагрива, се превръща в пара, но винаги е едно и също вещество. Ледът е достатъчно твърд, но е само форма, временен вид, тъй като може да стане течен или на пара. По същия начин тялото, душата и духът и областите на живота отвъд смъртта като физическото, астралното, умственото поле и т.н. са от едно и също вещество в по-кондензирани или по-фини състояния. Така можем да видим колко много светлина може да се хвърли върху разбирането за живота в полетата отвъд смъртта, ако може да се постигне ясно разбиране за този Закон за съответствията.

Според Закона за съответствията всяка мисъл, за която човек мисли, и всяко дело, което извършва, има съответстващ ефект върху него. Съгласно Закона за съответствията

всеки човек излъчва непрекъснат поток от вълни, захранван от неговите мисли, чувства и действия, тези вълни пътуват през Космоса, докато дойдат до външните граници и отскочат назад, за да ударят подателя си под формата на награди и наказания. Тези, които осъзнават този закон, се грижат да изпращат вълни от чистота, доброта, толерантност, любов и топлина. По подобен начин въз основа на този закон, ако човек използва мислите, чувствата и желанията си, за да се насочи към постигането на познания за полетата на живота отвъд смъртта, то съответстващият ефект ще бъде, че той в крайна сметка ще прочете такива метафизични книги, които съдържат знания за тези полета, или ще влезе в контакт с такива хора, които ще го ръководят и ще му помогнат да получи такива знания. По същия начин, ако в медитация човек насочи вниманието си към тези области като астралното поле или умственото поле и т.н., съответният резултат ще бъде, че човек ще получи подходящи отговори от тези светове, които ще помогнат в затвърждаване на познанието за това, което човек е прочел и обсъдил с другите за тези мистични полета на живота отвъд смъртта.

Всяко място за поклонение, било то джамия, църква, манастир или храм, има поразително съответстваща прилика с физическия състав на хората. Сградата има зала, наречена място за поклонение, и в тази зала е поставена статуята на божеството, представляващо същество от божествена природа. Може да се направи паралел между физическото тяло и това място на поклонение. Сградата и залата представляват физическото човешко тяло, а божеството представлява душата и духа, проявяващи се и пребиваващи във физическото тяло. Какъв е съответният ефект от посещението на място за поклонение като църква, храм или джамия? Тези посещения на места за поклонение са постоянно напомняне на човека да продължава да постига духовен напредък, докато не бъде достигната крайната цел на собственото му еволюционно развитие. Всеки ритуал има равностоеен, съответстващ духовен смисъл. Самата причина за запалване на свещ или тамян, когато човек се моли, е, че горящата свещ или тамян е символ на жертвата. Тамянът жертва материала, от който е направен, за да може да изгори и да се появи аромат, а свещта жертва восъка си, така че пламъкът да се появи. По същия начин, ако човек иска да се развива духовно, трябва да се научи да се жертва, за да трансформира своите груби инстинкти, които са пороци, страст, похот и чувственост. В Индия има ритуал на потапяне в реката Ганг. Целта на това потапяне в реката е човек да бъде изчистен и освободен от греховете си, но истината е, че това е само символично. Според Закона за съответствията, когато човек прави това свято потапяне, точно както външното физическо тяло се почиства от всяка мръсотия, пот и т.н., по подобен начин той трябва да се очисти и пречисти вътрешно, т.е. да се освободи от лошите си навици, да подобри характера си и да извършва дела с благородно или божествено естество, и само тогава е възможно да се освободи от греховете си.

Според Закона за съответствията човешката природа е двойствена. Една част се състои от долното земно Аз, което е тяло или обвивка, която мисли, чувства и действа, но е само съответстващо отражение на истинското си Аз (подобно на образа, отразен в огледало). Другата част е истинската индивидуалност, съставена от триединството на божествената воля, божествената любов и божествената мъдрост. Ако човек се настрои на своята божествена природа, е възможно не само да придобие, но и да потвърди истиността за мъдростта и познанието за полетата на живота отвъд смъртта.

Законът за съответствията е най-важният ключ, който обяснява всичко – структурата на човешките същества, тяхната интелигентност или глупост, тяхната доброта или жестокост, техните щастия и нещастия, богатството и бедността им – всичко. Ако денят представлява областта на физическия живот, тогава съответстващата на него нощ представлява областите на живота отвъд смъртта преди раждането. Като е придобил знания за Закона за съответствията, човек трябва да ги използва, за да разбере не само полетата на живота отвъд смъртта, но и индивидуалното отношение на човека към Вселената и съответстващата му цел да бъде на земята, за да получи знания и да расте в мъдрост.

ПРИЧИНА И СЛЕДСТВИЕ

Според Закона за причината и следствието или Закона за кармата всяко действие на човека има своето противодействие. Думата „карма“ е санскритска дума (древноиндийски

език), означаваща действие. За всяка енергия, която човек излъчва, има обратно действие и тези действия, които човек продължава да предизвиква, представляват карма. Всеки момент човек изгражда карми от различни видове. Сега ако някой предаде някого, той веднага си създава карма и ще бъде предаден от друг в някакъв момент. Може да не се случи в това прераждане; но до този момент тази натрупана карма дава възможността някой да го предаде. Подобни потенциалности се натрупват. Така съществуват два вида карма – натрупана и динамична карма. Кармата, която човек изгражда през цялото време, продължава да се натрупва в съзнанието му и се нарича натрупана карма. Следователно сборът от нечия карма от минали животи до настоящето се нарича натрупана карма. Всеки път, когато човек се роди, той решава каква част от тази предишна натрупана карма трябва да бъде отработена при това прераждане и каква част да бъде отложена за следващо; и според това решение идваме със собствен избор на карма, който започва да дава плодове. Кармата, която започва да дава плод в този живот, се нарича динамична и тази карма, която сега започва да работи, е съдба. Всеки човек е автор на съдбата си, защото е извършил тези действия в предишните си прераждания и в този живот трябва да плаща за тях. Така че, ако искаме да отмахнем тази карма, трябва да изградим противоположна. Ако човек е бил отвратителен, подъл, наранил е и е карал хората да страдат, той може да обезсили тази карма, като е много мил, много полезен за хората в това прераждане. До голяма степен тази стара карма се отменя. Човек може да промени нивото на своето живо съзнание, така че създадената кармата да бъде пренесена на по-ниско ниво, старата карма да не докосва вече човека. Това ниво може да бъде променено, когато човек започне да живее духовен живот; затова се казва също, че хороскопът не важи за човека с истински духовни стремежи. Има обаче част от кармата, която човек не може да отмени и това е карма, която трябва да бъде изпитана. Убийства, самоубийства и т.н. са гнусни престъпления, за които човек трябва да плати.

Въпросът за съдбата интересува човека от векове. До каква степен сме свободни или обвързани с предварително определена съдба? Груба грешка е да се смята, че всички човешки същества без изключение са задължително обвързани с едни и същи закони. Очевидно е, че ако човек се държи като животните, т.е. се подчинява на своите усещания и страсти и на чисто инстинктивните импулси, тогава той се управлява от съдбата. Докато тези, които са много по-еволюирали, избягват от ноктите на съдбата и влизат в света на Благодатта. Големите господари на човечеството принадлежат към тази втора категория, но повечето хора се движат в средната зона; т.е. между животните и божественото. Не трябва да се мисли, че всеки е свободен, или че всеки е подвластен на непримиримата съдба. Истината е, че свободата зависи от нивото на еволюция. Докато не получи пълна свобода, човек все още е подчинен на закона за Кармата в някои области на живота си, докато в други е свободен.

Много различни видове философии относно свободата са в обръщение и всички те имат за цел да убедят хората, че човек е свободен. Да, човек може да мисли, че е свободен, докато не знае нищо за модела, върху който е изградена Вселената, или за космическите сили, които влияят на хората. Следователно човек си въобразява, че когато трябва да реши какво действие да предприеме, той е свободен да избира и да реши какво да прави. Никога не му хрумва, че през повечето време е пешка в ръцете на сили, за които не знае нищо. Древните астролози са казвали, че звездите влияят, но не определят и че мъдрият човек е по-горе от влиянието на звездите. Следователно звездите влияят на човешките същества в една или друга посока. Когато човек е силно развит, чувства тяхното влияние, но те не могат да го насилват в нещо против волята му. Обаче когато човекът е слаб, тогава е различно, той се държи така, сякаш звездите го подтикват неустойчиво, без дори да осъзнава това. Това може да се илюстрира с пример – когато хубаво момиче е привлечено от момче, не е нужно да казва „ела с мен“. Тя просто се усмихва и се държи по такъв начин, че да го поощри, и той е, който започва да я обсажда с вниманието си. Тя не казва и не прави нищо и въпреки това успява да го привлече и той е слабият, оставя се да бъде повлиян. Звездите са подобни на хубавите момичета, те предизвикват нещо у вас – гняв или чувственост например – и след това ви оставят на мира, защото много добре знаят, че вие ще извървите целия път. Тогава те казват: „Но ние не ви принудихме, вие бяхте свободни да правите както искате!“.

До него момент човекът е отишъл твърде далеч и щетите са били нанесени.

Нека да кажем, че човек, който е напреднал в еволюцията, има да плаща дълг, но вместо да бъде задължен да го плаща на физическото ниво, може да го плати на астрално или умствено ниво. Така или иначе трябва да се плаща, но той е свободен да избере и да реши на кое ниво ще го направи. Но други, които все още са на най-ниските стъпала на еволюционната стълба, не са свободни да избират, те трябва да плащат по начина, по който им кажат. Не забравяйте, че каквото и да прави, човек не бива да си въобразява, че някога може да се измъкне от плащането на дълговете си. Може да му бъде позволено да ги плаща по различни начини, но трябва да ги плати. Единствената възможна свобода е в избора на валута, която ще използва, но никой не е свободен да избегне кармичен дълг. От друга страна, ако някой реши да се върне към живота на егоизма, всичко ще се промени отново. Човек отново ще премине през страдание и разочарование, въпреки че може би не осъзнава своите действия.

Сегашният живот няма да се промени изведнъж, защото човек все още има някакви придобивки от добрата карма, натрупана в резерв, и не вижда тъмното бъдеще, което си подготвя за себе си. Щом тези резерви от натрупаната добра карма се изчерпят, това ужасно бъдеще ни превзема. Лесно е да се създаде бъдещето, но е много трудно да се заличи миналото. Всъщност човек не си създава бъдеще – това е метафорично и би било по-точно да кажем, че човек избира посоката, в която иска да влезе. Не създава лоша съдба, а се насочва към нея. Човек решава само в каква посока ще поеме, това е всичко.

Защо някой има или му липсват определени таланти? Защо някой е болен или здрав? Защо някой е предразположен към злополуки? Защо някой е харесван или не е харесван? Защо някой е активен или незаинтересован от живота около себе си? Защо някой е привързан към морала или към безнравствеността? Защо някой е привързан към духовността или към материализма? На въпросите се отговаря, като изследваме неговата карма или индивидуалната карма и нейните закони. Това, което сее човек в този час, се жъне от потомството му в продължение на няколко поколения – и след това може да се нарече семейна карма. Това, което днешните хора или общността решат и изпълняват, се връща с благословия или с проклетие върху бъдещето на тяхната раса, когато самите те вече са починали и вече не са там, за да се радват или страдат, и то може да се нарече карма на нацията. Човечеството като цяло има карма, която може да се нарече световна карма: това, което е направено в миналото му, ще оформи бъдещата му съдба, макар че индивидите могат да идват и да си отиват, но кармата на расата, която те са помогнали да се формира, продължава във времето.

Действието на кармичните сили може да бъде разбрано по-добре чрез разбиране на различните нива на съзнание. Казано по-просто, може да смятаме, че има три умствени нива – съзнателно, подсъзнателно и свръхсъзнателно. Всяко ниво играе различна роля в нашия живот. Съзнателният ум се състои от воля, разум, логика и от петте физически сетива. Подсъзнателният ум се състои от въображение, памет, навици, емоции и записи от миналия живот. Свръхсъзнателният ум се състои от творческа сила, психически способности и неограничени неизвестни сили. Съзнателният ум, работейки съвместно с мозъка, се грижи за човека, докато той е буден. Подсъзнателният ум е тази част, която се грижи за физическото тяло, докато съзнателният ум спи. Подсъзнателният ум е тази част, която се пренася от едно време в друго според теорията на прераждането. Свръхсъзнателният ум е животворната сила или свързващото звено с Бога или със своя Създател. Човек е запознат с общото действие на съзнателния ум, но малко хора имат разбиране за подсъзнанието. В допълнение към въображението, паметта и емоциите, то е отговорно за моделите на нашите навици. Подсъзнанието също така е сложен склад на знания. От метафизичната гледна точка на прераждането, подсъзнанието носи спомените и влиянията на всички предишни преживявания. Човекът е сбор от всички свои предишни животи. Това обяснява естествения му афинитет към някои неща и отвращението към други. Като пример – човек, който без видима причина се страхува да излезе в океана с лодка, може да се е удавил в океана в минал живот. Тази теория предлага обяснение за съществуването на проблеми, които не могат да бъдат проследени до някаква причина в рамките на този живот. След като душата напусне физическото тяло при смъртта, тя вече не е обвързана с материята. Тя е свободна. Всичко, което запазва душата от престоя ѝ в земната ѝ обвивка, са пълните спомени от земните ѝ опитности, сега безопасно съхранявани в нейната банка памет; само съзнателният ум е изхвърлен. Подсъзнанието е

оцеляло, защото нито се състои, нито зависи от материя. Сега то става съзнателен ум на душата и ще продължи да функционира като такъв, докато душата не се върне в земната плътна материя, за да започне следващия си живот. Междувременно свръхсъзнателният ум поема функциите, изоставени от подсъзнателния ум, и душата вече е съчленена, тъй както никога не би могла да бъде на земята. Когато дойде време душата да се върне на земята и да поеме следващото си тяло, процесът е просто обратен. Съзнателният ум се връща на подсъзнателното ниво, а подсъзнателният се връща към нивото на свръхсъзнание, на което утихва в утробата – като светилище в плътското тяло. Той нито търси, нито желае емоционална асоциация с търсенията на подсъзнателния ум и с новородения съзнателен ум, тъй като те свикват с новото си его.

Не трябва да търсим много далече, за да разберем Закона за причината и следствието. Ако разгледаме цикличното редуване на деня и нощта, спим, защото сме будни, и работим през целия ден. Следователно ако сънят е причината, тогава оставането буден е следствието. Денят и нощта също така взаимно са съответстващи си причина и следствие. Когато човек види следствието във физическия свят, може да бъде сигурен, че е имало причина. Ако някой хвърли камък в езерото, той ще изпрати вълнички. Камъкът е причината, следствието са вълничките, а човекът, хвърлил камъка, е другата причина. Реката е донесла камъка до мястото, където човекът го е намерил. Преди това е изригнал вулкан, образувал камъка. Веригата от причини и следствия ще проследи всичко, което някога се е случвало във Вселената, обратно до някаква първоначална причина. Когато следствието се усети у човека, причината е задвижена в ума. Следствието, което човек усеща сега, както положително, така и отрицателно, е резултат от причини в този или в предишни животи. Семето (причината), което човек посява сега, ще доведе до следствия, които предстоят в този или бъдещи животи. Целият живот на човека – психическото състояние, здравето, взаимоотношенията с другите, парите или безпаричието – всички те са следствия, но някъде в условията на този или на предишен живот тези следствия са били задвижени от причини.

Човекът сам си е съдия и изпълнител, сам си раздава награди. Но Съдията, който отсъжда наградата или наказанието, не е сила извън себе си, а Сила вътре – накратко, собствената ни съвест. Съвестта на човека, когато ѝ е позволено да говори ясно и силно, е най-строгий съдия, който съществува. Човек се оказва неспособен да избяга от съда на съвестта и сам се отвежда към своите награди или наказания. Такава е поетичната справедливост на Природата, която далеч надхвърля всяка идея на човека в неговите религиозни схващания. В работата на кармичния закон има два големи принципа, които влияят на условията на прераждането. Първият принцип е, че преобладаващите желания, стремежи, харесвания и нехаресвания, любов и омраза, привличания и отблъсквания и т.н. тласкат човека към условия, при които тези характеристики могат да имат благоприятна среда за развитие. Вторият принцип е този, за който може да се говори като за подтик на разгръщания се дух, който винаги се стреми към по-пълна изява, като така оказва натиск върху душата в очакване на прераждане. Това я кара да търси по-висока среда и условия, отколкото желанията и стремежите ѝ, както и общите ѝ характеристики биха изисквали. Тези два явно противоречащи си, (но всъщност хармонизиращи си) принципа, действащи и реагиращи един на друг, определят условията на прераждането и оказват много материално въздействие върху кармичния закон. Животът на един човек до голяма степен е конфликт между тези две сили, като едната се стреми да задържи човека към настоящите условия, произтичащи от минали животи, а другата винаги работи като стремеж да го издигне и повдигне до по-големи висоти.

Подобно на пчелата, която събира мед от всяко цвете, човекът събира само нектара на моралните качества и съзнанието на всяка земна личност, в която трябва да се вълпъти, докато най-сетне обедини всички тези качества в едно и се превърне в съвършено същество. Всеки земен живот е възможност, внимателно изчислена, за такова развитие, което е най-необходимо на индивида; неуспехът да се използва тази възможност води до неприятности и забавяне на друго подобно вълпъщение и до страдания, вероятно утежнени от допълнително създадената карма. Вълпътата карма, които се намотават около прегрешилия, са преди всичко естествено следствие от собствените му действия, а не наказание на съдбата. Времето възпитава и развива човека, за да възприема правилното. Когато той има смиреннието да се изправи пред отговорността за собствените си погрешки в

миналото, може да види колко от неприятностите си е създал сам. Когато не може да проследи причините до сегашната си личност, трябва да смята, че се крият в предишните му личности.

Кармата е не просто закон за унаследяване на предишни впечатления, за самовъзпроизвеждане или за морална възмездна справедливост, но и нещо много по-голямо. Това е вечен закон, който се стреми да хармонизира индивидуалното функциониране с вселенското функциониране. Той работи за Вселената като цяло да поддържа нейните безбройни единици в хармония със собственото ѝ вътрешно равновесие. Възмездие просто попада в тази дейност, както малкият концентричен кръг – в по-голям. Резултатите от съществуването на всеки индивид, неговият склад от мисли и действия трябва да бъдат контролирани, така че в крайна сметка да бъдат в синхрон със самия Космос. Всяка част е свързана с цялото. По този начин всичко се стреми към крайна правота. Наистина утеха е разбирането, че Вселената има такова голямо равновесие в своето тайно ядро. Следователно свободата на човека от материята или затварянето му в нея зависи от мотивиращите го идеи. В рамките на Закона за причината и следствието човек създава собствената си съдба, изработва във времето собственото си спасение и печели пътя си към свободата на безсмъртието. Кармичният модел, който се унаследява от всеки индивид, следователно е управляващият фактор в процеса на прераждането. Той определя кога ще се роди човек, в какъв вид тяло, при какви обстоятелства, кои ще бъдат родителите му, с кого ще има близки отношения, какви учители, приятели ще има възможност да срещне. Всяко условие носи допълнително самопознание, освобождавайки някакъв фрагмент от божествения потенциал. Нито един живот на даден индивид не е изолиран от другите му животи. Всеки живот е дете на всички предходни животи на земята и родител на тези, които го следват.

ЦАРСТВА НА ЖИВОТА ОТВЪД СМЪРТТА

Ако ще изучаваме човешкото тяло и желаем да разберем работата на различните му системи, ще трябва да класифицираме всяка система чрез различните органи, от които е съставена, и да изследваме подробно структурата и функциите на всеки орган, за да постигнем пълно разбиране за системата. Само чрез такъв анализ може да се разбере сложното явление на жизнената дейност в човешкото тяло. По същия начин, за да придобие всеобхватни познания за областите или сферите на живот отвъд смъртта, човек трябва да изследва подробно същността и дейността на всяко от тези полета на живота отвъд смъртта. Съществуват седем такива полета или сфери на живот – Ади, Анупадическо, атмическо, будическо, умствено (състоящо се от причинно и долно умствено), астрално и физическо поле.

1	АДИ – първа Причина
2	АНУПАДИЧЕСКО – МОНАДА
3	АТМИЧЕСКО
4	БУДИЧЕСКО
5а	ПРИЧИННО ИЛИ ГОРНО УМСТВЕНО
5б	ДОЛНО УМСТВЕНО
6	АСТРАЛНО
7	ФИЗИЧЕСКО

Фиг. 1. Полета на живота отвъд смъртта

В живота от другата страна няма сълзи, няма въздишки и човек получава възможност да се реализира до пълното си съвършенство. Ади означава първо; полето Ади се отнася до първата причина, божествената светлина, Бащата или Създателя. Именно от това поле се осъществява формирането на другите полета и по-нататъшната творческа дейност. Следват Монадите или единиците на съзнанието, за чиято еволюция в материята се подготвя полето на една Вселена. Тези единици на съзнанието се генерират в рамките на божествения живот на полето Ади, преди да се формира полето за тяхната еволюция. Така множество възникват в нея чрез този акт на волята на божествения живот, на първата

причина или на Бог в полето Ади. Монадите се описват като искри на Върховния пламък. Както е писано в Писанията: „Чувствам един Пламък, О Гурудева (или Учител/Духовен наставник); виждам безброй неотделени искри, които греят в него“. Пламъкът е Господ или Ишвара в Неговото проявление като първа причина в полето на Ади, а неотделените искри са Монадите. Следователно една монада може да бъде определена като фрагмент от божествения живот, отделен като отделна цялост от най-редкия слой на материята. Материята е толкова рядка, че макар да дава отделна форма на всеки, тя не създава пречки за свободното общуване на един живот с околните подобни животи.

Много пъти в променени и дълбоки състояния на медитация съм срещал този блестящ бял пламък и много индивидуални бели светлини, съдържащи се в него, означаващи белия пламък като Бог или Създател, а малките светлини – като монади или отделни искри. Монадата е съзнание плюс материя. Монадата е дживатма в индийската философия, Пуруша-та на Самкя-та, специализираното Аз на Веданта. Докато корените на живота им са на полето Ади, самите Монади живеят в полето Анупадака. Не съществува английски еквивалент за Anupadaka, което означава без жилетка или без дрехи или без допълнителен воал. Монадите са в съзвучие със и откликват на божествените вибрации на полето Ади, но не са в унисон и не реагират на вибрациите на долните полета. Божествената светлина или Властелинът на полето Ади е в съзвучие с вибрациите на всички по-низши полета. Тези Монади все още не са станали съвършени чрез страдание. Следователно всяка от Монадите трябва да влезе в материята, за да бъде засята в слабост, за да може да израсте в сила. Докато е всезнаеща и вездесъща в собственото си поле – Анупадака – тя е безсъзнателна за всички останали, тя трябва да покрие славата си в материята, която я заслепява, за да може да стане всезнаеща, вездесъща, на всички полета, способна да откликва на всички божествени вибрации във Вселената, а не само на тези от най-високите нива. Тъй като Монадите извличат своето битие от Божествената светлина на полето Ади, волята на Божествената светлина е и волята на Монадите. Следователно целият процес на еволюцията на индивида „Аз“ е дейност, избрана от самите монади. Ние сме тук, в света на материята, защото ние като Монади, желаещи да живеем, сме движещи Себе си, Само-определени.

1	поле АДИ	
2	поле АНУПАДАКА	МОНАДИ
3	АТМИЧЕСКО поле	АТМИЧЕСКО ТЯЛО
4	БУДИЧЕСКО поле	БУДИЧЕСКО ТЯЛО
5А	ПРИЧИННО ИЛИ ВИСШЕ УМСТВЕНО поле	ПРИЧИННО ТЯЛО
5В	НИЗШЕ УМСТВЕНО поле	УМСТВЕНО ТЯЛО
6	АСТРАЛНО поле	АСТРАЛНО ТЯЛО
7	ФИЗИЧЕСКО поле	ФИЗИЧЕСКО ТЯЛО

Фиг.2. Съответстващите на Полетата на Живота тела/обвивки на човека

Следващият етап е формирането на 5-те нисши полета, т.е. атмическо, будическо, умствено (състоящо се от причинно и долно умствено), астрално и физическо поле. Този етап на развитие носи със себе си еволюирали същества на различни етапи на развитие, които са типичните обитатели на тези полета. Тези същества са били пренесени от божествената светлина, която се проявява в полето Ади от предходна еволюция. Сега те са изпратени да обитават полето, съответстващо на тяхното развитие, те сътрудничат с работата на божествената светлина и по-късно – с човека в общата схема на еволюцията. Има много степени на тези същества, известни с различни имена в различни религии, например Ангели в християнството или Деви или блестящите в индуизма. 330-те милиона богове на Ведите принадлежат към тази категория. Тези същества от различни степени обитават различните полета под полето Анупадака.

Следващата фаза на изследване е учредяването на човека като Монада, Его и Личност. Фрагментът от Божествения живот, известен като Монада, се проявява в атмическото поле като тройния дух. Самият дух остава в своето собствено атмическо поле. Вторият аспект, на интуицията или чистия разум, както понякога се нарича, се спуска едно ниво по-долу и се изразява чрез материята на будическото поле. Третият аспект, на

интелигентността, слиза две полета надолу и се изразява чрез материята на висшето умствено или причинно поле. Израз на Монадата в атмическото, будическото и причинното полета е егото или индивидуалността. Индивидуален означава неделим, без загуба на идентичност, съществуващ като едно цяло, а индивидуалността се определя като отделно и различно съществуване. Егото се изразява в по-ниските полета като личност, която също е тройна в своето проявление и освен това е точно отражение на подреждането на егото. Но, както и други отражения, тя се обръща обратно. Интелигентността на причинното поле се отразява като мисъл в долното умствено поле. Чистият разум, или будхи, се отразява в астралното тяло и по някакъв начин, много по-труден за разбиране, духът или атмата се отразява на физическото поле.

Атмическо тяло – Висши действия
Будическо тяло – Висши чувства
Причинно тяло – Висши мисли
Умствено тяло – Мисли
Астрално тяло – Чувства
Физическо тяло – Действия

Фиг. 3. Шестте тела на човека

- а) Безсмъртната, божествена природа или Индивидуалността на човека –
АТМИЧЕСКА – ВОЛЯ
БУДИЧЕСКА – ИНТУИЦИЯ
ПРИЧИННА – ИНТЕЛЕКТ
- б) Смъртната/тленна природа или Личността на човека –
УМСТВЕНА – МИСЪЛ
АСТРАЛНА – ЧУВСТВА
ФИЗИЧЕСКА – ДЕЙНОСТ

Фиг. 4. Висшата и нисшата природа на човека

Личността се състои от преходни обвивки, чрез които истинският човек, Мислителят, се проявява във физическия, астралния и низшия умствен свят, т.е. от физическо, астрално и низше умствено тяло и от всички дейности, свързани с тези обвивки. Индивидуалността се състои от самия Мислител, Азът в причинното тяло. Както дървото развива листа, за да живее през пролетта, лятото и есента, така индивидуалността развива личности, за да живее през периодите от живота, прекарани във физическото, астралното и долното умствено поле. Точно както листата приемат, асимилират и предават хранителни вещества към жизнения сок, който след това се изтегля в родителския ствол, след което падат и загиват, така личността събира опит и го предава на родителската индивидуалност, и когато нейната задача завършва, пада и загива. Егото се въплъщава в личността с цел придобиване на определеност. Егото в собственото му поле е великолепно, но неясно изразено в своето великолепие, освен в случаите на хора, напреднали по пътя на еволюцията. По този начин личността със своите преходни чувства, желания, страсти и мисли образува полунезависим субект.

В цикъла на смърт и прераждане човек се занимава главно с трите долни полета: физическото, което се възприема изцяло, невидимия емоционален свят, обикновено наричан астрално поле, и умственото поле, в което мислите се оформят. Когато външното тяло е физическо, невидимите мисли и чувства се изразяват чрез физически дейности. Но ако съзнанието се отстрани от физическия свят и астралното тяло се превърне във външна обвивка, мислите и чувствата се изразяват чрез това тяло в астралния свят. По подобен начин, когато външната обвивка е умствена, съзнанието преживява живота чрез това средство. Така Монадата излъчва своя живот навън в по-плътните полета на материята, за да събуди своята спяща божествена природа. Това разгръщане изисква опит във физическия, астралния и умствения свят, издържане на техните условия и отреагиране на тях. Целта на егото е да разгърне своите спящи сили и това то прави, като се поставя в последователни личности. Хората, които не разбират това, както и голяма част от

човечеството, гледат на личността като на истинското Аз и съответно живеят само за нея, като направляват живота си за това, което изглежда е нейно временно предимство. Друг момент, който трябва да се отбележи, който ще бъде разгледан подробно по-късно, е разликата между горното умствено или причинно ниво и долното умствено или мисловно ниво. В долното умствено поле вибрациите на съзнанието пораждаат образи или картини, като всяка мисъл се появява като жива форма. А причинните нива са свързани с изразяването на абстрактни мисли, идеи и принципи; тъй като тези нива се отнасят до чистия разум. Долното умствено тяло се занимава с подробностите, известни като конкретни мисли, например определена книга, къща, триъгълник и т.н., докато причинното тяло се занимава с принципи, с абстрактни мисли, например принцип на триъгълност, общ за всички триъгълници. По този начин умственото тяло се занимава с мислите, имащи форма, а причинното тяло – с безформените мисли.

Ако разгледаме фазите на инволюцията и еволюцията, те се състоят от седем етапа. През първите три етапа духът се спуска. Докато слиза, той размишлява над материята, придавайки ѝ качества, сили и характеристики. Тези три етапа на материализация, които представляват слизание или спускане на духа в материята или в по-низшите полета, се наричат инволюция. Четвъртият етап е конфликтът между духа и материята. Духът влиза в безброй взаимоотношения с материята. Отначало е надмогнат; след това идва точката на равновесие, след което бавно Духът започва да възтържествува над материята, така че когато четвъртият етап приключи, духът е господар на Материята и е готов за своето възлизане през следващите три етапа, с които завършват седемте. По този начин четвъртият етап на конфликт води до точката на равновесие между духа и материята, и това накрая води до промяна от инволюция към еволюция. Следващите три етапа представляват фазата на еволюцията, в която Духът се издига постепенно, постигайки владение над материята. По време на тази фаза на еволюция или в последните три етапа Духът организира материята, която е овладял и одухотворил, обръща я към собствените си цели, оформя я за собственото си изразяване, така че Материята да може да се превърне в средство, чрез което всички сили на Духа ще бъдат проявени и активизирани. Така последните три етапа се заемат от духовното възлизане. Тези три фази могат да бъдат обобщени по-долу:

Фаза 1 – Етапи 1, 2 и 3: Инволюция – Духът слиза в материята

Фаза 2 – Етап 4: Конфликт – Между материята и Духа

Фаза 3 – Етапи 5, 6 и 7: Еволюция – Възлизане на Духа – Одухотворяване

Да резюмираме накратко и да обобщим обсъденото дотук, като се позоваваме на фигури 2 и 3: както физическото тяло съответства на физическото поле, така емоциите, чувствата и желанията в човека съответстват на астралното поле, мислите съответстват на умственото поле, божествената природа на човека съответства на още по-високите, по-фини полета, т.е. интелектът в човека съответства на висшето умствено, причинно поле, интуицията съответства на будическото поле, божествената воля на човека съответства на атмическото поле и след това има още две по-високи полета, а именно Анупадическо, съответстващо на Монадата или на индивидуалната искра на Бог и Ади полето, където живее самият Бог или светлината.

Точно както човек се нуждае от физическо тяло, за да преживее живота си на земята, така също трябва да живее в емоционалното си тяло по време на живота си на астралното поле, трябва да живее в умственото си тяло по време на живота си на умственото поле, трябва да живее в причинното си тяло по време на живота си в причинното поле, и трябва да живее съответно в будическото и атмическото си тяло в хода на живота си на будическото и атмическо поле. Астралното тяло е седалище на чувствата и емоциите на човека, умственото тяло е седалище на конкретни идеи, тоест идеи, които се отнасят до материята, причинното или висшето умствено тяло позволява на човека достъп до разбирането на възвишените истини, до тайнствата на Вселената, будическото тяло, което подобно на астралното тяло е седалище на емоции и чувства, но от по-висш божествен порядък, на вселенска любов и жертва. И накрая е атмическото тяло, седалище на онази безсмъртна искра, която е всемогъществото на Бога. Първите три тела – физическо, астрално и умствено – са сравнително еднакво развити при всички хора, но етапът на развитие,

достигнат от трите висши тела, варира изключително много от един индивид до друг. Само определен брой философи и спиритуалисти успяват да се издигнат до нивото на висшето умствено тяло и да започнат да живеят във възвишеното царство на светлината. Мозъците на тези малцина достигат толкова фина степен на съвършенство, че в тях се събуждат нови центрове на активност и им позволяват да схванат реалността в основата на нещата. Това е светът на интуицията. Интуицията е визия, мигновено възприемане, незабавно и пълно разбиране на реалния свят, който се намира отвъд умственото поле, защото дори и в умственото поле грешки и илюзии все още са възможни.

Важен аспект, който трябва да се разбере в тези изследвания, е, че полето е състояние, а не място. Човек трябва да се научи да премахва идеята за място от разбирането за полето. Трудно е да се възприемат тези полета като състояние, а не като място. Полето е вътрешно състояние или състояние на активност. Може да се възрази, че тези полета на живота са само различни форми на вибрация на материята? Съвсем не. Всяко поле представлява различна степен на вибрационна енергия – но не и на материя. Материята е просто много низша форма на вибрационна енергия. Концепцията за полетата няма абсолютно нищо общо с тази за пространството. Когато говорим за издигане от по-ниско към по-високо поле или за спускане от по-високо към по-ниско поле, погрешно е да се представя като изкачване или спускане по стъпала. Нито да се изобразява като издигане или слизване от един слой или слоеве в друг. Дори познатият символ за издигане от дълбините на океана до повърхността му е неправилен. Най-близката възможна мисловна картина, която може да бъде направена за прехода от поле към поле, е тази на увеличаване или намаляване на вибрациите, както е показано при звукови вълни, светлинни вълни или вълни на електричество. Преходът от по-високо към по-ниско или от по-ниско към по-високо може да бъде мислен (ако има желание) като промяна на вибрацията в енергията, от която са съставени всички неща.

Астралното поле не трябва да се бърка с идеята, че е място. То винаги е състояние, а не място. По-скоро е степен на вибрация, отколкото част от пространството. Измеренията му са тези на времето – не тези на пространството. Когато човек използва думите „област“, „царство“, „по-високи или по-ниски“, „над или по-долу“, човек ги използва само образно, точно както се говори за „висока степен на вибрация“ или „степен на вибрация над тази“ и т.н. Необходимо е да се повтори това предупреждение по причина, че човек лесно погрешно свързва идеята за полето с тази за място, докато между тях не трябва да има мисловна асоциация. В цялата книга, вместо да се казва, че индивидуалната жизнена сила или душа преминава от едно състояние на вибрация в друго, ще говорим за преминаване от едно подполе или поле в друго.

Полетата взаимно се проникват и живеещите в едно поле не осъзнават тези, които живеят в друго, нито могат да преминат от едно поле в друго с това изключение – които живеят в по-високо поле, могат да виждат (ако желаят) полетата под тях в реда на развитие и могат също да посещават долните полета, ако желаят да го направят. Но тези от долните полета не са в състояние нито да видят, нито да посетят по-високите полета. Има поле след поле за съществуване без тяло. Както беше обсъдено, има седем големи полета, но всяко голямо поле има седем подразделения и всяко подразделение има седем малки секции и т.н. Когато говорим за човек, издигащ се от едно поле в друго, това се отнася до прехвърляне на съзнанието от едно ниво в друго. В случай на човек с астрално тяло, фокусът на неговото съзнание се измества от външната обвивка към следващата вътре в него. С течение на времето най-външната обвивка или пръстен се разпада, тогава човекът получава способността да реагира на вибрациите на следващото по-високо ниво на астралното поле и по този начин се издига до следващото подполе – и така нататък от едно подполе в друго. Периодът на престой във всяко подполе съответства на количеството и активността на материята в астралното му тяло, принадлежаща към това подполе. Така човек постепенно става неотзивчив за вибрациите на един порядък материя и отговаря на вибрации от по-висок порядък. По този начин ще изглежда, че един свят и неговите пейзажи и обитатели бавно избледняват от неговия поглед, докато друг свят ще изгрее за него.

Човек не трябва да си изгражда представата, че той функционира само като интелект в причинното тяло. Както беше описано по-горе, човекът е искра на Божествения огън, т.е. Монада, и че Монадата се проявява като своите три аспекта като Дух в света на атра, Интуиция в света на будхи и Интелигентност във висшия умствен/причинен свят. Именно

тези три аспекта, взети заедно, съставляват егото, което обитава причинното тяло. Така човекът, макар в действителност да е Монада, обитаваща света на монадите, т.е. полето Анупадака, се показва като егото във висшия умствен свят, проявяващо трите си аспекта, назовани Дух, Интуиция и Интелигентност. По този начин развитието на егото е обект на целия процес на слизване в материята – егото приема воалите на материята, именно защото чрез тях то е в състояние да получава вибрациите, на които може да реагира, така че спящите му способности да могат да се разгърнат. Всички дейности, които наричаме зло, независимо дали са егоистични мисли (умствени) или егоистични чувства (астрални), неизменно се показват като вибрации на по-грубата материя на тези полета, докато добрата и безкористна мисъл или чувства са вибрации на по-висшите типове материя. Тъй като по-фината материя се премества по-лесно от грубата, от това следва, че дадено количество сила, изразходвана за добра мисъл или чувство, дава може би сто пъти повече резултат от същото количество сила, изразходвано в по-груба материя. Ако това не беше така, очевидно е, че обикновеният човек изобщо не би могъл да постигне напредък, тъй като вероятно имаме право да приемем, че 90% от мисълта и чувството на неразвения човек са егоцентрични, дори и да не са всъщност егоистични, въпреки това, ако 10% от тях са духовни и безкористни, човекът вече трябва да напредва малко над средното. Ефектът на десете процента от силата, насочена към добри цели, значително надвишава този на деветдесетте процента, посветени на егоистични цели, така че като цяло такъв човек прави осезаем напредък от живот в живот. Човек, който има дори 1 процент добро, прави лек напредък. Човек, в чиято сметка има точно равновесие, така че нито да напредва, нито да върви назад, трябва да живее категорично зъл живот, докато за да върви надолу в злото, човек трябва да бъде необикновено последователен злодей.

Когато животът приключи, физическото тяло умира, съзнанието отстъпва на етапи към центъра на своя източник. След физическия живот започва периодът на живот в астралния свят. Човек трябва да се отдели от скорошното си участие във физическата материя. Този процес на изчистване се осъществява в астралния свят, където естеството на желанията и чувствата, които са се развили през миналия земен живот, претърпява преустройство и усъвършенстване, което накрая позволява по-нататъшното оттегляне на съзнанието в умствения свят. За някои хора времето, прекарано в астралния свят, е кратко, за други е по-удължено. Това е така, защото в астралния свят се предприема разделяне с всички желания и чувства, които са били обвързани с физическата материя. Естествено, че човек, отдаден на по-груби чувствени желания и на тяхното удовлетворение, ще се нуждае от по-дълго време. В крайна сметка това се осъществява и астралният период приключва. След него се преминава в умствения или небесен свят, който е най-дългият период от време, прекаран от всички хора, чиито стремежи и търсения са били по-малко материалистични. Безтелесната душа сега става напълно освободена от връзка с понижата материя. Пожънатият опит от един човешки живот се превръща в духовен капитал, в добавени способности и израстване на индивида като подготовка за завръщане на земята. Следователно през този най-дълъг период след смъртта, който е заключителната фаза на пълния цикъл на едно въплъщение, въплътеното егото на човека извлича пълната полза от последния си земен живот и се подготвя в подходящо време за завръщането, известно като превъплъщение. След като разгледаме по този начин графиката на пътя след смъртта, сега сме готови за по-подробно описание на различните етапи, които ще бъдат преживени.

ЦИКЪЛЪТ БУДНО – СЪНУВАЩО – СПЯЩО СЪСТОЯНИЕ И СМЪРТТА

При натрупването на опит и знания за живота отвъд смъртта няма нищо по-важно от това да има ясна концепция за Вселената и за целта ще направим съпоставително изследване с цикъла ден-нощ, т.е., будно – сънуващо – спящо състояние и как това се отнася към областите на живота отвъд смъртта. Всяка нощ човек умира, а всяка сутрин възкръсва от мъртвите. Да си лягаме да спим, е нещо, което практикуваме всяка вечер, за да бъдем готови, когато дойде време за истинското ни заминаване към следващия свят. Който не е добър в лягането да спи, няма да е по-добър в умирането. Няма разлика между умирането и заспиването, с изключение на това, че когато умреш, напускаш къщата си завинаги, докато когато спиш, временно напускаш настоящата си къща или среда, т.е. в съня си човек не осъзнава физическото си обкръжение. Ако човек е на земята, това е защото има

да свърши работа тук, има какво да научи тук, и едно от нещата, които трябва да научи и преживее, е разбирането за областите на живота отвъд смъртта, свързани с ежедневиия цикъл будно – сънуващо – спящо състояние, който всеки преживява всеки ден.

Възможността за прераждане се обяснява по аналогия със съня. В съня човек изчезва в сън или в безсъзнание. При смъртта човек прави абсолютно същото. Всяка сутрин човек се събужда отново от видимо празното небитие с непокътнати целия си характер и особености. Следователно чудото на прераждането не се различава от чудото на събуждането на един и същи човек всяка сутрин, с изключение на това, че в случая на прераждане това става в различно тяло и различна личност. Сънят е влизане в първата вътрешна страна на ума. Сънят като цяло е нещо повече от обикновен физиологически и психологически факт, и когато неговата дълбока значимост се разбира напълно, това е парола за по-високо разбиране на истината. Състояние, чиято загуба за дълго време без прекъсване обикновено причинява психично разстройство или смърт и в което човек прекарва приблизително една трета от живота си, в никакъв случай не може да се счита за маловажно. Шестдесетгодишен човек прекарва близо двадесет години в сънуване и дълбок сън. Онези фантазии на нощта, които човек нарича сънуване, и онези празни моменти на ума, които човек нарича сън, със сигурност трябва да имат важно място в схемата на природата. Човешкият опит не се ограничава само до будното състояние, но се простира и през тези две други състояния. Следователно задълбоченият научен и философски поглед върху човешкото съществуване трябва да вземе предвид и трите състояния, в противен случай ще бъде непълен. Тези три състояния обхващат многообразните аспекти на живота отвъд смъртта.

В ума възниква въпросът – каква е необходимостта да се прави сравнително изследване на цикъла будно – сънуващо – спящо състояние и на цикъла на прераждане и смърт? Възможен отговор на това може да даде следната история: някога е имало манастир, в който един от монасите редовно пиел твърде много. Благодарение на голямата му жажда виното в бъчвите бързо намалявало. Всяка вечер, чувствайки се малко засрамен, той си казвал молитвите и молил Бог да му прости, след което лягал с чиста съвест и спял съня на праведен човек. На следващия ден цялата история се повтаряла отново. Това продължавало с години, докато една нощ той забравил да произнесе молитвите си, преди да заспи. Посред нощ бил събуден от някой, който го разтърсил и казал: „Събуди се – не каза молитвите си тази вечер. Стани и ги кажи веднага!“. Потривайки очи, той погледнал да види кой го буди и открил, че това е Дяволът – да, Дяволът го събудил, защото именно той го бил насърчавал да си казва молитвите вечер, за да не изпитва нужда да се реформира. С тази молитва монахът успокоявал съвестта си и се чувствал свободен да започне отново да пие на следващия ден ... за огромно удоволствие на Дявола! Историята разказва, че когато монахът осъзнал това, той бил толкова ужасен, че се заклел, че никога няма да изпие друга капка. Човек винаги трябва да продължава да полага усилия, за да се освободи и да се отърве от лошите си навици, ако иска да се развива духовно и да придобива знания по теми като живот отвъд смъртта, цикъла будно – сънуващо – спящо състояние и т.н. Ако не е така, той ще бъде заобиколен от пороци и ще постига много малък духовен напредък.

Процесът на сънуване очарова всички. Той притежава своя тайнственост и магия. Как възникват сънищата? Няма универсална теория за произхода на сънуването. Възможен е само широк общ поглед. Съвсем ясно е, че по време на сън действия окултна сила, която магически превръща мислите в неща, а идеите – във форми за възприемащия ум. Ако умът може да създаде свой собствен свят в сънищата с градове, форми или хора, защо той да не може да създаде свой собствен свят в будно състояние? Когато си спомни всички разнообразни преживявания, които умът създава в състояние на сън, човек трябва да се запита за подобна възможност в будно състояние. По подобен начин Космическият ум е създал областите на живота отвъд смъртта. Всички сънища непременно са продукт на тази сила на ума да създава образи. Откровението на сънуването следователно е откровение за тази вродена сила. Природата учи всеки индивид, че чрез сънищата си човек има в миниатюра същите творчески способности както Космическия или Световния ум. Будният свят е общ, споделя се с други индивиди, докато сънувания свят е индивидуален. Никой друг, освен индивида, няма участие в неговото създаване. Човек може да вижда други хора в съня си, но сигурно е, че обикновено тези лица не виждат в същото време сънуващия в

собствените си сънища, докато в будно състояние всеки вижда всеки. Неподвижното лице на сънуващия не разкрива нищо от това, което човек преживява в състояние на сън.

Светът, в който човек влиза, е тайна на самия сънуващ, и никой дори на съседното легло, независимо дали е буден, или заспал, не може да влезе в него. Научното обяснение за непрекъсваемостта на будния свят в контраст с накъсаността на сънувания свят е, разбира се, фактът, че първият държи съществуването си преди всичко на постоянния образ на Космическия или Световния Ум, докато вторият го дължи единствено на ефирните видения на отделния ум. От голямо значение е, че светът на всеки сънуващ принадлежи единствено на този индивид, докато будният свят е общ за цялото човечество. Тук природата дава на всеки човек, в собствения му личен опит, ключ към тайната на създаването на света. Всъщност индивидът е в състояние да създаде свой собствен образ на сънуваната среда, и след това може да разбере как да възприема и възпроизвежда свой собствен образ на будния свят, излъчен от Космическия Ум. Повечето хора не знаят, че това по-голямо същество съществува в тях; дори тези, които го знаят, не знаят какъв важен елемент всъщност е то в създаването на техния опит за света; и всъщност, които осъзнават важността му, знаят много малко за неговото функциониране. Тук силата на ограниченото Аз да създава образи предлага кратък поглед към силата на безкрайното Аз да създава образи.

Въображението е първата характеристика на Космическия Ум. Следователно това е и първата характеристика на съзнателните същества, които са негови чада. Тази прекрасна способност за създаване на образи е естествено притежание на ума. Способността за формиране на картини е вродена в индивида толкова, колкото и в Космическия Ум. Напълно естествено е умът без ограничение да продължава да измисля картини. Това е същата тази способност, с която човек несъзнателно създава формата на своя свят по време на будните си часове, но тогава работи, стимулиран от образа на света, предоставен от Кармичния потенциал на Космическия Ум. Семеподобните кармични енергии на образа на света се предават от местообитанието на Свъръхаза (или местообитанието на част от индивидуалния космически дух) в сърцето и се получават в главата. Тук, в чувствителен център във външния слой на мозъка, той претърпява огромно увеличение и чрез другите специализирани мозъчни центрове прониква в индивидуалното съзнание като сетиво на човека – впечатления от преживявания на външния свят.

Защо изглежда, че рационалният порядък и естественото единство като че ли толкова често изчезват в тези разнородни сънища? Факти и събития се появяват и изчезват случайно, без логическа връзка. Липсата на ред и объркването са обясними, когато човек отново си спомни, че мозъчната рецепция е частично и временно освободена от трансмисиите на сърцето, така че способността за създаване на образи работи механично и до голяма степен сама за себе си. В състояние на сън събуденото съзнание се оттегля в сърдечния център. Силата на предположенията, извлечени от паметта за преживяното в будно състояние, мотивира много от тези сънища. Епизодите се подхранват от предишни мисли, емоции, страсти и действия, когато както сцената, така и обстоятелствата могат лесно да бъдат проследени до нещо казано, мислено, усетено или направено през предходните двадесет и четири часа. В допълнение, творческата фантазия се подхранва от забравени, но съхранени впечатления от миналото за изграждането на своите сънувани сгради. Само че те могат да се появят отново диво и фантастично изкривени, тъй като възпиращото влияние на висшите интелектуални способности на разума, критическото размишление и преценка са изместени от необузданото протичане на способността за създаване на образи. След това има частичен неуспех в разпознаването и класифицирането на образите. Въпреки че по-висшите интелектуални способности на рационална преценка, адекватно разпознаване и правилно класифициране са забавени или намалени по време на сън, те не се прекратяват напълно. Те упражняват известна степен на контрол, който невинаги е еднакъв и като цяло е слаб. Вече бе отбелязано, че създаването на образи е основна дейност на Вселената и затова тя е първа характеристика на индивида. От еволюционна гледна точка в състояние на сън човек се е оттеглил наполовина назад към своето първоначално Аз, когато неговата способност да създава образи е работила по по-свободен, по-пълен и по-малко ограничен начин. Следователно буйното изливане на въображението по време на сънуване е естествено.

Има големи промени в състоянието на тялото, които разделят сънуването и будния живот в две различни категории. Когато човек лежи опънат върху леглото си и влиза в състояние на сън, пулсът спада, кръвотокът се намалява и всички функции на органите се забавят. Сърцето бие, белите дробове дишат и започват ремонтни работи върху тъканите. Обикновено когато усещанията, които описват околната среда, избледнеят, вниманието започва да блуждае и човек започва да отпуска контрола на волята и критичната интелигентност, които действат по време на напълно съзнателен живот. Броят на мислите намалява все повече с приближаването на съня. Накрая стаята се разтопява и изчезва в небитието, докато съзнанието на човека тайнствено и изцяло се изолира от физическия свят, не вижда нищо, не чува нищо, не мирише нищо, не усеща нищо и нищо не вкухва – и тогава идва сънят. По същия начин в момента на смъртта съзнанието губи връзка със сетивните органи, т.е. зрение, слух, вкус, мирис и допир – и човек преминава в дълбока дрямка или състояние на сънуване и сън, преди да си възвърне съзнанието или да влезе в следващия свят – света на желанията или астралния свят или Камалока. По-лесно е да се обясни дълбокият сън, въпреки че е по-дълбоко състояние в сравнение със състоянието на сънуване.

Ако някои сънища са символични и могат да се тълкуват, много други не са и не означават нищо. Кой не се е събудил, след като е преживял кошмар, в който е бил задушаван от някакво мрачно чудовище, само за да открие, че причината е теглото на твърде тежката завивка на леглото? Който не е претърпявал серия от стряскащи битки с диво животно, само за да открие, че причината е несмляната вечеря. Сънуващият може да превърне почукване на вратата на спалнята в трясък от гръмотевица. Повечето сънища са без значение; но също така е вярно, че има един вид необичайни сънища, които притежават специално значение. Следователно при изследването се изисква разграничаване. Чисто материалистичното обяснение на сънищата няма да важи за всички тях. И неправилно е да твърдим, че сънищата ни черпят своя материал единствено от будно преживяване, минало или настояще, забравено или запомнено.

Където един сън е наистина важен, там съзнанието е напълно оттеглено в сърдечния център, освободено е от приноса на мозъка и отново работи в пълна хармония с главния образ на света, който намира в сърцето. Тогава такъв сън има почти същия статут като будното състояние, но това е различен вид преживяване. Значението му ще се усети интуитивно след събуждане. Може да се случи човек да сънува за неща и мисли, хора и събития, които не могат да бъдат приписани на по-ранни будни възприятия от никоя теория. Такива сънища оставят изключително живи следи от образи и е трудно да се отърсим от спомена за тях, дори и след като са минали няколко години. Чувството за познатост на нови места или хора може в редки случаи да се дължи на такава причина. Тези сънища възникват от собствената карма и са или истинско копие, или смътни спомени за предишни събития. Корените им са дълбоко в по-ранни прераждания и възраждат събития, които са се случвали тогава. И накрая има редки сънища, които са най-важните, защото произлизат от напълно различно ниво на ума, а не от животинската част на нашето същество. Този, който няма да слуша възвишения шепот на Божественото Аз (или частта от своя Космически Дух, която пребивава в сърцето) по време на будните часове, ще реагира по-лесно през сънните периоди, когато завесата е по-тънка, отчасти защото егоистичната воля е по-спокойна и отчасти защото човек всъщност е по-близо до източника на съзнанието. Сънищата от този по-висш порядък са тези, които дават добър плод, след като човек се събуди. Сродни с тях, но също така редки, са онези полузапомнени сънища, в които този, който се е научил да живее в Божествения Аз, се явява на приятел, ученик или последовател, за да възвиши, предупреди, насочи или насърчи в критични моменти и неизменно в ясно свързан образ в моментите, предшестващи смъртта.

Човек трябва да осъзнае, че тялото има много важна роля в духовния живот; ако не е добре обучено, то може да попречи на духа да го напуска и да върши работата, която трябва да върши. Съществува повече от един вид сън. Повечето хора биха се ужасили, ако знаеха къде са нощували, в кои психични области са ходили по време на сън. Те прекарват времето си да се разхождат сред блатата на собствените си лоши навици и груби апетити. Много малко са достатъчно отдалечени, за да се освободят от своите усещания и желания от физическото, т.е. земното поле. Когато нечия душа успее да избяга от спящото си тяло, тя никога не е бездействаща; тя се движи, обмисля и общува с Небесните духове и получава

по-голямо разбиране за любовта, мъдростта и истината. Когато отново влезе в тялото си, тя носи със себе си спомена за всички откровения, които е получила, и се опитва да ги предаде на мозъка си. Именно тези спомени се наричат сънища. Ето защо човек трябва да се опита да си припомни сънищата веднага щом се събуди, защото в този момент основните образи все още се носят из мозъка.

Човек понякога си припомня сънищата и в течение на деня, но е по-добре да се опитва да ги прихваща веднага, щом се събуди. Ако може да влезе в навика да прави това, ще бъде по-лесно да си спомни едно преживяване или, може би, предупреждение или някакъв съвет, получен през нощта, което ще му помогне да види какво трябва да прави през деня. Човек понякога може да се натъкне на следното преживяване – докато медитира, може внезапно да се изправи пред нещо, което го ужасява, и да не може да разбере какво се е случило. Той просто е излязъл от тялото си и е бил примамен в сенчестите области на астралното поле, където усеща, че е тормозен и заплашван. Защото не трябва да забравяме, че срещите, които човек може да има в астралното поле, не винаги ще бъдат много успокояващи. Ако намерим къртица, пълзяща в градината ни, и се опитаме да я уловим, тя веднага ще се скрие в подземната си дупка, защото там се чувства сигурна. Как знае тя, че може да избяга, като се скрие в дупка в земята? Що се отнася до човешките същества, в зависимост от опасността, която ги заплашва, те ще се опитат да избягат в пещера или горе на покрива, или да се покатерят на дърво или да влязат във вода. Опасностите, които заплашват човешките същества, са не само физически, но и психически. Когато човек е преследван в астралното поле, в районите, населени от чудовища и злонамерени същества, той трябва да бяга обратно, колкото е възможно по-бързо, във физическото си тяло, с други думи, в своята дупка. Това е, което се случва, когато сънува кошмари – той избягва, като се събуди, защото, влизайки отново в тялото си, се връща обратно в друг свят. Кошмарите обикновено свършват рязко, човекът се събужда стреснат и с усещане за огромно облекчение, че се е озовал в безопасността на собственото си легло. Казва си: „Слава богу, това беше само сън!“. В действителност безопасното убежище не е нито леглото, нито стаята, а физическото тяло. Рязкото събуждане е причинено от факта, че човекът подсъзнателно е знаел, че за да се защити от враждебните сили и същества на астралния свят, трябва да бяга в убежището на своето тяло, което е като крепост, в която може да намери убежище. Ако беше останал на астралното поле, той би продължил да бъде оставен на милостта на своите агресори, а като напуска това поле и се приютява зад дебелия, плътни стени на физическото си тяло, той избягва от тях. Духовете не получават достъп до всичките полета, тъй като те са създадени да живеят и работят в едно конкретно поле. Следователно съществата на астралното поле не могат да преследват човека навсякъде, където ходи, и ако знае как да се движи от едно поле в друго, той ще е в безопасност. Всъщност именно тази способност да преминават от едно поле в друго дава на хората тяхното превъзходство.

Именно тук, в този физически свят, който аскетът презира, материалистът надценява и мистикът подценява, тук човек трябва да изпълни духовната си съдба и да реализира повисшата си индивидуалност, да придобие естеството и познанията за областите на живота отвъд смъртта. Защото само чрез зрелостта на будността и чрез нейния първостепенен принос може да се стигне до такава реализация и придобиване на знания. Сънищата обаче идват като учители, за да ни кажат къде сме сгрешили. Допълнително природата разгражда човешкия режим на умствен живот на три степени – безсъзнание, полусъзнание и съзнание (съответстващи на дълбок сън, сънуване и будност) и по този начин прави възможно хората да разберат определени истини. Човек е толкова силно хипнотизиран от вярата в материалността на света, толкова силно прикован по време на будното си състояние към самоидентификацията единствено с тялото си, че природата трябва да му даде възможност да се откъсва периодично от робството си, като периодично разрушава както будното състояние, така и земния му живот. Това прави, като прекъсва първото със съня, а второто – със смъртта. Едно сходство, което може да се наблюдава, че сънят представлява или съответства на полето на живота след смъртта, се отнася до времето на двете състояния. Човек си припомня сънищата си в разединени фрагменти и внезапни разкрития. Те рядко се помнят като цялостни части. Процесът обикновено е толкова бърз, колкото и неочакван. Те бързо се губят при събуждане, освен замъглени частични спомени от последните сцени. Човек често упреква сънищата за тази бърза преходност, която го кара да си спомня само

оскъдни моменти. По подобен начин често в случайни проблясъци на паметта човек си спомня за минали животи в несвързани фрагменти. Преди да се събуди, човек не може да разбере, че това, което може да види в съня, не съществува във външния свят. По същия начин истинската реалност на областите на живота отвъд смъртта изгряват за човека само когато напусне физическото си тяло.

Умът се изразява не само чрез будни и сънуващи състояния, но също така и в трето състояние, при което сънят достига най-високата си интензивност и съзнанието напълно изчезва. Ето защо това състояние е следващото, което трябва да бъде изследвано. Обикновено се смята, че дълбокото отпускане на ума, пълното бездействие на мускулите и пълният покой на петте сетива, които характеризират съня, нямат друго значение, освен това да спрат дневната активност, предизвикано от природата за възстановяване на изхабените тъкани, за възстановяване на изразходвана енергия и почивка на уморените умствени способности. Рядко се знае, че изучаването на това състояние, не по-малко от състоянието на сънищата, може да бъде портал към увеличаване на познанията за областите на живота отвъд смъртта. Ако нямаше известна непрекъснатост на себе си в ума, човек би заспал, мислейки се за един, и би се събудил, мислейки се за друг. Следователно не е правилно да смятаме, че будното и сънуващото съзнание изчерпват непрекъсваемостта на съществуване на ума. Ясно е, че безсъзнанието наистина е неточно описание на най-загадъчната му фаза. Както дълбокият сън, така и физическата смърт освобождават човек от всички страхове и болки, но също така го освобождават от всички надежди и радости. Това е така, защото тогава той престава да бъде ограничен единствено до съзнанието на тялото.

Проблеми, които са вълнували много хора преди заспиване, са били решавани незабавно и спонтанно при събуждане отново на следващата сутрин. Същите проблеми са изглеждали невъзможни за разрешаване преди съня. Очевидното заключение е, че по някакъв загадъчен начин умът продължава своята дейност през нощта, което му позволява да представи резултат, дотогава считан за невъзможен, на съзнанието на следващия ден. Именно това по-дълбоко ниво на ума под прага на съзнателното мислене е тайният източник на всички онези славни артистични вдъхновения, на всички онези възстановени липсващи връзки на знанието и на всички онези интуитивни решения, които възтържествуват над объркващите проблеми. Тези вдъхновения идват от областта на живота отвъд смъртта, наречена умствен свят или Манас Лока. В даден момент от живота си всеки е имал опитността да се събуди сутринта с чувството, че нещо е станало съвсем ясно в съзнанието му. Човек няма идея откъде е дошло просветлението, но все едно е видял, чул или разбрал нещо, и просто знае, че е научил нещо ново и ценно. Когато някой научава такива неща в съня си, това е, защото са го учили божествени същества. Нещата, които човек учи в училищата и университетите, обикновено не са нищо повече от далечено отражение на истината; истинската реалност на нещата може да се научи само в горния свят. Следователно, вместо да се опитва да погълне всички книги, които може да намери в библиотеките, човек трябва да запомни, че може да поиска от Съществата на Мъдростта да го запишат в тяхното училище и да се учи, докато спи. Когато човек се събуди на сутринта, може да не си спомня всичко, което е видял и чул, но всичко ще бъде записано в мозъка и един ден ще бъде изумен да види колко много неща започват да му стават ясни. Важно е да се разбере в каква степен сънят може да бъде нещо свещено, когато човек заспива с намерението да се учи в горния свят; там той получава истинско Посвещение. Освен това през нощта е времето, когато ученикът напуска тялото си и отива да се присъедини към своя учител, за да продължи да се учи от него. И тук отново, когато човек се събуди сутринта, няма да си спомня какво точно е видял или разбрал в съня си, но ще има усещането за нещо красиво и сияйно, което ще остане с него през целия ден.

Денят е твърде кратък, за да може Посветеният да постигне всичко, което иска; затова прави много от нещата през нощта. Дори ако се вижда с всеки само за петнадесет или двадесет минути, той може да вмести толкова малко хора в един ден – и те идват при него толкова обременени и измъчени от проблемите си – как може да им окаже помощта, от която се нуждаят, за толкова кратко време? През нощта посветеният може да бъде на няколко места наведнъж, за да помогне на онези, които се нуждаят от него, физическото му тяло не се движи от леглото му, но духът му пътува, където е необходимо, за да помогне и да донесе светлина на другите. Духът му никога не спи, той винаги е активен; това е

разликата между Посветения и обикновения човек. Има ли нещо, което наистина иска да постигне? Слабост, която иска да преодолее, или качество, което иска да придобие? Медитирайте дълго и след това заспете с това желание в ума – и то ще продължи да работи, докато човек спи. Да предположим например, че знаете, че някой не ви харесва и се опитва да ви навреди. Ако не можете да отидете и да говорите с него за това, заспете с мисълта, че ще отидете да го видите през нощта, за да му кажете: „Слушай, приятелю, дори ако успееш да ми навредиш, каква полза ще имаш от това? Ще се радваш за малко и аз ще страдам за малко, но страданието ми ще ме направи по-силен и в дългосрочен план ти ще бъдеш губещият. Нещо повече, ще имаш кармичен дълг за плащане. По-добре е да се откажеш от цялата работа, защото няма да ти донесе никаква полза“. По този начин ще повлияете на подсъзнанието му и той може да реши да промени решението си. Дори и да не промени мнението си, поне ще се научите да правите друг вид умствена работа. Човек вероятно ще се запита до каква степен може да се довери на видения и сънища. И двете отразяват нивото на еволюция, постигнато от сънуващия или гледащия; и двете винаги означават нещо, но сънищата и визиите на онези, които все още не са успели да се освободят от долното астрално поле, ще произтичат от този мъгляв район. Очевидно по тази причина човек не може да разчита на тях за верни отговори на своите въпроси или за ясно познаване на реалността. Само този, който е достигнал причинното, будическото и атичическото поле, може да получи такива знания.

Всяко материално явление е просто конкретна материализация на нематериално явление. Вземете за пример змията – опашката ѝ трябва винаги да следва главата ѝ. Главата представлява идеята, плана, а опашката представлява реализацията на плана, материализацията на събитията, които вече съществуват във финия свят. Човек трябва да осъзнае истината за живота, докато все още е в плът. Колкото повече е концентрирано вниманието, толкова по-умствени са образите, което е резултат на полетата на живота отвъд смъртта. Такава концентрация постига своята най-интензивна степен по време на будност и това е една от причините земният живот да ни изглежда по-реален от всеки друг. Човечеството може да постигне най-пълната си духовна Себереализация само в будно състояние на физическия свят, защото описаните области отвъд смъртта съответстват само на сънуващи и спящи състояния. Става необходимо несъвършеният дух отново да се върне на земята, където сам може да намери съответстващите условия за по-нататъшния си напредък. Който е следвал внимателно горното обяснение, ще разбере защо е невъзможно да се даде подробно истински научно описание на всичко, което се случва с един индивидуален дух.

Повечето хора обикновено се заблуждават, когато четат описания, целящи да опишат животът отвъд смъртта. Основният ключ към разбирането на психологическото преживяване на живот отвъд смъртта е да се помни идентичността му със сънуването или дълбокия сън. Умът е безсмъртен. Той остава незасегнат, въпреки разлагането на тялото. Човек няма повече причини да се страхува за смъртта на тялото, когато то е унищожено, отколкото когато се оттегля нощем да спи. Сънят влияе върху тялото, но винаги оставя ума толкова активен, колкото в сънуването, или потенциално активен, както в дълбокия сън. Смъртта действа върху човека по някакъв сходен начин и преживяванията, които идват в душата след премахването на тялото, не са нищо друго, освен продължителни ярки сънища или несъзнателен дълбок сън. Ако човек може да докосне и види неща и хора без помощта на тялото по време на сън, със сигурност ще може да направи същото по време на така наречената смърт. Освен това, ако човек може да си вземе добра почивка от всички проблеми на личното съществуване на по-късен и по-дълбок етап на съня, той със сигурност ще може да се наслади на същата почивка на по-късен етап от смъртта. В този етап този, който може да преживее сънищата и да спи в земния свят, по същия начин ще ги преживее в отвъдния свят.

ЕТЕРНОТО ТЯЛО

Всеки, който е виждал труп, дори когато е подготвен да бъде гледан на погребение в открит ковчег, знае, че изглежда много различно от това както човекът се помни. Въпреки най-добрите усилия на погребалните агенции, трупа̀т безпогрешно е мъртъв. Самата

очевидна основа на живота, която наричаме етерно тяло, я няма. Смъртта може да бъде определена като откъсването на етерното тяло от плътната физическа форма.

Сред различните обвивки, използвани от човешкото Его за неговата еволюция, Етерното тяло, известно още като жизненото тяло, е съществен компонент. Етерното тяло не е тяло в същия смисъл, както е астралното или физическото тяло. То служи на две основни цели: а) да действа като връзка между физическото тяло и финото астрално и умствено тяло и б) да осигури жизненост на плътното физическо тяло. Като такова то произлиза от и поддържа определени функции във физическото тяло. Нека първо разгледаме истинския състав на онова, което е известно като Физически свят. Основната химия е определила три първични състояния: Твърди тела, Течности и Газове. Има още четири – макар и все още физически, те са по-фини от газообразното състояние на физическата материя. Тези по-фини, по-леки вещества съставляват Етерната Област на Физическия Свят. Плътното физическо тяло – което за удобство ще бъде наричано просто „физическо тяло“ – е съставено от материя от трите долни подполета на физическото поле, които са твърда, течна и газообразна. Етерното тяло е съставено от материя от четирите по-високи полета. Сегашният ни фокус е върху човешкото етерно тяло, но животните, растенията и дори скалите и минералите имат етерни тела. Обаче скалите и минералите имат своите етерни тела на следващо, по-високо поле. Ние разбираме, че Земята, Слънцето и всички други субекти във Вселената също имат етерни тела. Въпреки че се счита за физическа, етерната материя не може да се види или възприеме от сетивата, нито да се измери с инструменти, тъй като обхватът на възприятие на човешкото око, както и този на инструментите, не достига нейния вибрационен обхват, следователно съществуването на тази много важна част от Физическия свят понастоящем е неподозирано от науката. Но свидетелствата на обучени ясновидци и тези на много хора, които имат естествено разположение да възприемат извън нормалния обхват на очите, ясно потвърждават съществуването на тези етери. Етерната част на нашето Физическо тяло се нарича Етерна обвивка.

Етерното тяло отговаря и за контрола на важни функции на плътното физическо тяло. Неговата етерна материя е разделена на четири типа, като всеки от тях е определящ за тези функции, както следва:

1. Отразяващ етер. Този етер дължи името си на това, което наричаме „Паметта на Природата“. Тази универсална памет е част от Умствения Свят (Конкретна Област) и записва всичко, което се е случило през активния жизнен период на Вселената (*Манвантар* – период на проявление, за разлика от разпускането или почивката). Той е известен още като *Акашовите записи* (наричани още *Акашовата хроника*), което е трайният запис на всичко, което се случва и някога се е случило в пространството и времето. Чрез използване на отразяващия етер ясновидците могат да имат достъп до тази отразена информация, когато се изисква. Казва се, че всички действия и дори мисли на човешките същества са незаличимо записани там, което го прави по този начин безценен източник на точни исторически данни. Въпреки това може да има някои трудности пред изследователя в това, че наблюдаването е – не трябва да забравяме – отражение и невинаги е ясно. Доста прилича на опит да гледате през мръсни очила. Следователно най-добрият метод за правилно и точно четене на Акашовите записи е чрез директен контакт с Умствения свят, където само много високо Посветените могат да имат директен достъп, докато са възплътени. Този етер е и средата, през която мисълта се предава на човешкия мозък от ума (или Умственото Тяло), защото е тясно свързан с четвъртото или най-високо подниво на Конкретната Област на Умствения Свят, която се счита за дом на човешкия ум.

2. Светлинен етер. Подобно на другите етери и този има отрицателни и положителни полярности. Силите, действащи чрез неговия положителен полюс, генерират топла кръв при хората и при животните от висшите видове. Силите, работещи през отрицателния му полюс, се занимават с развитието и функциите на петте сетива, особено с изграждането и подхранването на окото. Положителният полюс на този етер също се отнася до циркулацията на кръвта при студенокръвни животни. Както често се наблюдава, когато едно сетиво се изгуби поради болест или злополука, този Етер работи чрез своя отрицателен полюс, за да засили другите сетива, компенсирайки по този начин увреждането. Например ако човек ослепее, тогава чувството му за слух ще стане по-силно. Природата предлага добър пример за това по начина, по който се проявява в различните

животински видове. Кучетата имат лошо зрение, но изостреното им обоняние и слух, по-силни, отколкото при човека, компенсират по-късото им зрение.

Силите, работещи през положителния полюс на този етер, създават циркулацията на сокове в растенията. Когато настъпи зима, има тенденция силите на този полюс да отслабват, и съответно растенията да изсъхват, когато липсва слънце. Завръщането на пролетта и лятото отново енергетизира силата и жизнеността в растението се връща. Цветът на растенията се дължи на действието на отрицателните сили на този Етер.

3. Жизнен етер. Този Етер се занимава с обезсмъртяването на видовете чрез силите на размножаване. Положителната му полярност въздейства на процеса на забременяване при жената, докато отрицателната дава възможност за производството на сперма при мъжа.

4. Химически етер. Този Етер се занимава с усвояването на хранителните елементи от храната, която приемаме, както и с отделителните функции. И двата процеса се осъществяват чрез сили, които не действат механично, но избирателно, и чиито ефекти са добре известни от утвърдената наука. Положителният полюс действа върху усвояването на храната, а отрицателният – върху отделителните функции. По този начин ролята на този етер е съсредоточена върху растежа и поддържането на физическото тяло. Когато не се упражнява подходящ контрол, нашето астрално тяло понякога може да окаже пагубно влияние върху нашето физическо тяло със своя неуморен стремеж към изпълнение на неговите желания. Нашето Етерно Тяло, от друга страна, работи постоянно, за да възстановява енергията на тялото-обвивка. Също така този етер е отговорен за химическата комбинация на елементите във фиксирани съотношения за образуване на съединенията.

Етерното тяло е съставено от свързващи и циркулиращи силови линии или пътища, наречени *надис*¹. Тези надис са носители на енергия. Те всъщност са самата енергия и носят качеството на енергията от някаква област на съзнанието, в която обитателят на тялото може да е съсредоточен. Най-големите надис, или сноп от надис, са *сушумна*², *ида*³ и *пингала*⁴, които текат нагоре по гръбначния стълб и които са външно проявление на *антакарана*⁵, съставена от същинската антакарана, *сутратма*⁶ или жизнената нишка и творческата нишка. От тези три сутратма е най-важната за настоящата дискуссия. Сутратма, известна още като сребърната нишка, се преде от Егото от вътрешността на причинното тяло, както паяк преде нишка. Тя може да бъде съкратена или удължена по желание. Тя влиза във физическото тяло през горната част на главата и е закотвена в сърцето, за да

---

¹ *Надис* - сложна мрежа от пътеки или канали, през които праната – жизнената енергия, преминава през физическото тяло.

² *Сушумна* – централен основен енергиен канал, който се простира от основата на гръбначния стълб до главата.

³ *Ида* – един от основните енергийни канали, протичащи от лявата страна на централния сушумна канал, стимулиращ дясната страна на мозъка.

⁴ *Пингала* – един от основните енергийни канали, движещи се от дясната страна на централния сушумна канал, стимулиращ лявата страна на мозъка.

⁵ Антакарана е път, проводник, връзка между нашия интелигентен ум и по-високите нива на възприятие и съзнание, който се състои от манас – сензорно обработващ ум, читта – съхранение на впечатления в паметта, будхи – който знае, решава, съди и различава, и аханкара – Създателят на Аз, същността на него.

⁶ *Сутратма* – душата на нишката или тази, която свързва всички неща заедно, акордът, който предава жизнената сила или праната в тялото, нишката на съзнанието, преминаваща от душата към физическото тяло, която свързва физическото тяло с етерното тяло нататък към астралното тяло и накрая с умственото тяло.

поддържа живота на физическото тяло по време на възплъщението. Цялото етерно тяло е само продължение на един аспект на сутратма. Сутратма се удължава, когато астралното тяло и по-високите обвивки се отделят от физическата форма по време на сън или при преживяване извън тялото и се свива, когато индивидът се върне към будно съзнание.

По-малките надиси съответстват на меридианите на китайската медицина, докато най-малките проникват през цялото етерно тяло, включително частта, която се простира извън физическата форма. Надисите, както разбираме, лежат в основата на всеки нерв на човешкото тяло, а центровете, които те образуват в определени точки на пресичане или свързване, са условие или мотивиращо средство за всеки ганглий или плексус, намиращи се в човешкото тяло. Възлите или точките на пресичане в мрежата от надиси представляват второстепенните и основните чакри или центрове. Те са центрове за обмен на енергия между етерното и по-висшите полета и са входни точки за получаване на прана. Чакрите се намират в непосредствена близост до или във връзка с основните жлези или органи. Всъщност различните жлези са в действителност външна проява или материализация на центровете, главни и второстепенни.

При смъртта етерното тяло е оттеглено от плътната физическа форма. Когато животът приключи, етерното тяло се оттегля от плътната физическа форма. След определено време, след три дни, то също бива изоставено, тъй като уроците, научени на физическото, астралното и долното менално ниво, се усвояват в съответните им постоянни атоми.

След разбирането за етерното тяло, както е описано в предишните страници, сега трябва да разберем и да получим представа за нашата Аура.

Всичко, което съществува, било то хора, животни, растения или дори камъните в земята, е заобиколено от собствена фина, флуидна атмосфера, съставена от частиците и излъчванията, които непрекъснато отдава. Именно тази атмосфера представлява аурата. Разбира се, тя не е видима, освен за ясновидците, и всъщност голяма част от хората дори не знаят, че съществува. Аурата е вид ореол, който заобикаля всяко човешко същество, като единствената разлика е, че аурата на някои хора е огромна и много блестяща, разпростирайки своите великолепни разнообразни цветове и интензивни вибрации на голямо разстояние, докато на други е оскъдна и без блясък, с мръсни, замъглени цветове.

Аурата има точно същите функции като кожата. Бихме могли да кажем, че тя е кожата на душата, която я заобикаля и защитава. Тя също така е нейният сетивен орган и накрая, тя е средство за комуникация, което дава възможност на душата да приема Космическите течения, протичащи в пространството, и да общува и се обменя с другите, с други човешки души, с други създания на Вселената, дори със звездите на небето и с Върховната Вселенска Душа. Космическите, планетарните и зодиакалните влияния, непрекъснато протичащи в пространството, достигат до нас, за да ни докоснат, и в зависимост от чистотата и чувствителността на нашата аура и от цветовете, които съдържа, можем да уловим или да не успеем да уловим определени специфични сили. Следователно нашата аура е като антена, тя е инструмент, който открива и получава съобщения, вълни и сили, идващи към нас от дълбините на Вселената. Нека предположим, че във Вселената определени отрицателни, вредни влияния са на свобода: ако аурата ви е много мощна и много сияйна, тези отрицателни влияния няма да могат да достигнат до вашето съзнание или да ви разстроят или навредят. Защо? Защото преди да успеят да стигнат до вас, те се изправят срещу вашата аура, а вашата аура е непроницаема бариера. Тя е като стена.

Аурата е комбинация от всички излъчвания на всички фини тела, всяко от които чрез добавяне на свои уникални излъчвания добавя свои собствени нюанси и краски към цялото. Етерното тяло образува аура, която прониква и се преплита с аурата на физическото тяло, а комбинираната аура на физическото и етерното тяло разкрива състоянието на здравето и енергията. Астралното и умственото тяло, според тяхната активност или инертност, според техните качества или слабости, добавят своите собствени специални излъчвания, собствена окраска към първоначалната аура, като по този начин разкриват естеството на нечий мисли и чувства. И ако причинното, будическото и астралното тяло са се събудили, те добавят още други, по-ярки, по-светещи цветове и други, по-мощни вибрации.

Следва кратък преглед на различните обвивки или тела, които съставляват аурата.

1. Физическо тяло (Аннамая Коша). Първото тяло се нарича Аннамая Коша. Анна означава „храна“, майа означава „форма“, по-известна с другата дума – „илузия“. Така че

Аннамая Коша е обвивката, образувана от храната. Можем просто да го наречем физическо тяло, защото физическото тяло наистина е изградено от храна – подхранването, което приемаме, било то вода, храна или въздух. Аннамая Коша е физическото тяло.

2. Етерно тяло (Пранамая Коша). Зад физическото тяло се намира Пранамая Коша или етерното тяло. Това етерно тяло е корпус, който има фини слоеве енергия, подобно на стая с вградени кабели, които позволяват на централното осветление да свети. Ако има някаква намеса в това окабеляване, светлините угасват.

Връзката между етерното тяло и физическото тяло доста прилича на връзката между нервната система и физическото тяло. Етерното тяло е матрица от чиста енергия, поддържаща и захранваща физическото тяло с жизнени сили.

Етерното тяло осигурява един вид сила, един вид духовна енергия или прана, за да се движи физическото тяло, включително позволявайки електрохимичните операции на нервната система. То осигурява праничните напоителни канали (надис) или акупунктурни меридиани, които подхранват физическото тяло. То е както подложката, така и матрицата, поддържащи физическото тяло.

Всъщност етерното тяло е финото енергийно тяло и то контролира много от физическите функции на тялото.

3. Астрално или емоционално тяло (Маномая Коша). Отвъд етерното тяло има друго тяло. То е известно като Маномая Коша или още като астрално или емоционално тяло. Това астрално-емоционално тяло е като онази част от нашата нервна система (лимбичната система и таламуса в мозъка), която е отговорна за емоционалната реакция. Това е тяло, което е слепено или държано от емоции или чувства, както положителни, така и отрицателни. То има отношение и към света на сънищата.

4. Умствено тяло (Вигянамая Коша). След астралното тяло е Вигянамая Коша, или тялото на разума. Ще го наречем умствено тяло. Това умствено тяло е способно на логика – то държи будхи (по-висшия ум, който е седалището на мъдростта, проникателния, разумен аспект на ума, способността да взема решения и да прави заключения) или разсъдителната способност и може да извършва чисто умствени операции и да достига до решения.

5. Духовно тяло (Анандамая Коша). Накрая е Анандамая Коша, духовното тяло. Известно е още като Причинното тяло или Каран Шарира. Това е най-дълбокото ядро на съществуването – нашата същност. В дълбок сън, когато умът и сетивата престанат да функционират, то стои между ограничения свят и Аза. Анандамая Коша е отражение на Атмана (Душата), която съществува в състояние на абсолютно блаженство. Чрез него човек се наслаждава на Божието блаженство.

Причинното тяло е наречено „Причинно“, защото то е първоизточникът на всяка личност, който се въплъщава през всеки живот. Когато личността стигне своя край, същността на човека се абсорбира обратно в Причинното тяло. Причинното тяло е най-високото ниво на индивидуалното аз.

Причинното тяло съществува в продължение на много милиони години, по време на пътуването ни като човек през много животи. Когато се освободи от цикъла на прераждане, човешкото същество се придвижва на по-високи полета отвъд причинното тяло. Причинното тяло е последната обвивка около Душата. След като индивидът е изработил причинната си карма, душата е свободна да се върне при Бога и при Единството.

Причинното тяло е хранилище за цялото съзнание и добродетели, развити през всеки живот. Причинното тяло съхранява силата на волята, любовта, мъдростта и творческата интелигентност, които човек е развил в много животи. То е изградено от всички опитности от миналите животи на човека. То е съкровищницата, която пази в безопасност плодовете на всички минали опитности. То е тялото на абстрактните идеи, на високите идеали и държи записите на действията, извършени в миналите животи. То е неразруσιμο и трае толкова дълго, колкото еволюцията на отделната душа. Причинното тяло функционира като нашата кармична банка. Това е обвивката, която улеснява разгръщането на съзнанието.

Както физическото тяло се нуждае от въздух, за да поддържа живота, така и етерното тяло се нуждае от енергията на жизнената сила, по-голямата част от която се извлича от въздуха, който дишаме. Тази жизнена сила е известна като „Прана“ в Индия. Тази жизнена енергия може да се получава, съхранява и променя естествено в силовите центрове на етерното тяло, тъй както електричеството се съхранява в батерии.

Човешкото етерно тяло прониква и се простира на малко разстояние отвъд физическото тяло и наподобява по форма физическото си съответствие. То се простира на около половин инч (малко над сантиметър) извън физическото тяло. Астралното, умственото и духовното тяло се простират много по-далеч от физическото, отвъд етерното тяло и заемат пространство от два до три фута (60 до 90 сантиметра) отвъд физическото тяло.

Подобно на петте пръста на ръката, ние имаме не едно, а пет тела и тези пет тела съставят едно цяло. Ако човек разгледа този аспект и се съгласи с него, тогава може да разбере много неща в живота си. Нека разберем това с физическа аналогия. Физическото тяло представлява съвкупност от реални тъкани, съставени от около шестдесет трилиона клетки, наслоени в органи и системи. Ако дойдете до мен и ме ритате в пищялите, някои нервни окончания в пищялната кост ще се активират – това е като етерното тяло, приведено в действие. Когато импулсите на болката се регистрират в лимбичната система на мозъка ми (дълбоко в главния мозък), аз ставам емоционален, шокиран, замаян, объркан и това активиране е астралното или емоционалното тяло. Тогава импулсите стигат до мозъчната ми кора и челните лобове поемат контрола. „Това трябва да е инцидент, защото не съм ви дразнил“, е заключението и това е функция, характерна за умственото тяло. Духовното тяло през цялото това преживяване остава напълно невключено и функционира само като мълчалив свидетел на моя живот и събития.

Аурата, както може да се заключи, е смесица от всички различни излъчвания на всеки аспект на човешкото същество. В сравнение с аурата на човека, споменатите по-рано минерали, растенията и животните също имат аура, но тяхната е чисто физическа аура. Минералите, металите и кристалите излъчват определени енергии, които образуват своеобразно миниатюрно магнитно поле от цветове около тях. Аурата на растенията е по-интензивна и има повече жизненост, отколкото тази на минералите, защото тяхното етерно тяло добавя собствена енергичност, свой собствен натрупан порив за растеж. Аурата на животните отново е още по-богата, защото животните имат астрално тяло – тялото на желанията. Като цяло животните все още не са започнали да развиват умственото си тяло, въпреки че изглежда, че има някои изключения като кучета, коне, слонове и маймуни, в които биолозите откриват известна способност за мисъл.

Вярно е, че аурата е постоянна, тъй като тя винаги проявява същината на своя собственик, но в нея преминават фини вариации бързо и непрекъснато. Тя е като лицето на човек, което през деня регистрира всяко възможно изражение, което не означава, че формата на носа, челото или устата всъщност се е променила. Подобно на аурата то се състои от определени излъчвания и цветове, които разкриват истинската същност на човека, и това не се променя съществено през живота му, но други, вторични вибрации идват и си отиват, отразявайки преходни промени и състояния. Следователно онези, които се поддават на определени емоции или слабости, непрекъснато замъгляват атмосферата на аурата си, така че когато благотворните течения и сили искат да влязат, търсейки посрещане и място за почивка, те се изправят срещу барикада от мътни, непрозрачни цветове. Ако животът ви е безсмислен и хаотичен, аурата ви ще бъде пресечена от толкова разбъркани вихри и течения, че вече няма да бъде ефективен щит срещу враждебността на невидимите врагове. В тези условия няма да можете да установите хармонична връзка на взаимен обмен с Вселената и други живи създания. Съгласно Закона за Сродството, вие ще бъдете възприемчиви само за всичко, което е мрачно, хаотично и нехармонично във Вселената; всичко, което свети, автоматично ще бъде отхвърлено. Светлината привлича светлина; чистотата привлича чистота. Така че, ако аурата ви е нечиста, мътна и хаотична, всички чисти, хармонични и светли сили ще стоят надалеч. Само тези, които са мътни и грозни, ще могат да влязат, защото аурата ви отваря врати само за сили от същия род като самата нея. Обичта отива при обичта.

Следователно ако вашата аура не е светла, тя не е ефективна защита, нито е добър инструмент, с който да приемате сигнали от Невидимия свят и да възприемате скрития аспект на реалността. Това означава, че няма да притежавате нито интуиция, нито далновидност, нито ще можете да обменяте съобщения с Небето; съществата, които живеят в отдалечените райони на Космоса, няма да забелязват, че съществувате. Тези, които живеят във висшите светове на Невидимия свят, дори няма да ви виждат. Докато ако аурата ви е светла, те ще ви виждат много добре. Добре, да предположим, че сте на кораб насред

океана през нощта; ако вашият кораб няма светлини, никой няма да може да го види, но ако изпратите светлинен сигнал или включите прожектор, някой ще ви види. Това е само пример, разбира се, който привеждаме.

Така че не е изненадващо, че никой не забелязва, когато човешките същества викат от болка и стенат и проклинат съдбата си. Чудно ли е, че никой не им идва на помощ? Те не произвеждат никаква светлина! Те трябва да изпращат светлинни сигнали, а аурата е инструментът, който трябва да използват за тази цел. Така че аурата може да служи не само за привличане на вниманието на небесните същества, но и може да даде достъп до областите, в които те живеят.

ПРЕЖИВЯВАНЕ НА СМЪРТТА

За да получим по-ясна представа за случващото се в момента на смъртта, първо трябва да разгледаме преживяването, което индивидуалната жизнена сила претърпява точно преди и непосредствено след преминаването си извън физическото тяло. Когато се приближава към сцената, наречена смърт, човек изпитва постепенно притъпяване на физическите сетива. Виждането, слухът и усещането стават все по-слаби и смътни, а животът на индивида прилича на трептящ пламък на свещ, който постепенно изгасва. В много случаи това е единственото явление, което се преживява при приближаването на смъртта.

Самото преживяване на смъртта не е толкова болезнено или страшно, колкото често се обрисова. Вярно е, че приближаването му често е болезнено, но с неговото пристигане болката престава и освен ако няма някаква необичайна причина, страхът не присъства. Често на човека се налага идеята, че смъртта е последна мъчителна и отчаяна борба. Много подобни всяващи страх версии са създадени по темата от неспокойни умове. Това определено не е така. Преглеждайки по-нататък какво обикновено се случва в момента на смъртта, индивидът, който е в съзнание във време на умиране, ще осъзнае нарастваща студенина и инертност в крайниците си, тъй като жизнените сили се оттеглят към сърдечния център и областта на мозъка. Няма от какво да се страхувате от напускането на физическото тяло. Болката е намалена до минимум от науката и усреднено, преживяването на прехода по-често е щастливо, отколкото да не е. Трябва да ни носи откровение фактът, че обикновено лицето на умиращия се отпуска и често се озарява от усмивка, често като осияние, като че ли с някакъв вътрешен блясък на прозрение. Почти във всеки случай действителното преминаване отвъд изглежда напълно безболезнено, дори и след продължително заболяване, включващо страшни страдания. Спокойното изражение върху лицето на мъртвите е силно доказателство в полза на това твърдение.

Друг въпрос, който трябва да бъде споменат тук, е прекрасното явление на прегледа на миналия живот на индивидуалната жизнена сила, онази велика панорама, която минава пред нейното умствено зрение. Това наистина заема безкрайно малък момент от време – момент, толкова кратък, че за него едва ли може да се говори като за момент, но в този кратък миг индивидуалната жизнена сила става свидетел на панорамата на живота, който е преминала на земята. В действителния момент на смъртта, дори когато тя е внезапна, човек вижда целия си минал живот в най-малките му подробности. В един момент човек вижда цялата верига от причини, които са действали през живота му; вижда и сега разбира себе си такъв, какъвто наистина е, без ласкателство или самозаблуда, четете живота си, оставайки като зрител. Сцена след сцена, от ранна детска възраст до старост, преминава пред него за преглед. Най-незначителната случка се възпроизвежда в подробности, тъй както и най-голямото събитие. Подсъзнателните полета на паметта разгръщат тайните си до последно – нищо не е скрито или задържано. Нещо повече, индивидуалната жизнена сила чрез своето пробудено духовно разпознаване е в състояние да знае смисъла, причината и следствието на всяко събитие в живота си. Тя е в състояние да анализира и да преценява себе си и своите действия. Като всезнаещ и безпристрастен съдия съди себе си.

Обикновено през този период се провежда светкавичен преглед на всичко, което е преживяно в живота, който сега е приключил. Това бързо възпроизвеждане на житейския път, като микрофилмирана история на целия живот, на всички контакти и събития, на развитите способности, на разгърнатите сили и възникналите ограничения, е заключителният акт на един процес, който е функционирал през целия живот. Някой може

да възрази, че е невъзможно умът да схване събитията от целия живот в рамките на един момент от време, обаче психологията ни казва, че дори и в обикновения земен живот това е възможно. Има много случаи, когато човек, унесен в дрямка, е сънувал събития, очевидно заемащи период от много години. В обикновените сънища времето практически се свежда до малка единица, а в току-що споменатото състояние процесът на концентрация се засилва и единият момент от време обхваща периода на целия живот на човека. Резултатът от този процес е, че деянията от миналия живот са съгъстени и отпечатани в записите на индивидуалната жизнена сила, като по този начин се превръщат в семена, които ще дадат по-добър плод в бъдеще. Тези семена служат, за да дадат плодовете на бъдещия характер, в бъдещи животи, доколкото придобитите характеристики и желания ще позволят. Точно както банките данни се съхраняват на магнитен диск или касета, точно както човек носи историята на миналите си деятельности в паметта си, подобно на това е записът на всяка опитност на индивида, който се съхранява от индивидуалната жизнена сила или душата, с помощта на който индивидуалната жизнена сила се връща към физическото поле живот след живот, всеки път в смъртно тяло, което е точно приспособено към нейните нужди. Този аспект на темата обхваща една от великите идеи, които, сглобени заедно, правят концепцията за прераждането съвсем разумна и логична.

Често срещано явление е умиращите хора да съзнават случващото се в стая на друго място. Ясновидството често съпътства приближаването на смъртта, в някои случаи съпроводени с ясновидство, умиращият човек осъзнава гледки и звуци в далечни места. Има и много регистрирани случаи, в които умиращият е успял толкова силно да проектира своята личност, че приятели и роднини на разстояние действително са видели неговата форма, а в някои много редки случаи са успели да разговарят с него. Внимателното сравнение на времето показва, че тези привидения почти във всички случаи са се появявали преди действителната смърт на човека, а не след нея. Разбира се, има случаи, в които силното желание на умиращия го е накарало да проектира астралното си тяло в присъствието на някой близо до него, веднага след смъртта, но тези случаи са много по-редки от току-що споменатите. В по-голямата част от тези явления феноменът е причинен от мисловен процес – пренася се толкова голяма сила и в такава степен, че посетеният човек е впечатлен от осъзнаването на присъствието на умиращия приятел или роднина, дори докато индивидуалната му жизнена сила е останала в тялото.

В много случаи умиращият осъзнава психически близостта на любими хора, които са починали по-рано. Това обаче не означава непременно, че тези лица действително присъстват на сцената. Човек трябва да помни, че ограниченията на пространството до голяма степен са премахнати на астралното поле и че можем да влезем в тясна връзка с индивидуалната жизнена сила на друг, без да съществува пространствена връзка. С други думи, докато двете отделни жизнени сили може да не са в това, което може да се нарече близост в пространството, те все пак могат да се насладят на най-близки взаимоотношения в ума и духа. Много е трудно човек, който все още е в плът, да осъзнае това. Във физическото поле ние сме управлявани от законите на Космоса. Телепатията дава ключ към явленията от другата страна. Двама души в плът могат да изживеят най-близка връзка посредством общуване между техните умствени принципи – и въпреки това може да са на противоположните страни на света. По същия начин две индивидуални жизнени сили могат да се наслаждават на най-близкото общение и общуване, без въпросът за пространствената близост да бъде поставян. Умиращият човек често влиза в духовно общение и общуване с тези, които вече са от другата страна, и така бива много насърчен. Това е красив факт, присъствието на онова, което наричаме смърт. Възможно е също така човек да е имал дълбока вяра и набожност и великият учител, на когото е предан, да присъства в някаква прославена форма, за да му помогне нагоре.

Когато индивидуалната жизнена сила напълно се оттегли, живата връзка с физическото тяло се прекъсва и физическото тяло се разпада. Може също така да се види, че индивидът, който сега е в по-fino тяло, е съзнанието, което е съединявало физическата форма с нейните жизнени сили – индивидът е Безсмъртният, който сега си тръгва. Оставащият труп е само обикновена колекция от независими клетки. Докато умиращият преминава през етапа на оттегляне, внезапно осъзнава, че стои встрани от плътното физическо тяло, в пълно съзнание, в обвивка от по-фина етерна и атомна материя. Това наистина е форма от материални вещества, които са в такава степен фини, че не могат да

се уловят от тестове, които разкриват обикновената материя. Човек обаче все още не се е оттеглил от физическия свят. Той вижда познатата си среда, картините по стените, мебелите в стаята, нечие тяло, лежащо на леглото. Той може да види онези, които може да присъстват при смъртта му. Първата му мисъл най-вероятно е тази, че със сигурност не е мъртъв. Когато излезем от физическото тяло при смъртта, непосредственото осъзнаване е това за свобода, лекота и жизнерадост.

Онези, които умират при инцидент или са убити, т.е. онези, които внезапно преминават извън тялото, се оказват напълно будни и в пълно притежание на умствените способности за известно време. Те често не знаят, че са умрели, и не могат да проумеят новата ситуация. Те често имат пълно съзнание (за кратко време) за живота на земята и могат да видят и чуят всичко, което става около тях, чрез своите астрални способности. Те не могат да си представят, че са излезли извън тялото си, и са объркани. Тяхната съдба би била най-нешастна за няколко дни, докато не заспят. Но астралните помощници, които са души или индивидуални жизнени сили от по-високо състояние на съществуване, се събират около тях и внимателно им съобщават новините за тяхното истинско състояние и се грижат за тях, докато потънат в дълбока дрямка, точно както умореното дете потъва в сън през нощта. Тези помощници никога не се провалят в служебните си задължения и никой, който почива внезапно, не е пренебрегнат.

Умирането е почти същото преживяване, както когато си лягаш да спиш – нещо, което всеки прави в някакъв период от денонощния дневен цикъл. Никой здрав човек не се тревожи или страхува от тази рутинна нужда. Ако отношението на човек към заспиването беше аналогично на обичайните суеверия за умирането, щеше да има безкрайни допълнителни страхове и поводи за мъка. За щастие всички са напълно сигурни, че ще се събудят на следващата сутрин. Не е ли важно това, че една от радостите на живота е тази – да изпадаш физически в безсъзнание през равни интервали? Човек с нетърпение очаква да спи поради предвижданото обновяване на силите и жизнеността. Сънят освежава човека, връщайки го в състояние на благополучие, за да продължи с ежедневните си физически дейности с подновен интерес и енергичност. Би било разумно да се разглежда смъртта и прераждането като по-голям цикъл на освежаване и обновяване. Заспиването и умирането могат да бъде приравнени по много начини, като истинската разлика е, че с окончателното заминаване така наречените мъртви не могат да се върнат към физическата обвивка. Живият индивид по време на сън, всяка вечер отива в астралния свят, изпитвайки там преживявания, които, ако си ги спомня, са фрагментарни по природа, когато човек се събужда във физическото тяло всяка сутрин. Следователно не влизаме в неизвестно царство, когато напускаме физическото тяло при смърт. Ако този факт бъде разбран правилно, много тревоги, свързани със смъртта, биха изчезнали. Ако някой е запознат с това пряко знание от първа ръка, смъртта в точното ѝ време може да бъде посрещната, като че ли е благословия и събитие, което трябва да се празнува.

Смъртта е заминаване в условията на реалност, която се преживява чрез средства, различни от сетивните. Че такива условия действително съществуват, има доказателства в множество свидетелства, открити навсякъде в цялата културна история на човечеството. Преживяването на житейската реалност в по-фините сфери далеч надхвърля ограничения аспект от нея, преживяван на земята. Именно това щастливо откритие увенчава голямото приключение с напускане на тялото, първите стъпки от което пренасят човека през етерните воали на материята. При смъртта човек не просто престава да съществува така, както се е познавал; и не влиза в напълно странни и непознати условия. По-скоро ситуацията е продължение на сегашния му живот с фази на разширение. След смъртта не настъпват резки промени – напротив, човек остава точно такъв, какъвто е бил преди, освен че вече няма физическо тяло. Той има същия интелект, същото разположение, същите добродетели и пороци; загубата на физическото тяло не го прави различен индивид. Освен това условията, в които се намира, са тези, които собствените му мисли и желания вече са създали за него. Няма награда или наказание отвън, а само действителният резултат от това, което човекът е направил, казал и помислил, докато е живял във физическото тяло. Това е първият и най-забележителният факт, който трябва да се оцени – че след смъртта не съществува странен нов живот, а продължение при променени условия на настоящия живот от физическото поле.

Ако познанията за механизма на смъртта и общия ход на събитията бяха по-широко

разпространени, тревогите на хората биха били значително облекчени; а тези, които са преминали, биха разбирали ситуацията си, когато се опитват безполезно да общуват с приятелите си от физическото поле, само за да установят, че не могат да бъдат чути или видени. Със знанието заминалите биха разбрали, че сега са въплътени в по-фина, етерна материя и не могат да очакват да продължат по същия начин, както във физическото поле. Това преживяване, което при обикновени условия би било смущаващо, не е толкова обезпокоително, защото вниманието на човека в този тържествен час силно е привлечено другаде. Информираният знае, както обикновеният вярващ и набожен, че начинът на умиране е уверено да се отделиш от този свят и също толкова уверено да се откажеш от етерната обвивка, която те свързва с него. Това се постига просто като не се вкопчваме в оставения свят. Човекът, който не го пуска лесно, е съсредоточил всичкото си съзнание към етерната обвивка, която свързва физическите и астралните полета, но не е напълно в нито едно от тях. Така човек е временно обвързан със земята. Обикновено изобщо не се осъзнава етерната обвивка, защото в рамките на няколко минути или часове след смъртта идва дълбок и спокоен сън, преди влизането в астралния свят. Обикновено след смъртта индивидът стои отстрани на тялото си, преживявайки кратък период на просветление с пълна осъзнатост и общо облекчение за събитието, преди да изпадне в спокойния сън, който се намесва между този етап и събуждането в астралния свят.

МОМЕНТИТЕ СЛЕД СМЪРТТА

Индивидуалната жизнена сила след напускане на физическото тяло се потапя в дълбок сън, наподобяващ състоянието на неродено дете в продължение на няколко месеца преди раждането. Индивидуалната жизнена сила се подготвя за прераждане в астралното поле и се нуждае от време, за да се приспособи към новите условия и да набере сила и енергия, необходими за новата ѝ фаза на съществуване. Природата е пълна с тези аналогии – раждането на физическото поле и на астралното поле има много общи точки, и двете са предшествани от този период на почивка или дълбок сън. По време на този етап, подобен на сън, индивидуалната жизнена сила обитава етерната обвивка, която служи за нейно покритие и защита, точно както утробата служи като защита за детето, на което предстои физическо раждане.

Обикновено индивидуалната жизнена сила спи в мир, необезпокоявана и защитена от външни влияния. Има обаче изключение от това правило и спокойният сън може да бъде нарушен от така наречените сънища на спящата индивидуална жизнена сила. Тези сънища могат да възникнат в резултат на интензивно желание, изпълващо ума на умиращия човек, като любов, омраза или неизпълнени задачи или задължения, или поради силните желания и мисли на тези, които е оставил след себе си. Това може да създава безпокойство в спящата индивидуална жизнена сила и да я привлича обратно към земните сцени или чрез сънищен вид телепатична комуникация, или, в някои редки случаи, чрез нещо подобно на сомнамбулизъм или ходене насън във физическия живот. Тези състояния са за съжаление, защото смущават индивидуалната жизнена сила и отлагат нейната еволюция и развитие в новата ѝ фаза на съществуване. Индивидът, чийто ум е изпълнен със силни желания по отношение на земния живот или със силно угризение, омраза или голяма любов и тревожност за хората, които е оставил след себе си, често е измъчван от тези земни връзки и сънят му става трескав и неспокоен. В подобни случаи често има и неволен опит за общуване или за явяване на лица, които все още са във физическото поле. В някои крайни случаи може дори да настъпи състояние, наподобяващо земен сомнамбулизъм или ходене насън, а недобре спящата индивидуална жизнена сила може дори да посети предишните си сцени и това, което човек си мисли, че са призраци, всъщност са спящи индивидуални жизнени сили в тяхната етерна обвивка, появяващи се във визуална форма в умовете на хората, които още са на земята. В някои случаи тези визуализации могат да бъдат от много страшен характер и да станат причина тези хора да търсят психиатрично лечение. След време обаче тези бедни, обвързани със земята индивидуални жизнени сили, се уморяват и накрая потъват в блажения сън. По същия начин силните желания на оставените от тях хора често стават причина за установяване на връзка между тези хора и заминалата индивидуална жизнена сила, което я прави неспокойна и разтревожена. Много добронамерени хора са действали така, че да забавят естествените процеси на астралното

поле по отношение на някой любим човек, който е починал, и отнемат на индивидуалната жизнена сила тази почивка, която е заслужила. Тук може да се разбере защо оплакването, плачът и показването на тъга всъщност не помагат на този, който е преминал към другата страна, т.е. в областите отвъд физическото поле.

Процесът на потъване в състояние на покой и спокойното му продължаване, както беше споменато, може да бъде възпрепятстван от оставените от човека хора. Индивидуалната жизнена сила, която има желание да общува или която е наскърбена от болката на тези, които е оставила след себе си, когато чува оплакванията и постоянните призови за нейното завръщане, ще се бори с настъпването на сънното състояние и ще прави отчаяни усилия за завръщане. Това е подобно на ситуация, когато нещо в ума на човека наистина го притеснява и той не може да заспи. По същия начин умствените призови на онези, които са останали, ще нарушават съня, в който е влязъл човек, и ще накарат спящата индивидуална жизнена сила да се събуди, за да отговори на повикванията, или поне частично ще я събудят и ще забавят развитието ѝ. Егоистичната мъка и искания на хората, които човек е оставил след себе си, често причиняват много болка и скръб на техните близки, които са преминали от другата страна.

Понякога индивидуалната жизнена сила ще се бори със съня с години, за да бъде около своите близки на земята, но това поведение е неразумно, тъй като причинява ненужна скръб и болка както на преминалите, така и на тези, които са останали на земята. Такова събуждане често е придружено от силно страдание и забавя естествения процес на оттегляне на индивидуалната жизнена сила. Духовното учение нито за миг не защитава забравянето на мъртвите, но смята, че спомнянето на мъртвите с добри чувства е сила, която, ако е правилно насочена към тях, помага на техния напредък към по-висшите светове. Преминаването им през междинното състояние на дрямката може да им бъде от истинска полза, докато траурът е не само безполезен, но и вреден. С истински инстинкт индуистката религия предписва своите шарадха церемонии, а католическата църква – молитви за мъртвите. Молитвите със съпътстващите ги церемонии създават стихии, които се опълчват срещу отрицателните сили, които смушават сънното състояние, като по този начин ускоряват напредъка на индивидуалната жизнена сила в състояние на сън към астралния свят. Човек трябва да избягва забавянето поради свои егоистичните искания на напредъка на тези, които са преминали отвъд. Онези, които са починали, трябва да бъдат оставени сами да спят и да си починат, очаквайки часа на прехода си. Да направите друго, означава да ги накарате да умират смъртта си няколко пъти последователно. Тези, които истински обичат и разбират, винаги избягват това, тъй като индивидуалната жизнена сила на близък и скъп човек трябва да бъде оставена в мир, за да си вземе заслужената почивка и да постигне пълно развитие. Този период от съня на индивидуалната жизнена сила или душевната дрямка е както съществуването на бебето в утробата на майката – то спи, за да може да се събуди в живот и сила. Никъде в природата няма същества, толкова внимателно и напълно пазени, колкото спящите индивидуални жизнени сили. Толкова напълно защитени от нахлуване са тези спящи индивидуални жизнени сили, че само пълна промяна на най-свещените закони на Природата би ги засегнала. Никакво вредно влияние не може да ги достигне или дори да се приближи до тях. В такава сигурност са тези спящи индивидуални жизнени сили, че изглежда, че всички сили на Природата са се наговорили да ги пазят и защитават. Има хиндуистка поговорка, която гласи: „Дори боговете на високите си престоли нямат сила или власт над спящите индивидуални жизнени сили“.

Индивидуалната жизнена сила взема със себе си в състоянието на сън сгъстен запис на целия си живот, включително семената на своите желания, амбиции, харесвания и нехаресвания, привличания и отблъсквания. Тези семена-идеи скоро започват да покълват и да цъфтят и дават плод по време на живота на индивидуалната жизнена сила в астралното поле. Някои от тези семена на идеи ще дадат резултати в бъдещи прераждания на индивидуалната жизнена сила, но Природата не налага на индивидуалната жизнена сила задачата да живее и да преживява всичките си стремежи в бъдещи прераждания. Тя така подрежда нещата, че много от тези силни импулси ще бъдат проявени и изразходвани на астралното поле, така че индивидуалната жизнена сила да ги остави зад себе си, след като се прероди в нов земен живот. Сънят на тази душа или индивидуалната жизнена сила служи именно за подпомагане на такива плодове. През периода на съня индивидуалната жизнена сила се подготвя за влизането в астралния свят и за живота си в него, подробно описание

на което ще следва в следващата глава. Това състояние на сън е толкова необходимо за индивидуалната жизнена сила на този етап от нейния напредък, колкото е сънят за нероденото бебе в утробата на майката. Идеята за почивка след стреса и бурите на живота е толкова естествена и инстинктивна, че може да се каже, че представлява най-силната наклонност и убеденост на индивидуалната жизнена сила или на човешката душа във връзка с идеята за смъртта. Тя е така фиксирана, както и убеждението за бъдещ задгробен живот. Сънят и почивката веднага след смъртта са аналогични на съня и почивката, които всеки с нетърпение очаква и приветства всяка вечер след ден на забързана дейност. Само с помощта на този сън всяка вечер човек възстановява изгубените си физически, емоционални и умствени енергии, за да продължи с дадена дейност на следващия ден, и това е подобно на съня на душата след смъртта. Той позволява на индивидуалната жизнена сила да продължи със своите дейности в следващото поле на съществуване, т.е. в астралното поле. Само в напредналите духовни учения може да открием тези поразителни съответствия между живота на физическото поле, т.е. на земята, и живота след физическата смърт.

Периодът на съня може да е кратък или може да минат дни, години или понякога повече време, в зависимост от случая, докато етерната материя се отдели както от плътния физически, така и от астралния свят. Тук също се наблюдава забележително съответствие с явлението на зачеване и раждане във физическото поле. При животните, чиято продължителност на живота е кратка, установяваме като правило, че периодът им на вътреутробно развитие съответно е кратък; от друга страна, животните с голяма продължителност на живота прекарват много по-дълъг период в утробата преди раждането. Така бебето слон прекарва двадесет или двадесет и един месеца в утробата; човек – девет месеца; морското свинче – три седмици; продължителността на живота на всеки от тях има отношение към периода на бременност. По същия начин периодът на съня на индивидуалните жизнени сили варира пропорционално на времето, което будната индивидуална жизнена сила трябва да преживее на астралното поле. Очевидно изключение от това правило са случаите на хора с високо напреднала духовна сила и знания, при които индивидуалната жизнена сила е в състояние чрез своите знания и сила до голяма степен да контролира естествените процеси, вместо да бъде под техния общ контрол.

Различията в продължителността на съня на индивидуалната жизнена сила се дължат на факта, че през периода на дрямката тя се подготвя да отхвърли низшата си животинска природа при събуждане. Индивидуалната жизнена сила се пробужда само когато е достигнала най-високото възможно състояние на развитие за нея, когато е в състояние да премине към съответното поле или подполе, за която степената ѝ на развитие изисква. Индивидуалната жизнена сила с ниско развитие има много малко за отхвърляне и по този начин и скоро се събужда в ниско поле. Обратно, индивидуалната жизнена сила с високо развитие трябва да отхвърли и премахне обвивка след обвивка от низшата животинска природа, преди да може да се събуди в полето на най-високото си постижение. Процесът на отхвърляне или премахване на тези по-низши фрагменти от личността настъпва веднага след първия етап на пробуждането. Индивидуалната жизнена сила, усееща импулсите на отново събудения живот, се раздвижва слабо, както човек, пробуждайки се от здрав сън в земния живот. Тогава подобно на пеперудата, която хвърля настрана обвивката на пашкула, тя се изплъзва от етерната обвивка и при бърза последователност несъзнателно изхвърля по-низшите принципи на своята природа. Това отнема кратко време и се случва, докато индивидуалната жизнена сила бавно си възвръща съзнанието. В момента на същинското събуждане индивидуалната жизнена сила е свободна от всички тези износени обвивки и обременености и отваря очите си за сцените на новите си дейности и съществуване в астралния свят. Всяка индивидуална жизнена сила е определена да живее в полето, съответно на най-висшето и най-доброто в нея, след като боклукът от низшите елементи е изхвърлен. Тя се пробужда в полето, където на най-високото и най-доброто в нея се дава шанс да се развие и разшири. Индивидуалната жизнена сила постига голям напредък в астралното поле и по време на престоя си там изхвърля още от низшата си природа, преминавайки към все по-високите подполета на астралното поле. Животът на индивидуалната жизнена сила в астралното поле ще бъде разгледан подробно в следващата глава.

В човек често има нещо, което е много по-висше и по-добро, отколкото ежедневието му живот и действия като че ли показват. Материалната среда и обстоятелствата са склонни да забавят и пречат на най-доброто в него да се прояви. Следователно е приятно да се знае, че в областта на живота отвъд смъртта индивидуалната жизнена сила се освобождава от всичко, което се стреми да я задържа и дърпа надолу, и ѝ е дадена свобода да изразява и развива онези качества и характеристики, които представляват най-доброто и истинното в нея. Този факт съответства не само на чувството за справедливост и равенство; не само на стремежите и копнежите на индивидуалната жизнена сила, затворена във физическото тяло, но и на факта и принципите на еволюцията, които се стремят да се движат към една далечна цел за постижения и съвършенство. Пробуждането на индивидуалната жизнена сила прилича на новораждане, вход в нов свят на опит.

Индивидуалната жизнена сила не проявява страх от новото си обкръжение, но е изпълнена с активност в посока на изразяване и проявление на новите си сили. След състоянието на сън индивидуалната жизнена сила се пробужда в област на живота, а не в област на смъртта. Подобно на пеперудата, тя разпростира крилата си и се радва на новото си състояние на съществуване, и не оплаква загубата на формата и живота на пашкула, т.е. физическото тяло, живота на физическото поле и етерната обвивка, които са пренесли индивидуалната жизнена сила до това ново поле на съществуване. В следващите глави ще бъдат описани видът на живота, който индивидуалната жизнена сила ще води и претърпява; природата, дейностите и случките на такъв живот в тези нови по-високи полета на съществуване отвъд смъртта.

НАКРАТКО

Етерното тяло е вторият член на човешкото същество и е тялото, което осигурява живот и организира физическото тяло. Понякога се нарича тяло на живота или жизнено тяло. Етерното тяло е невидимо за сетивата и не се открива директно чрез инструменти, но можем да видим и изпитаме въздействието на етерното тяло върху нашата физико-минерална телесна природа. Най-чистият видим израз на ефектите на етерното тяло е в спящо новородено дете, тъй като висшите му членове са частично отделени в състояние на сън. Също така можем ясно да видим ефекта на етерното тяло в растенията, които се състоят само от физическо и етерно тяло и тук, ако поставим пред нас растение наред с чист кристал или минерал, можем да видим и изпитаме разликите и да видим ефектите на етерното тяло върху физическата материя. Въпреки това човешкото същество се състои от допълнителни, по-висши, невидими членове, които осигуряват съзнание, мисли, чувства, самоосъзнаване и индивидуалност; всички тези невидими членове са комбинирали външно интегриран видим ефект върху физическото тяло, което виждаме пред нас и което ни прави различни от растенията, животните и минералите. Тъй като етерното тяло е вторият отделен член на човешкото същество, формиран в далечното минало, то е по-малко съвършено от физическото тяло, което е първият възникнал член на човешкото същество, но ще се усъвършенства в бъдеще.

ГЛАВА 2

АСТРАЛНИЯТ СВЯТ

След смъртта на физическото тяло умът остава неактивен за известно време, както в сън без сънища, когато остава извън този свят и следователно без тяло. Но скоро той отново става активен в нов свят и ново тяло – астралното, докато не приеме друго тяло в това, което се нарича прераждане.

Мъдрец Шри Рамана Махариши

ПРИНЦИПИ НА АСТРАЛНОТО ПОЛЕ

Терминът „астрален“ произлиза от латинската дума „astrum“, която означава „отнасящ се до звездите“. Първоначално той влиза в употреба поради общоприетата идея, че отвъдното е горе на небето или в областта на звездите. Дори сега, когато мислим за рая, съвсем естествено е да вдигнем очи. Трудно е да се отърсим от тази обичайна концепция, въпреки че знаем, че в Космоса няма никакви специални „нагоре“ или „надолу“. Преди да продължим с преживяванията на току-що събудената индивидуална жизнена сила без тяло, важно е да направим кратък преглед на астралното поле.

Астралното поле изобщо не е място – в обичайния смисъл. Измеренията му са във вибрацията, а не в пространството. Измеренията на астралното поле са измеренията на времето, тъй като вибрацията може да се измерва само чрез скорост на движение, и тази скорост се определя само от времето. Същото важи и за всички вибрации, независимо дали са на астрална енергия, или на по-нисши енергийни форми. Колкото по-висока е вибрацията, толкова по-голяма е скоростта на проявяване на вибрацията. Духовните учители от миналото обичаха да казват, че има скорост на вибрация, толкова безкрайно бърза, че изглежда абсолютно неподвижна, стояща на едно място. От тази крайност човек се слиза, докато достигне най-плътните форми на материята – и там намира вибрация, която е толкова бавна, че изглежда неподвижна. Веществото в астралното поле е много по-fino от това на материалното поле и неговите вибрации са много по-високи от най-фината форма на материалното вещество.

Има широк диапазон на вибрации от най-ниските полета до най-високите. Всъщност разликата между най-ниското поле на астрала и най-високото на материалното поле е много по-малка от разликата между най-ниското и най-високото поле на самия астрал. Така че между тези две крайности на астралните вибрации човек има същата територия, която би имал в материалното поле. Основната разлика обаче е, че материалната област се измерва с пространствени измерения, докато тази на астрала трябва да се измерва само по отношение на времето на вибрацията. Например когато човек пътува по материалното поле, той трябва да премине пространството – метри, футове, километри или мили. Обаче в астралното поле, когато пътува, той преминава скорости на вибрацията – тоест преминава от по-висока степен на вибрация към по-ниска или обратно. Тези различни полета или подполета на вибрационната енергия представляват астралното поле. Има безброй полета и подполета, които могат да бъдат пропътувани, но всички астрални пътувания се извършват просто като се преминава от една степен на вибрация в друга. За простота ще говорим за пътуването по астрално поле като за пътуване между различните полета и подполета на астрала – все едно е на материалното поле. Тоест вместо да казваме, че душата или индивидуалната жизнена сила преминават от едно състояние на вибрация в друго, ние ще говорим за това, че преминава от едно поле или подполе в друго. С това разбиране ще продължим по-нататък в пътешествието си на астралното поле.

Полетата и подполетата в астралното поле са обитавани от индивидуални жизнени сили, годни да обитават конкретната поредица от полета или подполета, на които се събуждат след съня на душата. Тънки принципи на привличане на индивидуалната жизнена

сила привличат всяка душа към конкретното място, за което е пригодена. Великият закон за привличането тук действа безпогрешно. Законът действа с абсолютна точност и еднаквост; той не прави грешки. Всяка душа е ограничена в своя диапазон от собствените си присъщи ограничения и от степента си на развитие. Няма нужда от астрални полицаи, които да държат индивидуалните жизненни сили без тела на правилните им места. Невъзможно е индивидуална жизнена сила без тяло да пътува в полета над собствената си непосредствена серия. Законът за вибрацията предотвратява това. Въпреки това всяка индивидуална жизнена сила може, ако реши така, свободно да посещава полета и подполета под собствената си серия и свободно да наблюдава явленията на тези по-ниски полета и да се смеси с обитателите им. Това е много мъдра разпоредба на закона, в противен случай по-високите полета биха били отворени за влиянието на тези, които живеят на по-ниските полета, и душевният живот и развитието биха били прекъснати.

Всички вероизповедания и религиозни догми са създадени от човека. В основата на тези създадени от човека вероизповедания и догми винаги съществува интуитивното възприятие на расата по отношение на съществуването на истината. Умът може да не е в състояние правилно да интерпретира интуитивното възприятие, но е положително повлиян от факта, че истината съществува. Човек си е създал Бог от почти всичко в материалния свят и е паднал и се е поклонил на собственото си творение – и това е така поради ограничената му сила да тълкува. Въпреки това, покланяйки се на пръчката, на камъка или на изображение, той всъщност се е покланял на нещо, което е било източникът на религиозната интуиция в неговата душа. Когато човек изучава различните религиозни писания на човечеството, ще намери разпръснати описания за истините за областите на живота отвъд смъртта, както са описани в тази книга. Всяка индивидуална жизнена сила създава за себе си и държи на конкретна форма на религиозна вяра. Това се оказва най-подходящо за нейните нужди в този конкретен период от еволюцията ѝ. Когато човек е готов за по-висша идея, той отхвърля старото убеждение и с нетърпение прегръща новото. Светът е свидетел на много случаи на тази еволюционна религиозна мисъл. Пътят на расата е осеян с разбити и изхвърлени идоли, материални и умствени, които някога са били ценни за милиони поклонници. С напредването на развитието на расата още повече идоли ще бъдат сваляни и оставяни да се рушат по пътищата на времето. Всеки идол е имал своето подходящо място в общата история на еволюцията на религиозната мисъл на расата. Всеки е изпълнил предназначението си, а идеалите му са послужили да подпомогнат човека в неговото постоянно и вечно пътуване към абсолютната истина.

Сред много хора съществува наивното вярване, че индивидуалната жизнена сила без тяло се трансформира магически и мигновено от състоянието на невежество в абсолютно знание при преминаване на другата страна. Това е наивно вярване и няма истинска основа. Има много малка разлика в общата интелигентност или в духовните постижения на индивидуалната жизнена сила преди и след смъртта. Прогресът на душата е постепенен, независимо дали е в тяло, или извън него. В тяло и извън тяло са последователните фази от нейния непрекъснат живот, които се редуват като деня и нощта. Следователно това, което е вярно за чувствата и емоциите на конкретна душа по време на земния ѝ живот, остава и в нейния живот на астралното поле. Тя не само ще намери конкретните небеса или ада, които очаква да намери, но и ще се намери в контакт с други души с подобно убеждение.

Всяка индивидуална жизнена сила е собственият си абсолютен правораздавател; тя решава за възнагражденията и наказанията си. Съдията, който осъжда индивидуалната жизнена сила за възнаграждение или наказание, не е сила извън себе си, а собствената съвест. В астралното поле съвестта на душата се самоутвърждава със сила и тихият глас, който може би е бил задушаван по време на земния живот, сега говори с власт и душата чува и се подчинява. Собствената съвест на човека, когато ѝ е позволено да говори ясно и силно, е най-строгийт съдия, който съществува. Премахвайки цялата самозаблуда, тя кара душата да се изправи гола и боса пред собствения си духовен поглед. По този начин душата, слушайки собствената си съвест, се осъжда в съответствие със собствените си представи за правилно и грешно и приема съдбата си. Човек може да избяга от осъждането на другите, но никога не може да избяга от собствената си съвест на астралното поле. Такава е поетичната справедливост на Природата, която далеч надхвърля всяка представа на смъртния човек.

Човекът е съден според най-високите стандарти на собствената си душа. Трябва обаче да се помни, че в абсолютната справедливост няма място за наказание като такова. Това е вярно за ограничения човешки закон, но какво трябва да очакваме от безграничния космически закон? Със сигурност нищо повече или по-малко от дисциплина, която би трябвало да насърчи разкриването на добрите качества на душата и унищожаването на злите. Точно това намира човек в астралното поле. Вярата или невярването в бъдещо състояние не променя космическия закон за компенсация и астрално „чистене“. Законът на кармата не може да бъде победен от отказ да се вярва в следващ живот или от отказ да се признае разликата между правилно и погрешно. Всяко човешко същество има дълбоко вкоренено съзнание на някакъв морален код. Тези подсъзнателни вярвания и мнения излизат на повърхността в астралното поле.

Астралното тяло, както видяхме, е полето на проявление на желанието. Това е огледалото, в което всяко чувство се вижда веднага. От материала на астралното тяло се придава телесна форма на тъмните „елементали“, които хората създават и задвижват от злите си желания и злонамерени чувства; от него също така изникват и ползотворни елементали, призовани в живота от добри пожелания, благодарност и любов. Астралното тяло на човека се състои не само от обикновена астрална материя, но и от количество от елементална субстанция. По време на живота на човека във физическото поле тази елементална субстанция се отделя от подобна материя наоколо и за това време става онова, което може да се опише като вид изкуствен елементал, т.е. вид полуинтелигентен отделен субект, известен като Желание-Елементал. Желанието-Елементал следва хода на собствената си еволюция надолу към материята, без връзка (или всъщност без никакво знание за) намерението на Егото, към което то се оказва привързано. По този начин неговите интереси са диаметрално противоположни на тези на човека, тъй като то търси все по-силни и по-груби вибрации. В допълнение, откривайки, че връзката му с умствената материя на човешкото ум-тяло му носи по-живи вибрации, то кара човека да повярва, че той желае усещанията, които то желае. Грешка е да си представим, че отказвайки да удовлетворим желанието-елементал с груби вибрации, ние по този начин спираме своята еволюция, защото това не е така. Контролирайки страстите и развивайки по-висшите си качества, човек напуска по-низшата си същност и помага за развитието на висшата. По-низшите вибрации могат да бъдат доставени от животното, където те са още по-силни, отколкото при човека. Въпросът е, че само човекът може да се развива към по-висшия тип същност. През целия си живот човек трябва да се бори с желанието-елементал. Самият той го е създал и не трябва да му става роб, а да осъзнава себе си като отделен от него. Скръбта и болката се носят през тази сфера както вятърът и астралният свят, който е самият дом на страстта и емоцията, помага на онези, които се поддават на емоция, да я изживеят със сила и мощ, милостиво непознати на земята. Докато човек е във физическото тяло, по-голямата част от ефективността на една емоция се изчерпва при пренасяне на физическото поле, но в астралния свят цялата сила е налична в своя собствен свят. Следователно в астралния свят е възможно да изпиташ много по-интензивна обич или отдаденост, отколкото е възможно във физическия свят; по същия начин в астралния свят е възможна интензивност на страданието, която е невъобразима в обикновения физически живот.

Голяма част от материята на астралното тяло е съставена от елементална субстанция, която живее сяпа, инстинктивно и без причина търси собствените си цели и проявява голяма изобретателност в изпълнението на своите желания и в ускоряването на своята еволюция. Еволюцията за нея е слизането в материята, като целта ѝ е да се превърне в обща монада. Целта ѝ в живота е да се доближи максимално до физическото поле и да преживее колкото се може повече от по-грубите вибрации. Тя нито знае, нито може да знае нещо за човека, в чието астрално тяло е за времето, в което живее. Тя желае да запази своя отделен живот и усеща, че може да го направи само чрез връзката си с човека. Тя осъзнава нисшия ум на човека и осъзнава, че колкото повече умствена материя може да заплете със себе си, толкова по-дълъг ще бъде астралният ѝ живот. При смъртта на физическото тяло, знаейки, че периодът на отделния ѝ живот е ограничен, за да може астралното тяло на човека да продължи живота си възможно най-дълго, тя пренарежда материята си в концентрични пръстени или обвивки, като най-грубите са отвън. От гледна точка на Желанието-Елементал това е добра политика, тъй като най-грубата материя може най-дълго да държи заедно и най-добре издържа на триенето. Пренареденото астрално

тяло на санскрит се нарича ятанд или страдащо тяло. В случая на много зъл човек, в чието астрално тяло има предимно най-груба материя, то се нарича Друвам или силно тяло. Ефектът е да се предотврати свободната и пълна циркулация на астралната материя, която обикновено се осъществява в астралното тяло. Освен това човекът е в състояние да отговаря само на онези вибрации, които се получават от най-външния слой на астралното му тяло. По този начин човекът е затворен в кутия от астрална материя, като може да вижда и чува неща само от най-ниското и най-грубо поле. Въпреки че живее сред силни влияния и красиви мисловни форми, човекът почти напълно не осъзнава съществуването им. Следователно, тъй като е в състояние да усети само най-грубата материя в астралните тела на другите хора, човек би предположил, че тези, които гледа, притежават само незадоволителни характеристики. Тъй като той може да види и усети само онова, което е най-ниско и най-грубо, хората около него изглеждат като чудовища на порока. При тези обстоятелства не е чудно, че той смята астралния свят за ад. С течение на времето най-външната обвивка или пръстен се разпада; след това човекът получава способността да реагира на вибрациите на следващото по-високо ниво на астралното поле и по този начин се издига до следващото подполе – и така преминава от едно подполе в друго. Престоят му във всяко подполе съответства на количеството и активността на материята в астралното му тяло, принадлежаща към това подполе.

Когато говорим за издигането на човека от едно поле в друго, говорим за преноса на съзнанието от едно ниво на друго. В случая на пренаредено астрално тяло фокусът на съзнанието на човека се измества от външната обвивка към следващата вътре в него. По този начин човек постепенно става неотзивчив за вибрациите от по-ниския ред на материята и отговаря вместо това на тези от по-високия ред. Тъй като обикновено обвивката се разпада постепенно, човек намира, че съответствията на физическите обекти стават все по-смътни, докато мисловните форми стават по-живи. Ако по време на този процес човек се среща с друг човек на интервали, той ще си въобрази, че характерът на човека постоянно се подобрява просто защото е в състояние да оцени вибрациите на този характер. Всъщност пренареждането на астралното тяло постоянно се намесва в истинското виждане на приятелите на всички етапи от техния астрален живот. Този процес на пренастройка на астралното тяло, който протича при повечето хора, може да бъде предотвратен, като човек настрои волята си да му се противопостави. Всъщност всеки, който разбира условията на астралното поле, трябва напълно да откаже разрешение на желанието-елементал да пренареди астралното тяло. Частиците на астралното тяло ще останат примесени както в живота – и следователно човек ще бъде свободен от всички подполета, според състава на астралното си тяло. Елементалът, страхувайки се по любопитния си полусъзнателен начин, ще се опита да прехвърли страха си към този, който пречи на пренареждането, за да го възпре. Следователно това е една от причините, поради които е толкова полезно да имате знания по тези въпроси преди смъртта.

Индивидуалната жизнена сила започва да осъзнава разликите между настоящия си живот и този, който е живяла във физическия свят. Например индивидуалната жизнена сила скоро установява, че всяка болка и умора са отминали. Тя открива също, че в астралния свят желанията и мислите се изразяват във видими форми, макар че са съставени предимно от по-фината материя на полето. Въпреки че индивидуалната жизнена сила в астралното поле обикновено не може да види физическите тела на своите приятели, все пак тя вижда техните астрални тела и следователно знае техните чувства и емоции. Индивидуалната жизнена сила не е задължително да може да проследи в детайли събитията в живота на своите близки на физическото поле, но веднага би била наясно с техните чувства като любов, омраза, ревност и т.н., тъй като те се изразяват чрез астралните им тела. По този начин живеещите във физическото поле често мислят, че са загубили мъртвите, но истината е, че мъртвите никога и за миг не са под впечатление, че са загубили живеещите във физическото поле. Всъщност индивидуалната жизнена сила, живееща в астралното си тяло след смъртта, е по-лесно и дълбоко повлиявана от чувствата на приятелите си във физическия свят, отколкото когато е била на земята. Това е преди всичко, защото сега индивидуалната жизнена сила вече няма физическо тяло, което да заглушава възприятията ѝ. Приятелите, които са били тясно свързани в живота, принадлежат заедно и в земята на духовете. Всъщност след като изхвърлят телата си, те са в много по-интимно общение, отколкото във физическия живот. Индивидуалната жизнена сила в астралното поле

обикновено не вижда цялото астрално съответствие на даден обект, а само онази част от него, която принадлежи към това определено подполе, върху което в този момент тя присъства.

Условията на живот, посочени по-горе, представляват Камалока, буквално светът на кама или на желанието. „Лока“ е санскритска дума, която може да се преведе като „място“ или „свят“, така че камалока е буквално мястото или светът на желанието. „Кама“ е името на онази част от човешкия организъм, която включва всички страсти, желания и емоции, които са общи за човека и за по-нисшите животни. В Камалока обитават всички човешки същества, които са се отърсили от плътното тяло и етерния му двойник, но все още не са се отделили от своята страстна и емоционална природа. Трябва да се разбере, че Камалока съществува като определена област, обитавана от голямо разнообразие от същества, сред които са човешките същества без тяло. Индивидуалната жизнена сила е облечена с Кама Рупа, или тяло на Кама, тяло на желанието; тяло от астрална материя. Това състояние се нарича още Преталока: „прета“ е човешко същество, което е загубило физическото си тяло, но все още запазва своята животинска природа. Състоянието на Камалока се намира във всяко подразделение на астралното поле. Когато обикновеният мъж или жена достигне Камалока, духовната интелигентност е облечена в тяло на желанието, което притежава значителна енергичност и жизненост. Низшият Манас, т.е. мислите, свързани със сетивното възприятие/обекти на физическото поле, тясно преплетен с Кама (чувства и желания) по време на току-що завършилия земен живот, не може бързо да се разплете и да се върне към своя Родителски Ум, източникът на неговото съществуване. Следователно в Камалока има значително забавяне в света на прехода, защото желанията трябва да се износат и да избледнеят до степен, в която вече не могат да задържат душата.

Мнозина, които умират, в началото са в състояние на значително безпокойство, а други – на положителен ужас, когато се натъкнат на мисловни форми, с които са свикнали. Тези мисли са например мисли за личен дявол, за гневно и жестоко божество и вечно наказание. Те често се свеждат до жалко състояние на страх и могат да прекарат дълги периоди на остро психическо страдание, преди да могат да се освободят от фаталното влияние на подобни фалшиви схващания. Много скоро те осъзнават, че състоянието, в което се озовават скоро след смъртта, е само временно и че могат да го преодолеят чрез интензивен духовен стремеж, същевременно приемайки всякакво страдание, което е необходимо, за да се премахнат несъвършенствата в характера им, т.е. за да могат да преминат на по-високи нива. В астралното поле индивидуалната жизнена сила е наистина свободна; свободна е да прави каквото ѝ харесва и да прекарва времето си както пожелае. По този начин всяко физическо въплъщение може да се разглежда като его, преживяващо низшите полета, чийто действителен дом е по-висшата част на умственото поле. Егото поставя душата, сякаш е инвестиция, и очаква неговата инвестиция да привлече допълнителен опит, който ще развие нови качества в него. Следователно частта от живота след смъртта, прекарана в астралното поле, определено е периодът на оттегляне обратно към егото. През последната част от физическия живот мислите и интересите на хората трябва да бъдат по-малко насочени към светските физически въпроси. По същия начин по време на астралния живот човек трябва да обръща все по-малко внимание на долната астрална материя и вместо това да се занимава с по-висшата материя. По-нисшата материя е свързана с физическата.

Човек не толкова е променил местоположението си в пространството, колкото е преместил центъра на своя интерес. Следователно съответствието на физическия свят, който човекът е напуснал, постепенно избледнява от погледа му и животът на човека става повече живот в света на мисълта. Неговите желания и емоции все още продължават да съществуват и поради готовността, с която астралната материя се подчинява на нечии желания и мисли, затова формите около човека в астралното поле ще бъдат до голяма степен израз на собствените му чувства. Това от своя страна води до период на щастие или дискомфорт. За да получите пълно разбиране за случващото се с астралното тяло в астралното поле, желателно е да се има предвид, че астралният живот е преди всичко междинен етап в целия цикъл на живота и смъртта; той е подготовка за живота в умственото поле. Както видяхме, скоро след физическата смърт астралното тяло се освобождава, изразено от гледната точка на съзнанието – желанието и мисълта се освобождават. От това онази част от низшето умствено тяло или мисловните форми, принадлежащи на умственото

тяло на долното умствено поле, която не е неразривно заплетена с желанието, постепенно се освобождава, като взема със себе си такива свои опитности, които са годни за усвояване от висшето умствено тяло. Междувременно тази част от низшето умствено тяло, която все още остава заплетена с някое желание, дава на астралното тяло малко объркано съзнание, нарушен спомен за току-що приключилите събития от живота. Ако емоциите и страстите са били силни, а умственият елемент е слаб, тогава астралното тяло ще бъде силно заредено с енергия и ще продължи съществуването си продължително време в астралното поле. То също така ще покаже значително количество съзнание поради материята, заплетена с него. Ако, от друга страна, току-що завършилият живот на земята се характеризира с умствена активност и чистота, а не със страст, астралното тяло ще бъде слабо заредено с енергия и ще се разпадне и ще загине бързо.

При разглеждане на условията на астралния живот на човека трябва да се вземат предвид два важни фактора – (1) продължителността на времето, което той прекарва във всяко отделно подполе, (2) количеството на съзнанието му в това определено подполе. Продължителността на времето зависи от количеството материя, принадлежащо към това подполе, което човек е вградил в своето астрално тяло по време на физическия живот. Човек непременно ще остане на това подполе, докато съответстващата му материя не отпадне от астралното тяло. По време на физическия живот, както вече видяхме, качеството на астралното тяло, което човек изгражда за себе си, се определя пряко от неговите страсти, желания и емоции и косвено от мислите му, както и от физическите навици, от храна, напитки, чистота, въздържание и др. Грубото и недодялано астрално тяло, получено в резултат на груб и недодялан физически живот, ще направи така, че индивидът да реагира само на по-ниските астрални вибрации. След смъртта човек ще се намери обвързан с астралното поле по време на дългия и бавен процес на разпадане на астралното тяло. От друга страна, финото астрално тяло, създадено от чист и фин живот, ще накара индивида да реагира само на по-високите му влияния. Следователно човек ще изпита много по-малко проблеми в живота си след смъртта и еволюцията му ще продължи бързо и лесно.

Количеството на съзнанието зависи от степента, в която човек е съживил и използвал материята на конкретното подполе в своя физически живот. По време на живота на земята, ако е угаждал на животинската природа и ако е пренебрегвал и задушавал интелектуалната и духовната страна, тогава астралното тяло или тялото на желанието ще продължи да живее дълго време след физическата смърт. От друга страна, ако по време на земния живот желанието е било пречистено и обучено да се подчинява на висшата природа, тогава астралното тяло ще има малко енергия и бързо ще се разпадне и ще се стопи. Обикновеният човек в никакъв случай не се е освободил от всички по-низши желания преди смъртта и следователно е необходим дълъг период на повече или по-малко напълно съзнателен живот в различните подполета на астралното поле, за да може силите, които човек е създал, да се изразходят и по този начин да се освободи висшето его. Общият принцип е, че когато астралното тяло е изчерпало привличането си към едно ниво, по-голямата част от неговите по-груби частици отпадат и то се оказва в съзвучие с донякъде по-високо състояние на съществуване.

Да бъдеш на което и да е подполе в астралния свят означава да имаш развита чувствителност на онези частици в астралното тяло, които принадлежат към него. Да имаш перфектно зрение в астралното поле означава да имаш развита чувствителност във всички частици на астралното тяло, така че всички подполета да са видими едновременно. Човек, който е водил добър и чист живот, чиито най-силни чувства и стремежи са били безкористни и духовни, няма да има привличане към астралното поле и ако бъде оставен напълно сам, ще намери малко, което да го задържа там дори през сравнително краткия период на престой. Човек, чиито земни страсти са били покорени по време на физическия живот, ще има малко енергия от по-низши желания, която да отработи в астралното поле. Следователно престоят на този човек там ще бъде много кратък и най-вероятно той ще има малко повече от сънуващо полусъзнание, докато не потъне в сън, по време на който неговите по-висши принципи окончателно ще се освободят от астралното тяло и ще влязат в блажения живот на небето или в умствения свят. Изразено по-технически, по време на физическия живот висшите умствени принципи са пречистили желанието, с което са били преплетени, така че след смъртта всичко, което е останало от елемента на желанието, е просто остатък, който лесно се отърсва от оттеглящото се его. Следователно такъв индивид

би имал малко съзнание в астралното поле. Има точка, известна като критична точка между всяка двойка подсъстояния на материята; ледът може да бъде затоплен до точка, при която най-малкото повишаване на температурата ще го втечни. По подобен начин всяко подсъстояние на астралната материя може да достигне до степен на пречистеност, при която всяко допълнително усъвършенстване ще я трансформира в следващото по-високо подсъстояние. Ако човек е направил това за всяко подсъстояние на материята в своето астрално тяло, така че то да е пречистено до най-високата възможна степен, тогава първото докосване на разделяща сила разрушава неговото сцепление и го връща в първоначалното му състояние, оставяйки индивида свободен веднага да премине към следващото подполе. Следователно преминаването на човека през астралното поле ще бъде с немислима бързина и той ще мине бързо през него, практически мигновено, към висшето състояние на небесата или на умствения свят. Всеки човек след смъртта трябва да премине през всички подполета на астралното поле по пътя си към умственото поле, но дали той ще е в съзнание върху някое или върху всички от тях, зависи от изброените фактори. Поради тези причини е ясно, че времето, което човек може да прекара на астралното поле, преди да премине към умственото поле, може да варира в много широки граници. Има някои хора, които минават само за няколко часа или дни на астралното поле, други остават там в продължение на много години или дори векове.

Досега отбелязахме, че (1) прекараното време и (2) количеството преживяно съзнание на всяко ниво на астралното поле зависят до голяма степен от вида на живота, който индивидът е водил във физическия свят. Друг фактор от голямо значение е отношението на ума след физическата смърт. Астралният живот може да се ръководи от волята, както и физическият живот. Индивид с малка сила на волята или с малка инициатива в астралния, както и във физическия свят, много зависи от обкръжението, което си е създал. От друга страна един решителен индивид винаги може да се възползва по най-добрия начин от условията и да живее собствения си живот. Следователно човек не се освобождава от лошите си наклонности в астралния свят, освен ако целенасочено не работи в тази посока. Ако той не положи определени усилия, непременно ще страда от неспособността си да задоволи такива желаяния, които могат да бъдат удовлетворени само с помощта на физическото тяло. С течение на времето желаянията се изхавяват просто поради невъзможността за тяхното удовлетворение. Процесът обаче може да бъде значително ускорен, щом човек осъзнае необходимостта да се отърве от тях и положи необходимите усилия. Човек, който не знае за истинското състояние на нещата, обикновено размишлява над собствените си желаяния, като по този начин ги зарежда с енергия и отчаяно се вкопчва в грубите частици на астралната материя толкова дълго, колкото може. Това е така, защото усещанията, свързани с тях, изглеждат най-близки до физическия живот, за който човек все още копнее. Правилната процедура за индивида е да убие земните желаяния и да се оттегли в себе си възможно най-бързо. Дори само интелектуалното познаване на условията на астралния живот е от голямо значение за човека за живота му отвъд смъртта. От изключителна важност е след физическата смърт той да не мисли за физическите неща и да насочи вниманието си към духовните въпроси. Приемайки това отношение, той значително ще улесни естественото разпадане на астралното тяло, вместо ненужно и безполезно да се бави на по-ниските нива на астралното поле. За съжаление много хора отказват да насочат мислите си нагоре, но се вкопчват в земните неща с отчаяна упоритост. С течение на времето те постепенно губят връзка с долните светове, но като се борят на всяка стъпка по пътя си, те си причиняват много нежелани страдания и сериозно забавят напредъка си.

Друг аспект, който трябва да се отбележи тук, е, че тези души от долното поле прекарват малко време в състояние без тяло и са силно привлечени от материалния живот. Последицата е, че те са изпълнени с голямо желание да се превъплъщават и като цяло прекарват малко време между две прераждания. Разбира се, когато се преродят, те са привлечени от родители със същите наклонности, така че обстановката в новата им земя и животът им ще съответстват много на предишните условия. Тези сурови и неразвити души прогресират, но бавно, правейки много малък напредък във всеки живот, и се налага да се подлагат на многократни и чести прераждания, за да постигнат дори малък напредък.

Пушенето и консумацията на алкохол също тровят астралното тяло и забавят напредъка в астралния свят. Ефектът от прекомерното тютюнопушене върху астралното

тяло след смъртта е забележителен. Отровата така изпълва астралното тяло, че то се втвърдява под нейното влияние и не е в състояние да работи правилно или да се движи свободно. Човек сякаш е парализиран: може да говори, но не може да се движи и почти изцяло е изолиран от по-висши влияния. Когато отровената част от астралното тяло се износи, човекът излиза от неприятното затруднение. То е подобно на това, когато човек е пиян и губи присъствието на ума си, но след здрав сън отново се връща в състояние на ясно съзнание. Грубата храна и напитки са склонни да произвеждат грубо умствено тяло. Месните храни, алкохолът и тютюнът са вредни за физическото, за астралното и умственото тяло. Същото важи за почти всички наркотици. Когато се приема наркотик като опиум, за да се облекчи силна болка, той трябва да се приема възможно най-пестеливо. Този, който знае как да го направи, може да премахне лошия ефект на опиума върху умственото и астралното тяло, след като е постигнал ефекта си върху физическото. Освен това храненето с месо и алкохол е особено вероятно да наруши здравето на тялото при отваряне на по-висшето съзнание; нервните заболявания всъщност се дължат отчасти на факта, че висшето съзнание се опитва да се прояви чрез тела, задръстени с месни продукти и отровени от алкохол. Астралното тяло променя частиците си, точно както физическото тяло, но няма нищо, което да съответства на яденето и смилането на храната. Астралните частици, които отпадат, се заменят с други от околната атмосфера. Там вече не съществуват чисто физическите желаниа за глад и жажда. Желанието на лакомника/ чревоугодника да удовлетвори усещането за вкус и желанието на алкохолика да изпита чувствата, които са резултат от консумацията на алкохол, тъй като и двете са астрални, все още продължават да съществуват и може да причинят големи страдания поради липсата на физическо тяло, чрез което единствено могат да бъдат удовлетворени.

Най-лошото, което обикновеният човек обичайно осигурява за себе си след смъртта, е безполезно съществуване, лишено от всякакви разумни интереси. То е резултат от живот на земята, пропилян в самоугаждане, незначителни неща и клюки. Така човек си създава едновременно собствено чистилище и собствен рай – и това не са места, а състояния на съзнанието. Адът не съществува, той е само плод на богословското въображение. Нито чистилището, нито раят някога могат да бъдат вечни, тъй като крайна причина не може да доведе до безкраен резултат. Въпреки това условията след смъртта от най-лош тип може би най-добре се описват с думата „ад“, въпреки че те не са вечни. Така например понякога се случва убиец да бъде последван от жертвата си, като никога не може да избяга от призрачното ѝ присъствие. Жертвата (освен ако самата не е много долен тип) е обвита в безсъзнание – и самото това безсъзнание изглежда добавя нов ужас към механичното преследване. Такива условия не са произведени произволно, но са неизбежният резултат от причините, задействани от всеки индивид. Уроците на Природата са трудни, но в дългосрочен план те са милостиви, защото водят до еволюцията на душата, тъй като са само и единствено поправителни.

За повечето хора състоянието след смъртта е много по-щастливо от живота на земята. Първото чувство, което умрелият обикновено осъзнава, е за най-прекрасна и възхитителна свобода. Човек няма за какво да се притеснява, няма никакви задължения освен тези, които реши да наложи на себе си. Погледнато от тази гледна точка, ясно е, че има достатъчно основание за твърдението, че хората, физически живи, погребани и натъпкани, както са във физическите си тела, са в истинския смисъл далеч по-малко живи от тези, които обикновено наричаме мъртви. Така наречените мъртви са много по-свободни; и тъй като са по-малко затруднени от материалните условия, са в състояние да работят далеч по-ефективно и да обхванат по-широко поле на дейност. Астралните удоволствия са много по-големи от тези на физическия свят и има опасност хората да бъдат примамени към тях, което по този начин да възпрепятства напредъка им. Въпреки това дори насладите на астралния живот не представляват сериозна опасност за онези, които са имали поне малко съзнание за нещо по-висше, докато са били на физическото поле. След смъртта човек трябва да се опита да премине през астралните нива възможно най-бързо и да не се поддава на техните изискани удоволствия. Всеки развит индивид е във всяко едно отношение толкова активен по време на астралния живот след смъртта, както и по време на физическия си живот. Следователно той може да помогне или да попречи на собствения си напредък и на напредъка на другите почти толкова много след смъртта, колкото и преди това; и следователно непрекъснато си създава карма от най-голямо значение.

Важна характеристика на астралното поле представлява това, което често, макар и погрешно, се нарича Записите на Астралната Светлина. Тези записи (които всъщност са нещо като материализация на Божествената памет, живо фотографско представяне на всичко, което се е случило) са истински и трайно отпечатани на много по-високо ниво и само се отразяват по повече или по-малко спорадичен начин в астралното поле. Човек, чиято сила на зора не се издига над това, вероятно ще получи само несвързани картини от миналото, вместо съгласуван разказ. Независимо от това тези отразени картини на всякакви видове минали събития непрекъснато се възпроизвеждат в астралния свят и изграждат важна част от обкръжението на изследващия.

През времето на пречистването на астралното поле човек преживява живота си в обратен ред. Той отново преминава през всичко, което е преживял в живота си от раждането си. Започва със събитията, които непосредствено предхождат смъртта, и преживява всичко в обратен ред, обратно до детството. По време на този процес всичко, което не е възникнало през живота от духовната природа на егото, преминава духовно пред очите му. Например човек, който е починал на шестдесетата си година и който на четиридесетата си година е нанесъл на някого телесна или душевна травма, ще преживее това събитие отново, когато преминава през пътешествието на живота си в обратен ред след смъртта, когато достигне точката на своята четиридесета година. Сега той изпитва не удовлетворението, което е получил в живота от нападението си върху другия човек, а болката, която му е причинил. От казаното по-горе също може да се види, че само онази част от подобно събитие може да бъде преживяна болезнено след смъртта, която е възникнала от страстите на егото, които имат своя източник само във външния физически свят. В действителност егото не само вреди на другия човек чрез удовлетворяването на такава страст, но също и на себе си; само че вредата върху себе си не е видима по време на живота. След смъртта целият този увреждащ свят на страстта става осезаем за егото и то след това се чувства привлечено към всяко същество и всяко нещо, което е запалило такава страст, за да може тази страст отново да бъде унищожена по същия начин, по който е била създадена. Едва когато човекът в своето пътуване назад е достигнал до точката на своето раждане, всички страсти от този вид са преминали през огъня на пречистването и нищо не му пречи да се предаде изцяло на духовния свят. Така човек влиза в нов етап на съществуване. Точно както при смъртта изхвърляме физическото тяло и скоро след това – етерното, така сега отпада онази част от астралното тяло, която може да живее само в съзнанието на външния физически свят.

Фазата на астралното поле е необходима преди всичко, за да позволи разплитане от природата на желанието, което е основна характеристика на фазата на физическото поле. Също така трябва да се помни, че във всеки случай индивидуалната душа е безсмъртна; и дори независимо от усилията животът на човека да е бил груб провал, той не е обречен. За да се разбере по-точно – всъщност индивидът почиства отломките по време на престоя си в астралното поле. Това е подготовка за нови възможности и подновени усилия, когато той ще се върне към физическото поле в по-късен етап. Да предположим, че някой, докато е бил на земята, е искал да рисува или да се изразява радостно и творчески по някакъв начин, но не е могъл да го направи. Сега нищо няма да му попречи да насочи цялото си внимание в тази посока. В сравнение с физическия, астралният свят е място на възвишено съзнание. Човекът се занимава с това – да превърне природата си от сравнително посредствено състояние в земния живот до по-голяма прилика с богоподобната природа на Вътрешния Аз. Процесът на добиване на безплътност предизвиква всяко възможно усиление на пречистващите импулси и на създаващите свобода характеристики, които са били събудени в астралната природа. Има засилване на емоционалния живот до най-високи нива. Може да припомним, че всяко съоръжение на астралния свят приканва към творчество. Човек твори естествено и с лекота в астралната материя, защото тя е подвижна и пластична и реагира веднага на чувство, мисъл и воля. Творческите хора, особено художниците, могат да очакват удоволствието от безпрепятствената изобретателност и изразяване на красотата чрез оригинални импулси. От ограниченията, които изпитваме във физическата форма, сега се стига до освобождаване на сравнително безгранично, свободно изразяване на чувството в астралната материя. Все още има ограничение в смисъл, че всеки е ограничен от желанията-навици и от емоционалните модели, които са били обичайни по време на живота на земята. Тъй като тези граници не съществуват, свободата, която следва, изглежда като чудо. Пример за това е човек с увреждания, който ходи на патерици дълги години преди

смъртта си и продължава същото за известно време в астралното си тяло. След това му казват, че няма нужда да ходи, но че единственото, което трябва да направи, е да визуализира ясно къде иска да отиде – и това е всичко, което е необходимо, за да стигне дотам. На астралното поле вече няма самопревъзнасяне „да стигнеш до някъде в света“. Тревогата и страхът относно необходимостта от оцеляване са чужди за това място. Със смъртта на физическото тяло храната и подслонът, изисканите дрехи и новият автомобил престават да бъдат грижа. Непрекъснатото внимание на обитателя в астралните региони е посветено на възпитанието на по-фините аспекти на емоционалните способности.

Астралното поле е съставено от многобройни полета, подполета и раздели на подполетата. На най-ниско ниво те докосват по-високите материални полета, а на най-високото се смесват с долните слоеве на великите духовни полета. Между тези две крайности се открива възможно най-голямото разнообразие от явления и фази на съществуване. Астралното поле може да бъде разделено на седем големи подразделения или подполета, които ще бъдат разгледани подробно в следващия раздел. В долните полета на астрала могат да се намерят някои форми на призраци, духове и други привидения на души без тяло, които от време на време се възприемат и усещат от хората и от някои от низшите животни. В някои от тези полета астралните тела на хората, които все още са в плът, пътуват и проявяват активност или по време на сън на собственика на тялото, или при определени състояния на транс. Това е възможно и когато собственикът умишлено напуска физическото си тяло за известно време и проектира астралното си тяло в астралното поле. Някои от долните подполета на астрала не са приятни места за посещение или за пребиваване на нетрениран човек. Всъщност опитните спиритуалисти имат възможно най-малко общо с тях и съветват всички новаци да стоят далече от тях. Много хора са си навредили, опитвайки се да проникнат в тези ниски полета без адекватни познания; мнозина са увредили телата и умовете си, като глупаво произвеждат или предизвикват психични състояния, които ги карат да пребивават в тези нисши умствени полета. Някои от тези по-нисши астрални подполета са изпълнени с астрални форми на човешки същества без физически тела, чиито по-висши принципи все още са привързани към астралното тяло и които се държат заземени поради привличането на материалния свят. В тази област също така обитава за известно време изметът на безтелесния човешки живот, който има всички привличания, които да го държат до нещата от материалния свят. В астралния свят, както може да се очаква, се намират определени по-нисши полета, в които обитават безтелесните души на хора с брутални натури и наклонности, в които се отработва неизбежният резултат от техния земен живот. Този ад на астралното поле не е вечен, душата без тяло от своя страна може да работи за по-добра среда, може да ѝ се даде друг шанс. Католическата концепция за чистилицето също има своето астрално проявление под формата на тези подполета, в които мръсните престъпления, извършени през живота на човека на физическото поле, се изгарят и пречистват не в материални пожари, а в пожарите на паметта и въображението, появяващи се в тези подполета на астралното поле.

В астралното поле има много различни видове области, каквито има и на физическото поле, като всяко поле е обитавано от точно този клас души, които може да се очаква да привлече. Там има местообиталища на деградирани души, толкова потопени в материалното и животинското, че те биха били истински ад за душа с по-висши стремежи. Можем да си представим, че душа с по-високи импулси няма да има желание да пътува в тези астрални дълбини, освен ако наистина не е някаква много силно развита душа, която е готова да слезе в ада, за да им помогне. В астралното поле грешникът, който вярва в адски пламъци, които го очакват поради неговите дела на физическото поле, не е разочарован. Неговите убеждения осигуряват необходимата среда и съвестта му го осъжда на наказанието, в което вярва. Дори ако се е стремил да не вярва на тези неща, използвайки разума си, но все още е запазил подсъзнателните спомени за традициите на своята раса, той ще намери себе си в същото състояние. Той ще претърпи традиционните изтезания и страдания (всички в неговото въображение, разбира се), докато получи ценен дисциплиниращ урок, мрачните спомени от който ще го преследват в следващото му възплъщение. Това, разбира се, е краен случай. Има много други степени и класове на „ада“, пренесени в астралното поле от души от различни видове религиозни вярвания. Всеки има наказанието, което е най-добре приспособено да упражни възпиращо влияние и ефект през следващия му живот.

Онези, които в земния живот умишлено са се довели до убеждението, че след физическата смърт няма живот, имат особено преживяване. Те се срещат с други като тях в поле, в което си представят, че са били пренесени на друга планета и все още са в плът. Там те се превръщат в участници в голяма кармична драма, като страдат за нещастията, които са нанесли на другите, и се наслаждават на благословиите, с които са дарили другите. Те не са наказани за неправилното си убеждение, но учат урока за правилно и погрешно по свой си начин. Това преживяване също така е чисто умствено и възниква само от изразяването в астрално проявление на спомените от земния им живот. Трябва да се отбележи, че и небето, и адът на всяка една душа пребивават в самата душа. Всяка душа създава свой собствен рай и ад, защото нито един от тях не съществува обективно. Небето и адът на всяка душа са резултат от нейната карма и са чисто умствено творение на нейното собствено същество. Явленията обаче изглеждат истински за душата. Няма нищо в земния ѝ живот, което някога да е изглеждало по-реално за нея. Също така трябва да се помни, че раят и адът на астралното поле не се дават съответно като награда или наказание, а просто като естествено средство за развиване и разгръщане на по-висшите качества и ограничаване на по-низшите с цел, за да може душата да напредва по пътя. Оттук отново виждаме, че всяка индивидуална жизнена сила е свой собствен абсолютен законодател; този, който дава своята собствена награда и своето наказание на астралното поле.

По-низшият клас на обвързани със земята души е съставен от души с много ниска степен на духовно развитие, водени предимно от своята животинска природа. Тези души се смятат за свързани със земята поради факта, че привличането към физическото поле далеч надвишава желанието им да достигнат до по-високи полета. Такава душа живее в поле, колкото е възможно по-близо до физическото. Въсщност долните полета на астрала, обитавани от този клас души, са толкова малко отдалечени от материалното поле, че може да се говори за почти преходен етап между материалното и астрално поле. Това са подполета на астралното поле, толкова ниски и деградирани, че човек се колебае как да ги опише. Те са обитавани от най-деградиралите и изродени души, които със сигурност слизат към унищожение като негодни да служат за носители на свещения план. Не е необходимо да навлизаме в детайлите на тези подполета. Съвременният изследовател казва: „Повечето студенти намират изследването на този раздел за изключително неприятна задача, тъй като изглежда, че по отношение на него има усещане за плътност и груба материалност, което е неопишуемо отвратително за освободеното астрално тяло и предизвиква усещане за проправяне на път с натиск през някаква черна лепкава течност, докато жителите и влиянията там са необичайно нежелателни“. Едва ли би било необходимо да се предупреждават хората да не се впускат в психични явления от материален характер, което ще ги доведе повече или по-малко в контакт с тези по-ниски полета на астрала. Винаги има изкушение и очарование в непознатото за много хора, особено за тези, които не са запознати с явленията на долните астрални подполета. Такива хора като глупаци се втурват там, където ангелите се страхуват да стъпят, и привличат върху себе си всякакви нежелани астрални същества и състояния. Този тип изследователи поемат големи рискове, като отварят вратите на умовете и душите си за низшите астрални влияния. Следователно много разумно е казано: „Пазете се от по-низшите астрални вибрации“, поддържайте ума и душата, съсредоточени върху висшите истини и се противопоставяйте на изкушението да се занимавате с явленията при по-низшите състояния. Живейте на духовните висоти, винаги търсете истината, която, когато е известна, прави всичко останало ясно.

Чистите и духовно настроени индивиди, които са жертва на инциденти и т.н., спят щастливо до изтичане на срока на естествения им живот. В другия случай те остават в съзнание, често се заплитат в последната сцена на земния си живот за известно време, задържани в района, с който са свързани от най-външния слой на своето астрално тяло. Техният нормален камалокичен или астрален живот не започва, докато естествената мрежа на земния живот не се изживее, и те осъзнават ясно както своята астрална, така и физическата си среда.

Кармичните последици от самоубийството обикновено засягат следващия живот и вероятно повече от един живот. Престъпление срещу Природата е човек да се намесва в предписания период, определен за преживяване на физическия живот. За всеки човек има определен жизнен срок, определен от сложна мрежа от предишни причини – т.е. от кармата, и трябва да изтече определеното време на този срок преди разпадането на личността.

Лишен от помощта на физическото тяло за разрешаване на стресови ситуации, индивидът, който се самоубива, просто се хвърля в астрален вихър, който представлява огромно засилване на всяко психическо мъчение, и в ярост, които са го подтикнали към самоунищожението. Когато даден човек живее такъв влошен, егоистичен и брутален живот, целият низш ум се потапя в желаниа – и накрая се отделя от висшето его. Това е възможно само когато всяка нишка на безкористност или духовност е задушена и когато няма каквато и да е изкупителна характеристика. Подобно изгубено същество много скоро след смъртта открива, че не е в състояние да остане в астралния свят, и неудържимо е притеглено в пълно съзнание в „своето собствено място“, в тайнствената осма сфера, за да се разпадне там бавно, след преживявания, които е най-добре да останат неописани.

Хората се въплъщават във физически тела с цел, която може да се постигне само във физическия свят. Във физическия свят има уроци, които не могат да бъдат научени никъде другаде и колкото по-скоро човек ги научи, толкова по-рано ще бъде освободен от нуждата да се връща към по-низшия и по-ограничен живот. Колкото и прекрасен да е астралният живот за повечето хора, перспективата, която се намира пред тях, е още по-прекрасна. Напредъкът продължава в по-висшите райони на астралното поле, докато последните земни връзки не се разпаднат и всички връзки със земната болка и скръб са прекратени.

АСТРАЛНИ ПОДПОЛЕТА

Трудността да се опише астралният свят е сложен въпрос, тъй като не е лесно правилно да се преведат от астралното във физическото поле спомените за видяното от наблюдателите по време на престоя им в астралното поле в състояние на трансцендентност или медитация. Една от най-известните характеристики на астралното поле е, че то е пълно с непрекъснато променящи се форми. Човек намира там не само мисловни форми, съставени от елементална субстанция и оживени от мисъл, но и огромна маса от елементална субстанция, от която непрекъснато възникват форми и в която те отново изчезват. Елементалната субстанция съществува в стотици разновидности на всяко подполе. Теченията на мисълта непрекъснато засипват тази астрална материя, силните мисли продължават да съществуват като субекти за дълго време, слабите се обличат в елементална субстанция и се стапят отново.

Астралната материя съществува в седем порядъка на финост, съответстващи на седемте физични степени – твърда, течна, газообразна, етерна, свръхетерна, атомна и субатомна. Всеки от тези седем порядъка на материята е в основата на едно от седемте нива, подразделения или подполета на астралното поле. Стана обичайно да се говори за тези седем нива, че са разположени едно над друго – най-гъстото в долната част и най-финото в горната част. Материята на всяко поле взаимопрониква материята на полетата под нея. По-високите астрални подполета се простират по-далеч от физическата земя, отколкото по-низшите подполета. Във физическия свят съществува много добра аналогия на отношението между астралните подполета. В значителна степен течните вещества взаимопроникват твърдите вещества, например водата се намира в почвата, газовете взаимопроникват течностите (водата обикновено съдържа значителен обем въздух) и т.н. Въпреки това е вярно, че по-голямата част от течната материя на земята се намира в моретата, реките и т.н., над твърдата земя. По подобен начин по-голямата част от газообразната материя лежи над повърхността на водата и достига много по-далеч в Космоса, отколкото твърдата или течната материя. По подобен начин при астралната материя най-гъстото струпване на астрална материя образува най-ниското подполе, последвано от следващото подполе от много по-фина материя и т.н.

Седемте подразделения естествено се разпределят в три групи: (а) седма или най-ниска, (б) шеста, пета и четвърта и (в) трета, втора и първа. Разстоянието между членовете на една група може да се сравни с това между две твърди вещества, например стомана и пясък; разликата между групите може да се сравни с тази между твърдо вещество и течност. Седмото подполе има физическия свят като свое обкръжение, макар той да се вижда само изкривено и частично, тъй като всичко, което е светло, добро и красиво, изглежда невидимо. Преди четири хиляди години писарят Ани го описва в египетски папирус така: „Що за място е това, на което съм дошъл? Няма вода, няма въздух; дълбоко е, непроницаемо, черно е

като най-черната нощ и хората се скитат безпомощно в него; в него човек не може да живее със спокойно сърце“. За нещастното човешко същество на това ниво наистина е вярно, че цялата земя е пълна с мрак и е жестоко обиталище, но това е тъмнина, която се излъчва отвътре от човека и е причина неговото съществуване да премине във вечна нощ на зло и ужас, много истински ад, макар и както всички други ад-ове, изцяло собствено творение. Мнозина намират изследването на този раздел за изключително неприятна задача, тъй като изглежда, че има усещане за плътност и груба материалност по отношение на него, което е неопишуемо отвратително за освободеното астрално тяло, причинявайки му усещането, че си прокарва пътя през някаква черна, леплива течност, докато обитателите и влиянията, които срещаме там, обикновено са изключително нежелателни. Вероятно има малко неща, които да задържат обикновения благоприличен човек на седмото подполе, като единствените хора, които обикновено се събуждат в съзнанието в това подполе, са онези, чиито желания са груби и брутални – пияници, сладострастници, насилници и други подобни.

Подполета шест, пет и четири имат за свой фон физическия свят, с който сме запознати. Животът в подполе номер шест е като обикновен физически живот, минус физическото тяло и неговите нужди. Подполета пет и четири са по-малко материални и по-отдалечени от долния свят и от неговите интереси. На пето и четвърто подполе чисто земните връзки изглежда, че придобиват все по-малко значение, и индивидуалните жизнени сили там са все по-склонни да формират своето обкръжение в съответствие и в съгласие със своите мисли.

Подполета три, две и едно, макар и да заемат същото пространство, създават впечатление, че са още по-отдалечени от физическия свят и съответно по-малко материални. На тези нива съществата губят от погледа си земята и нейните дела, те обикновено са дълбоко погълнати от себе си и до голяма степен създават свое собствено обкръжение, макар че то не е достатъчно обективно, за да бъде осезаемо за другите същества. По този начин те са малко будни към реалностите на полето, но вместо това живеят в свои собствени въображаеми градове, отчасти ги създават изцяло от собствените си мисли, а отчасти ги наследяват и добавят към структурите, създадени от техните предшественици. Тук се откриват щастливите ловни полета на червения индианец, Валхала на норвежеца, изпълненият с хурии рай на мюсюлманина, новият Йерусалим на християнина с порти от злато и скъпоценни камъни, раят, изпълнен с лица, на материалиста реформатор. Въпреки това много от творенията са с истинска, макар и временна красота, и посетител, който не е запознат с нищо по-висше, може да се скита доволно сред предоставените природни гледки, които във всеки случай са много по-добри от всичко във физическия свят. Второто подполе по-специално е обиталище на егоистичния или бездуховен религиозен човек. Тук той носи своята златна корона и боготвори собственото си грубо материално изображение на определено божество на своята страна и време. Първото подполе по-специално се обитава от онези, които по време на земния живот са се посветили на материалистични, но интелектуални стремежи, следвайки ги поради егоистични амбиции или просто в името на интелектуалното упражнение. Такива хора могат да останат в това подполе в продължение на много години, щастливи в разработването на интелектуалните си задачи, но не допринасят никаква полза на никого и постигат само малък напредък по пътя си към света на небесата.

ГРУПОВИ ДУШИ

Когато човек изследва еволюционните процеси, той е очарован от бавната, но постоянна промяна и от усъвършенстването на различните форми на живот, свързани с различните царства на Природата. Да разгледаме известен обем вода, който трябва да се разпадне на милиони мънички капки роса за известно време, а всяка капка роса трябва да се сдобие с определен разтворен материал от външната среда. В този случай всяка капка роса, когато отново се върне във водното тяло, ще носи със себе си своя чужд материал, който ще стане собственост на цялото. Всякакви образувани впоследствие капки роса биха носили в своето вещество частица от чуждото вещество, върнато у дома от предишното поколение капки роса, и по този начин биха били малко по-различни от техните предшественици. Този процес, продължаващ в продължение на много поколения капки роса, в крайна сметка би причинил много големи промени в състава на следващите

поколения. Това накратко е историята на промяната и на подобряването на формите на живот: от атомите в елементите; от по-долните елементи в тези, образуващи протоплазма; от протоплазмата до по-нисшите форми на живот на животните; от тези по-нисши към по-висшите форми. Това е историята, но всичко повтаря капката роса и водното тяло, докато човешката душа еволюира. Растенията и нисшите форми на живот на животните не са постоянни индивидуални души, но всяко семейство е Групова Душа, съответстваща на водното тяло, от което са възникнали капките роса. От тези семейни Групови Души постепенно се откъсват по-малки групи, представляващи видовете, и така нататък в подвидовете. Най-сетне, когато формите достигнат полето на човека, Груповата Душа се разпада на постоянни индивидуални души и започва истинското прераждане. Тоест всяка отделна човешка душа се превръща в постоянен индивидуален субект, предопределен да се развива и усъвършенства по пътищата на духовната еволюция.

Следователно, за да може да разбере формирането на причинното тяло, в резултат на което се извършва индивидуализацията, човек трябва да има известно познание за формирането на полето на еволюцията, за втичането в това поле на големите потоци от живота, за появяването на Монадите, за изграждането на многото царства на живота и за потапянето на Монадите в материалната вселена, също и за постепенното развитие на живота в Груповите Души, което след еони на съществуване достига точката на индивидуализация, когато причинното тяло се появява за първи път. Общият план на еволюционния процес, по-точно казано – на инволюционния процес, е постепенна диференциация на големия поток от божествения живот, докато след многократното разделяне и подразделяне се постига категоричната индивидуализация на човешкото същество, след което не е възможно последващо разделяне, тъй като човешкият субект е неделима единица или душа. Груповите Души, които съществуват в минералните, растителните и животинските царства, представляват междинни етапи, водещи до пълно отделяне на индивидуалните човешки същества или единици. Следователно в трите споменати царства не намираме една душа в минерален блок или растение и животно. Вместо това намираме един блок живот, включващ огромно количество минерални вещества, голям брой растения или дървета и редица животни. Това ще бъде обсъдено накратко по-късно, но в момента се ограничаваме до общата функция и цел на Груповите Души.

Най-добрата физическа аналогия за Групова Душа ориентировъчно може би намираме във водата в една кофа. Ако от кофата се вземе една чаша вода, тя представлява душата или частта от душата, например на едно растение или животно. За момента водата в чашата е съвсем отделна от тази в кофата и освен това приема формата на чашата, която я съдържа. Така една част от Груповата Душа може да заеме и да оживи една растителна или животинска форма. Едно животно по време на живота си на физическото поле и за известно време след това в астралния свят има душа, също толкова отделна, колкото и на човека; но когато животното стигне до края на своя астрален живот, тази душа не се превъплъщава в едно тяло, а се връща в Груповата Душа, която е един вид резервоар на душевна материя. По този начин смъртта на животното в нашата аналогия би била представена от изливането на водата от чашата обратно в кофата. Точно както водата от чашата се смесва напълно и се обединява с водата в кофата, така и частта от душата от конкретното животно се смесва и се включва в общата душа на Груповата Душа. И точно както не би било възможно да вземем отново от кофата още една чаша, състояща се от същите молекули вода, така не е възможно една и съща част от общата душа на Груповата Душа да обитава друга конкретна животинска форма. Продължавайки аналогията по-нататък, ясно е, че човек би могъл да напълни много чаши с вода от кофата едновременно, еднакво е възможно много животински форми да бъдат одухотворени и оживени от една и съща Групова Душа. Освен това, ако предположим, че дадена чаша вода се оцвети със свой собствен оттенък, тогава, когато водата се излее обратно в кофата, това оцветяващо вещество, тази оцветяваща материя ще бъде разпределена в цялото количество на водата в кофата, като цветът на цялата вода в кофата ще се промени до известна степен. Ако човек счита, че оцветителят представлява преживявания или качества, придобити от дадено животно, тогава, когато частта от душата, която оживява това животно, се върне към своята родителска Групова Душа, тези преживявания или качества ще станат част от общия запас на Груповата Душа и ще бъдат споделяни от всяка друга част по равно, макар и в по-малка

степен от тази, в която опитността е съществувала в конкретното животно, на което се е случила; тоест може да се каже, че преживяванията, концентрирани в отделно животно, се разпростират в разредена форма върху цялата Групова Душа, към която животното е привързано.

Има точна прилика между Груповата Душа в минералните, растителните и животинските царства и човешкото дете в предродилния му живот. Точно както човешкото дете се подхранва от жизнения поток на майката, така и защитната обвивка на Груповата Душа подхранва животите в нея, получавайки и разпределяйки опитностите, събирани в нея. Циркулиращият живот е този на Груповата Душа, младите растения или животни все още не са готови за индивидуален живот, но трябва да зависят от родителя, т.е. от Груповата Душа, за подхранване. Така зародишният живот на минерали, растения и животни първоначално се подхранва от елементалната и монадична субстанция на родителската Групова Душа.

Процесът на разделяне и повторно делене на една-единствена човешка клетка до изграждане на цяло човешко тяло е отличен пример за това, как са се формирали Груповите Души. Точно както единичната клетка продължава да се размножава в началните етапи на раждане и в крайна сметка от тази единствена клетка се получава образуването на различни подобни групови клетки в човешкото тяло като мозъчните клетки, кръвните клетки и т.н., те от своя страна формират различните семейства или групи от подобни клетки. Например червените кръвни клетки са една такава група, мозъчните клетки или невроните са друга такава група, така също в процеса на инволюция и еволюция по подобен начин космическият разум е формирал и образувал тези така наречени Групови Души. Основната категория Групови Души са минералите, растенията и животните, които след това се подразделят и се класифицират в различни Подгрупови Души, които са различните минерали, растения и животни. Например всички котки, кучета, лъвове или палми и т.н. принадлежат към своята индивидуална Подгрупова Душа. Това, което може да бъде посочено като място на обитание или пребиваване на Груповите Души, е астралният свят за минералните и растителните Групови Души, и астралното/умственото поле за животинските Групови Души.

Връщайки се към аналогията с водата в кофата, човек може да забележи едва забележим филм, образуващ се в кофата. Отначало водата се просмуква през преградата до известна степен; но въпреки това чашите вода, изваждани от едната страна на тази преграда, винаги се връщат в същата страна, така че в известна степен водата от едната страна се разграничава от водата от другата страна. След това бариерата постепенно се уплътнява и става непроницаема, така че в крайна сметка има две отделни части вода вместо една. По подобен начин Груповата Душа след време се разделя чрез делене и образува две Групови Души. Процесът се повтаря отново и отново, създавайки непрекъснато увеличаващ се брой Групови Души и съдържание, показващо съответно все по-нарастващо различие на съзнанието, докато, разбира се, все още има общи определени основни характеристики. Инволюционните процеси, съобразно които частите на Груповата Душа са се потопили и инволюирали в царствата на Природата, все още не са ясни. Има индикации, че еволюцията на минералното, на растителното и на най-нисшата част на животинското царство принадлежи по-скоро на еволюцията на самата земя, отколкото на кореспондиращите им по-висши съответствия – Монадите, които идват своевременно на земята да следват своята еволюция, като използват условията, които тя предоставя.

Понастоящем познанията за обща конфигурация и начин на работа на Груповите Души са твърде откъслечни. Все пак, за да получим обща идея за механизма и процеса на еволюция на Груповите Души, може да изградим една много обща картина. Стената или обвивката на Минерална Групова Душа може да бъде представена като кръгла форма, съставена от три слоя: външният е съставен от физическа атомна материя, средният – от астрална субстанция; вътрешният – от умствена елементална субстанция, т.е. от материя от четвъртото умствено подполе. В рамките на Груповите Души са включени Долни Триади, състоящи се от физическа единица, астрална единица и умствена единица. Тези триади, според техните еволюционни процеси, се потапят своевременно съответно в минералното, растителното или животинското царство. Тези по-нисши триади са свързани с техните по-висши триади, състоящи се от причинна, будическа и атмическа единица, които от своя страна са свързани със съответните им засенчващи Монади, които контролират

индивидуалното развитие и еволюция на триадите. Местообитанието на Минералната Групова Душа може да се каже, че е в най-плътната ѝ обвивка, т.е. във физическата; с други думи, най-активната работа на Минералната Групова Душа е на физическото поле. Всяка Долна Триада трябва да премине през минералното царство, като това е мястото, където материята достига най-грубата си форма и където великата вълна на живота достига предела на своето спускане и се обръща, за да започне своето възлизане. Освен това физическото съзнание е първото, което трябва да се събуди, и именно на физическото поле животът определено трябва да се обърне навън и да разпознае контактите с външния свят. По този начин съзнанието се пробужда във физическото поле и неговото изразяване става чрез постоянната физическа единица на долната Триада. В тази единица съзнанието спи, т.е. то спи в минерала според добре познатия афоризъм; и там трябва да се осъществи известна степен на пробуждане, за да може съзнанието да се измъкне от този сън без сънища и да стане достатъчно активно, за да премине в следващия етап, този на растителното царство, където е предопределено да сънува със сънища. Ответните реакции на съзнанието на външни стимули в минералното царство са далеч по-големи, отколкото си даваме сметка, и някои от тези ответни реакции показват, че дори има наченки на съзнание в постоянната астрална единица. Така химичните елементи проявяват различни взаимни привличания и химичните съединения непрекъснато се разпадат, когато друг елемент се преплете с тях. Например два елемента сребро и кислород, образуващи сребърен оксид, внезапно ще се отделят един от друг в присъствието на солна киселина, съставена от елементите водород и хлор. Среброто от сребърния оксид се свързва с хлора от киселината, за да се образува сребърен хлорид, оставяйки водорода от киселината да създаде ново партньорство или съединение с изхвърления елемент кислород, за да се образува молекула вода. Когато се осъществят такива активни обмени в резултат на силните физически вибрации, създадени от образуването и разпадането на близките връзки, се наблюдава леко раздвижване в постоянната астрална единица на долните Триади. Така астралното съзнание се възбужда бавно от физическото, като малък облак от астрална материя се привлича около постоянната астрална единица от тези леки потрепвания. Тази астрална материя обаче се държи много свободно и изглежда доста неорганизирана. Това бележи първото начало на прехода от минералното царство към царството на растенията.

Една растителна Групова Душа може да бъде изобразена с кръгла форма, изградена от два слоя: външният е съставен от астрална монадна субстанция, вътрешният – от умствена елементална субстанция, от материя от четвъртото умствено подполе. Така е изчезнал физическият слой, който обвивката на Минералната Групова Душа е притежавала, сякаш погълнат от съдържанието на Груповата Душа за укрепване на собственото ѝ етерно тяло. В рамките на Груповата Душа има някои низши Триади, прикрепени към съответните им Висши Триади, като те отново са свързани със съответните им засенчващи Монади. Не бива да се предполага, че всяка туфа трева, всяко растение, всяко дърво има в себе си постоянна астрална единица, която еволюира към човешка форма. По-скоро растителното царство, което съществува за себе си и за други цели, също достига полето на еволюцията на тези постоянни астрални единици. Девите (духовните същества според знанията на индуистките писания) ръководят тези постоянни единици от една растителна форма в друга, за да могат да изпитат вибрациите, които засягат растителния свят, и отново да ги съхранят като вибрационни сили в себе си, както е направено от физическите постоянни единици, докато са били в минералното царство. Методът за обмен на вибрации и съответно на отделяне продължава както преди. Следователно груповите души постоянно се делят и подразделят, като по този начин стават не само по-многобройни, но и по-различни една от друга по своите водещи характеристики. През времето, прекарано в растителното царство, в постоянната астрална единица се забелязва повече активност, отколкото беше през периода, прекаран в минералното царство. Вследствие на това постоянната астрална единица привлича около себе си астрална материя, която е подредена от Девите по доста по-определен начин. В дългия живот на горското дърво увеличаването на натрупаната астрална материя се развива във всички посоки като астрална форма на дървото. Тази астрална форма преживява вибрации, които причиняват огромно удоволствие или дискомфорт, създаден във физическото дърво от слънцегреенето и бурите, от вятъра и дъжда, от топлината и студа и т.н., като тези преживявания се предават до известна степен

отколкото в по-нисшите царства, в резултат на това те се диференцират по-бързо. С напредването на тази диференциация умножаването на Груповите Души продължава с нарастваща бързина, броят на долните триади във всяка една Групова Душа, разбира се, постоянно намалява. Отново и отново Груповата Душа се разделя, докато накрая всяка Долна Триада притежава собствена отделна обвивка. Триадата все още е в обвивка от елементална субстанция, която я защитава и подхранва. Тя се приближава до „индивидуализация“ и терминът Групова Душа вече не е строго приложим за нея, тъй като една Долна Триада очевидно не е „група“. Това е една долна триада, която се е отделила от групата, към която преди е принадлежала.

Следващият етап е достигнат, когато има само една животинска форма, прикрепена към Груповата Душа. Голям брой от по-висшите домашни животни са достигнали този етап и наистина са станали отделни същества; въпреки че те все още не са достигнали етапа на притежаване на причинно тяло, което е истинският белег на индивидуализацията. Обвивката, извлечена от Груповата Душа, служи за целите на причинното тяло. Тук може да се отбележи аналогия между животното, когато доближава индивидуализация, и човешкия пренатален живот. Животното на този етап съответства на последните два месеца от човешкия плод. Сега се знае, че седеммесечно дете ще се роди, но то ще бъде по-силно, по-здро, по-енергично, ако може да се ползва още два месеца от защитния и подхранващ живот на майка си. Така че за нормалното развитие на егото също е по-добре да не се разпука твърде рано обвивката на Груповата Душа, а тя да остане в нея, все още да поглъща живота чрез нея и да укрепва от съставките ѝ най-фините части на собственото си умствено тяло. Когато умственото тяло достигне границата на възможния растеж при тези защитени условия, тогава настъпва времето за индивидуализация.

Установено е, че индивидуализацията, която издига едно същество от животинското царство в човешкото, може да се осъществи само за определени видове животни, всъщност за всеки от седемте големи вида или лъча. Освен това само сред опитомените същества, а дори не сред всички видове и от тях, се наблюдава индивидуализация. Със сигурност знаем това за слона, маймуната, кучето и котката. Конят вероятно е петият вид. До всеки от тези главни видове води дълга поредица от диви животни, която все още не е проучена напълно. Знае се обаче, че вълците, лисиците, чакалите и всички подобни същества кулминират в кучето; а лъвовете, тигрите, леопардите, ягуарите и оцелотите кулминират в домашната котка. По отношение на броя отделни същества, скрепени с една Групова Душа, може да има квадрилиони мухи или комари, стотици хиляди зайци или врабчета, няколко хиляди животни като лъва, тигъра, леопарда, както и елени, вълци или диви свини. Сред домашните животни като овцете и воловете броят им е още по-малък. В случая със седемте животни, за които е възможна индивидуализация, има само няколко стотици, привързани към Груповата Душа; и докато развитието им продължава, те се разпадат бързо. Докато може да има хиляда прерийни кучета, привързани към една Групова Душа, в случая на наистина интелигентното домашно куче или котка към Груповата Душа може да има не повече от десет или дванадесет тела. С това свършва пътуването, предприето за постигане на основно разбиране за Груповите Души и за ролята, която те играят в еволюционните процеси.

СЪЩЕСТВА НА АСТРАЛНОТО ПОЛЕ

Описването на всички видове същества, принадлежащи към физическото поле, би било не само трудна задача, но е необходим многотомен труд, за да обхване целия спектър от физически видове, живеещи на земята. Описанието на всички видове астрални същества би било също толкова трудна и тежка задача. Въпреки това в този раздел е направено кратко описание на някои от най-често срещаните същества, принадлежащи към астралното поле.

1. ОБИКНОВЕНИ ЧОВЕШКИ СЪЩЕСТВА СЛЕД СМЪРТТА

Това е голям клас и се състои от всички видове хора, в различна степен и състояния на съзнание, намиращи се в различните подполета на астралното поле, както е описано с известни подробности в предишните раздели на тази глава.

2. СЯНКАТА

Когато астралният му живот приключи, човек умира на астралното поле и оставя след себе си разпадащото се астрално тяло, точно както когато умре физически, оставя след себе си разпадащия се физически труп. В повечето случаи висшето его не е в състояние да оттегли всичките си умствени принципи от своите по-низши принципи, следователно част от низшата му умствена материя остава заплетена с астралния труп. Тази останала част от умствената материя се състои от по-груби видове от всяко подполе. Астралният труп, който е само сянка на първоначалното астрално тяло, е известен като „сянката“. Това е образувание, което в никакъв смисъл не е истинският индивид, но носи точно облика на личността, притежава част от паметта и всички малки особености на оригиналното астрално тяло. В действителност това е просто бездушен пакет от всичките му най-ниски качества. Продължителността на живота на сянката варира в зависимост от количеството на низша умствена материя, която я оживява. Въпреки че може да притежава в голяма степен известна животинска хитрост, тя все още може да общува, като заема временна интелигентност от съседна астрална среда. По своята същност е изключително вероятно да се люшка от всякакви зли влияния, тъй като в своя състав няма нищо, което да може да отговаря на добрите. Умствената материя, която притежава, постепенно се разпада и се връща към общата материя на собственото си поле.

3. АСТРАЛНИ ЧЕРУПКИ

Астралните черупки са износените астрални тела на душите, които са се събудили от душевната дрямка от астралното поле. Черупката е астралният труп в по-късните етапи на неговото разпадане, когато всяка умствена частица го е напуснала. Тези астрални черупки могат да бъдат съживени в подобие на живот, като влязат в контакт с жизнеността на някой астрален медиум, и подсъзнателната умствена активност на медиума ги кара да проявяват признаци на живот и частична интелигентност. Те са астрални трупове, също както изоставеното физическо тяло. Точно както физическият труп може да бъде възбуден към привидна жизнена активност от силен галваничен ток, така и тези астрални трупове могат да бъдат съживени от жизнеността на медиума (несъзнателно от последния), ако условията са благоприятни. Те могат да бъдат материализирани така, че да изглеждат като сенчеста форма; действайки, движейки се и дори говорейки, единственият ум в нея обаче е този, предоставен от медиума. Витализираната черупка винаги е истински демон, чието зло влияние е ограничено само от степента на нейната сила. Астралната обвивка не се разтваря в първоначалните си елементи.

4. ЕЛЕМЕНТАЛНА СУБСТАНЦИЯ

Думата „елементал“ е използвана от различни писатели по тази тема за означаване на различни видове същества. Тази дума е използвана тук, за да изрази на определени етапи от нейното съществуване монадична субстанция, която от своя страна може да бъде определена като изливане на божествена сила в материята. Важно е да се разбере, че еволюцията на тази елементална субстанция се осъществява по низходяща дъга, както често се нарича, т.е. нейният прогрес е към пълно заплитане в материята, което се наблюдава в минералното царство, вместо към отдалечаване от материята. Следователно за нея да напредва означава слизане в материята, вместо възлизане към по-високи полета.

В астралното поле човек намира огромен склад от елементална субстанция, изключително чувствителна към най-мимолетната човешка мисъл. Тя е невероятно чувствителна към вибрация, създадена в нея от изцяло несъзнаваното упражняване на човешката воля или желание. В момента, в който под влиянието на подобна мисъл или воля тази субстанция се формира в жива сила, тя се превръща в елементал, или в същество, принадлежащо към така наречения изкуствен клас. Когато човек посети астралното поле или в състояние на сън, или в променено състояние на медитация, или след физическа смърт, той неизбежно се впечатлява от различните форми на елементалната субстанция.

Човек се удивлява на огромната армия от същества, временно призовани от този океан към съществуване от мислите и чувствата на хората, независимо дали са добри, или зли.

5. АСТРАЛНИ ТЕЛА НА ЖИВОТНИ

Това е друг изключително голям клас. Той не заема особено важно положение в астралното поле, тъй като неговите членове обикновено остават там за много кратко време. Астралното тяло на животното се пренарежда точно както в случая с хората и животното има реално съществуване в астралното поле. В повечето случаи съществуването му не е нищо повече от сънуващо съзнание, но като цяло животните в техните астрални тела изглеждат, като че са в щастливо състояние.

Друг интересен момент, който трябва да отбележим, е, че онези страни, където организирано и систематично убиват животни в кланиците и за спорт, изпращат милиони от тях в астралния свят, пълни с ужас, страх и желание за отдръпване от човека. Астралните тела на такива животни добавят много към общото усещане за враждебност в астралното поле. На хората предстои да се научат да живеят в мир и хармония с животинското царство.

6. ПРИРОДНИ ДУХОВЕ

Природните духове са същества от астралното поле, които подпомагат протичането на различните явления в Природата. Природните духове принадлежат към еволюция, доста различна от нашата собствена, и са разделени на седем големи класа. И така има природни духове на земята, на водата, на въздуха, на огъня (или етера) и т.н., които са определено интелигентни астрални същества. Начело на всеки от тези класове стои велико Същество, което направлява и ръководи интелигентността на целия раздел на Природата, който се управлява и захранва от класа на съществата, които са под негов контрол. Те са познати от индусите като (1) Индра, господар на Акаша или етера; (2) Агни, господар на огъня; (3) Павана, господар на въздуха; (4) Варуна, господар на водата, и (5) Кшити, господар на земята. Обширното царство на природните духове е в главното астрално царство, макар че голяма част от него се отнася към етерните нива или региони между физическото и астралното поле.

Въз основа на личния си опит зная, че на всяко чувство и емоция, възникващи в човека, съответства така наречен природен дух в астралния свят. Тъй като индивидуалният човешки ум е свързан с цялата Вселена, тези духове наистина оказват влияние върху благосъстоянието на хората, като работят чрез подсъзнанието, по-специално в съня или в дълбоки емоционални състояния. Типичен пример за това е появата на мираж в ума на уморен и изтощен пътник в суха и пясъчна пустиня. Друг пример за това е, че тези природни духове също са отговорни в определени планински райони – да позволят на пътешественика да вижда например къщи и хора там, където той знае, че всъщност няма такива. Тези заблуди често не са само моментни, но могат да се поддържат доста дълго време – човекът преминава през доста дълга поредица от въображаеми, но поразителни приключения, и след това внезапно открива, че цялата му невероятна обстановка е изчезнала и че е оставен сам в долината.

Периодите на живот на различните класове варират значително. Сред духовете на Природата няма секс, няма болест и няма борба за съществуване. Ревността и гневът са възможни, но изглежда бързо избледняват пред непреодолимата наслада от всички действия на Природата, което е тяхната най-забележителна характеристика. Телата им нямат вътрешна структура, така че не могат да бъдат наранени, нито им влияят топлината или студът. Изглежда, че са напълно свободни от страх. Адепт, посещаващ астралното поле от друго по-високо поле и който е ангажиран с процеса на еволюция, може да използва услугите на природните духове и може да им повери част от работата.

7. ДЕВИ

Съществата, наречени от индусите деви, на други места се наричат ангели, синове на Бога и т.н. Те принадлежат към еволюция, различна от тази на човечеството, еволюция, в която те могат да бъдат разглеждани като царство над човечеството. Телата на девите са

по-флуидни от тези на хората, те са способни на много по-голямо разширяване и свиване и имат известно огнено качество, което ясно ги различава от обикновения човек. Трите долни големи раздела на девите са: (1) Камадева, чието най-низше тяло е астралното (Кама е санскритска дума, означаваща желание), (2) Рупадева, чието най-низше тяло е долното умствено (Рупа е санскритска дума, означаваща форма) и (3) Арупдева, чието най-низше тяло е висшето умствено или причинното (Арупа е санскритска дума, означаваща безформен). Проявяването на Рупадева и Арупдева в астралното поле е толкова рядко, колкото астрално същество може да се материализира във физическото поле. Над тези класове са четири други големи разделения, а над и отвъд царството на дева са големите домакини на Планетарните духове. Тук се занимаваме главно с Камадевите. Общата средна доброта сред тях е много по-висока, отколкото сред нас, защото всичко, което е зло, отдавна е премахнато от тях. Желателно е да споменем тук четиримата Девараджа. Тези четирима са преминали през еволюция, в която със сигурност няма нищо, което да съответства на нашето човечество. За тях се говори като за Регентите на Земята, като за ъглите на четирите кардинални точки или като за Чатур Махараджа. Те управляват не девите, а четирите стихии – земя, вода, въздух и огън с обитаващите в тях природни духове и субстанции. Позоваванията на тях са направени в символиката на много религии и към тях винаги се отнасят с висока почит като защитници на човечеството. Те са агенти на човешката карма по време на земния живот на човека и по този начин играят изключително важна роля в човешката съдба. Големите кармични божества на Космоса, наречени Липика, претеглят делата на всяка личност, когато се извършва окончателното разделяне на принципите в края на нейния астрален живот, и дават нещо като калъпа на етерния двойник или схема, точно подходяща за неговата карма за следващото раждане на индивида. Деваражас обаче е този, който владее съотношението на елементите, така че да изпълни точно намерението на Липика. Също така през целия живот те постоянно уравновесяват промените, въведени в състоянието на човека от неговата собствена свободна воля и тази на хората около него, така че Кармата да бъде точно и справедливо изработена. Всички висши природни духове и приемници на изкуствени елементали действат като техни агенти в своята изумителна работа, но всички нишки са в техните собствени ръце и те поемат цялата отговорност. Те рядко се проявяват в астралното поле, но когато го правят, със сигурност са най-забележителните сред неговите не-човешки обитатели.

АСТРАЛНА СМЪРТ И ПРЕРАЖДАНЕ НА УМСТВЕНОТО ПОЛЕ

При изследването на областите на живота отвъд смъртта се срещат много примери, които илюстрират принципа, че Природата е последователна и еднаква в своите методи и че Природата има няколко основни метода за проявление в различните полета на битието. Един от тези методи на Природата е, че тя винаги вмъква период на почивка или възстановяване между края на един период на активност и началото на друг. На физическото поле могат да се видят много примери за това – моментната пауза на махалото между неговото люлеене напред и назад; периодът на сън между края на един ден и началото на друг; периодът на покой на нероденото дете между неговия формиращ период и неговото раждане в света и т.н. В астралния свят човек намира същото явление в Душевната Дрямка, която се случва между онова, което човек нарича смърт, и началото на новото съществуване в астралното поле. Сега, разсъждавайки по аналогия, естествено бихме могли да очакваме, че съществува подобна фаза или период между приключването на дейностите на душата в астралното поле и нейното преминаване към по-висшите сфери на духовния живот. Действително такава фаза съществува и тя формира една много отличителна черта на съществуването на душата от другата страна. Такава фаза или период е известна на спиритуалистите като „втория сън на душата“ или дрямка. Вторият сън на душата се предхожда от преходен етап на постепенно намаляваща активност и съзнание и съответно с желание за почивка от страна на душата. Естествените процеси в астралното поле приближават края си, душата започва да изпитва усещане за умора и инстинктивно копнее за почивка. Тя открива, че е изживяла по-голямата част от своите желания, амбиции и идеали и в много случаи също ги е надживяла. При нея идва онова чувство, че е изпълнила целта на своята съдба, и предчувствието за настъпването на някаква по-нова фаза на съществуване. Душата не изпитва болка при приближаването на втория сън на душата, а

напротив, изпитва удовлетворение и щастие като при идването на нещо, което обещава почивка и възстановяване.

Постепенното оттегляне на егото води до това, частиците на астралното тяло постепенно да престанат да функционират. Времето, необходимо за този процес, варира в много широки граници и включва подреждане на слоевете по степен на плътност, като най-гъстият е отвън. Така астралното тяло се разпада, тъй като съзнанието постепенно се отдръпва от него. По време на сънния период в края на астралния период и преди събуждането в долното умствено поле се извършва последното разделяне на материята на двете полета. Отпечатък от преживяванията в астралното поле се запазва от вече изоставения астрален труп, който е в състояние на разпад. Така, както в момента на смъртта на физическото поле отпечатъкът от всички преживявания, претърпени през живота на човек на земята, се събира и съхранява от индивидуалната жизнена сила, по същия начин отпечатъкът от преживяванията в астралното поле ще остане съхраняван в индивидуалната жизнена сила, за да се използва в бъдеще, когато новото астрално тяло ще бъде изградено с точно подобни потенциали и способности, каквито имаше последното. Във всеки от трите свята – физически, астрален и умствен, тези отпечатъци съхраняват общия вибрационен капацитет, който е бил развит от душата или от индивидуалната жизнена сила през вековете на нейната еволюция в тези нива на материята.

Това е още един прекрасен пример за осигуряване на необходимите инструменти от Природата за еволюцията на човека към съвършенство. Бавно егото привлича в себе си спомените от земния и астралния живот, който току-що е приключил, и се подготвя да премине от Камалока в блаженото състояние на Девакан или в състояние в долното умствено поле/небесния свят.

Накратко може да се каже, че периодът, прекаран в Девакан, е времето за асимилиране на житейските опитности, за възстановяване на равновесието, когато се предприема ново слизване в друго въплъщение. Когато човек премине от астралното поле в Девакан, никакви мисловни форми от зъл характер не могат да бъдат пренесени там, тъй като астралната материя не може да съществува на деваканичното ниво. Деваканичната материя не може да отговори на грубите вибрации на злите страсти и желания. Следователно човек може да носи, когато най-накрая се отърси от последните остатъци от астралното си тяло, скрити тенденции, които, когато могат да намерят изход в друго въплъщение, ще се проявят като зли желания и страсти отново в астралния свят. Те лежат в покой по време на живота на долното умствено или деваканично поле.

Последната битка с желанието-елементал се провежда в края на астралния живот, тъй като тогава индивидуалната жизнена сила се стреми да привлече обратно в себе си всичко, което е свалила във въплъщението в началото на живота, който току-що е приключил. Когато индивидуалната жизнена сила се опитва да направи това, тя се среща с решително противопоставяне от желанието-елементал, което индивидуалната жизнена сила е създала и подхранвала. В случая с обикновените хора, част от тяхната умствена материя се е заплела толкова много с астралната им материя, че е невъзможно тя да бъде напълно освободена. Резултатът от борбата е, че някаква част от умствената материя и дори от причинната (висшата умствена) материя се задържат в астралното тяло, след като егото се е откъснало напълно от него. От друга страна, ако по време на току-що завършилия живот човек е овладял нисшите си желания и е успял абсолютно да освободи нисшия си ум от желанието, практически няма борба и егото или индивидуалната жизнена сила е в състояние да оттегли не само всичко, което е инвестирало в това конкретно въплъщение, но и целия интерес, т.е. опитностите, способностите и т.н., които са били придобити. Има и екстремни случаи, когато егото или индивидуалната жизнена сила губи както инвестирания капитал, така и лихвата. Те са известни като изгубени души или като елементарните.

Следователно излизането от астралното тяло и от астралното поле е втората смърт. Индивидуалната жизнена сила оставя след себе си астрален труп, който на свой ред се разпада. По този начин, след втория сън на душата, егото или индивидуалната жизнена сила се събужда в долното умствено поле и започва живота си в умственото си тяло на умственото поле.

ПЪТУВАНЕ КЪМ ПОЛЕТАТА ПОД ПОЛЕТО НА ДУШАТА

Въпросът за общуването между хора в плът и души извън плътта може да бъде разделен на два общи класа, т.е. съответно на долен и горен. Долният е съставен от случаи, при които безтелесните души от по-нисък ред, така наречените заземени души, проявяват присъствието си пред хора, които все още са в плът. Горният клас се състои от случаи, в които душите от по-високите полета на астрала проявяват присъствието си пред хора в плът. Абсолютно е невъзможно една душа да премине отвъд полето, към което принадлежи, въпреки че тази от горните полета може свободно да посети повторно долните полета, което е правило на астралното поле. В астралното поле душата с най-голямо количество материалност и най-груба природа се спира от разграничителя на определена степен или поле и не може да премине към по-висше; докато душата, която е преминала към по-високите полета, като е изхвърлила повече от ограничаващите обвивки, може лесно да преминава назад и напред между по-ниските полета, ако пожелае това.

Всъщност душите често правят това, за да посетят приятели в долните полета и да ги утешават, а в случай на високо развита душа тя може да оказва духовна помощ по този начин. Единственото изключение от правилото за свободно преминаване към полетата под тези на дадената душа е това, което не позволява на душите от долните полета да влязат в полето на спящите, т.е. в полето, където индивидуалните жизнени сили или души си почиват, преди да влязат в астралното поле. Това поле не може да бъде достъпно за души, пробудили се на ниско поле, но може да бъде свободно достъпно за онези чисти и възвишени души, достигнали висока степен на духовна еволюция. Полето за душевната дрямка е свещено за душите, които го обитават, и има различен характер и отделен статут в сравнение с голямата серия от подполета в астралното поле.

Душата, пребиваваща на по-висше астрално поле, живее в идеалистично състояние, тя има много малко общо и изобщо не се занимава с делата на света, който току-що е оставила зад себе си. Тя обаче поддържа връзка на симпатия със своите близки, които са останали назад във физическото поле. Трябва обаче да се има предвид, че такава връзка на симпатия е изцяло от духовно естество и няма нищо общо с близостта в пространството или с физическата близост. Връзката и обвързаността между безтелесната душа и душата, която все още е в плът в земния живот, може да се мисли като духовна нишка, нещо като трансцендентна форма на телепатична връзка. Когато безтелесната душа мисли за любимия човек на земята, последният често изпитва чувство, подобно на физическа близост с безтелесната душа, но това се поражда само от усещането за умствена и духовна връзка, както вече беше обсъдено. По същия начин безтелесната душа изпитва усещане за „обаждане“ или послание от човека в плът, когато последният мисли целенасочено за първата. Всеки е изпитвал по едно или друго време в живота чувство за родство или близост с близък или скъп човек, който е починал и съществува в друго състояние на съществуване.

Що се отнася до продължаването на чувствата на любов и обич между разделените души, не може да се каже нищо друго освен добро за подобна връзка. Душата в плът се утешава и укрепва от усещането за връзка и близост с безтелесната душа на астралното поле; и безтелесната душа изпитва удоволствие и радост, точно както би ги изпитала при земния живот от физическата близост на любимия човек. Тази връзка е особено свещена и много хора в плът се радват на нея, въпреки че нямат много за разказване за нея на други, които не биха я разбрали. Онези, които са имали тази опитност, напълно ще разпознаят и оценят какво се има предвид от тези редове; други, които не са имали тези преживявания, могат да ги разберат само чрез препращане към най-голямото чувство на душевна близост, което някога са изпитвали в земния живот. Това наистина е общение на душа с душа, почти доближаващо се до съвършенството на общуването на душите на астрално поле в много от неговите аспекти.

Напредналият спиритуалист единодушно се съгласява, че практиката за привличане на вниманието на безтелесните духове с цел само забавление и любопитство е силно нежелателна. Най-добрите авторитети от спиритуалистите осъждат тази практика. Първо, резултатът винаги е незадоволителен от духовна гледна точка; и второ, ефектът от такова повикване е по-скоро вреден за безтелесната душа. Това е така, защото тя трябва да оттегли духовното си внимание от нещата от по-високото поле и да го върне обратно към нещата от материалното поле, като по този начин забавя развитието си и също така обърква ума си. Това е сходно с насочването на ума на порасналото дете към нещата от неговото пренатално състояние, ако такова нещо би било възможно. Също така за душа, която не разбира природата и характера на своя астрален живот (а никой, освен само най-напредналите души, не разбират), смесването на нещата и явленията от материалното и астралното поле е много объркващо и разсейващо. Душата трябва да бъде оставена да се разгърне естествено в новото си поле и да не бъде призована обратно на земята, за да задоволява любопитството. С това завършва краткият преглед, направен в тази глава на астралното поле. Подробности за живота на егото в умственото поле ще бъдат разгледани в следващата глава.

НАКРАТКО

Астралното поле и неговите принципи. Има много подполета, които изграждат астралния свят. Религиозните вярвания са различни, тъй като те подкрепят определени народи на тяхното ниво на развитие. Заминалите души са в контакт с други души, които са имали същата религиозна вяра. Душата е собствен съдия след смъртта и води себе си към собствените награди и наказания. Астралното тяло на индивида е полето за проявление на желанието и мисълта.

Астралното тяло на човека се състои не само от астрално вещество, но и от отделна същност, известна като желание-елементал, което се противопоставя на интересите на човека. Възможна е невъобразима интензивност на страданието в астралната област, което не е възможно на физическото поле. Желанието-елементал подрежда астралното тяло в съответствие с физическия му живот.

Индивидът в астралното поле може да види своето астрално тяло със свързаните с него чувства и емоции – любов, омраза и т.н. Престоят в астралния свят е известен като камалока – място на изгаряне на желанието. Много хора, след като умрат, се оказват в състояние на безпокойство. Астралният живот е междинен етап към умственото поле. Живот на земята, преживян в чистота, позволява на астралното тяло бързо да се разпадне.

Продължителността на времето и степента на съзнанието, прекарани във всяко подполе на астралния свят, зависи от живота на земята. Освен ако не е положил усилия на земята за пречистване на желанията си, човек ще страда в астралните полета, докато не отмахне тези желания и страсти, за да премине в следващото поле. Дори интелектуалното познание за живота отвъд смъртта е полезно. Тези индивиди, които имат по-груби инстинкти, прекарват само кратко време между преражданията. Може да има големи страдания в астралното поле, ако човек е имал физически пристрастявания и копнежи. Човек създава собствен рай или ад, но това са временни състояния. Човекът изработва карма след смъртта.

Астрално тяло на животните. След смъртта астралното тяло на животното бързо се разпада, но остава толкова по-дълго, колкото по-опитомено е било то.

Духове на Природата. Елементали на живота, въздуха, водата и земята са силите, които стоят зад света на Природата. Девите, известни също като ангели, са над човечеството. Камадеви, рупадеви, арупадеви, девараджа, липика осигуряват тъканта на земята и кармата.

Астрална смърт и прераждане на умственото поле. Астралното тяло постепенно напълно се оттегля от егото, когато индивидът навлиза в умственото поле. Запазва се субстанцията от астралното тяло. Девакан е друг термин за низшите умствени полета или за рая. Злото не може да влезе тук.

Пътуване до полетата под полето на душата.

Възможни са два вида общуване със заминалите. Заминалата душа има връзка на симпатия с онези, с които е имала връзки на земята, и тази връзка е изцяло от психическо

или духовно естество. Безтелесната душа може да има опитности с онези, които са останали назад, ако последните интензивно я осъзнават.

Земният живот се преживява на астралното поле в обратен ред на този, който човек е живял на земята, и от гледната точка на въздействието на неговите дела върху другия човек.

Когато земните страсти и привързаности на човека се пречистят, тогава той преминава в следващото поле. Може да бъдат нанесени вреди, ако човек се занимава с долното астрално поле чрез използването на психични явления.

Адът на астралното поле не е вечен. Всяка душа създава свои собствени рай и ад. Кармичните последствия от самоубийството са много големи. Във физическия свят има уроци, които не могат да бъдат научени другаде.

Астрални подполета. Човек пребивава на по-горно или по-долно астрално подполе в зависимост от това как е живял тук, на земята.

Групови души. Всеки вид растения или животни имат групова душа и получават своите опитности от всяко отделно животно или растение. Всяка човешка душа е индивидуалност сама по себе си. Груповата душа може след дълго време да се раздели и да стане две групови души, т.е. два нови вида.

Девите подпомагат груповите души на растенията в тяхната еволюция. Груповите души за много дълги периоди от време еволюират от минерали в растения и в животни. В крайна сметка отделните животни от груповата душа се индивидуализират.

Същества на астралното поле, обикновените хора след смъртта. Сянката и астралната обвивка – това е разпадащото се астрално тяло с всичките му най-ниски качества, изоставено от индивида. То може да бъде оживено от медиум и може да се появи като починалия индивид.

Елементална субстанция. Определя се като изливане на божествена сила в материята. Съществата са извикани за съществуване чрез мисли и чувства.

ГЛАВА 3

УМСТВЕНИЯ СВЯТ

Търсенето и реализирането на източника на егото под формата на ахам-вритти („Аз“-мисълта) непременно предполага трансцендентността на егото във всяка една от възможните му форми.

Мъдрец Шри Рамана Махарши

ПРИНЦИПИ НА УМСТВЕНОТО ПОЛЕ

Заклучителната и най-дълга глава от цикъла на възплъщението е връщането на душата у дома на небето. Това е най-красивата и вдъхновяваща част от героичното пътешествие на душата чрез раждане и смърт. Точно преди да напусне астралното поле, индивидуалната душа потъва в спокоен сън, докато се извършва окончателното отделяне от астралната материя. Астралното тяло е изоставено в своето собствено поле и душата изтегля съзнанието си в умственото тяло, т.е. издига се до умственото поле и по този начин навлиза в това, което е известно като небесен свят. Той се нарича също така Девакан, което означава буквално Сияеща Земя, и още на санскрит – Девастан – земята на боговете. Това е Сварга за индусите, Сухавати за будистите, Рай за зороастрийците, християните и мохамеданите и Нирвана за обикновените хора.

Основният принцип на Девакан е, че това е свят на мисълта. Умственото поле е онази част или аспект на Природата, която принадлежи на съзнанието, работещо като мисъл. Това не е умът, който работи чрез физическия мозък, а умът, който работи в своя собствен свят, необременен от физическата материя. Всички отиват на небето, но не всички части от човешката природа могат да стигнат до там. Астралните желания, които са били напълно определени и задоволени от физическата материя, са останали назад. Те са мъртви и не влизат в небето. Астралните желания на човека, които са израз на безкористна любов, и други елементи от по-висшата му природа, в голяма степен са част от живота на небето. Всеки индивид взема на небето това, което е присъщо за там: това са мислите и делата, които трябва да бъдат изследвани и преработени умствено, което се случва по време на дълбокото съзерцание в умственото поле. По-дългият отдых на душата в небето е необходим за умствено отделяне от миналото възплъщение. Продължителността на времето, което човек прекарва там, и качеството на опита зависи от умствения и емоционалния му живот на земята. Животът на небето изглежда преди всичко като състояние от последици, причините за които са били задвижени във физическото възплъщение. Съдържанието на преживяването е уникално за всеки индивид, но във всички случаи това е блажен период. Докато човек е на небето, не остава свързка с физическото поле, по която болка, скръб или зло от какъвто и да е характер да могат да достигнат до него. Приятелите и тези, които човек е обичал, както и цялата красота и слава на Природата, са сияйни на това място. Не съществува желание от какъвто и да е вид.

В езотеричната литература умственото поле или Девакан е описано като поле, където всяка скръб и зло са изключени от действието на велики духовни разумни същества, които ръководят човешката еволюция. Това е блаженото място за почивка на индивидуалната душа, където човек спокойно усвоява плодовете на своя физически живот. Точно както бъдещото състояние на човека се определя до голяма степен от естеството на неговите желания, така и животът му на умственото поле до голяма степен се определя от неговите желания и идеали. Въпреки идеята, споделяна от мнозина, че е по-лесно да се справяш с нещата на физическото поле, отколкото с тези на астралното и умственото поле, истината е точно обратната. Тъй като самата финост на умствената материя и нейният бърз отклик на умствени импулси позволяват много по-лесно да се движи и насочва чрез действие на волята, отколкото астралната или физическата материя. Умственото поле дава свобода за изразяване на идеалите, споделяни от индивида по време на земния живот, и всъщност може да се смята, че до голяма степен е отражение на тези идеали. В умственото

поле тези идеали се стремят към истинска проява. Това важи не само за високите идеали, но и за най-ниските. Ако човек разгледа емоционалната и интелектуалната природа на душата на примитивен човек, ще види, че поставянето на такава душа в средата на културни цивилизовани хора би направило такава душа нещастна. Всъщност такава небе би изглеждало като ад.

Има много съобщения за ясновидци, медиуми и общуващи със заминали души, които положително отстояват съществуването на небето в точно съответствие с религиозните учения на своето племе или раса. Много е лесно да отхвърлите тези съобщения като чиста фантазия или сън на свещениците. Но по-внимателното разглеждане ще разкрие факта, че има поразително сходство в основните положения, въпреки че има разлики в подробностите. Спиритуалистът знае, че всичките тези съобщения са истинни и се основават на действителни психични преживявания на определени членове на даденото племе, класа или група хора. Дори малко разбиране за същността на умственото поле ще обясни този въпрос. Ясновидците сред старите американски индианци, които са можели да проникват в долните полета на умственото поле, са прави, когато са съобщавали за съществуването на щастливите ловни полета на заминалите си братя от другата страна. Небесният свят на червените индианци е бил точно такъв, какъвто са ги учили техните шамани, че ще бъде. Когато такава душа се събуди от душевната дрямка, тя ще се окаже идеално у дома си, заобиколена от всичко, което прави живота приятен за нея, включително от величествени гори и потоци, от много бизони и елени, които да бъдат отстреляни, и т.н. Въпреки че тези неща съществуват, те съществуват само умствено. Тези неща се явяват на такава душа подобно на много интензивен сън, но тя не осъзнава, че това е просто сън. Дори в земния живот понякога преживяваме сънища, които изглеждат толкова реални, че участваме в тях, сякаш са единствената значима реалност.

Тези примитивни или диви души прекарват само кратък период на съществуване в умственото поле, по време на който развиват по-нови желания, които разцъфват и дават плод в следващото им възплащение на земята. Те също износват някои от своите по-нисши желания и по този начин дават път на духовната еволюция, която винаги се стреми да се разгърне в умственото поле. Техният живот в умственото поле е много кратък в сравнение с живота им на земята, но тези души наистина постигат значителен напредък по време на краткия си престой там. За такива души сто земни живота може да са равни на един живот в умственото поле. Компенсацията и справедливостта се срещат в умственото поле, както навсякъде. Една от големите придобивки, които дивата душа получава в умственото поле, е да развива другарството. Това става поради обединяването на душата с нейните приятели от земния живот и поради произтичащата от това радост. Враждебностите на земния живот са смекчени от природата на живота в умственото поле, тъй като в изобилие се предоставя всичко, което дивакът желае. Това води до много по-малка възможност за ревност и съперничество, които биха били нормални на физическото поле. Съответно омразата се премахва и се насърчава елементарното приятелство (пробуждането на всеобщата любов). Всяко пътуване до умственото поле изгаря малко по малко от нисшата природа и събужда малко по малко висшата; в противен случай нямаше да има прогрес за расата в повтарящите се животи. Всяка душа, колкото и неразвита да е, научава малко повече за това чувство за обединение и единство. Така може да се наблюдава, че дори в тези груби небеса на примитивните хора има възможност и сигурност за прогрес.

Моралните и духовните качества трябва да намерят поле, където техните енергии могат да се разширят. Умственото поле е едно такова място. Следователно големите полета на моралната реформа и на интелектуалното изследване на абстрактните природни принципи, божествените и духовните стремежи, които изпълват най-светлата част от живота на земята, дават плод в умствената равнина. Душата е заета в този вътрешен свят да се наслаждава на последиците от множеството полезни духовни причини, посадени във физическото поле.

В умственото поле душата живее чисто и духовно осъзнато съществуване, реалистично жив сън, докато задоволената карма в тази посока накара индивидуалната душа да премине в следващия си етап от причини в същия този свят или в друг, според нейното ниво на развитие. Съноподобният живот, който човек прекарва в умственото поле, е плодът, който той жъне от онези психични семена, които е засял по време на физическото съществуване. Всички нереализирани надежди и стремежи стават напълно реализирани в

умственото поле. И все пак толкова потънал в материализъм е светът на хората, че те биха говорили за небесния свят, че е мираж или просто сън. Те не смятат нищо за истинско, освен ако не е на физическото поле, и проявяват своето невежество към факта, че в него няма абсолютно никаква устойчивост. Самият ум не е достатъчно бърз, за да улови мимолетното впечатление от материалната реалност, защото преди умът да схване един материален факт, фактът е прелял в нещо друго. Светът на ума, който изглежда истински, е далеч по-малко истински от света на духа. От духовна гледна точка изобщо няма нищо друго, което е реално, освен Духът. Материята се счита за най-мимолетната и нереална от всички илюзорни прояви. От същата гледна точка, колкото по-високо в стълбицата се издига човек над материалното поле, толкова по-реално става преживяното явление. Оттук следва, че преживяванията на душата в умственото поле са не само нереални по своята същност, но при сравнение са много по-реални от преживяванията на живота във физическото поле.

При влизането в умственото поле всяка отделна душа се затваря в своя собствена обвивка от умствена материя. По време на началните етапи от живота си на умственото поле душата изобщо не участва активно в живота на полето. Тя не се движи свободно и не взаимодейства с други същества, както се прави на астралното поле. Окончателното отделяне на умственото тяло от астралното не включва никаква болка или страдание; човек просто чувства, че потъва нежно в приятна почивка. Има обаче период на празна безсъзнателност, подобен на този, който обикновено следва физическа смърт. Този период може да варира в широки граници и от него човек се пробужда постепенно. Изглежда, че този период на безсъзнание, съответстващ на предродилния физически живот, е необходим за изграждането на деваканското его за живот в умственото поле. Част от него изглежда е заета със записването и усвояването на всички събития, развити качества и дейности, извършени в астралното поле. Те се записват в банките с памет, които трябва да бъдат пренесени в бъдещето. Също така част от този период на безсъзнателност се занимава с оживяване на материята на умственото тяло за неговия предстоящ отделен живот.

По време на очистващия живот на астралното поле нисшата природа на човека се изгаря. Сега остават само по-висшите и по-чисти мисли, благородните и безкористни стремежи, с които човек се е занимавал през живота си на физическото поле. В астралното поле човек може да има сравнително приятен живот, макар и доста ограничен в сравнение с този в умственото поле. Но в умственото поле човекът жъне последиците само от такива мисли и чувства, които са били напълно безкористни; затова животът в умственото поле е блажен.

Един духовен учител е описал умственото поле така: „Това е земята, където няма сълзи, няма въздишки, където няма сватби и не се подготвя брак и където справедливите реализират пълното си съвършенство“. Мислите, които се струпват около душата, изграждат своеобразна обвивка, чрез посредничеството на която тя е в състояние да реагира на определени видове вибрации в тази пречистена материя. Тези мисли са силата, с която тя черпи от безкрайното богатство на умственото поле. Те служат като прозорци, през които душата може да гледа на величието и красотата на умственото поле. Всеки човек трябва да се е докосвал някога до чисти безкористни чувства, дори само веднъж в живот си, и сега те ще служат като прозорец за душата в умственото поле. Грешка ще бъде разглеждането на обвивката на мисълта, която огражда душата при влизането в умственото поле, като ограничение. Нейната функция не е да ограда индивидуалната жизнена сила от вибрациите на полето, а по-скоро да ѝ позволи да реагира на тези влияния. Умственото поле е отражение на божествения ум, от който човекът, който му се наслаждава, е в състояние да се ползва в съответствие със силата на собствените си мисли и стремежи, породени по време на неговия физически и астрален живот. Всеки индивид е в състояние да се ползва от умственото поле и да познае само толкова от него, колкото се е подготвил да поеме с предишни усилия. Както се казва в една източна поговорка: „Всеки носи чаша, но някои от чашите са големи, докато други са малки“. Независимо дали е голяма, или малка, всяка чаша се пълни до максималния си капацитет; морето от блаженство е повече от достатъчно за всички.

Според закона на кармата никоя сила никога не може да бъде загубена или лишена от своето дължимо въздействие – и докато се появи възможността за нея, тя остава като складирана енергия. С други думи, голяма част от висшата духовна енергия на индивидуалната жизнена сила не може да доведе до своето дължимо въздействие във

физическото поле. В умственото поле за първи път се премахва цялото това препятствие и натрупаната енергия се излива в съответствие със закона на кармата. Така че се раздава пълна правда и никога нищо не се губи, въпреки че на физическото поле може да изглежда, че много неща не са се реализирали. Така умственото поле в никакъв случай не е сън, а напротив, то е условие за съществуване, при което умът и сърцето се развиват, без да им препятства грубата материя.

Умственото поле, бидейки самото то мисъл, е много по-близо до реалността, отколкото което и да е по-нисше поле. Материалите на умственото поле са способни да се съчетават под импулса на мисловните вибрации, за да предизвикат всяко съчетание, което мисълта може да изгради. Точно както желязото може да се превърне в лопата или меч, така и умствената материя може да бъде оформена в мисловни форми. В тази област мисълта и действието са едно и също нещо. В случая на астралното поле е възможно да се даде известна информация за неговата природа, но това не може да се направи за умственото поле, тъй като то няма присъща природа освен тази, която всяка индивидуална жизнена сила избира да направи за себе си със своята мисъл.

Но от това великолепие на живата реалност всяка индивидуална душа вижда само онова, което нейното развитие може да ѝ позволи да възприеме. Осъзнаването на обектите, аспектът на интелигентността е доминиращ на умственото поле. Желанието за придобиване на обектите е доминиращо на астралното поле, докато аспектът на дейността е доминиращ на физическото поле. Всеки от тези аспекти присъства през цялото време. За целите на разбирането умственото поле може да се счита за разделено на седем подполета. Първите три принадлежат към висшето умствено или причинното поле, докато останалите четири принадлежат към долното умствено поле, което е доминиращо на конкретното мислене. Абстрактното мислене е функция на индивидуалната жизнена сила, изразяваща се чрез висшето умствено или причинно тяло, а конкретното мислене се осъществява от работата на индивидуалната жизнена сила в умственото тяло, наричано понякога нисше умствено тяло. Актът на конкретно мислене прави материята на умственото тяло да вибрира. Тази вибрация се пренася една октава по-долу към по-грубата материя на астралното тяло на индивидуалната жизнена сила, от него на свой ред се повлияват етерните частици на мозъка. Най-накрая чрез тях се привежда в действие поплътното сиво вещество на физическото тяло. По този начин, преди да може една мисъл да се превърне в активно съзнание във физическия мозък, трябва да бъдат преминати всички тези последователни стъпки. Симпатичната нервна система е свързана най-вече с астралното тяло, докато централната нервна система е повече под въздействието на егото, работещо чрез умственото тяло.

Първите впечатления на влезлия в умственото поле в пълно съзнание са за интензивно блаженство и изключително увеличена сила и за съвършена увереност, произтичаща от тях. Човек се озовава сред това, което изглежда като цяла вселена от непрекъснато променящи се светлина, цвят и звук. Изглежда, като че ли се намира в море от жива светлина, заобиколен от всяко възможно въобразимо разнообразие от прекрасни цветове и форми, като всичко се променя с всяка една мисловна вълна, която човек изпраща, и това наистина е, както човек ще открие, само израз на неговата мисъл в материята на долното умствено поле и неговата елементална субстанция. Конкретните мисли, както е описано по-горе, приемат формите на своите обекти, докато абстрактните идеи обикновено се представят от всякакви видове съвършени и най-красиви геометрични форми. Във връзка с това трябва да се помни, че много мисли, които за нас на физическото поле са малко повече от обикновени абстракции, в умственото поле са конкретни мисли. Усещането за свобода в умственото поле е толкова голямо, че в сравнение с него животът в астралното поле изглежда състояние на робство. Ако човек желае да се абстрахира от обкръжението си на умственото поле и да се посвети на тихата мисъл, той може да живее в свой собствен свят, без възможност някой да го прекъсне. Човек ще има допълнителното предимство да види всичките си идеи и техните последствия напълно разгърнати и преминаващи пред него в нещо като панорамен преглед. Ако обаче вместо това той желае да наблюдава полето, на което се намира, трябва внимателно да спре собствената си мисъл за известно време, така че да не въздейства върху лесно повлияващата се материя около себе си. Човек ще забележи, че вижда цветовия език на деветте, изразяващ мисълта при разговора на тези същества, много по-висши от него в еволюционната стълбица. Чрез проби

и практика човек също така ще открие, че и той може да използва този начин на изразяване и така да води разговор и да се учи от тези възвишени нечовешки същества. Както беше описано по-рано, подобни разговори с девите са възможни като мисловна форма на бързо вибриращи частици от умствена материя. Те създават вибрации навсякъде из нея и пораждаят усещания за звук и цвят във всички същества, пригодени да ги разбират. Възможно е също така посетителят на умственото поле да образува около себе си огромна обвивка, през която никоя от мислите или разговорите на другите същества не могат да проникнат. Тогава, ако държи съзнанието си напълно тихо, човек може да изследва условията вътре в черупката.

В умственото поле човек може да обиколи света със скоростта на мисълта и така отива на другия му край само докато формулира желанието си да бъде там. Умствената материя на мисълта откликва незабавно и лесно се контролира от волята. В умственото поле няма редуване на ден и нощ и нищо, което да съответства на съня или събуждането, освен, разбира се, първото влизане в полето и накрая последното му напускане. Между онези, които са напълно осъзнати в умственото поле, съществува много по-тясно единение, отколкото е възможно на което и да е по-ниско ниво. Човек вече не може да заблуждава друг по отношение на това, което мисли, тъй като всички умствени операции са отворени пред погледа на всички. Мнения или впечатления вече могат да се обменят не само с бързината на мисълта, но и със свършена точност. Всеки получава точна идея за мнението на другия без препятствията, причинени от думите. В умственото поле човек общува директно чрез пренасяне на мисълта. Пространството не е преграда и човек може да влезе в контакт с всяка друга душа, просто като насочи вниманието си към нея. Истинските бариери между душите са причинени от различната им степен на еволюция. По-слабо еволюираните могат да имат само толкова от знанието на по-еволюираните, колкото могат да приемат, и такова ограничение очевидно може да се почувства само от по-еволюираните.

Една обикновена душа не е способна на някаква голяма активност в умствения свят, състоянието ѝ е главно възприемащо, а виждането ѝ за всичко извън собствената ѝ обвивка от мисли има много ограничен характер. Не може веднага да формира нови мисли и в резултат на това може да спечели много малко от живите сили, които я заобикалят, или от ангелските обитатели на умствения свят, въпреки факта, че много от тях с готовност откликват на определени стремежи на тази конкретна душа. Следователно човек, който по време на земния живот е отдавал голямо значение само на физическите неща, е направил само няколко прозореца, през които може да се свърже със света, в който сега се озовава. Обаче ако има интереси към изкуството, музиката или философията, ще намери безмерно удоволствие и неограничени упътвания, които го чакат в умственото поле. Доколко човек може да се възползва от тях, зависи единствено от собствената му сила на възприемане. По време на деваканичния период егото преглежда своя склад от опитности, като ги разделя и класифицира. По този начин деваканът с много малки изключения е абсолютна необходимост в схемата на нещата. Важна разлика, която трябва да се отбележи между астралния и умствения живот, е, че на умственото поле човек не преминава през различните нива в определен ред, а е привлечен направо до нивото, което най-добре съответства на степента му на развитие. На това ниво човек прекарва целия си живот в умствено тяло. Разнообразието на този живот е безкрайно, тъй като всяка отделна жизнена сила прави свой живот за себе си.

Една обикновена индивидуална жизнена сила в умственото поле е изпълнена с блаженство до крайния предел, на който е способна, и не може да има по-голяма радост от това, което изпитва. Тя се заобикаля от образи на своите приятели и чрез тези образи всъщност е в по-близък контакт с приятелите си, отколкото някога е била в другите полета. Индивидуалната жизнена сила в умственото поле в никакъв случай не забравя, че има такова нещо като страдание, защото ясно помни миналия си живот. Сега тя разбира много неща, които не са ѝ били ясни, докато е била на физическото поле, а блаженството на настоящето е толкова голямо, че скръбта изглежда почти като сън. Черупката в умственото поле може да се сравни с черупката на яйцето във физическото поле. Единственият начин, по който може да вложите каквото и да било в черупката на яйцето, без да го счупите, би било да го излеете от по-високо измерение или да намерите сила, чиито вибрации са достатъчно фини, за да проникнат между частиците на черупката, без да ги нарушат.

Същото важи и за умствената обвивка: никакви други вибрации от материя от същото ниво не могат да проникнат в нея, освен по-фини вибрации от по-високи нива.

Умственото тяло е обвивката, чрез която индивидуалната жизнена сила се проявява и изразява като конкретен интелект. Сетивата на умственото тяло се различават съществено от сетивата на физическото тяло. Умственото тяло влиза в контакт с нещата от умствения свят все едно директно, осъзнавайки всичко, което може да възприеме. В умственото тяло няма отделни органи за зрение, слух, допир, вкус и мирис. Думата „сетива“ всъщност е използвана погрешно и е по-точно да се говори за умствено сетиво. От това става ясно, че поради способността да се общува директно чрез пренасяне на мисълта, без дори да се налага формулирането на мисълта с думи, езиковата бариера вече не съществува в умственото поле, за разлика от астралното поле. Ако обучен ученик премине на умственото поле и общува с друг ученик, умствената му способност за „говорене“ веднага говори с цвят, звук и форма. Цялостната мисъл се предава като цветна музикална картина, за разлика от предаването само на фрагмент от нея, което във физическото поле става посредством символи, които наричаме думи. Не че умът мисли за цвят, звук или форма – той мисли мисъл, която е сложна вибрация в умствената материя, а тази мисъл се изразява по всички тези начини чрез вибрациите, които създава. В умственото тяло човек се освобождава от ограниченията на отделните си сетивни органи и е възприемчив във всяка точка към всяка вибрация, която във физическия свят би се представила като отделна и различна. Обикновената индивидуална жизнена сила използва материя само от седмото или най-ниското умствено подполе, което е много близко до астралното поле. Всички мисли на индивидуалната жизнена сила са оцветени от отражения от астралния или емоционалния свят. Все още много малко хора могат да се справят с шестото подполе. Големите учени със сигурност го използват много, но за съжаление те често го смесват с материята от най-долното подполе и след това стават ревниви към откритията и изобретенията на други хора. Материята на петото подполе е много по-освободена от възможността за астрално преплитане. Четвъртото подполе, което граничи с причинното поле, е далеч от възможността за преплитане с астрални вибрации.

Материята на умственото поле е разделена на седем степени на финост, точно както тази на астралното и физическото поле. Трите по-високи степени на умствената материя са наречени арупа, или безформени; четирите по-ниски степени се наричат рупа, или имащи форма. Разграничението е истинско, тъй като е свързано с отделите на самия ум. В нивата на рупа вибрациите на съзнанието пораждат образи или снимки, като всяка мисъл се появява като жива форма. В нивата на арупа сякаш съзнанието по-скоро изпраща потоци жива енергия, която не се съчетава с отделни образи. С други думи, нивата на арупа са свързани с изразяването на абстрактни мисли, идеи и принципи, а нивата на рупа – с конкретни мисли и определени идеи. Думите са до голяма степен символи на образи и принадлежат към работата на нисшия ум в мозъка. От това следва, че е почти невъзможно да се опише с думи работата на абстрактната мисъл, тъй като нивата на арупа се отнасят до чистия разум, който не работи в тесните граници на езика. Друго широко разграничение между нивата на рупа и арупа на умственото поле е, че на нивата на рупа индивидуалната жизнена сила живее в собствените си мисли и напълно се идентифицира с личността си в живота, който наскоро е напуснала. На нивата на арупа индивидуалната жизнена сила е просто превъплъщаващото се его, което, ако е достатъчно развито на това ниво, поне до известна степен разбира своята еволюция. Тъй като умствената материя е много по-фина от астралната или физическата материя, от това следва, че жизнените сили в умственото поле имат изключително засилена активност. Умствената материя е в непрекъснато безспирно движение, приемаща форма при всеки стимул на живота, и лесно се адаптира към всяка промяна на движението. Дори астралната материя изглежда сравнително тежка и безцветна. Вибрациите на умствената материя в сравнение с физическите вибрации са като вибрациите на светлината, сравнени с тези на звука.

На четирите нива на умственото поле, от ниво 4 до ниво 7, все още е възможна известна степен на илюзия. Това изглежда по-малко вероятно за индивидуалната жизнена сила, която може да функционира там в пълно съзнание по време на физическия живот, отколкото за неразвитата индивидуална жизнена сила след смъртта, както беше обяснено по-горе. Следователно нисшето умствено поле все още е област на вероятности и грешки, докато на висшето умствено поле има много, което егото или индивидуалната жизнена сила

не знае, но това, което знае, го знае правилно. Животът на индивидуалната жизнена сила в причинното тяло в причинното поле ще бъде разгледан подробно по-късно. Има коренна разлика между долното и висшето умствено поле. В нисшето умствено поле материята е доминираща, докато на по-висшите полета животът е важният. Трудността в по-нисшите полета е да се даде израз на живота във формите, докато в по-висшите е точно обратното, да се задържи и даде форма на потока на живота.

Твърди се, че е трудно да се опише разликата между материята на различните подполета на умствения свят, тъй като няма прилагателни, които да опишат най-ниското подполе, и следователно няма такива и за по-високите подполета. Всичко, което може да се каже, е, че докато човек се издига, материалът става по-фин, светлината – по-жива и прозрачна. Има повече обертонове в звука, по-нежни нюанси в цветовете, по-нови цветове се появяват, когато човек се издига през подполетата. Поетично и вярно е казано, че светлината на по-ниското поле е тъмнина за това над него. В най-високото подполе материята се оживява от енергия, която тече като светлина отгоре и това идва от будическото поле. Докато човек се спуска през всяко подполе, материята на всяко подполе се превръща в енергия на подполето непосредствено отдолу. Първоначалната енергия плюс материята на по-високите подполета се превръща в оживяваща енергия на следващото по-ниско поле. По този начин седмото или най-долното поле се състои от първоначалната енергия, шест пъти оградена или скрита; и следователно то е толкова по-слабо или по-малко активно в сравнение с първото подполе.

Единствените висши мисли на голям брой хора са свързани само с обич и набожност. Човек, който обича друг дълбоко или чувства силна преданост към лично божество, създава силен умствен образ на този приятел или на божеството и неизбежно отнася този умствен образ в умствения свят. Това е така, защото той естествено принадлежи към това ниво на материята. Това води до следното: любовта, която формира и запазва образа, е много мощна сила и е достатъчно силна, за да действа върху егото на приятеля, което съществува в причинното поле, защото именно егото е обичала индивидуалната жизнена сила, а не физическото тяло, което само частично го представя. Егото на приятеля с готовност реагира на вибрацията и се излива в мисловната форма, която е създадена за него. Следователно приятелят наистина присъства до индивида по-живо от всякога. Ключовият момент, който трябва да отбележим, е, че няма значение дали приятелят е това, което наричаме жив или мъртъв, защото молбата е отправена към самото его на собственото му истинско ниво. Егото винаги откликва и ако човек има сто приятели, той може едновременно да отговаря на обичта на всеки от тях. Следователно човек може да изрази себе си на небесата пред неопределен брой хора. В ограничения физически свят човек е свикнал да мисли за приятелите си само като за ограниченото проявление, което познава във физическото поле. В небесния свят, от друга страна, човек е очевидно много по-близо до реалността в приятеля си, отколкото е бил на земята, тъй като сега той е два етапа или полета (физическо и астрално) по-близо до дома на самото его.

По време на живота си в умственото поле човек няма съзнание за личния живот на приятелите си на физическото поле, тъй като очевидно би било невъзможно да бъде щастлив, ако погледне назад и види тези близки в скръб или страдание. В умственото поле няма преграда между душите. Душата на приятеля ти живее във формата, която си създад за него, дотолкова, доколкото двамата могат да пулсират в симпатична вибрация един към друг. Човек може да няма допир с онези, с които на земята е имал някаква разлика във вътрешния живот или връзките им са били само от физическо или астрално естество. Следователно в умственото поле никой враг не може да влезе, тъй като само симпатията на ума и сърцето може да събере хората. С тези, които са по-напреднали в еволюцията, човек влиза в контакт само дотолкова, доколкото може да им отговори.

Има важна разлика между живота на умственото поле и живота в астралното поле. На астралното поле човек среща своите приятели (по време на съня на физическите им тела) в техните астрални тела, т.е. той все още се занимава с техните личности. В умственото поле обаче човек не среща своите приятели в техните умствени тела, които използват на земята. Напротив, егото им изгражда за себе си изцяло нова и отделна умствена обвивка. Чрез тази умствена обвивка се проявява не съзнанието на личността, а съзнанието на егото. По този начин активността на приятелите в умственото поле е изцяло и напълно отделена от личността им във физическия им живот. Следователно никаква

скръб или тревоги, които могат да засегнат личността на живия индивид, не могат да повлияят на мисловната форма, която егото на този човек използва като допълнително умствено тяло. Ако в това проявление човек не знае за скръбта на тази личност, това изобщо не би създавало проблеми, защото би я разгледал от гледна точка на егото в причинното тяло, т.е. като урок, който трябва да се научи, или карма, която трябва да се отработи. В тази гледна точка няма заблуда. Напротив, гледната точка на по-нисшата личност е тази, която е заблудена, защото онова, което личността вижда като неприятности и скърби, за душата в причинното тяло са само стъпки по възходящия път на еволюцията. В умственото поле се преработва всичко, което е ценно в нравствените и умствените преживявания на индивида през току-що завършилия живот. Те постепенно се превръщат в определени морални и умствени способности, които човек ще вземе със себе си в следващото въплъщение.

Човек не преработва в умственото си тяло същинския спомен за миналото, тъй като умственото тяло се разпада на своето време. Споменът за миналото пребивава само в самата индивидуална жизнена сила, която го е преживяла. Обаче фактите от миналия опит се преработват в специфични умствени характеристики. Например ако човек е изучил дълбоко някой предмет, ефектът от това изследване ще бъде създаването на специално умение да придобие и овладее този предмет, когато за първи път се представи на индивида в друго въплъщение. Човек ще се роди със специална способност в тази област на знание и ще я усвои лесно. Така всичко, върху което е мислено на физическото поле, се използва в умственото поле. Всеки стремеж се разработва в сила, всички препятствани усилия стават способности и умения. Както един учител е казал, в умственото поле егото събира само нектара на моралните качества на съзнанието от всяка земна личност. Човек трябва да се стреми да осъзнае, че умственото поле е обширен и великолепен свят от жив живот, в който живеем сега, както и в периодите между физическите въплъщения. Само липсата на развитие на човека, ограниченията, наложени от физическото тяло, му пречат да осъзнае напълно, че цялата слава на най-високите небеса е тук и сега.

Друга интересна функция, която трябва да се отбележи в умственото поле, е създаването на Маявирупа, което буквално означава тяло на илюзията. Това е временно астрално тяло, направено от човек, който е в умствено тяло. Не е задължително то да е подобно или да прилича на физическото тяло. Тази форма е направена по желание и е най-подходяща за целите, за които е проектирана. Предимството на използването на Маявирупа е, че не е обект на илюзията, с която астралното тяло трябва да се справя в астралното поле. Никакво астрално очарование не може да надвие Маявирупа, нито астралната илюзия може да го заблуди. Със силата да формира Маявирупа човек е в състояние да премине мигновено от умственото поле към астрала и обратно. Маявирупа може да е или да не е видима за съществата в астралното поле. Необходимо е да се формира астрална материализация само когато човек желае да стане видим за съществата в астралния свят. Когато човек завърши работата си на астралното поле, той отново се оттегля в умственото поле и Маявирупа изчезва.

Съотношението, в което е разпределено времето, прекарано на физическото, астралното и умственото поле, се мени значително в процеса на еволюцията. Примитивната душа, свързана с първобитния човек, живее почти изключително във физическото поле, прекарвайки само няколко години в астралното поле след смъртта. С развитието на човека астралният му живот става по-дълъг и когато се разгръща интелектът, човек започва да прекарва малко време и на умственото поле. Една обикновена душа, принадлежаща към цивилизована раса, остава по-дълго в умственото поле, отколкото във физическото и астралното. Всъщност колкото повече се развива, толкова по-кратък става астралният и толкова по-дълъг – умственият живот. Следователно, освен в най-ранните етапи на еволюцията си, човек прекарва по-голямата част от времето в умственото поле. Този период може да бъде два или три пъти по-дълъг от физическия живот и до голяма степен зависи от това, колко време ще отнеме на душата да преработи в астралното поле желанията си от земния живот. Животът на човека в астралното поле намалява и съответно се увеличава продължителността на живота му в умственото поле.

Човек трябва да има предвид, че истинският дом на егото е умственото поле; всяко слизание във въплъщение е просто кратък, макар и важен епизод в неговата еволюция. Набожността на религиозния човек, чиято основна мисъл не е за славата на божеството, а повече в насока изкупление на собствената душа, не може да доведе до продължителен

живот в умственото поле. Обаче ако човек никога не мисли егоистично само за себе си, а само за любов и благодарност към божеството или водача си, това често води до продължителен небесен живот от сравнително възвишен тип. Това би включвало последователи на Буда, Кришна, Ормузд, Аллах или Христос. Всички те еднакво биха постигнали нуждата си от небесно блаженство и продължителността и качеството му ще зависят преди всичко от интензивността и чистотата на чувството.

Умственото поле е свят на следствия, а не на причини. Всяка душа е ограничена до своите индивидуални нюанси на възприятието и способността да цени. Колкото повече допирни точки има с външния свят, толкова повече ще бъдат изходните точки за развитие в умственото поле. От друга страна, умственото поле от гледна точка на следващия живот по същество е свят на причини, защото в него всички преживявания се преработват в характер, който излиза на преден план, когато човек се върне във въплъщение. Така умственото поле е пряк резултат от живота на човека на физическото поле и подготвя пътя му за следващ живот на физическото поле.

На никой не е разрешено да се откаже сляпо поради чисто невежество или да се отклони от обикновения ход на еволюцията, освен ако и докато не е сигурно, че това ще бъде от полза за индивида. Общото правило е, че човек не може да се откаже от умственото поле, докато не го е изпитал на физическото поле, т.е. докато не е достатъчно развит, за да може да издигне съзнанието си до това поле и да върне ясен спомен за неговата слава. Причината за това е, че в нисшите небесни светове се пренася животът на личността с цялото ѝ познато лично обкръжение; и следователно, преди да се осъществи отречението, личността трябва ясно да осъзнае какво е това, което отказва.

Има хора, които размишляват за живота от „другата страна“ и основният им въпрос е свързан със срещата с близките там. Този въпрос се корени в самата същина на човешката любов и обич. Небето, дори ако доставяше всяка радост, с изключение на радостта да бъдеш с близките, не би било небе за обикновения човек. Без това осигуряване на непрекъснато общение и свързване небето би изглеждало много мрачно и студено място за обикновената човешка душа. Тази надежда и желание на човешкото сърце се реализира напълно във фактите за живота на умственото поле. Там не само че се познаваме, но сме естествено обвързани от връзки на привличане към тези, които обичаме, и към тези, към които имаме симпатия, дори никога да не сме ги срещали в земния живот. Също така съществува възможност за далеч по-близко и по-тясно общение между сродните души, отколкото е било възможно по време на живота на земята. С премахването на обвивката на физическото тяло душата става способна на много по-близка връзка със сродните души, отколкото някога е преживяла на физическото поле. Астралните огънове са изгорили грубите по-нисши привличания и душата е способна да функционира на много по-висши полета на свързване, т.е. на четирите подполета на долното умствено поле. На умственото поле душите може да се срещат в тясно общение и мечтите и копнежите от земния живот, които са били невъзможни за реализиране, сега се превръщат в обикновени случки в новия живот на душата. Това, за което душата е копняла напразно на земята, сега дава най-богати плодове. За да разберем какво означава това, е необходимо да помислим за най-високите идеали, които душата е споделяла по време на земния живот по отношение на взаимоотношенията между човешките същества. Въпреки че тези идеали рядко се преживяват по време на земния живот, те пребъдват с душата постоянно и една от трагедиите на земния живот е, че тези идеали винаги изглеждат твърде добри, за да бъдат истина. Правилната любов на мъжа и жената винаги има за основа тази идеална привързаност – и въпреки това рядко се проявява този идеал. Взаимоотношенията между родител и дете, между братя и сестри и приятели рядко се доближават до идеала, който всякога обитава в човешкото сърце. Толкова верен е този идеал, толкова постоянно е неговото присъствие, че по време на земния живот, когато видим другарство, което прилича дори частично на идеала, това докосва нашите дълбоки чувства. Това води до дълбока емоция и съчувствие, които ни издигат до по-високите полета на мисълта и живота. Какви тогава трябва да бъдат радостта и блаженството на живота в това поле, на което този израз е естествен и където идеалът става реалност. Онези, които са свързани от връзката на истинската любов и приятелство на физическото поле, имат пълната възможност да проявят взаимната си привързаност на умственото поле.

Най-възвишеното, което човешкото въображение може да си представи като възможно за подобно приятелство, бледнее в сравнение с истинската реалност на преживяването. Безсмислено е да се опитвате да нарисувате картина на тези сцени и връзки, защото няма думи, които да изразят истината. Отговорът на въпроса изисква всяка душа да насочи умствения си поглед навътре и да намери картината, изрисувана във въображението ѝ за възможно най-високото блаженство. Дори тази въображаема картина бледнее в сравнение с реалността. Единствено в хармонията на музиката и в ритмичните каданси на най-добрата поезия или в линиите на някое велико произведение на изкуството душата, обитаваща земята, може да хвърли поглед върху истината за любовта в умственото поле. Тези изкуства понякога загатват на душата какво всъщност преживява тя в тези по-високи полета на битието. Това е една от причините, поради която музиката, изкуството и поезията са в състояние на моменти да ни издигнат над материалната среда, в която живеем. Проблясъците на Космическото съзнание, които понякога стигат до душите с духовно просветление, включват осъзнаването на тази особеност на свързването на душите в умственото поле.

Трудността да се обясни на някого във физическото поле естеството и характера на общуването, което съществува в умственото поле, се състои в това, че земният обитател настоява да мисли по отношение на място, докато в умственото поле няма място като такова, но просто условия и състояния. Да живееш на същото място като любимия в умственото поле, означава просто да живееш в същото състояние или условие на битието. Тази близост надминава ограничението, създадено от пространството, което се усеща на физическото поле. Само напредналата душа може да започне да разбира тази загадка на умственото поле. Може да възникне питане във връзка с душите, които се ползват от този вид дружба, но живеят в различни подполета, принадлежащи към астралното или умственото поле, но въпреки това в същото състояние, в което преживяването е възможно. Отговорът на това е прост за този, който е запознат с определени окултни истини. Както беше обяснено по-горе, това се получава, когато душата на по-горното подполе чувства съчувствено привличане на душата в долното подполе и в отговор на това тя установява психическа връзка (подобна на силно възвишена форма на телепатия) между двете. Това прави възможно преживяването на най-близки умствени и духовни отношения и на дружба, преживяването на които далеч надхвърля общението на двете души в плът. Също така, както беше обяснено по-рано, душата в по-високото подполе може в действителност да посети друга душа в подполе, по-ниско от нейното. По този начин се проявява общението между безтелесните души от умственото поле. Няма самота за душите, които жадуват за съчувствие в умственото поле. Всичко благородно в земния живот има своето увеличено съответствие в умственото поле. Съществува естествен закон, който действа в умственото, физическото и астралното поле. Този закон регулира и контролира всичко в конкретното поле. Безтелесната душа не се разделя с Природата, когато напуска земния или астралния живот, а по-скоро се издига до полето на Природата, което е по-пълно и по-богато по всякакъв начин от най-доброто, за което мечтае душата, обитаваща земята. Тъй като багажът на материалността е изгорен от астралните вибрации, душата цъфти и носи духовен плод в новия живот на умственото поле.

Метафизично казано, всичко, което е обусловено, е илюзорно. Колкото по-материален и солиден е външният вид, толкова по-далеч е от реалността и следователно е по-илюзорен. По-общо казано, истината е, че колкото по-високо човек се издига през полетата на битието, толкова по-близо е до реалността. Парадоксално е, че духовните същества са относително реални и трайни, докато материалните неща са илюзорни и преходни. В интерес на истината именно светът на мисълта е най-близо до реалността, а нещата стават по-илюзорни с придобиването на по-осезаем характер. Истинското значение на земния живот обаче се състои в това, че това е мястото, където трябва да се събира опит. Този живот обуславя, регулира и ограничава растежа на душата. Опитната душа в умственото поле ще направи за себе си великолепен инструмент за следващия си земен живот, докато неопитната няма да го направи, но във всеки случай единственият наличен материал е този, донесен от физическото поле. По този начин благородният стремеж е семе, което душата би изработила във великолепна реализация на умственото поле, и тя ще я върне със себе си във физическото поле при следващото си въплъщение. Душата носи умствения образ, който трябва да се материализира на физическото поле, когато се

представи възможност и подходяща среда. За ума умственото поле е сферата за творчество, а физическото поле е само мястото за материализиране на съществуващата преди това мисъл.

Душата е архитект, който изработва плановете си в мълчание и дълбока медитация и след това ги извежда във външния свят, където трябва да се изгради сградата му на базата на знания, получени в миналия живот. Обективното проявление следва умствената медитация – първо идея, след това форма. С това завършваме краткия преглед на живота в умственото поле, предприет в този раздел.

ПОДПОЛЕТА НА УМСТВЕНОТО ПОЛЕ

Седмо Небе	1-во подполе
Шесто Небе	2-ро подполе
Пето Небе	3-то подполе
Четвърто Небе	4-то подполе
Трето Небе	5-то подполе
Второ Небе	6-то подполе
Първо Небе	7-мо подполе

Фиг. 1. Символично представяне на 7-те подполета на умственото поле

По характерен начин умственото поле е описано като разделено на седем подполета, като седмото е най-долното, а първото е най-високото. Следователно 7-мо, 6-то, 5-то и 4-то, т.е. първите четири подполета, принадлежат към долните умствени или рупа нива, т.е. нива на формата. 3-тото, 2-рото и 1-вото, т.е. трите горни подполета, принадлежат към причинните или арупа, т.е. безформени нива. Въпреки че всяко от четирите долни небеса има свои особени характеристики, не трябва да се предполага, че душата разделя живота си в умственото поле между различните нива. Напротив, душата се събужда към съзнание на това ниво на умственото поле, което най-добре съответства на степента ѝ на развитие. Именно на това ниво тя прекарва целия си живот в умственото тяло. Причината за това е, че по-високото ниво винаги включва качествата на по-ниското, както и характерните за себе си; жителите му почти неизменно притежават тези качества в по-пълна степен от душите на по-ниското ниво.

Следва кратко описание на природата и особеностите на живота, преобладаващи на ниските полета, т.е. 4-то, 5-то, 6-то и 7-мо подполе. Подполета 1-во, 2-ро и 3-то, които принадлежат към горното умствено или причинно поле, ще бъдат разгледани подробно в следващата глава.

1. СЕДМО ПОДПОЛЕ ИЛИ НАЙ-ДОЛНОТО НЕБЕ

Най-долното небе, т.е. седмото подполе, има за основна характеристика привързаността към семейството или приятелите. Тази привързаност трябва да е безкористна, но обикновено е в известна степен ограничена по своя характер. Не трябва да се приема, че тази любов е ограничена до най-долното небе, а по-скоро, че тази форма на обич е най-високата, на която са способни онези, които се намират на седмо ниво. На по-високите нива се среща любов от далеч по-благороден тип. Бяха изследвани няколко интересни случая, които могат да хвърлят малко светлина върху характеристиките и живота като цяло на седмото подполе. В тази връзка може да е полезно да се опишат няколко типични примера за обитателите на седмото подполе. Единият е на обикновен човек, честен и почтен, но без интелектуално развитие или религиозно чувство. Въпреки че вероятно редовно е посещавал църква, той почти не е разбирал религията, тъй като тя не е имала връзка с ежедневните му задължения. Следователно, въпреки че не е бил дълбоко религиозен, той е обичал семейството си. Близките бяха непрекъснато в ума му и той винаги ги поставяше пред себе си. Неговото обкръжение в умственото поле не би било от много изискан тип, но въпреки това той би бил толкова интензивно щастлив, колкото би могъл да развие безкористни характеристики, които да бъдат вградени в душата му като постоянни качества.

Проучванията на отделни случаи показват, че на това подполе се намират голям брой хора от Запада поради факта, че главната им безкористна дейност намира израз чрез семейната обич. Сравнително малко хора от Изтока, особено сред индуистите или будистите, бяха открити в това подполе, защото в техния случай истинското религиозно чувство обикновено влиза по-непосредствено в ежедневието им и следователно ги извежда на по-високо ниво. За тези, които са на това най-ниско ниво на умственото поле, няма много материал, от който може да се формират определени способности и напредъкът им е много ограничен. Жителите на това ниво намират семейните си привързаности подхранени и се прераждат с подобрена емоционална природа, която ще им помогне да разпознаят и да откликнат на по-висок идеал.

2. ШЕСТО ПОДПОЛЕ ИЛИ ВТОРОТО НЕБЕ

По време на живота на душата в умственото поле тя е в състояние да наблюдава различни пророци, мъдреци и основатели на различни религии. Трябва обаче да се разбере, че тази среда, на която душата е свидетел, има природата на мираж, тъй като отчасти тя е продукт на човешката мисъл. За дадена форма на религиозна мисъл отделните мисли-форми събират голяма сила в умственото поле, трайни са и за вярващия и за последователя приличат на реалност, макар да са напълно невидими за хората от друга вяра. Присъствието на пророци и мъдреци остава в заобикалящата среда, въпреки че душите на тези индивиди отдавна са преминали в други полета. Умственото поле е царство на идеали и всяка душа намира своите идеали, реализирани в това поле. Добрият християнин намира проява на най-доброто от собственото си вероучение и вярвания и остава напълно уверен, че е имал истинската вяра и е получил наградата, която е очаквал. Същото важи и за индуистите, мюсюлманите или будистите. Освен това всяка конкретна религиозна общност намира потвърждение на собствените си вярвания в умственото поле и няма конфликт на общности или религии. Всяка душа намира своето и не забелязва останалите. Единственото очевидно изключение е душата, която е напреднала достатъчно, за да осъзнае основната истина във всички религиозни вярвания, на която е позволено да види радостта на блажените от всички религиозни вероизповедания. Трябва обаче да се помни, че тези умствени представи на различните религиозни вери съдържат само най-доброто от всяка конкретна форма на вяра. По този начин душата е свидетел на най-високите идеи и идеали, на които е способна по отношение на любимата си религия. Това естествено има следствие и резултат – развитието на най-висшите религиозни схващания в душата и потискането на нисшите. Това дава възможност на душата да носи със себе си само най-висшето от своята религия, когато предприеме следващото си пътуване до физическото поле. Понякога една душа се развива и от една форма на религиозно схващане по време на умствения си живот при превъплъщението си ще бъде готова за по-висша форма.

Основната характеристика на шестото подполе или на второто небе на умственото поле може да бъде описана като антропоморфна религиозна набожност. Като че ли има известно съответствие между това ниво на небесния свят и второто астрално подполе, като разликата е, че на астрала неизменно има елемент на егоизъм, докато в небесния свят религиозността е изцяло освободена от всякакъв такъв нюанс. Тази фаза на религиозността, която се състои по същество във вечното обожание на личното божество, трябва да се разграничи от онези още по-висши форми, които намират своя израз в извършването на определена работа в името на божеството.

Няколко примера ще покажат тези различия. Доста голям брой същества на това ниво идват от източни религии, чиято отдаденост е чиста. Тук се намират поклонници на Вишну и Шива, всеки от които е обвит в черупката на собствените си мисли, забравил за останалото човечество. Някакво изключение би било свързано с привързаностите на човека към тези, които е обичал на земята.

Жените представляват много голямо мнозинство от обитателите на това подполе и по-надолу следва пример за илюстриране на това. Имаше една индуистка жена, която прослави съпруга си, че е божествено същество, и също мислеше, че детето Кришна играе със собствените ѝ деца. Докато тези деца бяха напълно човешки и истински, детето Кришна очевидно не беше нищо друго освен образ. Кришна също се появи в нейното небе като младеж, свирещ на флейта, но тя не беше ни най-малко обърквана от това двойно

проявление. Сред другите примери на жители на това подполе беше ирландски селянин, който бе погълнат от най-дълбокото обожание на Богородица, която той си представяше, че стои на луната, но протяга ръцете си и говори с него.

Дори ако човек е материалист и агностик, все пак ще има небесен живот, при условие че е бил способен на отдаденост. Тъй като дълбоката безкористна семейна привързаност, както и искрената човеколюбива дейност трябва да произведат резултат и той може да се прояви само в умственото поле. Ще видим, че сляпата неразмишляваща религиозност в нито един момент не издига последователите си до някакви големи духовни висоти, но води до щастие и удовлетворение. Такъв небесен живот не е без много добро влияние върху бъдещото им пътуване. Защото, макар че никоя доза обикновена религиозност никога няма да развие интелект, все пак тя произвежда увеличена способност за по-висша форма на преданост и в повечето случаи това води до чистота на живота. Този, който се радва на небе като описаното, вероятно няма да постигне бърз духовен напредък, но поне е предпазен от много опасности. Невъзможно е при следващото прераждане такъв човек да изпадне в някой от по-големите грехове или да бъде отклонен от своите стремежи към отдаденост.

3. ПЕТО ПОДПОЛЕ ИЛИ ТРЕТОТО НЕБЕ

Основната характеристика на това ниво на небесния свят може да бъде описана като религиозност, изразяваща се в активна работа. Това по-специално е полето за разработване на големи схеми и проекти, нереализирани на земята, на големи организации, вдъхновени от религиозна преданост, и такива, които обикновено имат за своя цел някакъв човеколюбив стремеж. Трябва обаче да се отбележи, че колкото по-високо се издигаме, толкова по-големи са сложността и разнообразието. Няколко примера ясно ще обяснят природата и живота на третото небе или на петото подполе. Типичен случай е този на дълбоко религиозен човек, когото намерихме да изпълнява грандиозна схема, създадена от него за подобряване на благосъстоянието на по-бедните класи. Схемата включваше обединяване на различни бизнеси с цел повлияване на икономиките, повишаване на заплатите, осигуряване на жилища и разпределение на печалбата. Той се надяваше, че тази демонстрация на практическата страна на християнството ще привлече мнозина към собствената му вяра от благодарност за получените материални блага.

Любопитен случай на лична религиозна работа беше една монахиня. На своето небе тя беше постоянно заета с хранене на гладните, с изцеление на болните и с оказване на помощ на бедните. Особеността на този случай бе, че всеки третиран от нея човек се променяше в Христос, на когото тя после се покланяше и пламенно боготвореше.

На това поле се намира по-висшият тип искрени и отдадени мисионери, заети с добронамереното занимание да обръщат множество хора в конкретната религия, която те застъпват. На това поле също се намират отдадените на изкуството, които го следват само за себе си или го разглеждат като принос за своето божество. Художниците, които са преследвали изкуството в името на славата и собствената полза, разбира се, изобщо няма да намерят своя път към това поле. От друга страна, онези, които смятат своята способност за велика сила, която им е поверена за духовното издигане на другите, ще достигнат дори по-високо от това небе.

Виждаме, че трите долни небеса, т.е. първото, второто и третото небе, са свързани с изразяване на отдаденост към личностите, били те семейството, приятелите или личното божество, а не с по-широката преданост към човечеството само за себе си. Това, както ще видим, намира своя израз в следващото подполе.

4. ЧЕТВЪРТО ПОДПОЛЕ ИЛИ ЧЕТВЪРТТО НЕБЕ

Четвъртото небе, или четвъртото подполе, е най-високото подполе на долното умствено поле. Дейностите му са толкова разнообразни, че е трудно да се групират под една характеристика. Най-добре се обясняват с подреждане в четири основни категории:

- (1) Безкористно преследване на духовно знание
- (2) Висока философска или научна мисъл
- (3) Литературни или художествени способности, упражнявани безкористно
- (4) Служене в името на служенето

Няколко примера за всеки от тези класове ще ги направят по-лесно разбираеми.

(1) Безкористно търсене на духовно знание

Повечето от обитателите на този раздел идват от онези религии, в които се признава необходимостта от получаване на духовни знания. Така от будистите тук се срещат онези по-интелигентни последователи, които са гледали на Буда като на учител, а не като на същество, което трябва да бъде обожавано, и чийто върховен стремеж е бил да седят при краката му и да се учат. В техния небесен живот желанието им се изпълнява, тъй като мисловният образ, който са изградили за Буда, не е просто празна форма: чрез него свети чудесната мъдрост, сила и любов на един от най-великите земни учители. Поради това те придобиват нови знания и по-широки възгледи, последствията от които ще повлияят значително на следващия им живот. Те няма да запомнят никакви отделни факти, но когато такива факти им бъдат представени в следващ живот, те ще ги схванат лесно и интуитивно ще разпознаят истината им. Освен това резултатът от учението ще бъде да изгради в егото силна наклонност да се възприемат по-широки и по-философски възгледи по всички подобни предмети. Последствието от такъв живот на небето е да ускори значително развитието на егото. Оттук можем да видим огромното предимство, което са си спечелили онези, които са приели напътствията на живели мощни духовни учители. Подобен резултат, макар и в по-малка степен, се случва с онзи, който е следвал учението на велик духовен писател. Егото на писателя ще влезе в небесния живот на ученика и посредством собствената си развита сила ще оживи умствения образ и по този начин допълнително ще освети написаните поучения.

(2) Висока философска или научна мисъл

Тази категория не включва онези философи, които прекарват времето си в словесни спорове и дискусии, което се корени в егоизма и самонадеяността. Това никога не може да помогне за истинско разбиране на фактите на Вселената, нито да доведе до резултати, които могат да се постигат в умственото поле. Тук се намират онези благородни и безкористни мислители, които търсят прозрение и знание само с цел да просветят и помогнат на другите.

Типичен пример е астроном, чиито изследвания го бяха довели до пантеизма. Той все още продължаваше изследванията си с благоговение и придобиваше знания от тези ордени на девите. Той беше потънал в съзерцанието на огромна панорама от завихрени мъглявини и постепенно формиращи се системи и светове, със стремеж да изгради някаква представа за формата на Вселената. Учени като този астроном биха се върнали на земята като велики откриватели с непогрешима интуиция за тайнствените пътища на Природата.

(3) Литературни или художествени способности, упражнявани безкористно

На това ниво се намират най-великите музиканти като Моцарт, Бетховен, Бах, Вагнер и други. Те все още заливат небесния свят с хармония, далеч по-славна, отколкото са били в състояние да произведат, когато са били на земята. Потоци божествена музика се излива в тях от по-високи сфери. Както онези, които функционират в пълно съзнание на това поле, така и безтелесните същества от това ниво, всеки от които е обвит в собствен мисловен облак, са дълбоко повлияни от въздействието на тази музика. Пример е един човек, който на земята беше отказал да използва литературния си талант само за да си изкарва прехраната, но вместо това беше написал книга, която никой не би прочел. През целия си живот той е бил сам и накрая е умрял от мъка и глад. В небесния си живот той също беше в уединение, но видя развита пред себе си утопията, за която бе мечтал, и огромните безлични множества, на които бе копнял да служи. Блаженството на радостта им се върна обратно към него и превърна самотата му в небе.

(4) Служене в името на служенето

На това ниво се намират мнозина, които са служили, за да служат, а не защото са искали да угодят на някакво конкретно божество. Трябва да се отбележи, че различните примери, дадени по-горе, са с единствената цел да се обяснят с по-прости и ясни думи характеристиките и живота в различните подполета. Тези примери са резултат от духовните преживявания на онези духовни учители, които, докато са живели във физическо тяло, са

можели да посетят умственото поле в променени и дълбоки състояния на медитация.

ОБИТАТЕЛИ НА УМСТВЕНОТО ПОЛЕ

В този раздел е направен кратък преглед на по-често срещаните същества, които обитават умственото поле. Важна разлика между съществата, обитаващи умственото поле, и тези в астралното поле е, че продуктите на злата страст не могат да съществуват в умственото поле. В резултат на това подразделите са далеч по-малко, отколкото при астралните същества. Някои от често срещаните същества, принадлежащи към умственото поле, са следните:

1. ВИСОКО ДУХОВНО НАПРЕДНАЛИ ХОРА, КОИТО ВСЕ ОЩЕ ЖИВЕЯТ ВЪВ ФИЗИЧЕСКО ТЯЛО

Отделни високо духовно напреднали човешки същества, които все още имат физическо тяло и живеят на земята, могат да се движат в пълно съзнание в умственото поле. Това са или адепти, или техните посветени ученици. Докато човек не е научен от учителя си как да използва умственото си тяло, ще бъде трудно да се движи свободно дори и на по-ниските му нива. Един въпрос, който се явява, е свързан с пътуването до умственото поле, докато все още сме на физическото поле. При много високи и променени състояния на медитация космическите течения възникват и пътуват чрез гръбначния стълб през нервите до мозъка, където попадат като космически лъчения. Тези течения пътуват до по-високи центрове в мозъка, а именно до хипофизата, таламуса, хипоталамуса и пинеалната жлеза, която е най-високата жлеза или център. Когато космическите течения достигнат до пинеалната жлеза, тогава е възможен контакт със същества от умственото поле и пътуването в него. Адептите и посветените изглеждат като великолепни кълба от живи цветове, прогонващи всяко зло влияние, където и да отидат. Именно тук, в умственото поле, се извършва по-голямата част от важната им работа, особено на по-високите нива, където е възможно да се действа директно върху индивидуалността или егото. Именно от това поле те могат да окажат най-висшите духовни влияния върху света на мисълта, а също и да инициират големи движения от всякакъв вид. Тук също се дава пряко учение на онези, които са достатъчно напреднали, за да го получат, тъй като тук е възможно да го предадат далеч по-лесно в сравнение с астралното поле. Те също имат голямо поле за работа във връзка с онези, които ние определяме като мъртви. Адептите или учителите в по-голямата част от работата си обикновено се намират на най-високото ниво на умственото поле.

За да добиете по-добро разбиране за условията на умственото поле и неговите обитатели, от съществено значение е да знаете кои не присъстват в полето. Характеристиките на умственото поле са безкористност и духовност, а от това следва, че черният маг и неговите ученици не могат да намерят място там. Въпреки факта, че при много от тях интелектът е силно развит и следователно материята на умствените им тела е изключително активна и чувствителна в определени граници, но във всеки случай тези граници са свързани с някакво лично желание. Следователно те могат да намерят израз само през онази долна част на умственото тяло, която е неизменно заплетена с астрална материя. Вследствие на това ограничение тяхната дейност практически се ограничава до астралното и физическото поле. Човек, който цял живот е бил зъл и егоист, може да има периоди на чисто абстрактна мисъл, по време на които може да използва умственото си тяло, при условие че знае как да го направи. Следователно може да се каже, че един обикновен човек може да функционира на умственото поле само ако забрави за злите си и егоистични мотиви. За обикновените хора по време на сън или за психически развитите хора в транс, проникването в умственото поле е възможно, макар и изключително рядко. Чистотата на живота и на целта е абсолютна предпоставка за влизане в това поле.

2. ОБИКНОВЕНИ ЧОВЕШКИ СЪЩЕСТВА СЛЕД СМЪРТТА

Този клас включва хора в различна степен и състояние на съзнание, които се намират в различните подполета на умственото поле, както е описано с някои подробности в предишния раздел на тази глава.

3. ВТОРО ЕЛЕМЕНТАЛНО ЦАРСТВО

Произходът на умствената елементална субстанция вече е описан под заглавие „Елементална субстанция“ в раздел „Същества на астралното поле“ в предишната глава „Астралният свят“. Има три Елементални царства, като първото одухотворява материята на висшите умствени или причинни подполета, второто одухотворява материята на четирите по-нисши нива на умственото поле, а третото одухотворява астралната материя. Във Второто царство най-високият клас се намира в четвъртото подполе, и има по два класа на всяко от трите по-долни подполета, общо седем класа на тези четири подполета.

Както е описано в предишната глава, умствената елементална субстанция е на низходящата дъга на еволюцията, т.е. прогресът за нея означава слизване в материята и следователно е по-малко развита от астралната субстанция или от някое от по-късните царства като минералното царство. Умствената субстанция е много по-мигновено чувствителна към мисловно действие, отколкото астралната субстанция. Именно в тази ответна реакция самият ѝ живот се състои в прогрес чрез използване от мислещи същества. Ако би било възможно да си я представим за напълно свободна за момент от действието на мисълта, тя би изглеждала като безформен конгломерат от танцуващи безкрайно малки атоми, вероятно постигащи много малък напредък по низходящия път на еволюцията към материята. Но в момента, в който мисълта заработи върху нея и я приведе в активност, хвърляйки я на рупа нивата, нивата на формата, във всякакви прекрасни форми, тя получава отчетлив допълнителен импулс, който, когато често се повтаря, ѝ помага да прогресира. Когато една мисъл е насочена от по-високите нива към делата на земята, тя се впуска надолу и поема върху себе си материята на долните полета. По този начин тя привежда елементалната субстанция, от която е формирана първата ѝ обвивка, в контакт с тази по-ниска материя; така постепенно субстанцията свиква да отговаря на по-ниски вибрации и така напредва в своята низходяща еволюция в материята.

Има огромна разлика между силата на мисълта в нейното собствено поле и сравнително слабото усилие, което познаваме като мисъл на физическото поле. Обикновената мисъл се заражда в умственото тяло (взаимосвързано с умственото поле) и докато се спуска, тя се обгръща в астрална субстанция. Ако човек може да използва своето причинно тяло, тогава може да генерира мисли на това ниво. След това тези мисли се обгръщат в по-нисша умствена субстанция и са безкрайно по-фини и ефективни във всяко отношение. Ако мислите са насочени изключително към по-високи обекти, техните вибрации може да са твърде фини, за да намерят израз в астралната материя. Когато те засегнат тази по-ниска материя, ефектът им е далеч по-голям от това, което може да бъде създадено на ниво, което е много по-близо до нивото на тази по-ниска материя. Проследявайки тази идея по-нататък, разбираме, че мислите на посветения се създават в будическото поле и се обгръщат в причинна материя, мислите на учителя се създават в атмичното поле и по този начин владеят неизброимите сили в областта на материята отвъд будическото и причинното поле.

4. ИЗКУСТВЕНИ ЕЛЕМЕНТАЛИ

Умствените елементи или мисловни форми вече бяха обсъдени подробно по-рано, затова тук е необходимо само кратко описание за тях. В умственото поле има много повече изкуствени елементали, които го обитават, отколкото в астралното поле, и те играят жизненоважна роля сред тези, които живеят и функционират върху него. Тези мисловни форми са по-сияещи и по-силни от астралните елементали. Значението и влиянието на такива изкуствени същества едва ли може да бъде преувеличено, ако се погледне фактът, че мисълта е много по-голяма и по-мощна в умственото поле и нейните сили се използват не само от човешки същества, но и от същества като деви и от посетители от по-високи полета. Учителите и посветените се възползват чудесно от тези умствени елементали и създадените от тях елементали имат много по-дълго съществуване и пропорционално по-голяма сила от всички, описани при разглеждането на астралното поле.

5. ЖИВОТИНСКИ ГРУПОВИ ДУШИ

Груповите души, към които са привързани огромната част от животните, се намират в долното умствено поле. Те вече са описани подробно под заглавието „Групови души“ в предишната глава – „Астралният свят“.

6. ИНДИВИДУАЛИЗИРАНИ ЖИВОТНИ

Индивидуализацията, чрез която едно животно се издига до човешкото царство, се постига чрез свързване с хората. Интелигентността и привързаността на животното се развива до необходимата степен от близките му отношения с неговия човешки приятел. Животно, което е постигнало индивидуализация, след смъртта на физическото и астралното поле обикновено има много продължителен, макар и често донякъде сънен живот в долния небесен свят. Състоянието му понякога се нарича „дозиращо“ съзнание и е аналогично на това на човек на същото ниво, макар и с далеч по-малко умствена дейност. То е заобиколено от собствени мисловни образи; макар че може да бъде само сънно осъзнато за тях и те, разбира се, включват образи на неговите земни приятели в най-добро настроение. Тези образи, разбира се, ще събудят ответна реакция от егото на неговите приятели по обичайния начин. Животното ще остане в описаното състояние, докато в някакво далечно бъдеще не приеме човешка форма.

7. КОСМИЧЕСКИ СЪЩЕСТВА ОТ ДРУГИ ПОЛЕТА

В главата „Астралният свят“ беше споменато, че от време на време на това поле се намират определени космически същества и посетители от други, по-високи полета и системи. Много повече такива посетители се срещат в умственото поле. В езотеричната литература не е писано много за тези същества, но те са много възвишени същества и не се занимават толкова с индивидите, колкото с големи космически процеси.

8. РУПАДЕВИ ИЛИ БОГОВЕ НА ФОРМАТА

„Рупа“ означава форма, а „дева“ означава Бог. Тези същества, познати на индусите като Деви, на християните като Ангели, а на други места като Божи Синове и т.н., принадлежат към еволюция, различна от тази на човечеството. Това може да се разглежда като царство малко над човешкото, така както човечеството е малко над животинското царство. Има обаче важна разлика: докато едно животно може само да премине в човешкото царство, човешко същество, постигнало определено ниво на духовно развитие, има няколко възможности за избор – от кой тип дева да бъде. Въпреки че в момента не е възможно да разберем много за тях, съвсем ясно е, че целта на тяхната еволюция е значително по-висша от нашата.

Има поне толкова вида ангели или деви, колкото на земята има човешки раси; и във всеки вид има много степени на сила, интелект и общо развитие. Никоя от девите няма физическо тяло като нас. Най-ниският вид са Камадевите, чието най-нисше тяло е в астрала („Кама“ е санскритска дума, означаваща желание); следващият клас е този на Рупадевите, които имат тела от нисша умствена материя и които имат своето местообитание на четирите по-нисши или рупа нива на умственото поле. Третият клас е този на Арупадевите, които живеят в тела с по-висша умствена или причинна материя и които имат своето местообитание на трите по-висши или арупа нива на умственото поле, известни като причинно поле. Над тях са четири други велики класа, обитаващи другите по-високи полета, а над и отвъд царството на девите стои големият домакин на планетарните духове. Връзката на девите с духовете на Природата (същества от астралното поле, които подпомагат протичането на различни природни явления) донякъде прилича на по-високо ниво, на това, показващо отношението на хората към животните. Точно както животното може да постигне индивидуализация само чрез асоцииране с човек, изглежда, че духът на природата може нормално да придобие постоянна превъплъщаваща се индивидуалност само чрез привързване от някакъв подобен вид с девите. Девите никога няма да бъдат хора, тъй като повечето от тях вече са отвъд този етап, въпреки че има някои, които са били хора в миналото.

Телата на девите са по-флуидни от тези на хората, като са способни на много по-голямо разширяване и свиване. Те имат и определено огнено качество, което ясно ги отличава от човешките същества. Колебанието в аурата на девата също е много по-голямо от това на човека. Цветовете в аурата на девите са по-скоро с характер на пламък, отколкото на облак. Те са описани като лъчезарни същества, възплъщения на силата, притежаващи огромни знания и голяма сила и са най-великолепни на външен вид. Те ръководят природния ред, техните кохорти непрекъснато извършват природните процеси редовно и точно. Не се знае много за някакво правило или ограничение за работата на девите. Те имат повече направления на действие, отколкото човек може да си представи. Като цяло девите безрезервно сътрудничат с великолепия план на Вселената и като пряк резултат от това е перфектният ред, който човек намира в Природата.

СМЪРТ НА УМСТВЕНОТО ТЯЛО

Животът в умственото поле има ограничен характер, както беше наблюдавано. Смъртта се случва, когато егото е усвоило цялата същност на преживяванията, събрани в предишния физически и астрален живот. Всички умствени способности, които са били изразени чрез умственото тяло, след това се изтеглят във висшето умствено или в причинното тяло и остават там в латентно състояние, докато не дойде времето за повторно раждане. Физическите, астралните и умствените способности, които се намират в зародиш, спящи в причинното тяло, са всичко, което остава за егото от неговите тела в долните светове. Самото умствено тяло, последната от временните дрехи на егото, е изоставено като умствен труп, точно както оставяме физическите и астралните тела след себе си. Материалите му се разпадат и се връщат към общата материя на умственото поле.

Всяко човешко същество след завършване на живота си на астралното и на нисшето умствено поле получава поне миг на съзнание за егото в причинното тяло. В тази мигновена светкавица на егото-съзнанието човек вижда последния си живот като цяло и събира от него впечатлението за успех или неуспех на работата, която е трябвало да свърши. Заедно с това човек наблюдава и прогноза за живота, който му предстои, със знанието за конкретния напредък, който трябва да постигне в него. Много бавно егото се пробужда за стойността на тези проблясъци, но когато ги разбере, естествено започва да ги използва. В крайна сметка то стига до етапа, когато този поглед вече не е мигновен, когато е в състояние да разгледа въпроса много по-пълно и да отдели известно време за своите планове за живота, който се крие пред него.

НАКРАТКО

Умственият свят

Умственото поле и неговите принципи. Умственото поле е известно като девакан – блестящата земя. По-нисшите желания там не могат да влязат. Животът тук зависи до голяма степен от желанията и идеалите, които човек е имал на земята. Долните умствени полета придобиват форма на всяко от различните небеса, изобразени от различните религии. В Девакан моралът и истинските идеали сега дават плод. Преживяванията в умственото поле са далеч по-реални, отколкото на физическото материално поле.

Чистите мисли и безкористните чувства са прозорецът към умственото поле. Всеки индивид е в състояние да се ползва от небесния свят и да познае само такава част от него, колкото с предходни усилия се е подготвил на земята чрез чисти мисли, безкористни чувства и морален живот. Умственото поле е съставено от седем подполета. Долните четири имат форма (рупа), докато горните три са безформени (арупа). Конкретното се противопоставя на абстрактното мислене (чист разум). Винаги променяща се светлина и цвят определя цветовия език на девите. На умственото поле е възможно далеч по-близко единение.

Обикновената душа е възприемчива до голяма степен. Цялостната мисъл се предава като цветна музикална картина. На нивото арупа индивидуалната жизнена сила е превъзплъщаващото се его. Там има много по-близко общуване между душите, отколкото на земята. Егото на човека създава нова умствена обвивка в Девакан и разглежда всяка скръб и мъка от истинската гледна точка на егото като карма, която трябва да се отработи. Кармата

е разработена в умственото поле за бъдещ живот на земята.

Нашата недоразвитост не ни позволява да осъзнаем сега славата на най-високия небесен свят. Примитивните хора прекарват само няколко години на астралното поле след смъртта. Истинският дом на егото е умственото поле. Духовните същества са истински и трайни, материалните неща са илюзорни и преходни. Земният живот е поле, където трябва да се събират опитности.

Седмото подполе се характеризира с това, че е тясно свързано с тези, които са свързани тук, на земята. Шестото подполе се характеризира с това, че е свързано с тези, които изповядват и практикуват една и съща вяра и религия. Петото подполе или небето се характеризира с онези, които имат преданост, изразена като дела. Четвъртото подполе или четвъртото небе се характеризира със стремеж към духовна философия и безкористни литературни или художествени търсения.

Обитатели на умственото поле

В него има високо духовно напреднали хора във физическо въплъщение. Адептите или учителите обикновено пребивават в най-високото умствено поле.

Обикновени човешки същества след смъртта. Второ елементално царство. Изкуствен елементал. Животинска групова душа. Космически висши същества от другите полета. Рупадеви или богове на формата – също ангели за християните. Те ръководят природния ред.

Смърт на умственото тяло

Когато всички опитности са събрани в умственото поле, умственото тяло се разтваря и семето на преживяванията се внася в причинното тяло. Човек вижда бъдещата си карма и прави планове за нейното прилагане.

ГЛАВА 4

ПРИЧИННОТО ПОЛЕ

Казано е, че егото има причинно тяло (състоянието на „Аз“ по време на сън), но как можеш да го направиш предмет на твоето изследване? Когато егото придобие тази форма, ти се потапяш в тъмнината на съня.

Мъдрец Рамана Махариши

ПРИНЦИПИ НА ПРИЧИННОТО ПОЛЕ

В предишните две глави – „Астралният свят“ и „Умственият свят“, е описан животът на душата в астралното поле и в долното умствено поле. В тази глава ще бъде описан накратко животът на душата в причинното поле.

В долното умствено поле материята е доминираща и съзнанието свети през формите със затруднение. Във висшите полета най-виден е животът и формите са налице само за неговите цели. Трудността на долните полета е да се даде жизнен израз на формите, докато за по-високите полета важи обратното. На причинното поле материята е подчинена на живота, променящ се във всеки момент. Субектът променя формата с всяка промяна на мисълта. Материята е само инструмент за живота на душата. Така причинното съзнание се занимава със същността на дадено нещо, докато по-нисшият ум изучава неговите подробности. С ума човек говори за даден обект или прави опит да го обясни, докато с причинното съзнание взема същността на идеята за предмета и я движи като цяло. Подобно е на движението на фигура, докато играете шах. Причинното поле е свят на реалностите: човек вече не се занимава с емоции или концепции, а с нещото само по себе си.

Животът в причинното поле играе много малка роля в живота на обикновените индивиди, тъй като при тях егото не е достатъчно развито, за да бъде будно в причинното поле. Хората с много малко духовно развитие и осъзнатост всъщност изобщо никога не осъзнават небесния свят, а още по-голям брой хора постигат само сравнително леко докосване до някои от долните подполета. Но за духовно развития животът в причинното поле е славен и напълно удовлетворяващ. Независимо от това, съзнателно или несъзнателно, всяко човешко същество трябва да се докосне до по-високите нива на умственото поле, преди да се осъществи прераждането. С течение на еволюцията това докосване става все по-определено и реално. С напредването си човекът не само е по-осъзнат в причинното поле, но периодът, който преминава там, става по-дълъг.

С напредването на еволюцията принципът, управляващ живота след смъртта на по-ниските нива, както на астралното, така и на умственото поле постепенно се скъсява, докато по-висшият живот постоянно става по-дълъг и по-пълен. В крайна сметка идва времето, когато съзнанието се унифицира, т.е. когато висшите и нисшите аспекти на човек се обединяват и осъзнават възможностите за живота си в причинното поле.

Времето, прекарано в причинното поле, се променя в зависимост от етапа на развитие. То варира от 2-3 дни безсъзнателност за неразвения човек до дълъг период от години на съзнателен и славен живот в случай на напреднал индивид.

Едва когато съзнанието се оттегли от по-ниските тела и отново се центрира в егото, тогава се разбира окончателният резултат от току-що приключилото въплъщение. Тогава човек е в състояние да наблюдава новите качества, които е придобил в този конкретен цикъл на своята еволюция. Също по това време се придобива представа за живота като цяло, егото за миг има проблясък на по-ясно съзнание. Това води до виждане на резултатите от току-що завършилия живот и до бегъл поглед към това, което следва в следващото раждане. Първоначално човек го използва малко, тъй като е много слабо осъзнат и не може да разбира фактите и техните взаимовръзки. Постепенно силата му за

разбиране на това, което вижда, нараства. По-късно идва способността да запомня такива проблясъци в края на предишни животи и да оценява напредъка, който постига. В допълнение към тази дейност човек ще отдели известно време за плановете си за живота, който предстои. Човешкото съзнание постепенно се увеличава всеки път, докато човек има значителен живот на по-високите нива на умственото поле, когато ги докосне.

Душата използва причинното тяло за престоя си в причинното поле. Въпреки че животът в небесните светове на долното умствено поле е бил славен, в крайна сметка той свършва. Умственото тяло на свой ред отпада и животът на душата в нейното причинно тяло започва. Личността се състои от физическо, астрално и долно умствено тяло, докато индивидуалността се състои от егото в причинното тяло. Така както листата растат на дървото, за да живеят през пролетта, лятото и есента, така се проявяват личностите на индивида, за да живеят през жизнените периоди, прекарани във физическото, астралното и долното умствено поле. Точно както листата асимилират и предават хранителни вещества на сока, който в крайна сметка се изтегля в родителския ствол, и след това загиват, така личността събира опит и го предава на родителската индивидуалност – и в крайна сметка загива, когато нейната задача е изпълнена. През целия небесен живот личността на последния физически живот е отчетливо запазена. Едва когато съзнанието най-накрая се оттегли в причинното тяло, тогава това усещане за личността се слива с индивидуалността и душата за първи път след сливането си във възплъщение се осъзнава като истинско и относително постоянно его. В причинното тяло човек няма нужда от прозорци, които се формираха от собствените му мисли в долните небеса, тъй като причинното поле е истинският му дом. Причинното поле е истинският и относително постоянен дом на егото. Тук човек е свободен от ограниченията на личността и е просто превъзплъщащото се същество.

Физическото, астралното и умственото тяло съществуват само за едно човешко възплъщение, т.е. те определено са смъртни, а причинното тяло продължава през цялата еволюция и следователно е относително безсмъртно. Това е така, защото след време, когато човек завърши еволюцията си в причинното поле, започва животът на още по-високите полета, с начало будическото поле, и всъщност човек губи причинното тяло. Причинното поле предоставя материали за обличане на абстрактните мисли, долното умствено поле предоставя материали за обличане на конкретните мисли, а астралното поле осигурява материали за обличане на желанията. Причинното тяло дължи името си на факта, че в него се намират причините, които се проявяват като следствия в долните полета, тъй като именно опитностите от минали животи, съхранявани в причинното тяло, са причина за общото отношение към живота и за предприетите действия. На санскрит причинното тяло е известно като Карана Шарира – Карана означава причина. Причинното тяло има две основни функции: едната е да действа като обвивка на егото, а втората е да действа като склад за есенцията от преживяванията на егото в различните му възплъщения. В причинното тяло се съхраняват семената на качествата, които да бъдат пренесени към следващото възплъщение. Оттук човек наблюдава, че по-ниското проявление на егото, т.е. неговото изразяване в умственото, астралното и физическото му тяло, зависи в крайна сметка от развитието в причинното тяло. Това от своя страна е зависимо от опитностите, които то натрупва по време на проявлението си в долните полета.

Следователно целта на егото е да разгърне своите спящи сили и това то прави, като се поставя в поредица от личности. При създаването си причинното тяло се описва като деликатен тънък слой от най-фина материя. Този деликатен, почти безцветен филм е тялото, което ще продължи да живее през целия еволюционен процес. Причинното тяло е складът на всичко, което е благородно и хармонично и е в съответствие със закона на духа, като същността на всяка велика и благородна мисъл се вработва в материята на причинното тяло. Следователно състоянието на причинното тяло е истинският барометър за растежа на индивида. Всички останали тела (физическо, астрално и умствено) трябва да се разглеждат като обвивки или носители, позволяващи на егото да функционира в това конкретно поле. Съотнесени към егото, всички тези тела са преходни и се износват и обновяват отново и отново, приспособявайки се към различните му нужди. Ключов момент за отбелязване е, че тъй като умът в основата си е двоен в своето функциониране, егото е снабдено с две тела: умствено тяло, което служи за конкретната мисъл, и причинно тяло за абстрактната мисъл. Така в причинното тяло имаме абстрактно, чисто вътрешно

функциониране, което вече не се обърква от сетивата, нито по някакъв начин външният свят му въздейства. В причинното тяло се крие и творческата сила на медитацията: енергиите, които растат от насоченото в едно съзерцание. Размерът на причинното тяло е многократно по-голям от този на физическото тяло и в него е проявено великолепно развитие на най-висшите видове интелект, любов, преданост и духовност. При неразвит индивид причинното тяло първоначално е почти празно и с развитието на човека то постепенно се запълва. Когато е изцяло пълно, причинното тяло не само ще започне да нараства на размер, но и ще произвежда силови потоци, които изтичат в различни посоки. Това всъщност е една от най-величествените характеристики на духовно развития индивид: способността да служи като канал за по-висша сила. Отношението на готовност за помощ и за даване прави възможно божествената сила да слезе върху такъв индивид в постоянен поток. Това ѝ дава възможност да достигне до много хора, които все още не са достатъчно силни, за да я получат директно.

Освен това, както е описано в езотеричната литература, от горната част на причинното тяло се издига венец от блестящи искри, което показва активността на духовния стремеж и допринася значително за красотата и достойнството на външния му вид. Без значение с какво може да бъде зает човек във физическото поле, този поток от искри се издига непрекъснато. Причината за това е, че щом егото на индивида се събуди на собственото си ниво и започне да разбира себе си и връзката си с Божественото, то винаги гледа към източника, от който е дошло. Това се случва независимо от всякакви дейности, към които може да се стреми на по-ниските полета. Трябва да се помни, че дори и най-благородната личност е само частичен израз на егото в причинното поле. Щом егото или висшето Аз започне да гледа отвъд индивида или личността, то открива почти неограничени възможности, отварящи се пред него, за разлика от физическия живот. Самото това устремяване нагоре на духовен стремеж, което е като славна корона за високо духовно напредналия индивид, е самият канал, по който се спуска божествената сила. Колкото по-силни стават стремежите на индивида, толкова по-голяма е мярката на благодатта отгоре.

В долните подполета елементалната или мисъл-формата, която се създава, се носи и очаква благоприятна възможност за изразходване на енергията си върху умственото, астралното или дори физическото тяло на индивида, за който е помислено. Въпреки това в причинното поле резултатът е един вид проблясък на светкавица от същността от причинното тяло на мислителя, директно към причинното тяло на обекта на неговата мисъл. Докато на по-ниските подполета мисълта винаги е насочена към самата личност, в причинното поле човек влияе върху прераждащото се его, истинския индивид. Ако съобщението има някаква препратка към личността, то ще достигне до тази личност чрез инструментариума на причинното тяло. Казано е, че поразителна гледка представлява наблюдаването на промяната от абстрактната или арупа идея към конкретната или рупа мисъл, докато идеята се облича в материята на четирите долни подполета. Растежът и развитието на причинното тяло значително се подпомага от работата на Учителите, тъй като те се занимават повече с еготата в техните причинни тела, отколкото с по-ниските обвивки на индивидите. Те се посвещават на изливането на духовно влияние върху индивидите, като по този начин предизвикват в тях всичко, което е най-благородно и най-добро в тях, и по този начин насърчават растежа им. Много хора понякога осъзнават такива полезни влияния, но не са достатъчно духовно развити, за да ги проследят до техния източник.

Според закона на еволюцията всичко, което е зло, има в себе си семето на собственото си унищожение, докато всичко, което е добро, има в себе си семето на безсмъртието. Тайната на това се крие във факта, че всяко зло причинява дисхармония, тъй като се настройва срещу космическия закон. Следователно рано или късно то е изправено пред унищожение. От друга страна всичко, което е добро, създава хармония и следователно придвижва напред ставането на част от потока на еволюцията; и следователно никога не загива. Можем да смятаме всички опитности на душата като преминаване през фино сито или мрежа – и само това, което е добро, може да премине; а това, което е зло, се оставя назад и се отхвърля. Самият механизъм, по който се изгражда причинното тяло, съдържа не само надеждата, но и увереността в окончателния триумф на човека. Колкото и да е бавен растежът или колко и дълго да е пътуването, то има своя край. Индивидът винаги се развива и не може да бъде напълно унищожен.

Повечето мисли на обикновения индивид имат своя произход на по-ниските умствени

нива и се обличат, докато се спускат със съответната астрална елементарна същност. Но когато човек е активен на причинните нива, мислите започват там и се обличат първо в елементалната същност на по-ниските нива на умственото поле – и следователно са безкрайно по-фини и по-проникващи. Следователно мисълта на посветения, която се издига в будическото поле, ще се облече в елементалната същност на причинните подполета. По същия начин мисълта на адепта ще се излее от атмичното поле с огромна сила, която е отвъд разбирането на обикновените хора.

Егото се въплъщава в личност с цел придобиване на определеност. Злите качества могат да бъдат изразени само в четирите долни нива на астралната материя. Те отразяват своето влияние в умственото поле само на четирите му по-ниски нива – и следователно изобщо не могат да засегнат егото. Единствените емоции, които могат да се появят в трите по-високи астрални подполета, са добри – като любов, съчувствие и преданост. Те засягат егото в причинното тяло, тъй като то се намира в съответните подполета на умствения свят. Егото в собственото си поле използва абстракции, точно както на физическото поле човек се занимава с конкретни мисли. Същността на всичко я има в неговото поле. Когато даден предмет трябва да бъде обяснен, то взема същността или идеята за предмета и я движи като цяло. Неговият свят е свят на реалностите, където измамата е не само невъзможна, но и немислима. То вече не се занимава с емоции, идеи или концепции, а със самото нещо. В това поле пред егото напълно се разгъват всички животи, които е живяло на това земно кълбо. То вижда живота си като едно огромно цяло, от което неговите слизания във въплъщение са като преминаването на дните. То вижда кармичните причини, които са довели до това, което е, а също и кармата, която все още трябва да се отработи. По този начин то осъзнава с безпогрешна сигурност точното си място в еволюцията.

Когато се занимава с въпроси в собственото си поле и тези под него, всички идеи на егото са перфектни. Освен това всичко непълно ще бъде незадоволително и изобщо не би могло да се счита за идея. Тези характеристики на егото се отразяват до известна степен в по-ниските му обвивки и ги намираме да се появяват по различни начини. Например децата винаги изискват приказките да завършат добре, добродетелта да бъде възнаградена и порокът да бъде победен. Онези, които шумно викат за реализма на злото, са хора, чиито възгледи за живота са се покварили, защото в своето късогледство никога не могат да видят едно събитие като цяло, а по-скоро фрагмент от него, който се показва в едно въплъщение.

Използвани са много метафори за илюстриране на връзката между егото и неговите личности или въплъщения. Така отделното въплъщение е сравнявано с един ден в училище. Сутринта на всеки нов живот егото поема своите уроци отново, от точката, в която ги е оставило предната вечер. Времето, необходимо за завършване на урока, е оставено изцяло на собствената преценка. Мъдрият ученик приема, че училищният живот не е самоцел, а само подготовка за по-славно бъдеще. Човек си сътрудничи интелигентно с учителите и се настройва да извърши максималната работа, за да може когато е възможно, да влезе в своето царство като прославено его.

Слизането на егото във физическия свят, за да зърне закратко смъртния живот, се оприличава с гмуркането на птицата в морето за риба. Както водолазът се гмурва в дълбините на океана, за да търси перла, така и егото се гмурва в дълбините на океана на живота, за да търси перлата на опитността. Подобно на водолаза, то не остава там задълго, защото това не е неговият собствен елемент. То се издига отново в собствената си среда и се отърсва от по-тежкия елемент, който оставя след себе си. Следователно вярно е казано, че душата, която се е освободила от земята, се е върнала на своето собствено място, защото домът ѝ е земята на боговете. Всеки земен живот е възможност за развитие, внимателно изчислена в качество и количество, както е най-необходимо на егото. Неизползването на тази възможност води до друго подобно въплъщение и страдание, вероятно утежнено от допълнително възникналата карма.

Съществува връзка или начин на общуване между висшето Аз, или егото, и понижето Аз, или личността. Тази връзка е известна като антакарана. Тази санскритска дума означава вътрешния орган и е известна като връзката между способността за причина и способността за желание по време на въплъщението. Този, който може да обедини двете способности чрез способността на мисълта, която принадлежи към долното умствено поле, е известен като антакарана. Тази мисловна способност става чиста и свободна от желание. Когато егото и личността са идеално обединени, тогава отслабената нишка на антакарана

престава да съществува. Разрушаването ѝ предполага, че егото вече не се нуждае от инструмент, а работи директно върху личността. Когато волята на човека движи егото и личността, тогава вече няма нужда от антакарана. По-ранните етапи на еволюцията на човека се състоят в отварянето на тази антакарана или линия на комуникация, така че егото да може да се утвърждава все повече чрез нея. Това накрая води до доминиране над личността, така че тя да няма отделна мисъл или воля, а да е само израз на егото на долните полета, действайки в рамките на ограниченията на долните полета.

Човек трябва да разбере по-конкретно отношението, което егото заема към своето въплъщение в една личност. Тъй като методът за еволюция на спящите качества на егото е чрез въздействие от външната среда, очевидно е необходимо егото да се спусне достатъчно далеч, за да може да посрещне такова въздействие, което може да му повлияе. Методът за постигане на този резултат е чрез прераждане: егото извежда част от себе си в долните полета заради опита, който ще бъде придобит там, и след това се оттегля обратно в себе си, носейки със себе си резултатите от своето начинание. Не трябва да се разбира погрешно, че егото прави някакво движение в пространството. То се стреми да фокусира съзнанието си на по-ниско ниво, за да получи израз чрез по-плътна разновидност на материята. Това поставяне на част от себе си във въплъщение често се сравнява с инвестиция. Егото очаква, ако всичко върви добре, да си възвърне не само целия вложен капитал, но и значителна част от лихвата. Но както при другите инвестиции, понякога има загуба, вместо печалба, тъй като е възможно известна част от това, което егото е заложило, да бъде толкова заплетено с нисша материя, че може да е невъзможно изцяло да я възстанови. Ако материята е от долното умствено поле, това води до индивид, който е напълно материалистичен. Човекът може да е силно интелектуален, но не духовен; много е вероятно да има нетърпимост към духовността и съвсем да е неспособен да я разбере или оцени. Вероятно той може да се нарече практичен, но от гледна точка на егото е провал, тъй като не постига никакъв духовен напредък. Ако от друга страна материята, в която човекът е толкова фатално заплетен, е астрална, тогава на физическото поле той ще мисли само за собственото си удоволстване и ще бъде напълно безмилостен в преследването на даден обект, който силно желае. Индивидът ще бъде доста безпринципен и брутално егоистичен. В такива случаи се говори за изгубени души, въпреки че те не са безвъзвратно загубени. Егото, принадлежащо към по-високо поле, е много по-голямо и по-велико, отколкото може да бъде всяко негово проявление. Връзката му с неговите личности е тази на едно измерение към друго – това на квадрат към линия или на куб към квадрат. Никакъв брой квадрати никога не може да направи куб, защото квадратът има само две измерения, докато кубът има три. Така че никакъв брой проявления в което и да е долно поле никога не може да изчерпи пълнотата на егото. Например ако би взело хиляда личности, егото все още не би могло да изрази напълно всичко, което е. Човек може най-много да се надява, че личността няма да съдържа нищо, което не е предвидено от егото, и че личността ще изрази толкова много от егото, колкото може да бъде изразено в този долен свят.

Бавно животинската природа намалява и човешката се увеличава. На определен етап по време на този прогрес личностите започват да откликват на по-високите вибрации и слабо да усещат, че те са нещо повече от изолирани животи, но са привързани към нещо безсмъртно. Те може да не разпознават напълно целта си, но започват да тръпнат и да трептят при докосването на егото. След това напредъкът става по-бърз и на по-късните етапи темпът на развитие се увеличава значително. До съзнанието на егото може да се достигне чрез поддържане на ума в състояние на насочено внимание, без вниманието да бъде насочено към нещо; по-нисшият ум трябва да е утихнал, за да може съзнанието на висшия ум да бъде преживяно. Въпреки че видяхме, че личността е част от егото, като единственият ѝ живот и сила е този на егото, тя въпреки това често забравя тези факти и започва да счита себе си като изцяло отделно цяло и работи за своите собствени цели. В случая с обикновените хора, които никога не са изучавали тези въпроси, личността е за всички цели истинският индивид, егото се проявява много рядко и частично.

Обикновеният индивид едва ли изобщо е буден за истинския и по-висок живот. Ако се оплаква, че егото го забелязва много малко, то нека се запита той колко много внимание обръща на егото. Ако погледнем много личности около нас, забелязваме, че техните физически тела са пълни с наркотици и отрова, тяхната астрална същност или желанията са пълни с алчност и чувственост, а техният умствен аспект няма друг интерес освен

печеленето на пари. Не е трудно да разберем защо едно его, изследвайки ги, може да реши да отложи сериозните си усилия за друго въплъщение. Целият ход на движението надолу към материята се нарича *праврити марга*, което буквално означава „пътят на преследването“, докато *ниврити марга* е „пътят на връщането и на отказа“. По пътя на преследването, в който са по-голямата част от хората, желанията са необходими и полезни, тъй като това са мотивите, които подтикваат човека към активност. На *ниврити марга* желанието трябва да престане. Това, което е било желание по пътя на преследването, става воля по пътя на връщането.

Щом едно его стане поне частично съзнателно за своето обкръжение и за други его, то води живот, който има интереси и дейности от своето собствено поле. Но дори и тогава човек трябва да помни, че то поставя в личността само много малка част от себе си и тази част постоянно се заплита в интереси, които често са различни от общите дейности на самото его. Следователно егото не обръща особено внимание на долния живот на личността, освен ако не се случи нещо доста необичайно в него. Когато този етап е достигнат, егото обикновено попада под влиянието на Учител. Всъщност често първото му ясно осъзнаване за нещо извън себе си е допирът му с този Учител. Огромната сила на влиянието на Учителя го магнетизира, привежда вибрациите на индивида в хармония с тези на Учителя и многократно умножава скоростта на неговото развитие. То облъчва индивида както слънчевата светлина цветето и човек се развива бързо под негово влияние. Докато по-ранните етапи на прогреса са твърде бавни, когато вниманието на Учителя е насочено към индивида, скоростта на напредване се увеличава драстично. Също така повечето от важните дела на Учителите се извършват в причинното поле, тъй като на индивидуалността може да се въздейства директно. Тук също така се преподава пряко на онези ученици, които са достатъчно напреднали, за да го приемат по този начин, тъй като тук може да се предава много по-пълно, отколкото на по-ниските полета.

Никое описание на причинното и на долното умствено поле не би било пълно, ако не се вземат под внимание така наречените Акашови записи. Те представляват единствената достоверна история на света и също така са истинските Кармични записи. Думата „акашови“ донякъде е погрешна, защото, макар записите да се четат от акаша или от материята на умственото поле, те всъщност не принадлежат към това поле. Още по-лошо име, което често е използвано в по-ранната литература по темата, е „записи от астрална светлина“. Това е неправилно, тъй като те лежат далеч отвъд астралното поле, в което се намира само мимолетно впечатление от тях. Думата „акашови“ е подходяща само защото в умственото поле човек определено за първи път влиза в контакт със записите и намира за възможно да извърши надеждна работа с тях.

В астралното поле отражението е изключително несъвършено и тези записи, които могат да се видят там, са фрагментарни и често сериозно изкривени. В случая е подходяща аналогията с водата, която толкова често се използва като символ на астралния свят. Ясното отражение в неподвижна вода в най-добрия случай е само отражение, представящо в две измерения обекти, които са триизмерни, и показва само тяхната форма и цвят; също така обектите са обърнати. Ако повърхността на водата бъде нарушена, отражението е толкова изкривено, че става безполезно. И така на астралното поле човек никога не може да има нещо близко до неподвижна повърхност и следователно не може да разчита да получи ясно и категорично отражение. Следователно ясновидец, притежаващ само дарбата за астрално зрение, никога не може да разчита, че точната картина на миналото, която се появява пред него, е наистина точна и съвършена.

В умственото поле условията са много различни. Там записът е пълен и точен, освен това е невъзможно да се направи грешка в четенето. Тоест какъвто и да е броят на ясновидците, използващи умствено зрение и изследващи определен запис, всички биха видели точно същото отражение, което ще доведе до правилно впечатление от прочитането му. Със способностите на причинното тяло задачата за четене на записите е още по-лесна. Изглежда всъщност, че за съвършенство в четенето (доколкото това е възможно в умственото поле) егото трябва да бъде напълно пробудено. Известно е, че ако няколко човека наблюдават едно и също събитие във физическото поле, техните разкази за него често значително се различават. Това се дължи на дефектно наблюдение, тъй като всеки ще наблюдава само онези характеристики на събитието, които най-много са го впечатлили. Това лично разбиране не би повлияло значително на впечатленията, получени в случай на

наблюдение в умственото поле. Всеки наблюдател подробно ще разбере цялата тема. Грешка обаче може лесно да възникне при прехвърляне на получените впечатления в долните полета.

Видът на записите варира до известна степен в зависимост от условията, при които се гледат. В астралното поле отражението обичайно е обикновена картина, макар че понякога наблюдаваните фигури биха били надарени с движение. В умственото поле те имат два доста различни аспекта. Първо, ако наблюдателят не мисли специфично за тях, записите просто формират фон за всичко, което се случва. При такива условия те са само отражения от непрестанната дейност на голямото Съзнание върху далеч по-високо поле и много приличат на кинематографски снимки. Действието на отразените фигури е непрекъснато, сякаш човек наблюдава актьори на далечна сцена. Второ, ако човек е обучен наблюдател и вниманието му е насочено специално към която и да е сцена, тогава, тъй като това е полето на безпрепятствената мисъл, тя незабавно се поставя пред него. По този начин, ако пожелае да види акостирането на Юлий Цезар във Великобритания, в един миг се озовава не пред снимка, а всъщност вижда, че стои на брега сред легионерите, като цялата сцена се пресъздава около него точно като би я видял, ако е бил там, когато това се е случило през 55 г. пр.н.е. Актьорите, разбира се, напълно не осъзнават присъствието на наблюдателя, тъй като те са само отражения, и никакво негово усилие не може да промени хода на действието по никакъв начин. Но човек има силата да контролира скоростта, с която драмата ще премине пред него. По този начин може събития от една година да се представят пред него за един час. Човек би могъл също така да спре движението във всеки момент и да задържи погледа си към дадена конкретна сцена, колкото иска. Той не само вижда всичко, което би видял физически, ако би присъствал, когато събитията са се случвали, но чува и разбира какво казват хората и осъзнава техните мисли и мотиви.

Има един специален случай, при който изследователят може да изпита още по-близко съчувствие към записите. Ако той наблюдава сцена, в която е участвал в предишен живот, има две възможности. Той може да я разглежда по обичайния начин, точно като зрител, макар (както е посочено по-горе) да е зрител, чието прозрение и симпатия са свършени. Или пък може отново да се идентифицира с тази отдавна мъртва своя личност и отново да изпита мислите и емоциите на онова време. Всъщност той извлича от универсалното съзнание онази част, с която е бил свързан. По този начин лесно може да възприеме прекрасните възможности, които се отварят пред индивида, който притежава пълната власт да чете акашовите записи по своя воля.

Акашовите записи не трябва да се смесват с обикновени, създадени от човека мисловни форми, които съществуват в изобилие както в умственото, така и в астралното поле. За да видите мисловните форми, е необходим само бегъл поглед върху умственото поле. Следователно много видения на светци, ясновидци и др. не са от истинските записи, а просто от някои мисловни форми. Записите, посочени като паметта на Природата, са в будическото поле и са много повече от памет в обикновения смисъл на думата. На това поле времето и пространството вече не са ограничения. Наблюдателят вече не е необходимо да преминава през поредица от събития, за да прегледа едно събитие, тъй като миналото, настоящето, както и бъдещето – всички те са едновременно присъстващи за наблюдателя.

Също така във връзка с миналите животи е очевидно, че физическото тяло не може да има нито памет, нито запис на минало въплъщение, в което то самото не е участвало. Точно същото съображение се отнася и за астралното и умственото тяло, тъй като всички тези обвивки са нови за всяко въплъщение. Тъй като причинното тяло е единственото, което остава едно и също от едно въплъщение към друго, най-ниското ниво, на което човек може да се надява да получи достоверна информация за минали животи, е това на причинното тяло. В тези минали животи егото е присъствало в своето причинно тяло, така че то е действителен свидетел. Всички по-ниски обвивки, които не са свидетели, могат да докладват само това, което получават от егото. Следователно когато човек има предвид колко несвършена е комуникацията между егото и личността в обикновен индивид, веднага ще види колко е вероятно такава информация да е напълно ненадеждна.

Когато съзнанието е съсредоточено в сърцето по време на медитация, то е най-податливо на повлияване от егото. Главата е седалище на умствените дейности. Този, който в концентрация може да отведе съзнанието от мозъка към сърцето, е в състояние да обедини желанието или мисловния елемент с висшия или божествения елемент. Тогава е в

състояние да улови някое от посланията на егото. Човек, който е абсолютно необучен, практически няма общуване с егото. Посветеният, от друга страна, има пълно общуване. Следователно човек открива, че между тези две крайности има индивиди на всички етапи. Ключов момент, който трябва да се има предвид, е, че има само ЕДНО съзнание, но човек често чувства, че има две. Така че той започва да се чуди дали егото е изцяло отделено от физическото тяло. Привидната разлика се причинява само от ограниченията на различните обвивки. Следователно не бива да си представяме, че в даден индивид има две същества. Никога не съществува нисше Аз като отделно същество, но както беше обяснено по-рано, егото излъчва малка част от себе си в личността, за да изпита вибрациите на долните полета. Никога няма вероятност егото да греши. Очевидно то не е измамано от нищо, но личността е невежа за известни въпроси и самата цел на въплъщението е да премахне това невежество. Необходимо е пречистване на личността, а също и каналът между нея и егото трябва да бъде отворен. Докато това не е направено, личността вижда всичко от собствената си много ограничена гледна точка. При по-спокойните условия на причинното поле всички предишни опитности се изследват с ясно виждане и следователно всички нежелани преживявания могат да бъдат изхвърлени, докато съкровището се запазва.

Когато егото стане достатъчно развито, за да попадне под прякото влияние на Учител, количеството на това влияние, което може да се предаде на личността, зависи от връзката между тази личност и егото. Този аспект има безкрайно многообразие в човешкия живот. Трябва също така да се има предвид, че докато егото има наклонност да изключва материалното и да получава духовното, общата наклонност на личността поне на по-ранните етапи е да изключва духовното и да получава материалното. Медитацията и изучаването на духовни теми в този земен живот несъмнено водят до голяма промяна в живота на егото.

Тъй като егоизмът е засилване на личността, първата стъпка трябва да бъде да се освободим от този порок. На следващо място умът трябва да бъде изпълнен с високи мисли, защото ако той е постоянно зает с по-ниската материя, егото не може лесно да го използва като канал за изява. В дивака личността се изразява във всички видове емоции и страсти, които егото не би могло да одобри. В еволюирания индивид няма други емоции освен такива, които той избира да има. Вместо да се люлее от емоции, човек просто ги избира. Например той може да си каже, че любовта, предаността и съчувствието са добри неща, така че ще си позволи да ги усети. По този начин емоциите са под господството на индивидуалния ум, което е израз на причинното тяло. На този етап човек е много близо до условието за почти пълно единство на висшия и нисшия Аз. Дори човекът да падне много пъти, няма причина да се обезсърчава, тъй като дори провалът е до известна степен успех. При неуспех човек се учи и става по-мъдър при посрещане на следващия проблем.

Голямата опасност се крие в недисциплинираното въображение. Ако не беше въображението, външните обекти на желанието нямаше да имат власт над нас. Следователно егото трябва да придобие пълен контрол над въображението. Този, който схваща факта, че е Безсмъртният владетел, се сдобива с изразяване на достойнството и силата, които стават още по-силни и завладяват по-низшата природа. Познанието за истината освобождава човека. Човек, който е успял да повиши съзнанието си до нивото на причинното тяло и по този начин да обедини съзнанието на нисшето и на висшето си аз, т.е. на личността с егото, разполага, разбира се, със съзнанието на егото по време на целия си физически живот. Това няма да бъде повлияно от смъртта на физическото тяло, нито дори от втората и третата смърт, при които човек оставя след себе си съответно астралното и умственото си тяло. Човешкото съзнание всъщност пребивава в егото през цялото време и се проявява през която и да е обвивка, която може да се използва във всеки един момент. За такъв индивид цялата поредица от превъплъщения е само един дълъг живот. През цялата човешка еволюция съзнанието му е напълно активно. Може да се отбележи, че човек създава карма през всички периоди. Докато дадено състояние във всеки даден момент е резултат от причините, които човек е задействал в миналото, то няма момент, през който да не променя състоянието си чрез упражняване на мисъл и воля. Докато това съображение се отнася за всеки, все пак е ясно, че този, който притежава его-съзнанието, е в състояние да променя своята карма по-целенасочено и с по-изчислен ефект, отколкото този, който не е постигнал непрекъснато его-съзнание.

Егото се занимава единствено с чисто безкористни чувства и мисли. Могат да бъдат дадени две прости, но отлични правила за разграничаване между истинска интуиция и просто импулс. Първо, ако материята бъде оставена настрана и човек забрави за нея, тогава импулсът вероятно ще изчезне, докато истинската интуиция ще остане силна както преди. Второ, интуицията винаги е свързана с нещо безкористно. Ако има някаква следа от егоизъм, може да се приеме със сигурност, че това е само астрален импулс. Например далеч по-лесно е да се повлияе на физическото тяло с варварска мисъл в сравнение с фин философски аргумент.

Едно средство, което егото използва за общуване с личността, е, че внушава своите идеи върху личността в сънищата, използвайки набор от символи. Пророческите сънища трябва да се приписват изключително на дейността на егото, което предвижда някакво бъдещо събитие, за което желае да подготви долното си съзнание. Това може да бъде от всякаква степен на точност и зависи от силата на егото да го асимилира и след това да го отпечата върху будния мозък. Понякога събитието е от сериозен характер, като смърт или бедствие, така че мотивът на егото е очевиден. Историите за такива пророчески сънища са доста често срещани. За да се внесат във физическия мозък впечатления от егото, очевидно е, че мозъкът трябва да е спокоен. Всичко от егото от причинното поле трябва да премине през умственото и астралното ниво и ако в някое от тях има смущение, то се отразява несвършено.

Волята безспорно е качество на егото и не трябва да се бърка с желанията на личността в по-низшите обвивки. Желанието е изходящата енергия, определена от привличането към външни обекти. В ранните етапи на еволюцията желанието има пълен суверенитет и човек се управлява от астралното тяло. В средните етапи на еволюцията има постоянен конфликт между желание и воля. Човек се бори с елемента желание-мисъл. В по-късните етапи на еволюцията желанието умира и волята управлява безпрепятствено; егото командва. В обобщение може да се каже, че гласът на егото или висшето аз, говорещо от атмическото ниво, е истинската съвест; от будическото ниво е интуитивното знание за разликата между правилно и грешно и от причинното ниво е вдъхновението. Бог във всеки един е монада – и както егото се отнася към монадата, така и личността се отнася към егото. Предполага се, че висшето Аз трябва да проявява по-голям интерес към злощастната личност, борецка се от негово име в долните полета. Постепенно човек трябва да осъзнае, че личността, която се наблюдава в по-нисшите полета, е само много малка част от индивида и че висшето Аз е истинският индивид. Защото има само едно съзнание, като по-нисшето несвършено представя висшето и по никакъв начин не е отделно от него. Така вместо да мислим за издигане на себе си, докато се обединим с прославленото висше Аз, човек трябва да осъзнае, че висшето е истинското Аз. Обединяването на по-висшето с по-нисшето означава да се отвори по-нисшето, за да може по-висшето да работи по-свободно и пълноценно чрез него. Следователно човек трябва да се стреми да се убеди извън възможността за съмнение, че той е духът или висшето Аз. Човек трябва да развие увереност в собствените си сили като его и да има смелостта да използва тези сили свободно. Вместо да гледаме на обичайното състояние на съзнанието като на нормално и да гледаме нагоре към егото като към висше същество, което трябва да бъде достигнато с непрекъснати и огромни усилия, човек трябва да се научи да гледа на обикновеното състояние на съзнанието като на ненормално и неестествено, а на живота на духа – като на собствения си истински живот, от който с непрекъснати усилия се е отчуждил.

ПОДПОЛЕТА НА ПРИЧИННОТО ПОЛЕ

Както беше обяснено в предишната глава, умственото поле обичайно се описва като разделено на седем подполета. Седмото е най-ниското, а първото е най-високото. Следователно 7-мо, 6-то, 5-то и 4-то, т.е. първите четири подполета, принадлежат към умственото или рупа ниво, а 3-то, 2-ро и 1-во, т.е. трите по-висши полета, принадлежат към причинното или към безформеното ниво, те представляват онова, което е известно като причинно поле. Следва кратко описание на географията и живота, преобладаващи на тези по-високи подполета, т.е. 1-во, 2-ро и 3-то.

1. ТРЕТО ПОДПОЛЕ ИЛИ ПЕТОТО НЕБЕ

Това е най-ниското от безформените умствени подполета. Освен това то е най-населеното от всички области, тъй като тук присъстват почти всички души, за които се казва, че участват в съвременната човешка еволюция. Всяка душа може да бъде описана като представена в яйцевидна форма, която в началото е просто безцветен филм, който по-късно, с развитието на егото, започва да сияе блестящо като сапунен мехур. Онези, които са свързани с физическото тяло, т.е. все още са във физическо тяло, но могат да пътуват до причинното поле в променени състояния, като при медитация, се различават от нямащите физическо тяло по вида вибрации, създадени на повърхността на техните причинни тела. Следователно в това поле е лесно да се види с един поглед дали даден индивид по това време е, или не е във въплъщение. Огромното мнозинство, независимо дали са в тяло, или извън тяло, са в сънно полусъзнание, макар сега да са малко в състояние на обикновени безцветни филми. Тези, които са напълно будни, се забелязват и са блестящи изключения, открояващи се като звезди от първа величина сред по-малко лъчезарното множество. Между тях и най-слабо развитите са индивиди с всяко възможно разнообразие от размери и красота, като всеки представлява точния етап от еволюцията, до която е достигнал.

Мнозинството хора все още не са достатъчно развити, за да разберат целта на законите на еволюцията, в която участват. Те търсят въплъщение в подчинението на импулса на Космическата Воля, а също и на спялата жажда за проявен живот. В по-ранните си етапи такива същества не могат да почувстват силно бързите и пронизващи вибрации на силно префинената материя на собственото си причинно поле. Силните и груби, но сравнително бавни движения на по-тежката материя на физическото поле са единствените, които могат да предизвикат някаква реакция в тях. Следователно само във физическото поле те се чувстват изобщо живи и това обяснява тяхното силно желание за прераждане в земен живот. Така за определен период от време желанието им съвпада точно със закона на еволюцията. Бавно тяхната сила на реакция се увеличава и се пробужда първо към по-високите и фини физически вибрации и още по-бавно към тези на астралното поле. На следващо място тяхното съзнание започва да се фокусира върху астралното поле, т.е. съзнанието започва да се концентрира в своите емоции, вместо в простото физическо усещане. На по-късен етап, но винаги съобразно същия процес на учене, човек се научава да центрира съзнанието си в умственото поле, да живее според умствените образи, които е формирал за себе си, и така да управлява емоциите си от ума. Още по-нататък по дългия път на еволюцията центърът се придвижва към причинното тяло и егото осъзнава истинския си живот. Когато този етап е достигнат, човек ще се намери на по-високо поле от третото и по-ниското земно съществуване вече няма да е необходимо.

Както беше обяснено по-рано, най-напредналите егота на това подполе се развиват до момент, в който те се занимават с изучаване на своето минало и учат много от ретроспекцията, така че импулсите, изпратени надолу, стават по-ясни и определени и се превеждат в долното съзнание като императивни интуиции. В това трето подполе се намират и причинните тела на сравнително малко членове на животинското царство, които са индивидуализирани. Строго погледнато, това вече не са животни. Те са практически единствените примери, които сега могат да се видят за доста примитивно причинно тяло, неразвито по размер и оцветено само много слабо от първите вибрации на новородени качества. Когато индивидуализираното животно се оттегли в своето причинно тяло, за да изчака своя еволюционен път, който ще му даде възможност за примитивно човешко въплъщение, изглежда, че то прекарва времето в някакъв възхитителен транс на най-дълбоко спокойствие и удовлетворение. Дори тогава се осъществява някакво вътрешно развитие, въпреки че природата му е трудна за разбиране. Във всеки случай то се радва на най-високото блаженство, на което е способно на това ниво.

2. ВТОРО ПОДПОЛЕ ИЛИ ШЕСТОТО НЕБЕ

От гъсто населеното Пето небе човек преминава в по-слабо населен свят. Само някои са се издигнали до там, където дори и най-малко напредналият определено е самоосъзнат, а също така осъзнава своето обкръжение. Човек до известна степен е в състояние да преразгледа миналото, през което е преминал, и е наясно с целта и метода

на еволюцията. Той знае, че се занимава със саморазвитието си и разпознава етапите, през които преминава в низшите си обвивки. Личността, с която е свързан, се разглежда като част от себе си. Човекът се стреми да я ръководи, използвайки предишния си опит, от който формулира принципите на поведение. Те се изпращат надолу в долния ум, насочвайки неговите дейности. В по-ранната част от живота на това подполе човек може непрекъснато да не успява да накара низшия ум да разбере логично основите на принципите, които отпечатва в него. Въпреки това човек успява да направи това отпечатване, така че такива абстрактни идеи като истина, справедливост и чест да се превърнат в управляващи идеи в долния умствен живот. Толкова твърди са тези принципи, заложи в самата сърцевина на битието, че независимо какви са обстоятелствата или изкушенията, да се действа срещу тях става невъзможно. Защото тези принципи са животът на егото. Част от еволюцията на това подполе се състои в увеличаване на съзнателния пряк досег с личността, която така несъвършено представлява човека в низшите нива.

Само такива индивиди, които целенасочено се стремят към духовно израстване, живеят в това подполе и вследствие на това стават до голяма степен възприемчиви към влиянията на полетата над тях. Общуването се разраства и под това влияние мисълта придобива особено ясно и пронизателно качество, дори и при по-слабо развитите. Този ефект се проявява в долния ум като наклонност към философско и абстрактно мислене. В по-развитите индивиди зрението дава ясен поглед върху миналото, разпознавайки създадените причини, тяхното отработване и онова, което остава от техните последици все още неизчерпано. Еготата, живеещи в това поле, имат огромни възможности за растеж, тъй като тук могат да получат инструкции от по-напреднали същества и да влязат в пряка връзка със своите учители. Вече не чрез мисловни снимки, а чрез проблясваща светлина, невъзможна за описание, самата същност на идеята прелита като звезда от едно его на друго. Една мисъл тук е като светлина; поставена в една стая, тя показва всички неща наоколо, но не изисква думи, които да ги опишат. На това шесто небе човек също разглежда огромните съкровища на Божествения ум в творческа дейност и може да изучава архетипите на всички форми, които постепенно се развиват в долните светове. По-широката перспектива на това ниво позволява да се разберат явленията и човек вижда оправданието на Божиите пътища, доколкото те имат отношение към еволюцията на долните светове.

3. ПЪРВО ПОДПОЛЕ ИЛИ СЕДМОТО НЕБЕ

Това е най-славното ниво на небесния свят. В него има само няколко жители от нашето човечество. Тук живеят само малцина освен учителите на мъдростта и състраданието и техните посветени ученици. Никакви думи не могат да опишат напълно красотата на формата, цвета и звука в това причинно поле. Докосвайки се до седмото небе, човек влиза в контакт за пръв път с поле, което е космично по своята степен; по този начин той може да бъде посрещнат от много същества, за които простият човешки език няма думи за обрисуване. Тези, които са в това подполе, са осъществили своята умствена еволюция. От тях е премахнат илюзорният воал на личността и те знаят и осъзнават, че те не са долната си природа, но само я използват като обвивка за опитност. В това подполе егото осъзнава долния небесен свят, както и своя собствен.

От това най-високо ниво на умственото поле слизат повечето влияния, изливани от учителите на мъдростта, тъй като те работят за еволюцията на човешката раса. Те действат директно върху душите или егото на хората, изливайки върху тях вдъхновяващите енергии, които стимулират духовния растеж. Това помага за просветляване на интелекта и за пречистване на емоциите. Оттук геният получава своето озарение и всички усилия за издигане намират своите напътствия. От старейшините на расата светлината пада върху всички, всеки използва колкото може да усвои и по този начин се развива. Така най-високата слава на небесния свят е славата на служенето, а тези, които са завършили своята умствена еволюция, са фонтаните, от които изтича сила за другите, които се изкачват.

НАКРАТКО

Причинното поле

Принципи на причинното поле. В рупа нивата на умственото поле съществото

променя формата си с всяка промяна на мисълта. Причинното съзнание се занимава със същността на даденото нещо. Причинното поле се занимава с нещо само по себе си. Всяко човешко същество трябва да се докосне до по-високите нива на умственото поле, преди да осъществи превъплъщение. Човек ще отдели известно време, за да планира бъдещия си живот на земята.

Преходната личност е във физическото, астралното и низшето умствено тяло, докато индивидуалността е егото в причинното тяло – прераждащото се същество. Причинното поле е истинският дом. Причинното тяло остава в продължение на цялата еволюция на човека. Целта на егото е да разгърне своята спяща сила, като се поставя в последователни личности. Растежът и развитието на причинното тяло се подпомага от учителите.

Егото в своето поле се занимава с реалности, със самото нещо. Егото се въплъщава в личността с цел придобиване на определеност. Егото вижда каква карма се крие пред него и разбира голямата схема на еволюцията. Истинският дом на егото е земята на боговете.

Предопределено е личността в крайна сметка да бъде истински израз на егото и това се постига чрез натрупване на опит в плодовете на всеки живо чрез въплъщение в личността. Егото може да стане по-съвършено или по-малко съвършено след всяко въплъщение. Задачата на личността е да намали животинското и да увеличи човешкото.

Акашовият запис предоставя разказ за историята на света. По-голямата част от човешките желания са необходими и подтикват човека към дейност. Скоростта на напредване може да се увеличи по геометричен начин под влияние на учител. Срещат се трудности пред надеждните разкази за миналите животи. Целта на въплъщението е да премахне невежеството. Човешкото съзнание се намира в егото и се проявява чрез различните обвивки.

Егото се занимава само с безкористни мисли и чувства. Пророчеството прогнозира от съществуващите причини, но може да се провали при индивида, тъй като той може да бъде в голяма степен господар на обстоятелствата. Егото или висшето Аз от атмическото ниво е истинската съвест. Бог във всеки е монадата. Егото е възвишено същество, което трябва да се постигне с непрекъснати и огромни усилия.

Подполета на причинното поле

Горните нива на умственото поле са причинното поле.

Трето подполе или петото небе. По-голямата част от душите са сънно полусъзнати. Те търсят въплъщение в подчинение на космическата воля. Центърът на съзнанието се движи в своето еволюционно минало от физическото към астралното, към умственото и към причинното поле, след което не се търси превъплъщение.

Второ подполе или шестото небе. Само малко малцинство се е издигнало до това ниво; само индивиди, които целенасочено се стремят към духовно израстване, живеят на това подполе. Човек вижда оправданието за Божиите пътища.

Първо подполе или небесен свят. Само няколко жители на човечеството живеят тук. Тук живеят само учителите на мъдростта и състраданието със своите ученици.

ГЛАВА 5

ПРЕРАЖДАНЕ

Истинското прераждане е умирање от егото в духа. Това е значението на разпятието на Исус. Винаги, когато съществува отъждествяване с тялото, тяло винаги се намира, независимо дали това, или друго, докато телесното чувство изчезне чрез сливане с източника – духа или Аза. Камъкът, хвърлен нагоре, остава в постоянно движение, докато се върне към източника си, земята, и спре движението си. Главоболието продължава да създава проблеми, докато състоянието преди главоболието не се възстанови. Жаждата за живот е присъща на самата природа на живота, която е абсолютно съществуване – сат. Макар и неразрушимо по природа, поради лъжливо отъждествяване с разрушимия си инструмент – тялото, съзнанието придобива лъжливо схващане за своята разрушимост. Поради това фалшиво отъждествяване то се опитва да увековечи тялото и това води до последователност от раждания. Но колкото и дълго да могат тези тела да продължат да съществуват, в крайна сметка те стигат до края и отстъпват пред Аза, който единствено съществува вечно.

Мъдрец Шри Рамана Махариши

ПРЕРАЖДАНЕ – ПРИЧИНИ И МЕХАНИЗЪМ

Животът е велико училище за учене на уроци. Има различни класове и мащаби на напредъка. Не можем да избягаме от усвояването на уроците и нищо, което веднъж се научи, никога не се забравя изцяло. Урокът оставя незаличим отпечатък върху характера ни, проявяващ се като предразположения, вкусове, наклонности и др. Нашият характер е проявление на закона на кармата.

Това, което сме в този живот, е резултат от това, което сме били в миналия живот. Каквото направим в този живот, ще се отрази в следващия ни живот. Човекът е собственият си съдия. Любовта на Абсолюта работи винаги, за да ни води напред. Тя отваря душата ни за това знание, което изгаря кармата и ни дава възможност да отхвърлим товара на причината и следствието. Според действието на закона за кармата всеки е господар на собствената си съдба, сам възнагражда себе си и сам наказва себе си. Това е Абсолютът, който непрекъснато ни подтиква към духовно извисяване и тегли душата към нейното крайно убежище. Човек трябва да изработи своето собствено спасение и съдба. Съгласно този закон всяка мисъл и действие имат своя кармичен ефект върху бъдещите въплъщения на душата. Това няма точно характер на наказание или награда, а е проявление на закона за причината и следствието.

Мислите на човека са като семена, които цъфтят и дават плод. Някои израстват през този живот, а други се пренасят в бъдещи животи. Действията от този живот могат да представляват само частичния растеж на семето-мисъл и може да са необходими бъдещи животи за пълното му плододаване. Разбира се, този, който разбира истината и умствено се разграничава от плодовете на действията си, лишава материалното желание от жизнената му сила. Виждайки го такова, каквото е, а не като част от истинското си Аз, подобни мисли-семена не цъфтят и не дават плод в бъдещи животи, защото човек е убил зародиша им. Те са ограбени от жизнеността си и не могат да дадат плод.

Страдащите, които не виждат причината за болката си, са склонни да се оплакват и да се бунтуват, когато видят други без видима заслуга да се радват на добри неща в живота. Това се дължи на закона на кармата. Това прави всеки човек отговорен за своето щастие или нещастие. Тук също може да се спомене, че основното възражение срещу убийството е, че то пречи на хода на еволюцията. Човекът е ограбен от възможността да използва това тяло, за да напредва.

Кармата, която човек сега придобива и складира поради своите действия, дела, мисли и умствени и духовни взаимоотношения, ще се задейства в бъдещи животи, когато се представи тяло (и среда), подходящи за проявлението ѝ. Не е задължително да чакаме до бъдещ живот, за да може кармата на настоящия живот да започне да функционира и да се проявява. Защото идват времена, в които няма възпрепятстваща карма, донесена от минал живот, и тази от настоящия може да започне да се проявява. Карма, донесена от минали възплъщения, която не е в състояние да се прояви понастоящем поради противопоставяне от друга карма с противоположно естество, служи, за да ограничи първата. Добре известен физически закон, който се проявява и в умственото поле, е, че две противоположни сили се неутрализират. Разбира се, по-мощната карма може да успее да се прояви, докато по-слабата е ограничавана от нея.

Има два големи принципа в действие при проявлението на кармичния закон, които влияят на условията на прераждане:

Първият принцип е, че преобладаващите желания, стремежи, харесвания и нехаресвания, привличания и отблъсквания и др., притискат душата към условия, при които тези характеристики могат да имат благоприятна среда за развитие.

Вторият принцип е този, за който може да се говори като за подтик на разгръщания се дух. Той винаги подтиква към по-пълна изява и разрушаване на ограниченията, което по този начин оказва натиск върху душата, чакаща прераждане. Това я кара да търси по-високи среди и условия, отколкото биха искали нейните желания, стремежи и общи характеристики.

Тези два явно противоречащи си (всъщност хармонизиращи) принципа, действащи и реагиращи един на друг, определят условията на прераждането и имат много материално въздействие върху кармичния закон. Животът на един човек до голяма степен е конфликт между тези две сили, като едната се стреми да държи душата към настоящите условия, произтичащи от минали животи, а другата винаги действа, за да я издигне до по-големи висоти.

Желанията и характеристиките, пренесени от минали животи, разбира се, търсят по-пълно изразяване и проявление, следвайки пътя на миналите животи. Тези тенденции просто желаят да бъдат оставени на мира да растат според собствените си закони на развитие и проявление. Но разгръщаният се дух, знаейки, че най-добрите интереси на душата са по пътя на духовното разгръщане и израстване, оказва постоянен натиск върху нея, карайки я постепенно да убива низшите желания и характеристики, като по този начин дава възможност за духовно израстване. Именно онази безкрайна любов на Абсолюта главно е отговорна за възходящите тенденции на душата.

Една от най-големите трудности в пътя на търсещия е усещането, че индивидът е принуден да се преражда, без да има думата за това. Това обаче далеч не е правилно. Душата е привлечена към прераждането чрез същността на своите желания. Тя се преражда само защото има в себе си желанието за допълнителен опит и възможност за растеж. Вярно е, че душата на човек, изпълнен със земни желания, по самата сила на тези желания ще бъде върната към земно прераждане в тяло, най-подходящо за удовлетворяването им. Душата с носталгия по земята не е принудена да се върне, освен ако собствените ѝ желания не я върнат. Сумата от желанията на душата съставляват мотивацията да се прероди. Тези, които са преродени на земята, не се прераждат против волята или желанието си. Те се пренасят в течението на прераждането, защото техните желания са създали копнежи, които могат да бъдат удовлетворени само чрез обновен живот в плът. Въпреки че не го осъзнават, те инстинктивно се поставят отново в рамките на действията на закона на привличането и се понасят към повторно раждане точно в средата, която е най-подходяща, за да им позволи да изживеят и изчерпят силата на желанията. Те жадуват да задоволят копнежите си и докато тази жажда не се задоволи, желанията не могат да бъдат отхвърлени.

Това не означава, че всяко желание трябва непременно да бъде изживяно, защото често се случва, че ново прозрение и опит карат душата да се отвърне от предишен обект на желание и по този начин желанието умира от естествена смърт. Но докато желанието е живо, то е склонно да привлича душата към предмети и среда, които е вероятно да я удовлетворят. Душата, запазвайки желанието си за неща от плът и материален живот, не е в състояние да се раздели с тези неща и естествено попада в течението на прераждането.

Едва когато душата чрез много земни животи започне да вижда безполезността и илюзорната природа на земните желания, тя започва да се привлича към своята висша

природа. Избягвайки носещите се течения на земните прераждания, тя се издига над тях и се пренася към по-висши сфери. Средностатистическите индивиди след години земни опитности са склонни да твърдят, че нямат повече желание за земен живот. Тези хора са напълно искрени, но всъщност не са уморени от земния живот, а просто от особения вид земен живот, който са изпитали по време на това възпъщение. Те са открили илюзорната природа на определен набор от земни преживявания и се чувстват отвлечени от тях. Но все още са пълни с друг набор от желания и глад за друга поредица от опитности на земята.

Основната и съществена причина за прераждането е космическата воля, която се отпечатва върху егото, проявявайки се в него като желание за проявление. В съответствие с това егото копира това действие, като се проявява в долните полета. Това желание е известно на санскрит като тришна, или жажда. Това е сляпата жажда за проявен живот, желанието да се намери някаква област, където егото да може да се изяви и да получи тези впечатления от външната среда. Това не е желание за живот в обикновения смисъл на думата, а по-скоро за по-съвършено проявление. Ако егото не искаше да се върне, то нямаше да се върне. Докато остава някакво желание за нещо, което светът може да предложи, човек ще иска да се върне. Така едно его не се задвижва против волята си обратно към този свят на неприятности, но собственият му интензивен глад да изпълни определени желания го връща назад. Докато човек е несъвършен, докато не е усвоил всичко, което този свят може да му даде, и не го е използвал докрай, той ще се връща към ново раждане. По този начин кармата за индивида се превръща в основна причина за прераждането и тъй като желанието поражда други желания, това оковава към повторно раждане отново и отново. Жаждата да изпълни неизпълнени желания свършва, когато човек реализира Аза.

Душата по време на пребиваването си в причинното поле си е отпочинала и е придобила нови сили. Тя е забравила умората от живота, изпитана през последното възпъщение. Тя отново има подтик да изпълнява желания и поради това е отведена до сцената на действие, където тези желания могат да се проявят. Има много примери за тази промяна в усещанията по време на земния живот. Човек може да се почувства уморен, обезкуражен или дори отвлечен от земните си дела, но в края на деня след малко сън, след промяна на обстановката и приток на нови впечатления, той отново е изпълнен с копнеж за нови дейности. По-голямата част от хората всъщност не са уморени от живота, но просто изпитват импулс към нещо друго като промяна на обстановката, професията и т.н. и такава промяна би помогнала за бързото им излекуване. Те не са уморени от света, а са само умствено и емоционално отпаднали. Подобен е случаят с уморената душа. Променете местообитанието ѝ в астралното, умственото и след това в причинното поле и ѝ осигурете необходимата почивка, от която се нуждае, и тя е готова за нова роля в драмата на живота.

Един момент, който е неразбран, е свързан с въпроса за неосъзнатостта на душата при избора на среда за нейното ново раждане. Вярно е, че при души с ниско развитие процесът е почти изцяло инстинктивен и практически няма съзнателна реализация или избор по въпроса. Но когато душата почне да се развива в духовното знание, тя започва да има духовно прозрение за условията, към които се привлича, в момента, когато е в края на живота си в причинното поле, в състояние преди прераждане, и често упражнява избор. В случая на силна личност с добро духовно развитие често има повече от съноподобен избор. Такава душа прави много, за да си създаде условия в новото си раждане в рамките на ограниченията на своята карма.

Друг момент, който се нуждае от допълнително изясняване, е свързан с характера на желанията, които служат като мотивираща сила за прераждане. Не се подразбира, че тези желания са задължително низки или недостойни. Напротив, те може да са от най-висш характер, но принципът на желанието е във всички тях. Желанията, висши и низши, са семена на действието, а импулсът към действие винаги е отличителна характеристика на желанието. Любовта, дори от най-безкористния вид, е форма на желание; такъв е и стремежът от най-благородния вид. Всъщност много безкористни души се връщат отново в новораждане просто поради настоятелните стремежи да служат на другите. Независимо дали са висши, или нисши, ако тези желания имат отношение по някакъв начин с неща, свързани със земята, всички те са мотиви за прераждане. Следователно мястото на раждане обикновено се определя от комбинираното действие на три сили: първо, от закона на еволюцията, който кара душата да се роди при условия, които ще ѝ дадат възможност да

развие точно онези качества, от които най-много се нуждае; второ – от закона на кармата; и накрая е силата на всякакви лични връзки на любов или омраза, които са се формирали преди това.

Душата може да е пребивавала няколкостотин или дори хиляда години земно време на тези полета според степента си на развитие. Рано или късно тя изпитва желание да придобие нов опит и да се прояви в нов земен живот. По тези причини, а също поради привличането към желаниа, които не са били отхвърлени, душата попада в течение, което я понася към прераждане. В това са включени подборът на подходящи родители, благоприятни обстоятелства и обстановка. Следователно душата отново умира на причинното поле, както преди беше умряла на физическото, за да премине пак към прераждане на физическото поле.

Строго погледнато, душата продължава в състояние на частична дрямка дори след като се е родила отново в земен живот, тъй като не се събужда веднага в тялото на новороденото дете (формата, в която се е превъплътила). Напротив, тя се пробужда постепенно през ранното детство и младостта на детето. Душата не се събужда напълно от втората си душевна дрямка веднага след прераждането, но съществува в съноподобно състояние през дните на ранната детска възраст, като постепенното ѝ пробуждане се разглежда като нарастваща интелигентност на бебето и като развиване на мозъка на детето съобразно изискванията, отправени към него. Понякога обаче събуждането е преждевременно, както виждаме в случаите на децата-чудо, на децата-гении и пр. Понякога спящата душа в детето се събужда наполовина и ни стряска с някое задълбочено наблюдение или със зряла забележка или поведение. Редките примери на детски гении са илюстрации на случаите, в които събуждането е било по-бързо от обикновеното. От друга страна са известни случаи, при които душата не се събужда толкова бързо, колкото е обичайно, и резултатът е, че човекът не проявява признаци на пълна интелектуална активност почти до средна възраст. Известни са случаи, където душите се събуждат, когато хората са на четиридесет години, или дори по-възрастни, и след това те проявяват нова активност и енергия за изненада на онези, които са ги познавали отпреди.

Да се върнем на по-ранните етапи на втората душевна дрямка – през този период душата преминава през своеобразен етап на духовно преработване и усвояване. Точно както в първата си душевна дрямка душата преработва плодовете от земния си живот и усвоява уроците и опитностите от него, така и в тази втора дрямка душата преработва и усвоява прекрасните опитности от по-високите полета. Периодът, прекаран в тези полета, е бил не само за интроспекция, но и за възстановяване и разгръщане. Много неща са били изживени в тези полета, т.е. в астралното, умственото и причинното поле, и душата ги напуска като далеч по-различна същност от тази, която е влязла в тях. Много нежелани характеристики са били изгорени чрез покаяние и разкаяние и много желани характеристики са се разгърнали в по-високите полета. Въпреки това все още е необходим процес на запасяване, който включва пренастройване на умствените състояния и духовна подготовка за нов живот и това се осигурява в ранните етапи на душевната дрямка. Точно както детето или възрастният получават енергия, необходима за работа през новия ден, докато са потънали в сън в края на предишния ден, така и спящата душа получава енергия в ранните етапи на душевната дрямка, за да може да се изправи енергично пред новия живот. По време на душевната дрямка душата получава нов енергиен импулс и също така ѝ се дава психическия модел на новото ѝ физическо тяло. Всяка душа отива там, където принадлежи, поради това, което е. Тя не се подчинява на произволните диктати на което и да е същество на небето или на земята, а на абсолютно справедливия и разумен закон на кармата, който действа във всички случаи. Няма фаворити, нито има и най-малък шанс дори най-малката несправедливост да не бъде отмерена на някоя душа, колкото и ниско да е тя. Най-ниското и най-високото попадат в обхвата на същия закон.

Когато душата е в причинното тяло, тя има в себе си отпечатъка от впечатленията от опитностите, които е преживяла на по-ниските полета, т.е. на умственото, астралното и физическото поле. Когато животът на висшето умствено подполе приключи, тришна отново утвърждава себе си и егото отново насочва вниманието си навън. Желанието със своята армия от тенденции, състоящи се от материални качества, усещания, абстрактни идеи и склонности на ума, очаква егото да се появи отново, за да приеме ново въплъщение. Семената от минали тенденции започват да покълват веднага, щом новата личност започне

да се оформя за ново въплъщение. Процесът се предизвиква от егото, което насочва вниманието си първо към съхранените умствени впечатления, които незабавно възобновяват дейността си, а след това към съхранените астрални впечатления. Тенденциите, които са били в състояние на задържане, излизат извън егото, докато то се връща към повторно раждане. Първо, то привлича около себе си материя от физическия свят и нейната елементална същност. Така егото започва в това отношение точно оттам, където е било спряло. След това то привлича около себе си материя от астралния свят и неговата елементална същност, като по този начин получава материалите, от които ще бъде изградено новото му астрално тяло, предизвиквайки отново появата на апетити, емоции и страсти, пренесени от минали животи. Астралната материя автоматично се събира от егото, спускащо се да се прероди. Този материал е точно възпроизвеждане на материята в астралното тяло в края на последния му астрален живот. Така душата възобновява живота си във всеки свят, точно оттам, където го е оставила последния път. Всяко въплъщение е неизбежно и автоматично свързано с предходните животи, така че цялата поредица образува непрекъсната, неразкъсана верига.

Това его в своето слизване към въплъщение не получава готово умствено и астрално тяло, а вместо това получава материал, от който тези тела ще бъдат изградени в хода на живота, който следва. Освен това получената материя е в състояние да му осигури умствено и астрално тяло, точно от същия тип, каквито е имал в края на последния си съответно астрален и умствен живот. Качествата са просто зародиши на качества, които са си осигурили възможно поле за проявление в материята на новите тела. Дали те ще се развият в този живот в същите тенденции като в последния живот, до голяма степен ще зависи от насърчението, което им дава обкръжението на детето през ранните му години. Всяко от тях, добро или лошо, може лесно да бъде стимулирано към активност чрез насърчаване; или от друга страна, може да бъде похабено поради липса на такова насърчение. Ако бъде стимулирано, този път то се превръща в по-мощен фактор в живота на човека, отколкото е било в предишното му съществуване, а ако бъде похабено, то остава само като зародиш, който не е дал плод. Следователно не може да се каже, че детето вече има определено астрално тяло, но има материята, от която да го изгради.

Например да предположим, че някой е бил пияница в миналия си живот – в камалока, или в астралното поле, той е изгорил желанието си за пиене и е бил категорично освободен от него. Но въпреки че самото желание е мъртво, все още остава същата слабост на характера, която е направила възможно човекът да бъде изложен на него. В следващия си живот астралното тяло ще съдържа материя, способна да изрази същото желание, но човек по никакъв начин не е длъжен да използва тази материя по същия начин, както преди. В ръцете на внимателни и способни родители, които смятат подобни желания за лоши, индивидът би получил контрол над тях, би ги потиснал, когато се появят, и следователно астралната материя ще остане неживена и ще атрофира от желание за употреба. Материята на астралното тяло бавно, но постоянно се износва и се заменя, точно както при физическото тяло. Тъй като атрофиралата материя изчезва, тя ще бъде заменена с материя от по-фин порядък. Така пороците са окончателно овладени и са станали практически невъзможни за в бъдещето.

През първите няколко години от живота си егото има малко контрол над своите обвивки и затова очаква родителите да му помогнат да получи по-добър контрол и да му осигурят подходящи условия. Невъзможно е да се преувеличи пластичността на тези неоформени обвивки. Както може да се направи много с физическото тяло в ранните му години, както в случая с деца, тренирани като акробати, още повече може да се направи с астралните и умствените обвивки. Те тръпнат в отговор на всяка вибрация, която срещат, и са нетърпеливи за всички влияния, добри или лоши, които се излъчват от тези около тях. В ранна младост те са толкова податливи и лесно се формират, но много скоро те се закрепват и затвърдяват и придобиват навици, които, след като са твърдо установени, могат да бъдат променяни само с големи трудности. Така в много по-голяма степен, отколкото се осъзнава дори от най-обичливите родители, бъдещето на детето е под техен контрол. Записан е много поразителен пример, при който бруталността на учител непоправимо е наранила астралните и умствените тенденции на дете, така че да направи невъзможно детето в този живот да постигне пълния напредък, на който се е надявало. Толкова

жизненоважна е ранната среда на детето, че животът, в който се постига развитие на адепт, трябва да има абсолютно перфектна среда в детството.

Въпреки че по-голямата част от индивидите трябва да претърпят много земни превъплъщения, преди да намерят свободата и освобождението, все пак също така е вярно, че когато една душа достигне етапа на духовно развитие, в който земните връзки вече не я обвързват, тогава е невъзможно тя да бъде задържана в кръга на земното въплъщение. Такава душа е привлечена към други сфери, където земните привличания не съществуват. Нейната карма я носи далеч от земята, а не към нея. Това обаче е състояние само на малцина, въпреки че малко по малко всяка душа ще го изживее в следващите еони. В следващата глава има кратко описание на висшите полета, които ще бъдат дадени на този клас души, преминали отвъд прераждането. Дори такива души трябва да преминат през душевна дрямка след живота си в причинното поле, преди да могат да продължат по-нататък. В такива случаи те губят в съня си всичко, което е останало от ограничителните обвивки на земното желание, и отхвърлят всички плодове на земното действие, с изключение на това, което се нарича освобождение и свобода. Такива души никога повече не се събуждат на земята, нито някога се връщат там, освен ако доброволно не посетят отново земята като велики духовни учители. Такива души от време на време са обличали дрехите на хора през вековете, но винаги са били много повече от обикновен човек. Има полета на съществуване, по-високи от причинното поле, и наистина, благословена е душата, която се пробужда от душевната си дрямка и се озовава дори в най-смирено от тези възвишени състояния. Дори най-мъдрите мъдреци се покланят с благоговение при споменаването на тези сфери на съществуване, които даже надхвърлят човешкото въображение.

НАКРАТКО

Прераждане, неговите причини и механизъм

Нищо научено никога не се забравя. Човек сам се съди, награждава и изпълнява присъдата. Разбраните и овладени желания не дават кармичен плод с бъдещи действия. Любовта е в основата на всички възходящи тенденции на душата. Душата се преражда поради своите желания за нови опитности и възможности за разгръщане. Няма сила, която да налага на индивида прераждане. Космическата воля се появява в егото като желание за проявление. Много души избират прераждането да бъде в служба на човечеството. Егото събира всички материали, необходими за следващото му раждане, за да изпълни своята карма. Те са зародишите на необходимите качества. Знаещите родители могат да имат положителен ефект върху развитието на отрицателни черти у детето. В ранните години на развитие детето лесно се моделира и телата му лесно се повлияват. Има полета, по-високи от причинното поле, където дори и най-мъдрият мъдрец се кланя в благоговение.

ГЛАВА 6

ОТВЪД ПРЕРАЖДАНЕТО

Трябва да правите разлика между „Аз“, чисто само по себе си, и „Аз“-мисълта. Последната, бидейки само мисъл, вижда предмет и обект, спи, събужда се, яде и мисли, умира и се преражда. Но чистото „Аз“ е чистото съществуване, освободено от невежеството и мисълта-илюзия. Ако останете като „Аз“, само вашето съществуване, без мисъл, „Аз“-мисълта ще изчезне и заблудата ще изчезне завинаги. При кинопрожекция можете да видите лентата само при много слаба светлина или в тъмнина. Но когато всички светлини са включени, картината изчезва. Така също в прожектора на върховния атман (истинското Аз) всички обекти изчезват.

Мъдрец Шри Рамана Махариши

ПРЕГЛЕД НА ВИСШИТЕ ПОЛЕТА

Отвъд причинното поле са Будическото, Атмическото, Анупадическото и Ади полетата. Те са описани накратко в раздела „Царства на живота отвъд смъртта“ в първа глава. Когато съзнанието се издигне до будическата обвивка, с причинното тяло се случва нещо много забележително – то изчезва. Няма задължение то да бъде прието някога отново, но това не може да стане преди цялата карма на долните полета да бъде изчерпана. Човек не е освободен от обвързващите резултати на долните полета, докато не е напълно безкористен в тях. Ако, помагайки на друг, чувствате пълно единение с него, тогава получавате резултата от действието си само на будическото поле, а не на някое от долните полета. Будическото съзнание ни дава осъзнаване на единното съзнание на Бога, което прониква във всичко. Подобно осъзнаване дава усещане за максимална безопасност и увереност. Това се проявява под формата на най-огромния стимул, който може да си представим, макар че първоначално може да е тревожно, защото може да почувстваме, че губим себе си. Когато човек остави настрана причинното тяло, в което е живял толкова дълго, тогава ще намери далеч по-великия и по-висш живот. За да се направи това, се изисква известна смелост и в началото е стряскащо преживяване да бъдеш изцяло в будическо тяло, тъй като човек установява, че причинното тяло, от което е зависел от хиляди години, е изчезнало. Когато опитността настъпи, той ще знае с абсолютна сигурност, че Азът е едно. Идеята не може да бъде предадена, тъй като трябва да бъде преживяна. Не трябва обаче да се предполага, че когато индивидът влезе в най-ниското подниво на будическото поле, веднага е напълно осъзнат за единството си с всички. Това съвършенство на усещането идва само в резултат на много труд и усилия, когато е достигнато най-високото подниво на будическото поле. Стъпка по стъпка, подполе след подполе, търсецят трябва сам да постигне победа, защото дори и на това ниво все още са необходими труд и усилия, за да се постигне напредък.

Едва ли е нужно да кажем, че цялото описание на будическото съзнание задължително и по същество е несъвършено. Невъзможно е да се опише с думи какво е то, тъй като физическият мозък е неспособен да схване реалността. Достатъчно трудно е да се формира идея дори за явленията от низшето астрално поле, така че опитът да се опише будическото поле е немислим. Чувството за единство е характерно за будическото поле и на това поле всички ограничения започват да отпадат. Човешкото съзнание се разширява, докато индивидът не осъзнае, че съзнанието на неговите близки е включено в неговото собствено.

В това поле от опит разбираме със сигурност факта, че човечеството е едно. Въпреки че човек все още има свое собствено съзнание, факт е, че то се е разширило в такава съвършено съчувствие към съзнанието на другите. Той вижда всички останали като себе си. Докато преобладаващият елемент в причинното тяло е знанието, преобладаващият

елемент на съзнанието в будическото тяло е блаженството и любовта. Следователно будическото тяло се нарича обвивка на блаженството. Егоистичният човек не може да функционира на будическото поле, тъй като самата същност на това поле е съчувствието. На това поле съзнанията не е задължително да се сливат моментално на най-ниското ниво, но те постепенно израстват, докато се достигне най-високото ниво. В този момент човек се намира осъзнато в едно с човечеството. Това е най-ниското ниво, на което отделеността е абсолютно несъществуваща, а в своята пълнота осъзнатото единство с всички принадлежи към висшето атмическо поле. На всяко его, което може да достигне това състояние на съзнанието, му изглежда, че е погълнало или включило всички останали; човек възприема, че всички са части на по-голямо Съзнание. Индивидът престава да обвинява другите за различията им със себе си. Вместо това просто ги отбелязва като други прояви на собствената си дейност, тъй като сега може да види причини, които преди това са били скрити. Дори така нареченият „зъл човек“ се разглежда като част от себе си, слаба част; така че желанието е да помогнеш на такъв индивид, като излееш сили в тази слаба част от себе си. По този начин, когато човек се издигне до будическото поле, той може да придобие опита на другите; следователно не е необходимо всяко его да преминава през всяка опитност като отделен индивид. Ако някой не би искал да почувства страданието на другия, би могъл да се оттегли, но той би избрал да го почувства, защото иска да помогне.

Докато интуицията на причинното тяло разпознава външното, интуицията на будическото разпознава вътрешното. Интелектуалната интуиция ни дава възможност да осъзнаем нещо извън себе си, докато при будическата интуиция виждаме нещото отвътре. По този начин, когато работи в причинното тяло, ако един човек иска да разбере друг, за да му помогне, трябва да обърне съзнанието си към неговото причинно тяло. Конкретните характеристики са доста добре маркирани, но винаги се виждат само отвън. Ако иска да постигне същото познание с повишено съзнание на будическо ниво, той намира съзнанието на другия като част от себе си. Силата на самоотъждествяването се придобива не само по отношение на съзнанието на хората, но и по отношение на всичко останало в будическото поле. Това, което човек изследва, е станало част от себе си, и той го разглежда като вид симптом в себе си. Тази характеристика очевидно представлява фундаментална разлика. Преди да може да бъде постигната, трябва да бъде придобита пълна безкористност, защото докато има нещо лично в гледната точка на човека, не може да се постигне напредък с будическото съзнание. В будическото поле минало, настояще и бъдеще съществуват едновременно. Там човек не е обект на ограниченията на пространството, както на физическото поле. Следователно при четенето на минали или на акашови записи на никого вече не е необходимо, като на умственото поле, да преглежда поредица от събития, защото миналото, настоящето и бъдещето са едновременно присъстващи.

Отвъд будическото поле са следващите три по-високи полета, наречени атмическо, анупадическо и ади. Ади полето, което е най-високото, е първото поле, индивидуалният Господ. Именно от това поле става формирането на другите сфери и по-нататъшната творческа дейност. Оттук произлизат Монадите или единиците на съзнанието, за чиято еволюция в материята е подготвено полето на една вселена. Монадите пребивават в анупадическото поле. Терминът „анупадическо“ означава без никаква дреха или без никакво покривало, т.е. Монадите са в синхрон и отреагирват на божествените вибрации на ади полето, но не реагират на вибрациите на долните полета. Следователно всяка от монадите трябва да премине в долните полета, за да може да реагира на вибрациите на долните полета. Фрагментът от Божествения живот, известен като Монада, се проявява в полето на атма като троичен дух. Самият дух остава в своето собствено поле, това на атма. Вторият аспект, този на интуицията, или чистият разум, както понякога се нарича, е един етап по-долу и се изразява чрез материята на будическото поле. Третият аспект, този на интелигентността, обитава две полета по-ниско и се изразява чрез материята на причинното поле.

Като се обръща първо към природата на самата Монада, човек се сблъсква с трудността, че полето Анупадака понастоящем е извън обсега на ясновидците. Най-високото, което тези изследователи всъщност могат да знаят от пряко наблюдение, е проявяването на Монадата като Троичен Дух в атмическото поле. Най-добрият начин, по който човек може да си представи истинската природа на Монадата, е да мисли за нея като за част от Бог, която всъщност не може да бъде отделена. Човек никога не може да бъде

отделен от Бога, защото самата материя, в която се обвива, също е проява на Божественото. Да вземем аналогия от физическото поле: признава се, че електричеството е едно и също в целия свят, макар че може да е активно в една машина, а не в друга, но собственикът на нито една машина не може да твърди, че това е собствена електроенергия. Така и монадата е една навсякъде, макар и да се проявява чрез очевидно отделни и различни човешки същества.

Цялото божествено познание е в Монадата, но изразяването и отговорът на вибрациите на всяко долно поле на материята е дело на еволюцията. Следователно обосновката на еволюционното ѝ пътуване надолу и отново нагоре е с цел да подчини изцяло материята като обвивка, докато във всяко поле тя не отговори на вибрациите на подобна материя отвън. По този начин Монадата е в състояние да разкрие състояния на съзнанието, които отговарят на тези външни впечатления, като така правят възможно материята да ги осъзнае. Когато проявлението започне, Монадата се спуска надолу в материята, за да се движи напред и да форсира еволюцията. Монадата знае отначало каква е целта ѝ в еволюцията и тя схваща общата тенденция за това. Докато онази част от нея, която се изразява в егото, не е достигнала доста висок етап, тя почти не осъзнава детайлите на долните полета или поне малко се интересува от тях. На този етап тя почива в неопишимо блаженство, без активно съзнание за заобикалящата я среда. Целта на слизането на Монадата в материята е, че чрез своето спускане тя може да получи определеност в материални детайли. Може обаче да се попита: ако Монадата е същността на Божествеността в началото и се връща към Божествеността в края на дългото си поклонение, защо тогава е било необходимо тя да преминава през цялата тази еволюция? Това включва преминаване през много скръб и страдания. Въпросът е защо не може в крайна сметка просто да се върне към своя източник? Този въпрос се основава на погрешно схващане на фактите. Когато онова, което можем да наречем човешка монада, е излязло от Божественото, всъщност това не е било човешка монада. Въпреки това тя е била всемъдра Монада и не е имала характеристиките да реагира на вибрациите на долните полета. Когато в крайна сметка се завръща, след като е придобила опита на тези по-ниски полета, тя е под формата на хиляди милиони могъщи адепти, всеки от които може сам да се развива в Логоса или в творението, както е описано в тази книга. Когато човек, който не може да плува, е хвърлен в дълбока вода, в началото той е безпомощен, но в крайна сметка се научава да плува и да се движи свободно във водата. Така е и с Монадата: в края на своето поклонение на потапянето в материята тя ще бъде свободна и ще може да функционира във всяка част на долните полета, да създава по желание. Тя запазва завинаги и при всякакви условия всяка сила, която разгръща чрез по-плътната материя; неявното е станало явно и потенциалът – действителен. Собствената ѝ воля да живее във всички сфери, а не само в една, я привлича в проявление. В началото не е имало развита индивидуализация в Монадата – тя е била просто маса от монадна същност. Разликата между състоянието ѝ при излизане и при връщане е точно такава, както между голяма маса от блестяща мъглява материя и слънчевата система, която в крайна сметка се е формирала от нея. Мъглявината е красива, несъмнено, но неясна и в известен смисъл – безполезна; а слънцето, образувано от нея чрез бавна еволюция, излива живот, топлина и светлина върху много светове и техните обитатели.

Дори егото не е истинският вечен индивид, тъй като егото е имало начало и се е появило в момента на индивидуализацията. Което има начало, то трябва да има и край. Следователно дори егото също е непостоянно. Монадата и само Монадата е единственото истинско, постоянно същество. Човек може да гледа на егото като на проявление на Монадата на висшето умствено поле, но той трябва да разбере, че то е безкрайно далеч от съвършеното проявление. Всяко слизане от поле в поле означава много повече от просто покриване на духа – то също означава действително намаляване на количеството изразен дух. Съответствието между Монадата в отношение към егото и на егото в отношение към личността се нуждае от малко допълнително обяснение. Както егото е троично, така и Монадата и трите ѝ съставни части съществуват на най-високите три полета, т.е. ади, анупадическо и атмическо поле. В атмическото поле Монадата взема израз, който наричаме троичен атма или троичен дух. Това е за Монадата същото, както е причинното тяло за егото. Точно както егото поема три нисши тела (умствено, астрално и физическо), най-високото от които (умственото) е в долната част на собственото му поле, а най-ниското

(физическото) – две полета надолу, така също Монадата (троичният атма или дух) приема три по-нисши проявления (атма, буди и причинно), първото от които е в долната част на собственото ѝ поле, а най-ниското – две полета под него, т.е. в причинното поле. Така ще се види, че причинното тяло за Монадата е както физическото тяло – за егото. Ако човек мисли за егото като за душа на физическото тяло, тогава може да счита на свой ред Монадата като душа на егото. Точно както причинното тяло взема от личността всичко, което може да помогне за растежа му, така и причинното тяло предава същността на всички опитности, които може да са влезли в него, към атма. Престоят в атмическото поле е последното състояние, което продължава преди завършването на пътуването на Монадата в долните полета.

В един среднестатистически индивид Монадата едва ли е във връзка с егото и с по-нисшата личност, въпреки че някак и двете са неин израз. Точно както еволюцията за личността е да изразява егото по-пълно, така за егото тя е да изразява Монадата по-пълно. Точно както егото с времето се научава да доминира над личността, така и Монадата постепенно се научава да доминира над егото. Точно както личността и егото в крайна сметка стават едно цяло, така и Монадата и егото също стават едно цяло. Така животът в атмическото поле също приключва. Това е обединението на егото с Монадата – и когато това е постигнато, човек е постигнал целта на своето слизание в материята.

С това завършва краткият преглед на живота отвъд смъртта, предприет в тази книга. Трябва да се има предвид, че прегледът на живота отвъд смъртта, даден в тази книга, е само кратка план-схема за създаване на основно разбиране на живота след смъртта, така че човек да може да предприеме по-нататъшно подробно изследване на тази тема, достъпна в езотеричната литература.

НАКРАТКО

Преглед на висшите полета

Човек не е свободен от обвързващите резултати на долните полета, докато не стане безкористен на тези полета. Когато човек влезе в будическото поле, той осъзнава единството на всичко съществуващо, но все пак има собствено индивидуално съзнание. Будическото тяло се нарича „обвивка на блаженството“. Будическата интуиция вижда нещата или съществата отвътре, както другият човек/същество ги вижда. В будическото поле минало, настояще и бъдеще съществуват едновременно.

Човек може лесно да мисли за Монадата като за част от Бога. Целта на еволюцията на Монадата е да придобие съзнание и определеност в материален детайл, да стане способна да се превърне в творчески логос. Първоначално в Монадата не е имало индивидуализация. Егото не е истинският вечен индивид. Точно както егото и личността стават едно цяло, така и Монадата и егото стават едно цяло.

ГЛАВА 7

ВРЪЗКИ МЕЖДУ ЖИВИТЕ И ТЕЗИ В ОТВЪДНОТО

Тази глава има за цел да даде насоки и разбиране за поддържането на връзка с починалите, особено на тези обикновени хора, които повече не могат да се свързват със старите традиционни религиозни ритуали и практики, а все още не са се издигнали духовно, за да бъдат просветени.

Някога задавали ли сте си въпроса защо изглежда, че има много слаба връзка с починалите, въпреки че нашите уважавани духовни философии твърдят, че заминалите ни приятели са непрекъснато около нас? Чрез религиозните ритуали (предимно традиции от миналото) е имало достойни опити за постигане на възпоменание и служба за онези, които са заминали. От хиляди години религиозните ритуали са се смятали за подходящи – до съвсем скоро, когато условията за съществуване на човека се променят. Нашето приемане на формалните религии и ритуали отслабва и следователно религиозното влияние сега намалява, особено на запад, и поради това се изисква към предишната ни вяра, ритуали, молитви и церемонии да се добави още нещо, за да ни пренесе във висините, някога постигнати от религията във връзка със заминалите. Това допълнително нещо са *нашите собствени индивидуални съзнателни усилия и разбирането за тези процеси*.

Днес съществува голям вододел в съзнанието между нас, които живеем, и заминалите, и следователно ние лесно забравяме за преминалите от другата страна. В миналото е имало много повече взаимодействие с тях, въпреки че *това е ставало по повече или по-малко безсъзнателен и сънищен начин*. По-простите общества все още поддържат някои връзки с онези, които са заминали, чрез използването на религиозни ритуали и церемонии – и това ще бъде благотворно за много години напред. Нашата епоха, поради материалистичните концептуални мисловни структури и индивидуализъм, създава трудни условия за нас да съзнаваме онези, които са заминали, когато разчитаме на методи от миналото. Въпреки това, заради бъдещото развитие на човечеството, трябва да се установят повече съзнателни връзки между живите и тези от другата страна.

За нас е изключително трудно да разпознаем или дори да признаем възможността за съществуване на друго същество, освен ако това същество не се държи така, сякаш е човешка личност или е видимо за сетива като тези на животинското царство или пък се представи в някакво видение. Въпреки това има много други същества или разумни същности, които ни заобикалят, които не са като земни личности, не са видими за сетивата, нито се проявяват във форма на видение; и следователно те са или игнорирани от нас, тъй като тяхното въздействие се третира като сили на Природата, или поради нашата сегашна егоцентрична природа то се разглежда като собствени вътрешни импулси, т.е. въздействието на тези невъплътени същества обикновено се възприема и признава, но истинските причини за тяхното въздействие се отричат чрез представяне на концепции за неодушевени механични случайни сили на Природата или на физиката, или пък се приемат за някакво бляскаво, но необяснимо несъзнателно функциониране от нашия вътрешен живот. С други думи, въздействието на заминалите и на духовния свят и неговите същества върху нас е концептуализирано неточно с идеи, които са полуистини. Това има въздействието на поставен воал пред очите ни (Майя), който пречи да възприемаме това, което действително е около нас, в неговата пълна реалност. В миналото, когато древните са гледали към звездното небе, те са виждали не само физическите движения на звездните царства, но са виждали в движенията на звездите и планетите „отпечатъци“ на боговете, имащи силен отзвук тук, на земята – днес все още е останал смътен отзвук от това в астрологията. Нашето модерно материалистично състояние на възприемане на света ни позволява да видим само половината картина (Майя), но това състояние на съществуване всъщност е необходима потребност на нашия еволюционен път, докато ние като индивиди не станем достатъчно укрепени в нашето земно „Аз“ съзнание, т.е. в нашата личност, така че да постигнем целта на човечеството за осъзната себеориентирана дейност в свобода, без да бъде контролирана от импулсите и директивите на скрити духовни

същества, които по всяко време са активни в нашата непосредствена среда. Освен това, ако не сме достатъчно укрепнали в своята вътрешна природа и преждевременно станем директно осъзнати за заминалите души и за други същества, които ни заобикалят през цялото време и работят в рамките на вътрешния ни живот, то можем да се превърнем в играчки на различни психически сили, произтичащи от другата страна. Така може да не развием силно здравословно самонасочващо се земно съзнание за „Аз“, като в същото време тези сили непрекъснато са в нашето присъствие – и всъщност бихме могли да станем психически нестабилни. Днес е необходимо, за да продължи еволюцията на човечеството напред, да се осъзнае истинската природа на заминалите и на тези същества, които са от другата страна. Само тогава могат да се осъществят смислени взаимодействия с тях. Ако това не се случи, *влиянieto на злонамерените същества постепенно ще замени благотворното влияние на заминалите* и тези влияния ще се проявят като отрицателни наклонности в индивидите. Например в световен мащаб има значително и бързо увеличаване на психичните заболявания като депресия и на разни антисоциални тенденции, които са предизвикани от определени негативни несъзнавани влияния, произхождащи от другата страна. Въпреки това тези негативни влияния обикновено се концептуализират с психологически или телесен произход и обикновено се смята, че те могат да бъдат излекувани само с хапчета.

Една от основните пречки при общуването със заминалите е, *че не сме наясно как могат да се осъществят тези комуникации*, тъй като може погрешно да очакваме, че те трябва да са същите или подобни, както с хората, докато са били живи. Голяма измама е разпространената в близкото минало лъжлива представа от медиумите, че общуването със заминалите се осъществява по същия начин, както е било с личностите, когато в действителност тези медиуми обикновено са имали достъп само до изхвърлените астрални черупки на заминалите индивиди, които след това са били обитавани и оживени от други, обикновено злонамерени духовни същества. След това тези същества под прикритие неправомерно се появяват под формата на заминалите личности, които се проявяват чрез медиума. Реалните индивидуалности обаче вече са преминали в други духовни сфери. Този вид съобщаване е дало невярна представа за действително случващото се с тези от другата страна. Следователно всяка комуникация чрез медиум, която се проявява с индивид под формата на личност, трябва да бъде третирана с най-голямо подозрение по отношение на нейната истинност, тъй като само много малка част от този тип съобщения всъщност са истински и обикновено те са с онези заминали души, които са починали наскоро.

След смъртта, тъй като вече нямаме физически мозък, *вече няма да можем да мислим*, но ще чувстваме, възприемаме и осъзнаваме много по-интензивно нашата духовна среда. Ще носим плодовете на разбирането от това, което сме научили, докато сме били във физическото тяло. Нашата нова среда, в която вече няма да бъдем обвързани от ограниченията на личността, сега ще обхваща безброй по-висши и по-нисши духовни същества, включително тези на други заминали души, преплитащи се в нас и сред нас, заедно с безброй живи мисли, чувства и волеви импулси. Някои могат с право да опишат това по друг начин, че сега ние живеем в БОГА или в АЗА, и от наша гледна точка това е просто, но подходящо описание; обаче въпреки че много биха искали да вярват, че след смъртта човек влиза за вечни времена във вечно блаженство, това не е така. *Нашето разбиране, нашето състояние на благополучие и нашето взаимодействие с тези елементи в новата ни духовна среда ще зависи от това, как сме живели живота си на земята*; дали сме били морални, или неморални, религиозни или нерелигиозни, духовни или недуховни. След смъртта една специална област, която заминалите винаги ще могат да възприемат и разберат, са благородните и духовни мисли и чувства на онези приятели, които са познавали и които все още са живи. Следователно тези, които са на физическото поле, могат да бъдат от огромно значение и служба за заминалите си приятели.

Особеността на състоянието на заминалите е, *че въпреки че индивидите могат да видят великолепието на духовния свят, те буквално не могат повече да разберат нищо ново, нито сами да инициират никакви нови действия, които не са били подготвени от тях, докато са били живи*. Например в неблагоприятна ситуация това може да е като да се родиш сляп за целия си живот – и никой не ти казва, че има неща, наречени цветове; и тогава, ако си възвърнеш зрението, ти си объркан от възприемането на всички тези цветове,

тъй като нямаш понятие, което да ти помогне да разбереш какво възприемаш сега. Но ситуацията след смъртта е още по-ограничаваща, тъй като дори не е възможно заминалите да разберат това, както все още ние можем да го направим тук, на земята, *ОСВЕИ АКО* те са получили тази способност да разберат нещо от плодовете на делата си, докато са били живи, и/или *им се помага* от онези, които са познавали и които все още са живи. Следователно животът на земята е наистина специално и уникално място в схемата на Вселената.

Ако искаме да имаме връзка със заминалите, трябва да сме наясно, че вместо да си взаимодействаме с човешките личности със съпътстващите ги физически и интелектуални характерни реакции, сега трябва да си взаимодействаме със заминалите души, които вече са същества от осъзнатост или съзнание, които вече не заемат определено физическо пространство или форма, но могат да присъстват навсякъде в тяхната собствена особена среда. Техните съобщения към нас са сходни със силите на Природата или с вътрешните психологически импулси, интуиции и чувства. Не е въпрос да можем да си бъбрим със заминалите, както го правим помежду си, докато пием следобедния чай в пет часа в кафенето. Това, което дава възможност да се задават въпроси на заминалите или да им съобщим нещо е, че ние обединяваме живота на *чувствата* с нашите мисли и идеи в тези комуникации.

Обикновено когато говорим, знаем, че думите идват от нас; когато друг човек ни говори, ние знаем, че думите идват от него. Цялата връзка е обърната, когато говорим със заминалите. *Когато поставим въпрос към заминалите или им кажем нещо, това, което казваме, идва при нас от тях. Те вдъхновяват в душата ни това, което ги питаме, това, което им казваме, т.е. ние го възприемаме така, сякаш сами задаваме въпроса или казваме нещо. И когато те ни отговорят или ни кажат нещо, това излиза от собствената ни душа, т.е. ние възприемаме, като че заминалите са тези, които отговарят или казват нещо, когато всъщност то идва от собственото ни вътрешно същество.* Това е процес, с който човек е доста незапознат във физическия свят. Той чувства, че това, което казва, излиза от собственото му същество. За да установим комуникация със заминалите, трябва да се приспособим да чуем от тях това, което самите казваме, и да получим от собствената си душа това, което отговарят.

Моментът на заспиване е особено благоприятен за нас, за да се обърнем към заминалите. И други възможности съществуват, но този момент е най-благоприятен. Човек трябва да създаде картинна памет с усещане за заминалия приятел такъв, какъвто е бил като жив, и тогава, също така с интензивно чувство, да изработи въпроса, на който търси отговор. Връзката ви със заминалите трябва да е от сърцето, създадена от вътрешен интерес. Трябва да си спомните за любовта си към заминалия, когато е бил жив, и да се обърнете към него/нея не абстрактно, а с истинска сърдечна топлина. Вечерта, докато заспите, заминалият ви приятел ще може да получи въпроса ви, без дори да знаете това. Обикновеното съзнание по правило ще знае малко за случващото се, защото сънят идва веднага; но това, което е било пропуснато, често остава присъстващо в сънищата. В случая при повечето сънища, които имаме от заминалите – въпреки че от гледна точка на действителното съдържание те заблуждават – всичко, което се случва при тях, е, че ние ги интерпретираме неправилно. Ние ги интерпретираме като послания от заминалите, докато те не са нищо друго освен ехото от въпросите или комуникациите, които сами сме насочили към тях. Не трябва да мислим, че заминалите ни казват нещо в съня ни, а трябва да видим в съня си нещо, което излиза от собствената ни душа към заминалите. Сънят е ехото на това. Ако бяхме достатъчно развити, за да сме наясно със своя въпрос или с общуването със заминалите в момента на заспиване, на нас щеше да ни се струва, че самият заминал говори – следователно ехото в съня изглежда сякаш е послание от заминалите. В действителност то идва от нас. Това става разбираемо само когато разберем естеството на ясновидската връзка със заминалите. Онова, което заминалият изглежда, че ни казва, е всъщност това, което ние му казваме.

Моментът на събуждането е особено благоприятен за заминалите, за да се приближат до нас. В момента на събуждането за всяко човешко същество идват много известия от заминалите. Няма човек, който да не носи със себе си в момента на събуждане безброй известия от заминалите. В несъзнаваната област на душата си ние говорим непрекъснато със заминалите. Голяма част от това, което предприемаме в живота,

наистина е вдъхновено в нас от заминалите и от същества от висшите йерархии, въпреки че обикновено приписваме това на себе си, като идващо от собствената ни душа. Следователно трябва да развием чувствителност към онова, което идва от другата страна в собствения ни вътрешен живот.

Освен това е възможно тези от другата страна да възприемат нещо съвсем ново за света, но сами да нямат разбирането за него – и предавайки това възприятие на нас, ние от своя страна можем да го интерпретираме с нашите мисловни способности – и по този начин заминалата душа вече може да го разбере. Това е наистина забележителен и прекрасен обмен между различните полета на съществуване; и той ще става все по-необходим в бъдеще. Този обмен дава смисъл на нашето уникално земно съществуване във връзка с духовния свят.

Това, което казват заминалите, идва във форма, сякаш е от собствената ни душа. Светлината на утрото се приближава, моментът на събуждането бързо минава и ние рядко сме разположени да наблюдаваме интимните знаци, които възникват от душата ни. И когато ги наблюдаваме, ние сме достатъчно суетни, за да ги припишем на себе си. И все пак във всичко това – и в много други неща, които излизат от собствената ни душа – живее онова, което заминалите трябва да ни кажат. Това, което ни казват, изглежда като възникващо от собствената ни душа. Ако знаехме какво всъщност представлява животът, *това знание би породило чувство на благоговение и благочестие към духовния свят, в който ние и нашите заминали непрекъснато живеем.* Трябва да осъзнаем, че в голяма част от това, което правим, работят заминалите и други духовни същества.

Следователно след смъртта заминалите ще имат съзнание за своите близки и приятели, които оставят след себе си, ако техните близки и приятели имат благородни и/или духовни мисли. *(Ако тези, които са оставили зад себе си, са материалисти, заминалите знаят, че техните близки са тук, на земята, но не са в състояние да установят връзка с тях, а вместо това изпитват тъжна непоносима тъмнина и се питат къде са техните близки.)* Тази връзка с онези, които са останали на земята, ще бъде такава, че заминалият може да има достъп до вътрешния живот на любимия човек, така че да изразява определени интуиции, чувства (въображения) и импулси. Това понякога може да се почувства като много фино присъствие и ние трябва да развием чувствителност към тези неща. Следователно човек трябва да бъде чувствителен и внимателен към тази опитност – и едва тогава може да е възможно тези преживявания да се преведат в понятия. Ако не станем чувствителни и внимателни към своя вътрешен живот, тогава за нас това е все едно нашите заминали приятели вече да не съществуват, освен като спомени. В допълнение, за да са точни и съзнателни интерпретациите, обикновено предпоставка е да вървим в пътя на саморазвитието.

Тези заминали души, които са водили много материалистичен или неморален живот, след известно време ще изпитат дълги периоди на непоносими трудности под формата на самота и изолация, тъй като не са в състояние да „осветят“ средата си, в която се намират, и не могат да намерят други души и същества, с които да живеят в общност. Да развием способността да *осветяваме* пътя си е възможно само тук, на земята, или чрез духовна практика, с която се постига разбиране за духовния свят, или чрез религиозна практика (формална или неформално-религиозна практика, която не е необходимо да бъде свързана с някаква формална религия). Приема се, че нравственото развитие върви успоредно с това. *Въпреки това тук, на земята, ние също сме в състояние да помогнем много и да извършим ценна услуга на нашите предишни приятели, които са починали; можем да помогнем по време на сегашното им пътуване, особено на онези, които са водили материалистичен живот и вследствие на това сега са объркани от новите обстоятелства, в които се оказват. Можем да им помогнем, като извикваме в ума си, в чувствата и мислите си спомен за това, как са живели, и като им четем с разбирането за това, какви ще бъдат техните преживявания на смъртта или на други аспекти на духовната философия (в религиозната практика молитвата, ритуалите и церемониите към мъртвите също помагат).* Съдържанието на тази книга е добър пример за това, което може да се използва като материал за четене. Важно е съдържанието да стане наистина живо и съзнателно в нас, тъй като заминалите могат да четат само съдържанието на нашия вътрешен живот, а не самата книга.

В миналото, както и днес, молитвата, ритуалът и церемонията правят много добро

за заминалите приятели, но в сегашната епоха за много хора това вече не е ефективно, така че духовната философия и изследването са необходими и са адекватни допълнения към благотворните минали практики, които сега стават много по-малко ефективни поради напредъка в еволюцията. Просто казано, много хора вече не могат да се свържат със строгите и нетърпящи възражение изисквания на миналите практики и традиции на различните религиозни вероизповедания, но сега се изискват логично мислене и разбиране. Следователно в момента на заспиване е най-благоприятното време да зададем въпросите си на заминалите си приятели. В момента на събуждането ни заминалите разговарят с нас, дават ни отговорите, но ние трябва да сме бдителни и чувствителни към тези съобщения. През деня, като четем на заминалите, ние сме в състояние да им помогнем в новото им пътуване, в подготовката за следващия им живот.

Това, което е съобщено до този момент, може да бъде постигнато от средностатистическия индивид при всички обстоятелства. Обаче тези, които желаят да преминат към по-високо ниво на пряко и съзнателно общуване със заминали индивиди, трябва да предприемат дисциплиниран, редовен и балансиран път на саморазвитие, тъй като действителната съзнателна пряка комуникация с починал индивид е много трудна. Тя изисква добросъвестна грижа и развитие от страна на този, който я търси. Контролът и дисциплината са необходими за този вид общуване с духовния свят, защото той е свързан с много важен закон. Това, което разпознаваме като по-низши импулси при хората на земята, от другата, духовната страна, е по-високият живот; и следователно може лесно да се случи, когато човешкото същество не е постигнало истински контрол върху себе си, то да изпита издигане на низши импулси чрез директна комуникация със заминалите. Сега става разбираемо защо има много случаи на духовни учители, изпаднали в девиантно и вредно сексуално поведение.

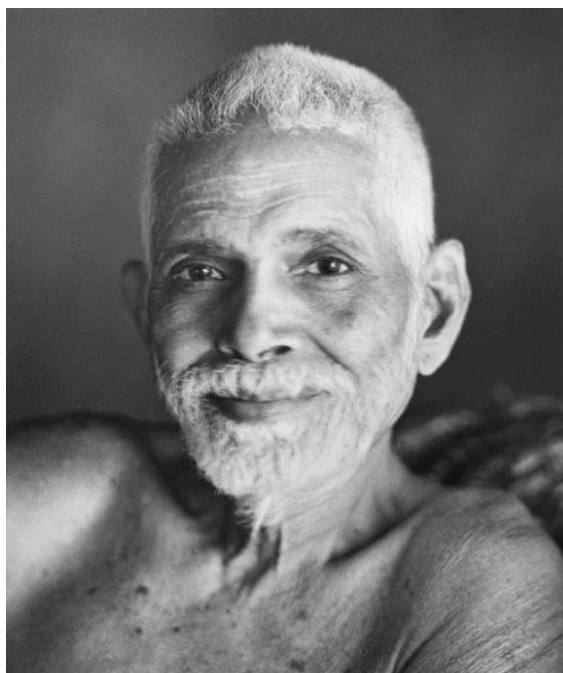
Не заминалите са тези, които възбуждат тези страсти, а стихията, в която те живеят. Имайте предвид: това, което тук чувстваме като „животинско“ по качество и природа, е основният елемент (астрално вещество), в който живеят заминалите. Царството, в което живеят заминалите, може лесно да бъде променено, когато влезе в нас; това, което е висш живот в онзи свят, може да стане низш, когато е вътре в нас на земята. Естествено, може да има опасност само за онези, които не са пречистили природата си чрез дисциплина и контрол и не са осъзнали чрез мислене каква е природата на тази духовна среда. Методите на съвременния спиритизъм трябва, разбира се, да се избягват. Когато общуването не е придружено от чисти мисли, това лесно може да доведе до стимулиране на низши страсти. Следователно има необходимост от дисциплиниран и балансиран път на саморазвитие, ако ще се осъществява тази напреднала форма на съобщаване.

ГЛАВА 8

ИСТИНАТА – КАКТО Я ПРЕПОДАВА УЧИТЕЛЯ РАМАНА

Някои се раждат веднага, други след известно време, няколко не се прераждат на тази земя, но в крайна сметка получават спасение в някоя по-висока сфера, и много малко се освобождават тук и сега.

Мъдрец Шри Рамана Махариши

При лотос краката на моя Сам Гуру...

Превъплъщаващото се его принадлежи на долното поле, именно мисълта. То е трансцендирано от Себе-реализацията.

Мъдрец Шри Рамана Махариши

КРАТКА БИОГРАФИЧНА СПРАВКА И УЧЕНИЕ НА ШРИ РАМАНА МАХАРИШИ

Рядко човек се натъква на гледка, където смесването на искрящо спокойно осъзнаване на Аза и неговото проявление в груба физическа форма може да се види в най-чистото си състояние. Такова същество е мъдрецът Шри Рамана Махариши, въплъщение в човешка форма на чисто фино невидимо съзнание – Аз, който заема уникално място както в историята на духовните мъдrecи на Индия, така и на човечеството като цяло.

Той е роден на 30 декември 1879 г. в Тиручуджи, малко село на тридесет мили югоизточно от град Мадурай, известен с храмовете си, разположен в щат Тамил Наду, Южна Индия. На 12-годишна възраст губи баща си, поради което той и по-големият му брат отиват да живеят при чичо си по бащина линия в Мадурай.

Понякога се случва човек, който е в духовния път, или дори който все още не е започнал съзнателно да търси, да добие представа за Реализацията, по време на която за кратка вечност изпитва абсолютна сигурност за своята божествена, неизменна идентичност на Осъзнаващ Аз. Подобно преживяване, произтичащо от страх от смъртта, се случва на Махариши на 17 юли 1896 г., когато той е момче на шестнайсет години. Докато седи сам в стая на първия етаж на къщата на чичо си, както твърди Шри Рамана по собствените си думи: „Тялото умира, но Духът, който е над него, не може да бъде докоснат от смъртта. Това означава, че аз съм безсмъртният Дух... Страхът от смъртта изчезна веднъж завинаги. Поглъщането в Аза продължи непрекъснато от това време насетне.“ По-късно, когато Шри Рамана разказва за своите преживявания в Мадурай за видението на смъртта, той казва: “Във видението на смъртта, макар че всички сетива са били отслабени, ахам сфурана (Самосъзнанието) отчетливо беше ясно и така разбрах, че именно това осъзнаване наричаме „Аз“, а не тялото. Това Самосъзнание никога не се разпада. Не е свързано с нищо. То е Самосветещо. Дори ако това тяло бъде изгорено, то няма да бъде засегнато. Следователно в този ден осъзнах толкова ясно, че това беше „Аз“.“

Скоро след настъпването на тази промяна след тежко пътуване, великият мъдрец се отправя към Тирувананамалай, град в подножието на светия хълм Аруначала, и пристига там на 1 септември 1896 г. Той прекарва останалите 54 години от живота си в сянката на Аруначала. Първата половина от тях прекарва в пещерите, втората половина – в Ашрам в подножието му, наречен Шри Раманашрамам на великия мъдрец.

За да осъзнаем, докато сме във физическо тяло, нашата Истинска идентичност на Осъзнатост, която е неизменният свидетел на променящия се свят, Шри Рамана е описал два метода. Духовните пътища, които Махариши преподава, са прости и директни. Той често казва: „Питайте се „Кой съм аз?“ Или се подчинете“. Тези два пътя водят към една и съща цел. Това, което той предлага първо, винаги е било себеизследване. Това означава съсредоточаване върху чистото чувство за съществуване, чистото Аз-съм за себе си. И човек открива, че това е същото както чистото съзнание, чистото, безформеното осъзнаване.

Артър Осборн пише: „Силата на присъствието му беше огромна, а красотата му – неопишуема, и въпреки това, в същото време той беше напълно прост, напълно естествен, неизискващ, непретенциозен, незасегнат“. Махариши написва няколко малки трактата, като основната му творба е „Уладу Нарпаду“, „Четиридесет стиха за това, което е“, „Упадеса Сарам“, „Същност на наставлението“, „Пет химна за Аруначала“ и превежда някои текстове, които той смята за важни и полезни за онези, които следват съветите му.

На 14 април 1950 г. Махариши напуска физическото си тяло. Мястото, осветено от неговото присъствие, се посещава като място за поклонение от духовно търсещи от цял свят хора и присъствието на великия мъдрец винаги се усеща там. Много духовно търсещи са почувствали присъствието му там и са постигнали просветление. За да почувства истината зад тези думи, човек трябва да посети Шри Раманашрамам, за да я изпита от първа ръка.

ПРЕРАЖДАНЕ И РЕАЛНОСТ

За Махариши смъртта, подобно на живота, е просто мисъл. Когато човек е буден, той мисли непрекъснато, в сънищата мислите постепенно намаляват, но когато се премине от сън със сънища към сън без сънища, мислите престават и той се радва на пълен мир, докато не се събуди и не възобнови мисленето си, а заедно с него – и неспокойното, без мир будно състояние, в което мислите се носят като вълни в океан. Когато смъртта повали тялото, животът продължава в астралния, в умствения и причинния свят до пълното събуждане в ново тяло. Ежедневният цикъл на събуждане и сън е миниатюра на цикъла на живота и смъртта. За да се премине отвъд раждането и смъртта, човек трябва да премине отвъд процесите на мисълта, което става възможно чрез себerealизация.

Според Шри Рамана Махариши целият процес на прераждане се поддържа от склонността на ума да се отъждествява с тялото. Когато човек осъзнае истинската си

същност, че е самосъзнание, цялата чудесна структура на теорията за прераждането се стопява. От гледна точка на Аза няма раждане или смърт и няма прераждане.

Смъртта, животът и прераждането са предмет на много от въпросите, задавани от гостите, посетили махариши. Следват някои разговори с него във връзка с реалността и прераждането, записани от Шри С. С. Кохен.

4 януари 1937 г.

1. Посетител попита Шри Махариши:

Посетител: Как може да се преодолее ужасният страх от смъртта?

Бхагаван: Кога те обзема този страх? Идва, когато не виждаш тялото си, да речем, в сън без сънища, или когато си под упойка? Той те преследва само когато си напълно „буден“ и възприемаш света, включително тялото си. Ако тях не ги виждаш и останеш чистото си аз, както в съня без сънища, никакъв страх не може да те докосне.

Ако проследиш този страх до обекта, чиято загуба го поражда, ще откриеш, че този обект не е тялото, а умът, който функционира в него и чрез когото средата и привлекателният свят се познават като гледки, звуци, миризми и др. Много хора биха били твърде доволни, ако биха се отървали от болното си тяло и от всичките проблеми и неудобства, които то им създава, ако непрекъсваемостта на осъзнаването би им била гарантирана. Човек се страхува да не изгуби осъзнаването, съзнанието, а не тялото. Хората обичат съществуването, защото то е вечно осъзнаване, което е тяхното собствено Аз. Защо тогава да не се придържат към чистото осъзнаване сега, докато са в тяло, и да се свободят от всякакъв страх?

2. Един индиец от Мисоре, г-н М., беше прочел някои теософски книги и остана тук няколко месеца, опитвайки се да ги усвои. Той искаше да знае за преражданията.

М.: Теософията говори за интервали от 50 до 10 000 години между смъртта и прераждането. Защо е така?

Бх.: Няма връзка между стандарта за измерване на едно състояние на съзнанието и друго. Всички такива измервания са хипотетични. Вярно е, че на някои хора отнема повече време, а на други – по-малко. Но трябва ясно да се разбере, че не душата идва и си отива, а мислещият ум на индивида, който я прави да изглежда така. На каквото и поле да действа умът, той създава тяло за себе си: във физическия свят – физическо тяло, в света на съня – тяло за съня, което се мокри от дъжд насън и се разболява от болести насън. След смъртта на физическото тяло умът остава неактивен за известно време, както в сън без сънища, когато остава без свят и следователно без тяло. Но скоро след това той отново се активизира в нов свят и ново тяло – астралното – докато не поеме друго тяло в това, което се нарича „прераждане“. Но *инани*, *самоосъзнатият* човек, чийто ум вече е престанал да действа, остава незасегнат от смъртта: умът се е снижил и никога не се надига отново, за да причинява раждания и смърт. Веригата от илюзии се е скъсала завинаги за този човек.

Вече е ясно, че няма нито истинско раждане, нито истинска смърт. В този процес умът създава и поддържа илюзията за реалността, докато тя не бъде унищожена чрез себереализация.

12 април 1937 г.

3. Една жена от Нидерландия, г-жа Гонгрип, жителка на Адиар, е тук на тридневен посещение. Тя иска да знае причината за желанието за живот, известно в Пали писанията с името *Танха*, което е присъщо на целия живот.

Г-жа Г.: Каква е причината за *танха*, жаждата за живот, жаждата за прераждане?

Бх.: Истинското прераждане е умиране от егото в духа. Това е значението на разпятието на Исус. Винаги, когато съществува отъждествяване с тялото, тяло винаги се намира, независимо дали това, или друго, докато телесното чувство изчезне чрез сливане с източника – духа или Аза. Камъкът, хвърлен нагоре, остава в постоянно движение, докато се върне към източника си, земята, и спре движението си. Главоболието продължава да създава проблеми, докато състоянието преди главоболието не се възстанови.

Жаждата за живот е присъща на самата природа на живота, която е абсолютно съществуване – сат. Макар и неразрушимо по природа, поради лъжливо отъждествяване с разрушимия си инструмент – тялото, съзнанието придобива лъжливо схващане за своята разрушимост. Поради това фалшиво отъждествяване то се опитва да увековечи тялото и

това води до последователност от раждания. Но колкото и дълго да могат тези тела да продължат да съществуват, в крайна сметка те стигат до края и отстъпват пред Аза, който единствен съществува вечно.

Г-н С.: Да, „Откажете се от живота си, ако искате да живеете“, казва „Гласът на Тишината“ на Х. П. Блаватски.

Бх.: Откажете се от фалшивото отъждествяване и не забравяйте, че тялото не може да съществува без Аза, докато Азът може да съществува без тялото; всъщност винаги е без него.

Г-н С.: Току-що в съзнанието на г-жа Г. се появи съмнение, тъй като сега чу, че човек може в друг живот да се роди като животно, което противоречи на това, което Теософията я е учила.

Бх.: Нека този, който се ражда, да зададе този въпрос. Първо разберете кой е, който се ражда, и дали има действително раждане и смърт. Те са само на егото, което е илюзия на ума.

5 май 1943 г.

4. Г-н Б. е отдаден последовател на Шри Бхагаван. Преди няколко дни той загуби единствения си син, което разклати вярата му в махариши и в Божията благодат. Няколко дни той стачкува, като се държи далеч от Ашрама, но днес влезе „за да си го изкара“ на Шри Бхагаван с дълъг списък от въпроси, които беше подготвил. След като получи някои отговори, остана доволен.

Г-н Б.: Какво е вярата?

Бх.: Вярата, Любовта, Благодатта са цялата ти природа, Азът.

Б.: Ако това е така, вярата и благодатта могат да се получат само при Реализирането на Аза. Всичко, което наричаме Вярата и т.н., до него момент е променливо и невярно.

Бх.: Точно така.

Б.: Скръбта мисъл ли е?

Бх.: Всички мисли са скръбни.

Б.: Дори приятните мисли също трябва да бъдат скръбни.

Бх.: Да, защото мислите отвличат вниманието далеч от Аза, който е пълното Щастие.

В.: Какво накара Бхагаван да дойде в Аруначала?

Бх.: Какво ви накара всички вас да дойдете?

В.: С това искам да зная дали има някаква разлика в духовните възгледи на Бхагаван между деня, когато той напусна Мадурата, и сега.

Бх.: Няма никаква: преобладава едно и също преживяване през цялото време без промяна.

В.: Тогава къде беше необходимостта на Бхагаван да пише химни в хваление на Аруначала? Това за него ли беше, или за нас?

Бх.: Не зная защо ги написах. Може да е за други.

В.: Какво е Животът?

Бх.: Материално казано, Животът е тялото; духовно казано, това е Крайното Съзнание. Зависи как го гледаш.

В.: Какво е Смъртта?

Бх.: Това е забравата за нечия истинска същност.

На това място посетител прекъсна с въпрос дали самоубийството е грешно действие.

Бх.: Убиването на невинното тяло със сигурност е грешно. Самоубийството трябва да се извърши върху ума, където страданието е утаено, а не върху тялото, което е неодушевено и не чувства нищо. Умът е истинският виновник, тъй като е създателят на страданието, което изкушава към самоубийство, но чрез грешка в преценката невинното, неодушевено тяло е наказано за това.

3 септември 1948 г.

5. Три англо-индийски лекарки дойдоха от Бангалор. Едната от тях наскоро беше загубила съпруга си при самолетна катастрофа. Тя попита Шри Бхагаван:

Г-жа: Има ли прераждане?

Бх.: Знаеш ли какво е раждането?

Г-жа: О, да, зная, че съществувам сега, но искам да зная дали ще съществувам в бъдеще.

Бх.: Минало!... Настояще!... Бъдеще!...

Г-жа: Да, днес е резултат от вчера, от Миналото, а утре, Бъдещето, ще бъде резултат от днес, от Настоящето. Права ли съм?

Бх.: Няма нито Минало, нито Бъдеще. Има само Настояще. Вчера беше настояще за теб, когато го преживя, а утре също ще бъде настояще, когато ще го преживяваш. Следователно преживяването се осъществява само в настоящето, а отвъд преживяването нищо не съществува.

Г-жа: Тогава Миналото и Бъдещето просто въображение ли са?

Бх.: Да, дори Настоящето е чисто въображение, защото усещането за време е чисто умствено. Пространството по същия начин е умствено; следователно раждането и прераждането, които се извършват във времето и пространството, не могат да бъдат други освен въображаеми.

22 февруари 1949 г.

6. Добре образован човек от Северна Индия излезе напред, простря се към Шри Бхагаван и седна в предната редица. Той попита на отличен английски:

Посетител: Каква е причината и произходът на Вселената?

Бх.: Нямаш ли си собствени грижи?

П.: Разбира се, че имам; затова искам да зная за Живота, Смъртта, Съзнанието и т.н.

Бх.: Започни с началото: кой има Живот, Съзнание и т.н.? Ти например имаш ли живот?

П.: Разбира се, че зная, че съм жив, защото виждам тялото си.

Бх.: Винаги ли виждаш тялото? Какво се случва с него и с Вселената, когато спиш?

П.: Не зная, загадка е.

Бх.: Може да не знаеш какво се случва с тях, но по тази причина преставаш ли да съществуваш?

П.: Не зная.

Бх.: Как тогава знаеш, че съществуваш дори сега?

П.: Сега имам осъзнатост и виждам тялото си да се движи и да мисли.

Бх.: Но виждаш тялото си също така да се движи, да мисли и да се намира на всевъзможни места, докато всъщност лежиш дълбоко заспал в Тируванамалай.

П.: Загадка е. Мога ли да кажа, че аз, постоянният, винаги присъствам и само моето его се променя?

Бх.: Значи мислиш, че сте двама души: постоянното „Аз“ и егото. Възможно ли е това?

П.: Тогава, моля те, покажи ми пътя към Реалното.

Бх.: Реалното е винаги присъстващо, както екрана, по който се движат всички кинематографски ленти. Докато филмите се появяват на него, той остава невидим. Спрете картините и екранът, който през цялото време е присъствал, всъщност единственият обект, съществувал през цялото време, ще стане ясен. Всички тези вселени, хора, предмети, мисли и събития са просто картини, движещи се по екрана на Чистото Съзнание, което само по себе си е истинско. Формите и явленията отминават, но Съзнанието остава вечно.

Няколко дни по-късно Шри Бхагаван даде различен отговор на подобен въпрос, зададен от д-р Годел, френски медик на Суецкия канал. Той каза на лекаря:

Трябва да правите разлика между „Аз“, чисто само по себе си, и „Аз“-мисълта. Последната, бидейки само мисъл, вижда предмет и обект, спи, събужда се, яде и мисли, умира и се преражда. Но чистото „Аз“ е чистото Същество, вечното съществуване, освободено от невежеството и мисълта-илюзия. Ако останете като „Аз“, само вашето същество, без мисъл, „Аз“-мисълта ще изчезне и заблудата ще изчезне завинаги. При кинопрожекция можете да видите лентата само при много слаба светлина или в тъмнина. Но когато всички светлини са включени, картината изчезва. Така също в прожектора на Върховния Атман всички обекти изчезват.

Д-р Г.: Това е Трансцендентното състояние.

Бх.: Не, трансцендирайки какво и от кого? Вие самите съществувате.

РАЗМИСЛИ ЗА ЖИВОТА, СМЪРТТА И ПРЕРАЖДАНЕТО

7. Новината за нечия смърт беше донесена на Учителя. Мъдрецът Рамана отбеляза: „Добре. Мъртвите наистина са щастливи. Те са се отървали от проблемния свръхрастеж – тялото. Мъртвецът не скърби. Надживелите скърбят за него. Страхуват ли се хората от съня? Напротив, те се домогват до него и като се събудят, отбелязват, че са имали щастлив сън. И все пак сънят не е нищо друго освен временна смърт. Смъртта е дълъг сън“.

Размисъл: Мъдрецът Рамана посочва яркия контраст в поведението ни в двойните състояния на смъртта и съня, които са еднакви, освен по отношение на продължителността. В това също не можем да сме много сигурни. Мразим смъртта, но бягаме с все сила след съня, дотолкова, че ако останем без сън за няколко нощи, търсим медицинска помощ и започваме да гълтаме хапчета за сън, дори прибягваме до драстични инжекции с морфин. Във временната смърт, която наричаме сън, постигаме леглата си и го очакваме с нетърпение.

В дългия сън, който наричаме смърт, вместо да се чувстваме още по-щастливи за заминалия любим, който му се наслаждава, натъжаваме се и скърбим. Ирационалността на нашето поведение би изглеждала нелепо за мъдрия човек, ако не беше остротата на силната мъка и ужасяващия страх, който смъртта вдъхва.

Мъдрецът Рамана възприема тялото като „проблемен свръхрастеж“, защото се наслаждава върху него – чистото същество. Макар да има тяло, той се вижда *безтелесен* – *видеха*. Усещането за „аз“-тяло не съществува за него, но въпреки това нуждите и болестите на тялото продължават да бъдат „проблемни“. *Видехаис а Мукта* (този, който е освободен), понякога се нарича *Видехамукта* (този, който е освободен след смъртта) . Поклонниците го почитат като проявление на чистия Брахман, но неинтелигентният нарича състоянието му „жива смърт“. Но тогава всички работим за тази „жива смърт“; и тези, които го подиграват, също.

Мъдрецът Рамана продължи:

8. „Ако човек умре, докато е жив, няма нужда да скърби за смъртта на друг. Съществуването на човека е очевидно със или без тялото. Защо тогава трябва да желаем телесните окупи? Човек трябва да открие своето безсмъртно Аз и да бъде щастлив.“

Размисъл: В последната бележка видяхме кой е „човекът, който умира, докато е още жив“. Естествено е такъв човек да не оплаква смъртта на никого; защото той познава неговото положение и състояние, както познава своето, и се смее от радост. Мъдрецът Рамана говори от опит, когато казва, че човек остава същият при всички обстоятелства и условия „със или без тяло“.

9. Голям последовател на мъдреца Рамана загуби единствения си син, на три години. На следващия ден той и опечаленото му семейство дойдоха в Ашрама. Като ги видя, Мъдрецът каза: „Упражняването на ума помага на човека смело да понесе скръбта и тежките загуби – по-специално загубата на потомството. Скръбта съществува само докато човек вярва, че той има определена форма. Ако формата се трансцендира, човек би осъзнал себе си като вечен, нямащ нито раждане, нито смърт. Това, което се ражда, е само тялото“.

Размисъл: „Трансцендиране на формата“ е великолепа идея. Това, което смъртта унищожава, е само формата – и докато сме привързани към формата, ние продължаваме да усещаме жилото на смъртта. Но ако чрез знание разберем, че формата не е човекът, когото обичаме, ще бъдем в състояние да преодолеем мъката – и всъщност самата смърт.

Всички сме съгласни, че любимият е не просто форма, цветна картина, неодошевена субстанция, а същество, същност, която кипи от живот и интелигентност, която мисли, чувства, обича, желае, действа и с която ние установяваме взаимоотношения като с баща, син, съпруг, съсед, приятел и т.н. Тялото, което е лишено от интелигентност, може само по себе си да изпълнява една от тези функции; и когато животът се оттегли от него, то остава безжизнена разложена материя, годна за кремация.

„Умственото упражняване“, което мъдрецът Рамана предлага, не само ще убие всяка скръб при тежки загуби, но и ще ни разкрие истината за нашето безсмъртие – и по този начин ще ни спаси от бъдещо раждане и смърт. Оттук Писанията (*Срутис*) определят закона, че всеки възприемаем и мислим обект е обект на съзнанието – и следователно неодошевен,

променлив и разрушим. Самият субект или съзнанието е одушевено, непроменливо и неразруσιμο.

10. Мъдрецът Рамана казва: „Вижте как едно дърво, на което отрежат клоните, прораства отново. Докато източникът на живота не бъде засегнат, то ще расте. По същия начин *самскарас* (фини впечатления или тенденции, съхранявани в ума, продължаващи от предишни животи в резултат на собствената минала карма или действия) потъват в сърцето при смъртта: те не загиват, а се прераждат. Точно както голямото баняново дърво пониква от мъничко семе, така и широката вселена с имена и форми изниква от сърцето“.

Размисъл: Това е обосновката на прераждането. *Самскарас*, или впечатленията, останали в края на един живот, стават семена за следващия. Те са складирани в Сърцето, от което ново тяло с нови среди, нови обстоятелства и нови наклонности „изниква“ в точния момент, за да формира новия живот. Както костенурката изтегля крайниците си в черупката, така и (психическите) впечатления от целия живот се събират заедно в последния момент и съвместно със сетивата се изтеглят в центъра на съзнанието, за да образуват ядрото на бъдещото раждане. *Бхагавад Гита* (Едно от световните духовни съкровища; Индийско писание от съществена важност, в което Господ Кришна инструктира своя ученик Арджуна за природата на Бог, Вселената и пътя към освобождение) изразява това картинно:

„Когато Господ придобие тяло и когато го изостави, той улавя сетивата и манас (ума) и ги носи, както вятърът носи уханието от цветята“.

„Поставен в ухото, омото, докосването, вкуса, мириса и ума, Той се наслаждава на обектите на сетивата.“

„Заблудените не Го виждат, когато Той си тръгва или остава или се наслаждава, държан от качествата (гунас – Трите основни качества на природата, които определят присъщите характеристики на всички създадени неща. Те са: саттва – чистота, светлина, хармония; раджас – интелигентност, активност и страст; и тамас – притъпеност, инертност и невежество); виждат Го разумните.“

(Гита, глава XV. Стихове 8-10)

Така Господ изравнява *дживата* (индивидуалната душа) със Себе Си, защото именно Той, безсмъртният и неизменящият се, е този, който взема тела, за да се наслаждава на сетивата чрез тях, изоставя ги, взема нови и т.н. Това е потвърждение от писанията за нашето безсмъртие и божественост. С възхода на тялото сетивата и всички психически способности също се издигат и разгръщат една вселена в безкрайното пространство и безкрайното време. Следователно цялата Вселена се корени в малката кухня, която наричаме Сърце.

Забележка: Сърцето е малката кухня или седалището на Съзнанието от дясната страна на гърдите, както е изпитано и добре разяснено от мъдреца Рамана; това е истинското Аз – всичко, което е проявено и непроявено.

Забележка: По-нататък П. означава последователя, а М. – Махариши Мъдреца Рамана.

11. П.: Ако човек, когото обичаме, умре, идва скръбта. Да избягваме ли скръбта, като обичаме всички или като не обичаме изобщо?

М.: „И двете представляват едно и също нещо. Когато всички са станали единият Аз, кой остава да бъде обичан или мразен? Егото, което скърби, трябва да умре. Това е единственият начин.“

Размисъл: Вече обсъдихме въпроса, че скърби този, който смята, че тялото е любимият. Когато тялото умира, смята се, че любимият е умрял. Кой е отговорен за тази грешка? Егото, разбира се, т.е. човекът, който бърка себе си със собственото си тяло. Но това е само по себе си е погрешно схващане, въображаемо същество. Следователно изводът е ясен, че цялото явление е чек без покритие – мъртвите, мъката по мъртвите и онзи, който е поразен от мъка по мъртвите. Това е кошмар, създаден от въображението, от който е трудно да се отървем. Ако може да се намери начин да се убие кошмарът, да речем чрез *садхана* (духовна практика), халюцинацията ще се разпадне по собствено желание в реалността на Аза. В този случай любовта, за която питащият говори, няма да има повод да се прояви поради липсата на двойственост на обичащ и обичан, Азът ще бъде единственото съществуване.

12. Мъдрецът Рамана казва: „Питате дали това ето се превъплъщава. Да, но какво е превъплъщение? Егото е същото, но се появяват нови тела и го задържат. Просто наблюдавайте какво се случва дори (сега) с вашето тяло. Да предположим, че искате да отидете в Лондон. Вземате превоз до доковете, качвате се на параход и стигате до Лондон след няколко дни. Какво се е случило? Превозът пътува от едната част на света до другата. Движенията на превоза са насложени върху тялото ви. По същия начин превъплъщенията са наслагвания. Ти ли отиваш в света на сънищата, или той идва? Със сигурност е последното. Същото може да се каже и за превъплъщенията. Егото остава непроменено през цялото време“.

Размисъл: Основният момент на този текст е, че това, което се случва с индивида, се надига отвътре в самия него, макар че изглежда, че идва отвън. Раждането е приемането от индивида – *джива* (индивидуалната душа) или ето – на тяло, изтъкано от вътрешностите на индивида, подобно на тялото по време на сън, което се вдига от сънуващия и се налага върху сънуващия ум, или от същия индивид. Това е значението на „Отиваш ли към съня, или той идва при тебе?“. Смъртта е временното премахване на това наслагване, а раждането е възстановяването му в нова форма – и т.н., и т.н., докато инана {истинско знание, че човекът (атманът) е идентичен с Крайната Реалност (Брахман)} довежда наслагванията до радикален край. Това прилича на безкрайния брой паяжини, които паякът плете от себе си за временно използване.

Аналогията с пътуването показва факта, че самият индивид остава винаги един и същ и че дългото пътуване (*самсара* – Светът на промяната и превръщането; цикълът на повтарящото се раждане и смърт в материалния свят) не се предприема от индивида, а от поредица обвивки, които използва за целта. *Джива* (индивидуалната душа) изгражда свои собствени обвивки (тела) и ги използва за собственото си удоволствие, така да се каже, според изискването на *праабдха* (съдба, част от кармата, която да бъде отработена в този живот) – резултат от нейното поведение и психически впечатления при използването на предишните тела. Следователно погрешно е да казваме, че умираме и се прераждаме или че ние сме тези, които обикаляме и се въртим в колелото на еволюцията. Оставаме винаги едни и същи, без начало или край. Нека закрепим това твърдо в съзнанието си, за да не се изгубим в теориите на окултизма, бихевиоризма и други подобни.

13. П.: Интелектът и емоциите преживяват ли смъртта?

М.: „Преди да помислиш за това, първо помисли какво се случва в съня ти. Сънят е само интервалът между две събуждания. Те преживяват ли този интервал? Те представляват съзнанието на тялото и нищо повече. Ако си тялото, те винаги се държат за тебе. Ако не си, тогава те не ти влияят. Този, който беше в съня, е този, който говори сега. Не си бил тялото в съня. Сега тялото ли си? Разбери това и целият проблем ще бъде решен“.

„Роденото трябва да умре. Чие е раждането? Беше ли роден? Как раждането и смъртта влияят на вечния Аз? Помисли за кого възникват тези въпроси и ще разбереш.“

Размисъл: Това е изключително интересно за тези, които се интересуват от собствената си смърт. Сега сте будни и утре ще сте будни. Но между двете има празнина на не-будно състояние. Какво се случва с вашия интелект и емоции в това състояние? Може да пледирате за невежество за това, което се случва, но знаете, че съществувате тогава, в противен случай нямаше да споменавате празнината, а именно съня изобщо: не бихте казали: „Спах в продължение на шест часа снощи“, с което признавате, че сте преживели опитността на съня, както и че сте преживели събуждането. Ако имаше прекъсване във вашата опитност през нощта, вие щяхте да умирате с всеки ден и да сте нов човек всяка сутрин. Тогава не би било възможно да се поставя въпросът дали можете да си спомните, че сте се срещали с този или с онзи вчера, или сте направили това или онова преди двадесет години. Нямаше да има никакъв спомен за нищо преди днешния ден, дори и за вашето име, дом, бизнес или семейни отношения, тъй като би било все едно сте се родили отново. Фактът, че имате спомен за предишни събития, за обекти и за това, че многократно сте спали и сте се събуждали, доказва, че сте установени, че сте логичен континуум, преминаващ през различни преживявания, понякога приятни и запомнящи се, а понякога и

обратното. Вие сте краятът, върху който всичките тези преживявания се нанизват като мъниста.

„При условие“, може да спорите, „че съществувам във всички тези преживявания и състояния и през всичките тези години, как така си спомням повечето от тези преживявания, но не и тези, които са се случили само преди няколко часа в съня ми?“ Отговорът е, че ние изобщо не се занимаваме с преживяванията; защото паметта, както сетивата, се връща към Източника по време на сън и излиза отново при събуждане. Интересуваме се само от вашето собствено съществуване – и тъй като признавате неговата непрекъснатост в съня, не ни остава нищо друго, освен да приложим това към състоянието след смъртта. Мисля, че не би трябвало да има затруднение в това. Поддържайки нашата позиция относно непрекъснатостта на *джива* (индивидуалната душа) дори при отсъствие на тялото в състояние на сън, установяваме, че притежанието на тяло не е необходимо да бъде критерий за съществуване. При това положение какви добре обосновани доказателства трябва да приемат изчезването на съществуването с изчезването на тялото? Със сигурност никакви.

Що се отнася до нашия интелект и емоции след смъртта, те ще отидат там, където и сега отиват всяка вечер.

Забележките на мъдреца Рамана сега стават очевидни: „Този, който спи, сега се събужда. Не сте били тялото по време на съня, така че не сте него и сега. Това, което се ражда – тялото – трябва да умре. Не си роден, за да можеш да умреш. Ражданията и смъртта не засягат тебе – Азът“.

14. П.: Какво сме били всички в предишните си раждания? Защо не знаем собственото си минало?

М.: „Бог по Своята милост е скрил това знание от хората. Ако знаеха, че са добродетелни, щяха да се възгордеят; при обратното щяха да се отчаят. И двете са лоши. Достатъчно е човек да познава Себе си“.

Размисъл: Въпросът идва от Ашрамитите; той възниква всъщност пред почти всички в духовния път. Мъдрецът Рамана с право благодари на милостивия Бог, че предизвиква тази забрава преди прераждането, иначе светът би бил пълен хаос и животът – далеч по-нещастен, отколкото е вече при сегашните условия. Освен гордостта или унижението, за които говори мъдрецът Рамана, има хиляди събития и неща, които е по-добре да бъдат напълно забравени, и милиони хора, които е по-добре да останат неразпознати заради себе си и заради засегнатите хора. Проблемите биха възникнали в такъв мащаб и от такова естество, че вероятно биха направили земята поле, неподходящо за обитаване от свестен човек. Следователно трябва да кажем: „Доста е на деня неговото зло“, и да благодарим на Бога, че е спуснал тежка завеса между един живот и друг.

И все пак всички сме чували за някои „окултисти“, които твърдят, че имат властта да повдигат завесата и да видят миналото, и се чудим какво добро е направило това? Даде ли *инана* {истинското знание, че човекът (атманът) е идентичен с Крайната Реалност (Брахаман)} на човека, чийто предишен живот се предполага, че е бил разгадан, или дори на самия „окултист“? Ако изобщо има ефект, той е да породи сериозни съмнения за неговата истинност в някои умове и жалка, примитивна вяра в някои други, като и двете са определено духовно вредни. Защо следователно да се занимаваме с подобни въпроси? Мъдрецът Рамана ни напомня, че единственото знание, което си струва да придобием, е това за Аза, останалото е чиста фантазия.

15. П.: Къде е необходимостта от прераждане? Теорията за еволюцията е физически перфектна. Но за душата може да се изисква по-нататъшно развитие, което се случва след смъртта.

М.: „Нека първо да видим дали има възплъщение, преди да говорим за превъплъщение. Кое е човекът: тялото или душата? Отговаряте: „И двете заедно“. Но вие не преставате да съществувате в отсъствие на тялото, да речем, в съня. Наричате съня временна смърт. Следователно животът също е временен. Ако животът и смъртта са временни, трябва да има нещо, което не е временно: *това* е Реалността. Вижте за кого възникват тези въпроси. Ако питащият не бъде намерен, въпросите никога няма да престанат“.

Размисъл: Съмнения за минали раждания са изразявани от много хора, по-специално от тези, чиито писания не учат, че има прераждане. Питашият е намерил пълно удовлетворение в теорията за еволюцията без необходимост от прераждания и без да се отклонява от богословските си убеждения. Но въпросите му носят в себе си свои собствени решения, ако внимателно се обмислят.

На първо място той признава безсмъртието на душата и продължаващото ѝ развитие след смъртта до постигане на съвършенство, но въпреки това не е в състояние да се освободи от предубежденията за тялото, което той прави партньор на душата в синтеза на себе си, или на Аза. На какво основание дава място на тялото в състава на „Аза“, не иска да изследва. Ако тялото е половината от себе си, то това вече не е хомогенна единица, а хибридно съединение от смъртни и безсмъртни вещества, от които безсмъртното, което той нарича душа, надживяваща смъртта, е само част или половина. Рационално ли е това? Освен това, ако душата не е неразделно цяло, как е възможно тя да постигне съвършенство в еволюцията, за която говори? Отново откъде знае, че душата претърпява „по-нататъшно развитие“ след смъртта? Преди всичко какво смята той, че е душата, за да се нуждае от това развитие? Объркването става по-смущаващо, когато дава на тялото дял в своето „Аз“, надарявайки го със съзнание, с интелигентност, когато малко размисъл би го убедил в обратното. Допускайки смъртността на тялото, той веднага признава неговата неодушевеност, тъй като съзнанието никога не умира: това е вечен живот. Така тялото е неодушевено и следователно неинтелигентно; докато „Азът“ е чиста интелигентност като познаващия всички неща. Следователно тялото не е нито „Аз“, нито част от него.

Що се отнася до преражданията, защо човек ги намира за нелогични? Ако в този живот той се е родил, както признава, че е, защо да не може да се роди отново? Това, което е причинило това раждане, трябва да бъде валидна причина за друго раждане. Какво го кара да си представи, че причината за това му раждане се е изчерпала и вече не може да бъде налична за друго раждане или за поредица от нови раждания?

Нека илюстрираме това с конкретен пример. Мъж се жени, защото има желание за жена. Ако жената малко по-късно умре, той може да се ожени втори път, подтикван от същия порив. Но да предположим, че междувременно той също губи тялото си. Какво трябва да направи, за да задоволи това упорито желание? Естествено, той трябва да вземе друго тяло, тъй както беше взел настоящото за едно или друго желание.

Така мъдрецът Рамана ни казва, че няма такова нещо като прераждане, а това, което има, е само приемането на едно тяло след друго за удовлетворяване на желанията. Ако не искате да вземете друго тяло, при всички положения сте свободни да не го правите, при условие, че сте престанали да копнеете за каквото и да било, като по този начин премахнете причината за прераждането.

Следователно трябва да изучаваме себе си, преди да питаме за еволюцията, за прераждането, за живота, смъртта и т.н., което е причината мъдрецът да посъветва питащия първо да открие себе си.

Мъдрецът Рамана продължава:

16. „Човек вижда сграда в съня си. След това той започва да мисли как е построена тухла по тухла от толкова много работници и в продължителност на толкова дълго време. Така е и с теорията за еволюцията. Тъй като намира себе си за човек, той смята, че е еволюирал от примитивното състояние на амебата.“

Размисъл: Това прави нашите науки науки на съня. Такива са. Всеизвестен факт е, че учените не се занимават с абсолютната реалност, която оставят на философите, и са удовлетворени от физическата реалност: например от разделянето и умножаването на хромозомите, от пропорционалната комбинация от водородни и кислородни атоми, за да се образува водната молекула, и пр. И когато излязат от физическата в нефизическата област, те се объркват и смущават. Когато биолозите например говорят за еволюцията на живота, те в действителност имат предвид еволюцията на формата, която животът обитава, както наблюдаваме с очите си еволюцията на човешкото тяло от главичката на зигота до размера на новороденото бебе, до детството, юношеството и пълната зрялост и постепенното разгръщане на ума в него. Учените нямат пряк контакт с живота, за да знаят какво е той, дали се развива или остава непроменен. Например те не могат да възприемат пряко живота в хромозомата, но могат само да го изведат от поведението на тази хромозома, чиито

физически качества учените могат директно да наблюдават като размер, цвят, форма, движения, промени, състав и така нататък.

Следователно онези, които вярват в законите на еволюцията, трябва да разберат, че тяхното познание е много частично и се отнася само до неодушевената вселена, която самата може да бъде възприемана и може да търпи промени.

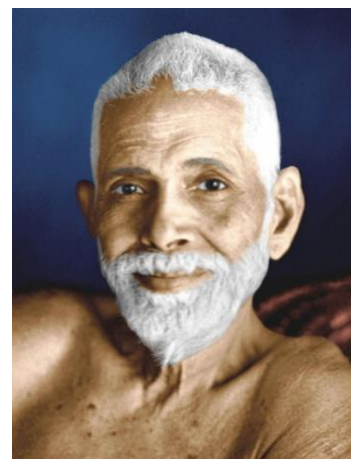
Както животът е затворена книга за учените, така е и другото име на живота – умът: не техните прояви, а животът и умът, каквито са сами по себе си като вещества, като „първи принципи“. Ако знаеха природата на ума, те щяха да знаят също, че всичките им усилия са ограничени до свят, който по същество е сън, случващ се в собственото им съзнание. Защото в нито един момент ученият не може да излезе от ума си и да каже: „Тук е реалният свят, който може да стои сам по себе си без мене – без моя ум“. Когато човек сънува и го помолят да излезе от съня, за да осъзнае, че това е сън, той може да се отръска малко и да бъде изваден от съня до будно състояние, за да потвърди старото си положение. Но в будния сън джаграт (будното състояние) това не е толкова лесно, защото тогава сетивата са навън, напълно укрепени в това свое собствено владичество, на което те са абсолютните монарси. Това е причината, поради която ученият отказва да повярва, че сънува, и продължава да си представя, че човек е изпълзъл от амебата до маймуната преди няколко милиона години – и после от маймуната преди хиляди векове. Как да ги убедим, че грешат и че не индивидът е претърпял всички тези метаморфози, а формите на телата, които индивидът е приемал? Ако ученият може да бъде убеден в тази истина, тогава вероятно би бил убеден и в това, че амебата, маймуната и милионите години са част от еволюцията на нечий *джаграт* (будно състояние) сън.

КОЙ СЪМ АЗ? КОЙ СЪМ АЗ? – НАН ЯР?

Ученията на Бхагаван Шри Рамана Махариши

Превод
Д-р Т.М.П. Махадеван
от оригиналния тамилски

Публикувано от
V. S. RAMANAN
PRESIDENT, BOARD OF TRUSTEES
SRI RAMANASRAMAM
TIRUVANNAMALAI, S. INDIA

ВЪВЕДЕНИЕ

„Кой съм аз?“ е заглавието, дадено на набор от въпроси и отговори, отнасящи се до Себе-изследването. Въпросите са поставяни на Бхагаван Шри Рамана Махариши от Шри М. Шивапракасам Пилай около 1902 г. Шри Пилай, завършил философия, по него време е нает в отдела за приходи на Южния Аркотски колекторат. По време на посещенията си по служба в Тирувананамалай през 1902 г. той отива до пещерата Вирупакша на хълма Аруначала и там се среща с Учителя. Шри Пилай търси от него духовно напътствие и отговори на въпроси, свързани със Себе-изследването. Тъй като Бхагаван тогава не говори – не поради някакъв обет, който е поел, а понеже няма склонността да говори, той отговаря на поставените му въпроси чрез жестове, а когато те не са разбирали, чрез писане. Има четиринадесет въпроса с отговори на тях, дадени от Бхагаван, запомнени и записани от Шри Шивапракасам Пилай. Тези записки са публикувани за първи път от Шри Пилай през 1923 г. заедно с няколко стихотворения, съставени от самия него, свързани с това как благодатта на Бхагаван е подействала в неговия случай, като е разсеяла съмненията му и го е спасила от криза в живота. „Кой съм аз?“ впоследствие е публикувана няколко пъти. В някои издания намираме тридесет въпроса и отговора, а в други – двадесет и осем. Има и друга публикувана версия, в която въпросите не са дадени, а поученията са пренаредени под

формата на есе. Наличният превод на английски език е от това есе. Настоящото издание следва текста, който е под формата на двадесет и осем въпроса и отговора. Наред с Вичарасанграхам (Себе-изследване), Нан Яр (Кой съм аз?) представлява първият набор от инструкции по собствените думи на Учителя. Тези двете са единствената проза сред творбите на Бхагаван. Те ясно излагат централното учение, че прекият път към освобождението е Себе-изследването. Конкретният начин, по който трябва да се направи изследването, е изяснен в Нар Яр. Умът се състои от мисли. „Аз“-мисълта е първата, която възниква в ума. Когато изследването „Кой съм аз?“ настоятелно се преследва, всички други мисли се унищожават и накрая самата „Аз“-мисъл изчезва, оставяйки върховното недуално Себе си само. По този начин фалшивото идентифициране на Аза с явления на не-себе си като тялото и ума приключва и има просветление, Сакшаткара. Процесът на изследване, разбира се, не е лесен. Докато човек пита „Кой съм аз?“, ще възникнат други мисли; но когато те възникват, човек не трябва да им се поддава, като ги следва – напротив, трябва да попита: „На кого възникват?“. За да направи това, той трябва да бъде изключително бдителен. Чрез постоянно изследване трябва да накараме ума да остане в своя източник, без да му позволяваме да се лута и да се изгуби в лабиринти от мисли, създадени от самите нас. Всички други дисциплини като контрол на дишането и медитация върху формите на Бог трябва да се разглеждат като спомагателни практики. Те са полезни, доколкото помагат на ума да стане спокоен и насочен в една точка. За ума, който е придобил уменията за концентрация, Себе-изследването става сравнително лесно. Чрез непрекъснато изследване мислите се унищожават и Аза се реализира – абсолютната Реалност, в която няма дори „Аз“-мисъл, е преживяването, което се нарича „Тишина“. Това по същество е учението на Бхагаван Шри Рамана Махарши в Нан Яр (Кой съм аз?).

Т. М. П. Махадеван
Университет в Мадрас
30 юни 1982 г.
Om Namo Bhagavathe Sri Ramanaya

КОЙ СЪМ АЗ? – НАН ЯР?

Тъй като всички живи същества желаят да бъдат щастливи винаги, без страдание, тъй като при всеки се наблюдава върховна любов към собственото си аз, и тъй като самото щастие е причината за любовта, за да придобие това щастие, което ни е в природата и което изпитваме в състояние на дълбок сън, където умът не е активен, човек трябва да познава себе си. За тази цел пътят на знанието, изследването на формата „Кой съм аз?“ е главното средство.

1. Кой съм аз?

Аз не съм грубото тяло, което е съставено от седемте хумора (течности) (дхатус); аз не съм петте когнитивни сетива – сетивата на слуха, допира, зрението, вкуса и мириса, които възприемат съответните им обекти, а именно звук, докосване, цвят, вкус и мирис; аз не съм петте когнитивни органа на сетивата за реч, локомоция, хващане, отделяне и създаване на потомство, които имат съответните си функции като говорене, движение, хващане, отделяне и наслада; аз не съм петте жизненоважни въздуха, прана и т.н., които изпълняват съответно петте функции на вдишване и т.н.; аз не съм дори умът, който мисли; аз не съм и невежеството, което е надарено само с остатъчните впечатления от обекти и в което няма обекти и няма функциониране.

2. Ако аз не съм никое от тези, тогава кой съм аз?

След като отричам всичко гореспоменато като „не това“, „не това“, онази Осъзнатост, която остава единствена – това съм Аз.

3. Каква е природата на Осъзнатостта?

Природата на Осъзнатостта е съществуване-съзнание-блаженство.

4. Кога ще бъде постигната реализацията на Аза?

Когато светът, който е това, което се вижда, бъде премахнат, ще има осъзнаване на Аза, който е виждащият.

5. Няма ли да има реализация на Аза, дори докато светът е там (приет като реален)?

Няма да има.

6. Защо?

Виждащият и видяният обект са както въжето и змията. **Така както няма да възникне познание за въжето, което е субстрат, докато не отмени лъжливото познание за въображаема змия, така и реализацията на Аза, което е субстрат, няма да се придобие, докато не се премахне вярването, че светът е реален.**

7. Кога светът, който е видяният обект, ще бъде премахнат?

Когато умът, който е причината за всички познания и за всички действия, се успокои, светът ще изчезне.

8. Каква е природата на ума?

Това, което се нарича „ум“, е чудна сила, пребиваваща в Аза. Тя предизвиква възникването на всички мисли. Извън мислите няма такова нещо като ум. Следователно мисълта е природата на ума. Извън мислите няма независима единица, наречена свят. В дълбокия сън няма мисли и няма свят. В състоянието на събуждане и на сънища има мисли, има и свят. Точно както паякът излъчва нишката (на мрежата) от себе си и отново я оттегля в себе си, така и умът проектира света от себе си и отново го разтваря в себе си. *Когато умът излезе от Аза, светът се появява. Следователно когато светът се появява (като реален), Азът не се появява; и когато Азът се появи (свети), светът не се появява.* Когато човек настоятелно изследва същността на ума, умът ще свърши, напускайки Аза (като утайка). Това, което се нарича Аз, е Атманът. Умът винаги съществува само в зависимост от нещо грубо; той не може да остане сам. Умът е, който се нарича фино тяло или душа (джива).

9. Какъв е пътят на изследването за разбиране на природата на ума?

Това, което възниква като „Аз“ в това тяло, е умът. Ако човек изследва къде в тялото първо възниква мисълта „Аз“, би открил, че тя възниква в сърцето. Това е мястото на произхода на ума. Дори ако постоянно мисли „Аз“, „Аз“, пак ще бъде отведен до това място. От всички мисли, които възникват в ума, „Аз“-мисълта е първата. Едва след нейното възникване идват другите мисли. След появата на първото лично местоимение се появяват второто и третото лично местоимение; без първото лично местоимение няма да има второ и трето.

10. Как умът ще стане спокоен?

При изследването „Кой съм аз?“. Мисълта „Кой съм аз?“ ще унищожи всички останали мисли и подобно на пръчката, използвана за разбъркване на горящия погребален огън на кладата, самата тя накрая ще бъде унищожена. Тогава ще възникне Себе-реализацията.

11. Какъв е смисълът постоянно да държиш мисълта „Кой съм аз?“

Когато възникват други мисли, човек не трябва да ги преследва, а трябва да изследва „На кого възникват?“ Няма значение колко мисли възникват. При възникването на всяка мисъл той трябва настоятелно да изследва следното: „На кого е възникнала тази мисъл?“. Отговорът, който ще се появи, ще бъде: „На мен“. След това, ако човек изследва „Кой съм аз?“, умът ще се върне към своя източник; и мисълта, която е възникнала, ще се успокои. При многократна практика по този начин умът ще развие уменията да стои в своя източник. Когато финият ум излезе през мозъка и сетивата, се появяват грубите имена и форми; когато той стои в сърцето, имената и формите изчезват. Когато не се разрешава на

ума да излезе навън, а се задържа в Сърцето, това се нарича „насоченост навътре“ (антар-мукха). Позволяването на ума да излезе от Сърцето е известно като „екстернализация“ (бахир-мукха). Така, когато умът стои в Сърцето, Азът, източник на всички мисли, ще се махне, а винаги съществуващият Аз ще светне. Каквото и да прави човек, трябва да го прави без егоистичното Аз. Ако действа по този начин, всичко ще се проявява като от природата на Шива (Бог).

12. Няма ли други средства за успокояване на ума?

Освен изследването няма други адекватни средства за това. Ако чрез други средства се търси контрол над ума, той ще изглежда контролиран, но отново ще продължава да е активен. Чрез контрол над дишането умът ще стане спокоен; но той ще бъде спокоен само докато дъхът се контролира, а когато дишането се възобнови, умът отново ще започне да се движи и ще се скита, според както е подтикван от остатъчни впечатления. Източникът е един и същ както за ума, така и за дъха. Мисълта всъщност е природата на ума. Мисълта „Аз“ е първата мисъл на ума – и това е егоизмът. Именно откъдето произлиза егоизмът, оттам възниква и дъхът. Следователно когато умът става спокоен, дишането се контролира, а когато дишането се контролира, умът става спокоен. Но в дълбокия сън, въпреки че умът става спокоен, дишането не спира. Това е заради Божията воля, за да може тялото да бъде запазено и другите хора да не останат с впечатлението, че е мъртво. В будно състояние и в самадхи, когато умът става спокоен, дишането се контролира. Дъхът е грубата форма на ума. До момента на смъртта умът поддържа дъха в тялото; и когато тялото умре, умът взема дъха заедно със себе си. Следователно упражняването на контрол на дишането е само помощно средство за успокояване на ума (манониграха); то няма да унищожи ума (манонаса). Подобно на практиката за контрол на дишането, медитацията върху Божиите форми, повторението на мантрите, ограничаването на храната и т.н., са само помощни средства за успокояване на ума.

Чрез медитацията върху Божиите форми и чрез повторението на мантри умът става насочен в една точка. Умът винаги ще се скита. Както когато се даде верига на слон да я държи в хобота си, той ще почне да обхваща веригата и нищо друго, така и когато умът е зает с име или форма, той ще обхваща само това. Когато умът се разшири под формата на безброй мисли, всяка мисъл става слаба; но с разрешаването на мислите умът става силен и насочен в една точка; за такъв ум Себе-изследването ще стане лесно. От всички ограничителни правила най-доброто е свързано с приемането на сатвична храна в умерени количества; спазвайки това правило, сатвичното качество на ума ще се повиши и това ще бъде от полза за Себе-изследването.

13. Остатъчните впечатления от предмети (мислите) като че ли се движат както вълните в океана. Кога всички те ще бъдат унищожени?

Докато медитацията върху Аза се издига все по-високо и по-високо, мислите ще се унищожат.

14. Възможно ли е остатъчните впечатления от обекти, като че ли без начало и без край, да бъдат разрешени и човек да остане като чисто Аз?

Без да се поддава на съмнението „Възможно ли е, или не?“, човек трябва настоятелно да се придържа към медитацията върху Аза. Дори ако е голям грешник, не трябва да се тревожи и да плаче: „О! Аз съм грешник, как мога да се спася?“; той трябва напълно да се откаже от мисълта „Аз съм грешник“ и да се концентрира силно върху медитацията върху Аза – тогава със сигурност ще успее. Няма два ума – един добър, а друг лош: умът е само един. Остатъчните впечатления са тези, които са два вида – благоприятни и неблагоприятни. Когато умът е под въздействието на благоприятните впечатления, той се нарича добър; а когато е под въздействието на неблагоприятните впечатления, се счита за лош. Не бива да се позволява на ума да се скита към светски обекти и към това, което засяга другите хора. Колкото и лоши да са другите, не трябва да храним ненавист към тях. И желанието, и омразата трябва да бъдат избегнати. Всичко, което човек дава на другите, той дава и на себе си. Ако се разбере тази истина, кой няма да даде на другите? Когато Азът на човека се надига, всичко се надига; когато Азът му се успокои, всичко се успокоява.

Доколкото постъпваме смирено, дотолкова ще има добър резултат. Ако умът стане спокоен, човек може да живее навсякъде.

15. Колко дълго трябва да се практикува изследването?

Докато има впечатления от обекти в ума, дотогава е нужно да се изследва „Кой съм аз?“. Когато мислите възникват, тогава трябва да бъдат унищожавани на самото място на възникването им чрез изследване. Ако човек прибегне към съзерцание на Аза без прекъсване, докато Азът не бъде придобит, това само по себе си е достатъчно. Докато в крепостта има врагове, те ще продължат да излизат; ако бъдат унищожени, когато се появят, крепостта ще падне в нашите ръце.

16. Каква е природата на Аза?

Това, което съществува наистина, е само Азът. Светът, индивидуалната душа и Бог са явления в него. Подобно на сребърния блясък на седефа, тези трите се появяват едновременно и изчезват едновременно. Азът е това, което няма абсолютно никаква „Аз“-мисъл. Това се нарича „Тишина“. Самият Аз е светът; самият Аз е „Аз“; самият Аз е Бог; всичко е Шива, Азът.

17. Не е ли всичко дело на Бога?

Слънцето изгрява, без да има желание, решимост или усилие; и в самото му присъствие слънчевият камък излъчва лъчиста светлина, лотосът цъфти, водата се изпарява; хората изпълняват различните си функции и след това си почиват. Точно както в присъствието на магнита иглата се движи, по силата на самото присъствие на Бог душите, управлявани от трите (космически) функции или от петорната божествена активност, извършват своята дейност и след това си почиват в съответствие със своите си карми. Бог няма решимост, никоя карма не се привързва към Него. Това е като действията на света, които не засягат слънцето, или като достойнствата и недостатъците на останалите четири елемента, които не засягат цялото проникващо пространство.

18. Кой е най-великият от последователите?

Този, който се предава на Аза, който е Бог, е най-отличният преданоотдаден. Да предадеш себе си на Бог, означава да останеш постоянно в Аза, без да даваш място за възникването на каквито и да било мисли, различни от тези на Аза. Какъвто и товар да се даде на Бога, Той го носи. Тъй като върховната сила на Бог кара всички неща да се движат, защо трябва ние, без да сме се подчинили на нея, непрекъснато да се тревожим с мисли за това, какво трябва да се прави и как и какво не трябва да се прави и как? Знаем, че влакът носи всички товари, така че след като се качим на него, защо трябва да носим малкия си багаж на главата си за наше неудобство, вместо да го пуснем на пода на влака и да се чувстваме спокойно?

19. Какво е непривързване?

Докато мислите възникват, унищожаването им напълно без остатък на самото място на произхода им е непривързаност. Точно както водолазът, търсец перли, връзва камък на кръста си, потапя се до дъното на морето и оттам взема перлите, така и всеки от нас трябва да бъде надарен с непривързване, да се гмурне в себе си и да придобие Себе-Перлата.

20. Не е ли възможно Бог и Гуру да постигнат освобождаването на душата?

Бог и Гуру ще покажат само начина на освобождаване; те сами по себе си няма да отведат душата до състояние на освобождаване. В действителност Бог и Гуру не са различни. *Точно както плячката, която е попаднала в устата на тигъра, не може да избяга, така и тези, които са попаднали в обсега на благодатния поглед на Гуру, ще бъдат спасени от Гуру и няма да се изгубят; въпреки това всеки трябва със собствени усилия да следва пътя, показван от Бог или Гуру, и да придобие освобождаване.* Човек може да познава себе си само със собственото си око на знанието, а не с чуждото. Той, който е Рама, нуждае ли се от помощта на огледалото, за да знае, че е Рама?

21. Необходимо ли е този, който копнее за освобождение, да изследва естеството на категориите (таттвас)?

Така както, който иска да изхвърли боклука, няма нужда да го анализира и да вижда какъв е, така и който иска да познае Аза, няма нужда да брое категориите или да изследва техните характеристики; това, което трябва да направи, е да отхвърли изцяло категориите, които крият Аза. Светът трябва да се разглежда като сън.

22. Няма ли разлика между будното състояние и съня?

Будното състояние е дълго, а сънят – кратък; извън това няма разлика. Точно както случките в будно състояние изглеждат реални, докато сте будни, така изглеждат и тези в съня, докато сънувате. В съня умът придобива друго тяло. Както в будното, така и в сънното състояние мислите, имената и формите се появяват едновременно.

23. Има ли полза от четене на книги за онези, които копнеят за освобождение?

Всички текстове казват, че за да се освободи, човек трябва да направи ума спокоен; следователно тяхното заключително учение е, че умът трябва да бъде успокоен; след като това се разбере, няма нужда от безкрайно четене. За да се успокои умът, човек трябва само да попита вътре в себе си какво е Азът; как би могло да се извърши това търсене в книгите? Човек трябва да познава себе си със собственото си око на мъдростта. Азът е в петте обвивки; но книгите са извън тях. Тъй като Азът трябва да бъде изследван, като се пренебрегнат петте обвивки, безполезно е да го търсите в книги. Ще дойде време, когато човек ще трябва да забрави всичко, което е научил.

24. Какво е щастието?

Щастието е самата природа на Аза; щастието и Азът не са различни. Няма щастие в нито един обект в света. Представяме си поради своето невежество, че черпим щастие от обектите. Когато умът изгасне, изпитва нещастие. В действителност, когато желанията му са изпълнени, той се връща на своето място и се радва на щастието, което е Азът. По същия начин, в състояния на сън, самадхи и припадък, и когато желаният обект се придобие или обектът, който не се харесва, се отстрани, умът се обръща навътре и се радва на чистото Себе-щастие. Така умът се движи без почивка, като последователно излиза вън от Аза и се връща към него. Под дървото сянката е приятна; навън, на открито, топлината изгаря. Човек, който се разхожда на слънце, чувства хлад, когато достигне сянката. Човек, който продължава да върви от сянка на слънце и след това отново в сянката, е глупак. Един мъдър човек остава постоянно в сянката. По същия начин умът на този, който знае истината, не напуска Брахман. Умът на невежия, напротив, се върти в света, чувствайки се нещастен и за малко време се връща при Брахман, за да изпита щастие. Всъщност онова, което се нарича свят, е само мисъл. Когато светът изчезне, т.е. когато няма мисъл, умът изпитва щастие; и когато светът се появи, той преминава през нещастие.

25. Какво е прозрение на мъдростта (инана-дрсти)?

Оставането в тишина е това, което се нарича прозрение на мъдростта. Да останеш тих е да разтвориш ума в Аза. Телепатията, познаването на минали, настоящи и бъдещи събития и ясновидството не представляват прозрение на мъдростта.

26. Каква е връзката между липсата на желания и мъдростта?

Липсата на желание е мъдрост. Двете не са различни; те са едно и също. Липсата на желание е въздържане от насочване на ума към който и да е обект. Мъдростта означава да не се появява никакъв обект. С други думи, не-търсенето на друго, различно от Аза, е отделяне или липса на желание; да не напускаш Аза е мъдрост.

27. Каква е разликата между изследване и медитация?

Изследването се състои в задържане на ума в Аза. Медитацията се състои в мислене за себе си, че си Брахман, съществуване-съзнание-блаженство.

28. Какво е освобождение?

Изследването на природата на своя Аз, която е в робство, и осъзнаването на истинската си природа, е освобождаване.

ПОСЛЕДНИТЕ ДНИ

Когато великите души напускат ограниченията на физическото тяло, в момента на заминаване от земята те побеждават смъртта. Следва разказ за заминаването на Шри Рамана Махариши във висшите светове, когато приключва неговото пребиваване на земята. Тези записки в дневник са водени от Шри С. С. Кохен, отдаден последовател на Шри Рамана Махариши. Заслужава да отбележим изключителните събития, които се случиха по това време.

Петък, 14 април

Махариши е в много деликатно състояние. Последователите прекараха цялата сутрин в потиснато мрачно настроение и със затаен дъх. След вечерния *даршан* (виждане на свят човек) единодушното мнение е, че положително е последният. Сега Учителят е подпрян на големи възглавници, почти в седнала поза, с глава, опираща се назад с отворена уста, а двама обслужващи размахват ветрило, за да му позволят да диша свободно – така започна битката за въздух. В 19 ч. му приложиха кислород за около пет минути, но като видя, че това не му носи никакво облекчение, той слабо помоли да бъде спрян.

Ситуацията беше напрегната: около петстотин последователи бяха навън в тъжно очакване на тържествения последен момент. Кръвни роднини, работници в Ашрама, няколко стари ученици и някои нови последователи влизаха на свой ред, за да го видят за последно. Когато се разбра, че краят приближава, цялото множество в един глас започна да напява тамилските химни, които преди много години той беше съставил във възхвала на Господ Аруначала: „Аруначала Шива, Аруначала Шива, Аруначала!“, докато стана около 8.47 часа. Мнозина последователи скърбяха и биеха гърдите си, изгубили контрол над чувствата си и *масово* се втурнаха към малката стая, където лежеше свещеното тяло, но полицейските служители незабавно оградиха района, докато то не беше изведено и поставено в центъра на голямата *даршан* зала в *йогийска поза*, за да могат всички хора да изкажат последната си почит към него. Новината се разпространи като пожар в града и в съседните села и привлече огромни тълпи. Към 9.15 часа тълпата стана толкова голяма, че беше необходимо да се направи подредба, за да се даде шанс на всички да отдадат почит и да преминат покрай тялото. Така се образува опашка – широка от седем до десет човека, които ходеха бързо. В 11.55 часа те все още продължаваха да се движат непрекъснато.

Около леглото седяха десетки ученици, някои пееха стиховете на Махариши и други благочестиви химни, но други останаха в мълчаливо съзерцание. Тялото е помазано със сандалово дърво и покрито с цветя от жасмин, а отстрани гори тамян.

Около 21:00 ч. мосю Картие-Брасен, френският фотограф, който е тук от около две седмици със съпругата си, ми разказа своето преживяване. „Това е най-удивително преживяване“, каза той. „Бях в откритото пространство пред къщата си, когато приятелите ми насочиха вниманието ми към небето, където видях ярко сияеща падаща звезда със светеща опашка, която не приличаше на никоя друга падаща звезда, която преди бях виждал: идваща от юг, движейки се бавно по небето и стигайки до върха на Аруначала, тя изчезна зад него. Поради нейната уникалност всички предположихме смисъла ѝ и веднага погледнахме нашите часовници – беше 8.47 – и след това се затичахме към Ашрама само за да разберем, че нашето предчувствие е било твърде тъжно вярно: Учителят е преминал в *Маханирвана* (всепроникваща и безсмъртна индивидуалност) в същата минута.“ Няколко други последователи в Ашрама и в града по-късно ми казаха, че и те са видели издйническия метеор.

15 април 1950

Мнозина последователи бдяха през цялата нощ до свещеното тяло; някои подремнаха няколко часа за почивка и се върнаха рано сутринта. Пеенето и песнопението на Ведите продължи през цялото време, както и опашката на богомолците, до 11.30 ч. днес, когато тялото беше *изнесено* на южната веранда за *пуджа* и *абхишекам*. Шри Ниранджананда Свами, главният управител, подпомаган от сина си Шри Т. Н. Венкатараман, изля над свещената глава десетки съдове мляко, портокалов сок, изцедени банани и джакфрут, кокосова вода и др, последвани от много бутилки розова вода, парфюми от всякакъв вид и сладко ухаещи масла. След това огромни гирлянди от свежи рози и жасмини бяха поставени около вратата и разпръснати по цялото тяло.

Самадхи ямата е изкопана $10\frac{1}{2} \times 10\frac{1}{2}$ фута и седем фута дълбочина. В центъра ѝ зидарите изолираха малка площ от $4\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ фута и я обградиха със стена, изградена от гранитни камъни, вар и цимент. Останалата част те напълниха с голямо количество пясък, донесен от свещените долини на Ганг и Нармада.

В 18:30 ч. тялото, което дотогава бе получило почитта на не по-малко от около 40 000 души, бе пренесено в украсен паланкин, запазен за божеството на храма до *самадхи*. Тук то беше поставено в същата *йогийска поза* в торба, изработена от най-фина тъкан, която след това беше напълнена с чист камфор и бе спусната в малката зона, запазена за нея. Тогава ямата се напълни до ръба с камфор, сол и свещена пепел, за да се предпази тялото от червеи и бързо разпадане, и се затвори със зазидане. Тълпата беше толкова емоционална, че двадесет полицаи едва успяваха да я контролират.

Г-н Кайкобад, последовател на Махариши от Парси, снощи е бил на терасата на къщата си в Мадрас, когато видял метеора, който вчера беше споменат от мосю Картие-Брасен и други, и интуитивно го е свързал с *Маханирвана* на Учителя и, без да чака утрото, веднага наел такси и дойде възможно най-бързо.

Г-жица Х. П. Петит, която седяла на балкона на къщата си в Бомбай, на около хиляда мили, също видяла падащата звезда в тази съдбовна минута, веднага отгатнала значението ѝ и написала на свой приятел в Бенарес, че Махариши е починал.

16 април 1950

Всички английски и тамилски вестници, пристигнали тази сутрин от Мадрас, даваха широка публичност във водещите си заглавия на заминаването на Махариши. Те също така се позоваваха на метеора, който беше наблюдаван в небето в целия щат Мадрас, на стотици хиляди квадратни мили, в 8.47 през нощта на 14 април, от голям брой хора на различни места, за което съобщаваше и пресата. Тези очевидци бяха поразени от особения му вид и поведение, което ги накара да приписват странното явление на заминаването на велика духовна душа. Такова количество доказателства говори само по себе си, ако има нужда от доказателства.

КРАЙ

РЕЧНИК

Абхишекам: Свещено къпане. Религиозна церемония по къпане. По време на сложна церемония по къпане божеството се къпе не само във вода, но също така в мляко, айрян, мътеница, мед, течено масло, захар и всички видове плодови сокове. След това къпане свещеният образ бива облечен, украсен, хранен и възхваляван с химни, придружени от камбани, барабани и други инструменти. Това особено касае случая с боготворенето на Шива Линга или известната форма на Вишну от Южна Индия, известна като Баладжи.

Агни: Думата „Агни“ на Санскрит означава огън. Агни е индуският бог на огъня и пазител на човечеството. Ведическият бог на огъня управлява Земята. Той е едно от трите главни божества на Ведите.

Ади: Пръв, начало; използва се в съставни думи, за да означава „начален, първоначален“.

Ади поле: Ади означава първи. Ади полето се отнася до първата причина, до божествената светлина, първото поле, неделимия Бог, Бащата или Твореца, това е полето, от което се случва формирането на другите царства и последващата творческа активност.

Акаш: Етер; пространство.

Антахарана: Средство за възприятие; мисловната сила.

Анупадака: Само-съществуващ, без облекло или без дреха или без никакво допълнително покритие. Термин, който се прилага към определени самосъздадени божества.

Аруначала: Свещената планина в Южна Индия, където мъдрецът Шри Рамана Махариши прекарва целия си живот като възрастен. Също така планината представя символа Линга на бог Шива.

Арупа: Съставна дума, означаваща „безформен“, но тази дума – „безформен“, не трябва да се взема толкова строго като означаваща пълна липса на форма от какъвто и да е вид; тя просто означава, че формите в духовните светове са от духовен тип или характер.

Арупадеवास: Безформени небесни същества.

Астрално тяло: Едно от фините тела, което е седалище на нашето физическо съзнание, на чувства, емоции, симпатии и антипатии. Такова тяло има и в животинското царство.

Атма: Есенциалната Божественост или светлината на съзнанието във всеки индивид; често се превежда на английски като „Аз“ (Self).

Атмически: От Атма или принадлежащ на Атма.

Ахам сфурана: Туптенето на Себе-блаженството в Сърцето.

Ахам-вритти: „Аз“-мисълта. Това е мисълта „Аз съм“ като противопоставена на мислите за обекти, за чувства.

Ашрамам: Отшелническо убежище, жилище на мъдрец.

Бхагван: Често използвано име за Бог; титла, използвана за човек като Шри Рамана Махариши, който е признат за осъзнал своята идентичност с Аза.

Брихадараняк: Една от главните Упанишади; санскритски философски трактат, който излага учения, поддържани от мъдреца Яжнвалкя, който подробно описва единственото величие на Абсолютния Аз, естеството на Неговото съществуване, пътя за постигане на безкрайно знание и безсмъртие.

Буди: Интелект; способност, която позволява на ума да възприема обекти във феноменалния свят.

Будически: Ниво на съзнание, при което единството на целия живот става очевидно.

Даршан: Виждане; визия.

Дева: Бог или небесно същество, от които има различни класове; небесни божества; същества, живеещи във висшата астрална равнина, във фино, нефизическо тяло, които са надарени с голямо благочестие, огромна продължителност на живота и изключителни

психически и физически сили. На тях са поверени конкретни правомощия за целите на управлението на Вселената.

Девакан: Санскритска дума, означаваща местообитание на боговете; блестящата земя; небето; висшата сфера над астрала; там се съдват всички неизпълнени духовни надежди на миналото въплъщение и има разцвет на всички духовни и интелектуални копнежи на миналото въплъщение.

Девараджа: Цар на боговете.

Дживатма: Индивидуалната душа или Аз; искра на божествения огън.

Друвам: Сигурен или вечен.

Его: Изразяване на Дживатма върху атмическото, будическото и причинното поле.

Етерно тяло: Това е едно от фините тела, което се нарича още жизнено тяло. То осигурява сила за живот, растеж и възпроизводство в организмите. Такова тяло има и в растителното царство.

Индивидуалност: Изразяване на егото в причинното тяло.

Индра: Цар на девите (полубогове) и бог на дъжда и гръмотевиците.

Инани: Себереализиран човек, мъдрец; този, който е постигнал реализация чрез пътя на знанието, мъдрец.

Йогабашта: Този, който се е изплъзнал от йога.

Кама: Желание; искане; любов.

Кама-лока: Свят на желанието; полуматериална равнина, за нас субективна и невидима, където безтелесните „личности“, астралните форми, наречени Кама-рупа, остават, докато не избледнеят от нея от пълното изчерпване на въздействието на умствените импулси, създали тези призрци на човешки и животински страсти и желания.

Кама-рупа: Формата на желанието; тялото на желанието, създадено от човека чрез умствените и физическите желания и мисли във връзка с материални неща. След смъртта то се превръща в обвивка в кама-лока на обикновено несъзнаваните висши принципи на човека, който е бил. Тези астрални форми остават, докато не избледнеят от астралната равнина поради пълно изчерпване на въздействието на умствените импулси, които са ги създали. Това тяло е част от трансформираното астрално тяло и е резултат от човешки преживявания в продължение на редица животи.

Карма: Действие; работа; дела; Законът на Кармата е универсалният закон за причина и следствие и продължаващият процес на действие и противодействие, отчитащ взаимопроникването на всички явления. Така нашите настоящи мисли, действия и ситуации са резултат от това, което сме правили в миналото, а нашите бъдещи мисли, действия и ситуации ще бъдат продукт на това, което правим сега. От този процес се получава индивидуалната карма.

Личност: Тя е преходна и е израз на егото във физическото, астралното и низшето умствено тяло.

Махариши: Велико светло разумно същество или мъдрец.

Монада: Дживатма; искра на божествения огън.

Прамада: Отклоняване от пребиваване в Абсолюта.

Рупадрави: Небесни същества, които имат форма.

Самсара: Царството на относителността; процесът на светския живот; робството на живота, смъртта и прераждането.

Састрас: Свещени писания; религиозен или научен трактат.

Сиддхис: Свръхестествени сили; необикновени сили, които могат да бъдат придобити чрез духовно развитие.

Уладу Нарпаду: Четиридесет стиха върху Това, което е; заглавие на основното произведение, написано от мъдреца Шри Рамана Махариши.

Умствено тяло (низше): Едно от фините тела, което е обвивката за интелектуалното мислене на човека. То се е развило в продължение на много животи като

част от трансформираното етерно тяло от егото.

Упадеша Сарам: Същност на Поученията; заглавие на друго основно произведение на мъдреца Шри Рамана Махариши.

Хури: Райска нимфа; волна красива млада жена; една от тъмнооките девици със съвършената красота, за която се смята, че живее с блажените в Рая

БИБЛИОГРАФИЯ

Aiyer, C.S. (1982). Quotations from the Maharshi. *The Mountain Path*. (Vol. 19, p.23)

Cohen, S.S, (2003). *Guru Ramana*. Tiruvannamalai: Sri Ramanasramam.

Muruganar (2005). *Guru Vachaka Kovai*. Tiruvannamalai: Sri ArunachalaRamana Nilayam.

V.S. Ramanan (Pub.) (2002). *Maharshi's Gospel*. Tiruvannamalai: Sri Ramanasramam.

V.S. Ramanan (Pub.) (2003). *T alks With Sri Ramana Maharshi*. Tiruvannamalai: Sri Ramanasrama